

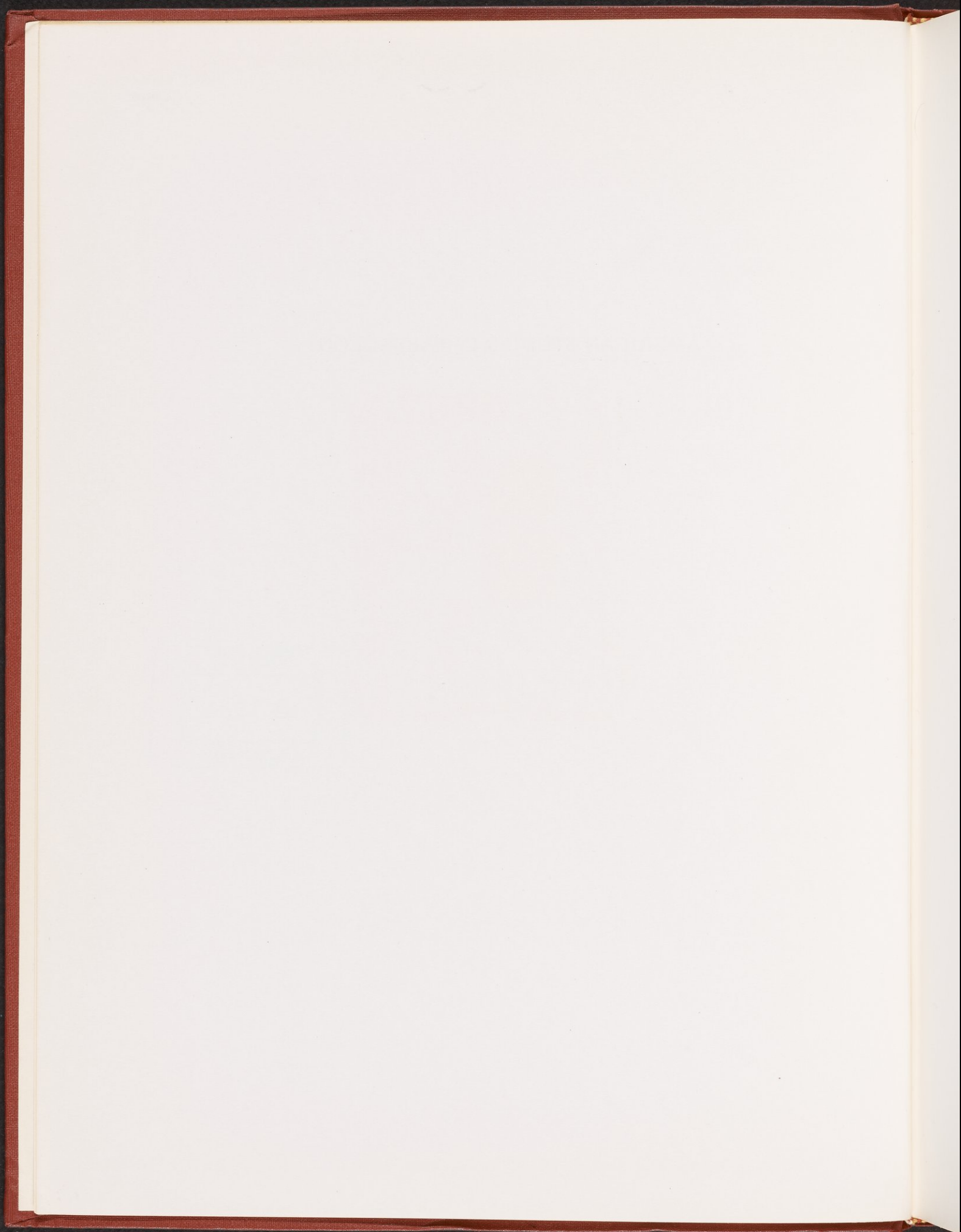
**Elmer Holmes
Bobst Library**

**New York
University**

0891 S

BOBST
JUN 21 1980
SERIALS

AMERICAN STUDIES IN PAPHYROLOGY

*Bible. O.T. Genesis. Greek. Beatty
papyri. 1977.*

AMERICAN STUDIES IN PAPYROLOGY
VOLUME SIXTEEN

*/*CHESTER BEATTY
BIBLICAL PAPYRI IV AND V */*

A NEW EDITION WITH
TEXT-CRITICAL ANALYSIS

ALBERT PIETERSMA

SAMUEL STEVENS HAKKERT AND COMPANY
TORONTO AND SARASOTA MCMLXXVII

Oversize
BS
1234
.G2
1977

~~BS/~~
~~1234~~
~~G2~~
~~1977~~
C.1

Printed in Canada

Published for
The American Society of Papyrologists
by
Samuel Stevens Hakkert and Company
554 Spadina Crescent
Toronto, Canada M5S 2J9
3807 Bond Place
Sarasota, Florida 33580

Copyright © 1977 by A. M. Hakkert Ltd.

This book has been published with the help of a
grant from the Humanities Research Council of
Canada, using funds provided by the Canada Council.

Standard Book Number 0-88866-016-2
Library of Congress Catalogue Card Number 74-84103

Canadian Cataloguing in Publication Data

Bible. O.T. Genesis. Greek. Beatty papyri. 1977.
Chester Beatty Biblical papyri IV and V

(American studies in papyrology ; v. 16)

Textual criticism in English.

Bibliography: p.

Includes index.

ISBN 0-88866-016-2

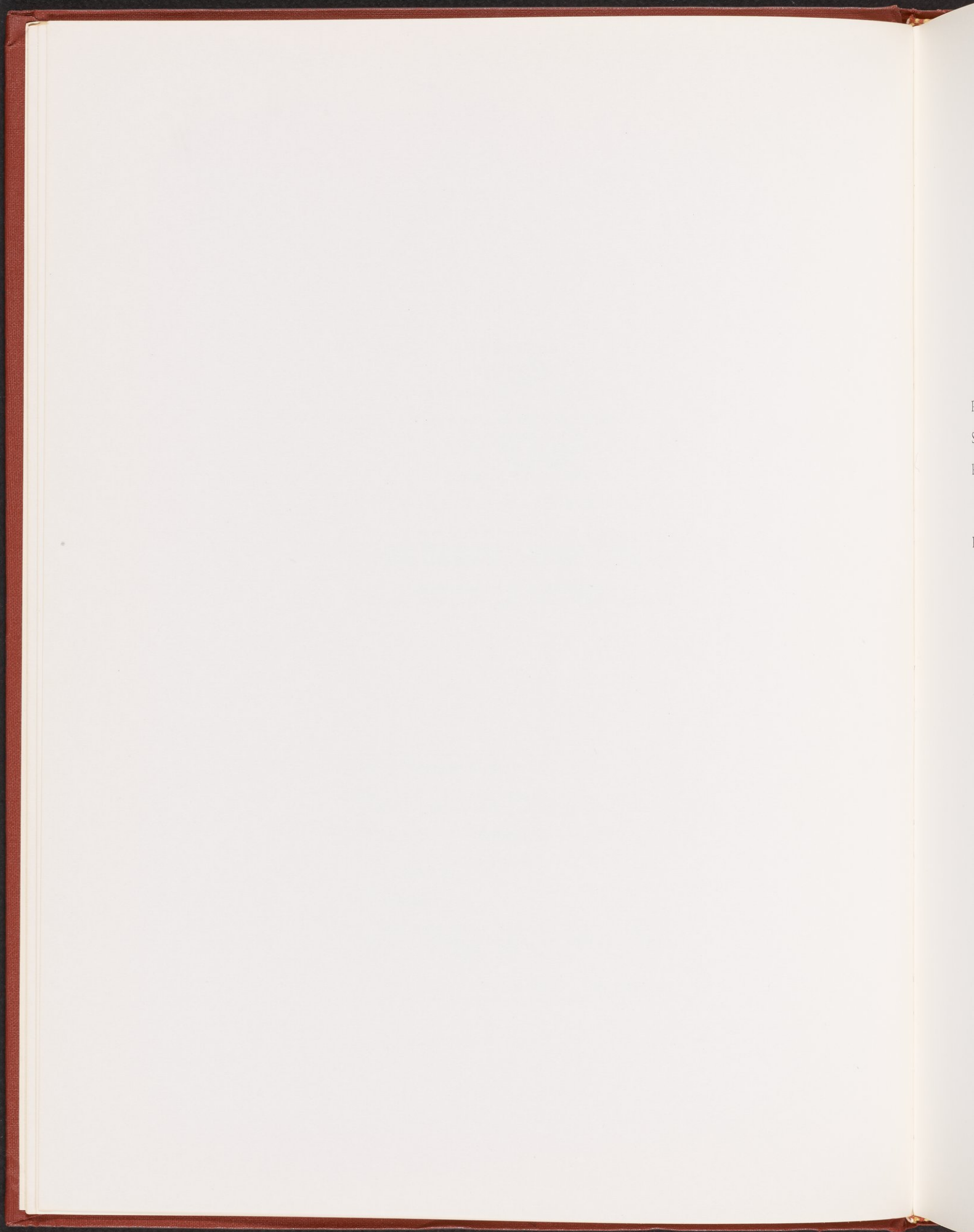
1. Manuscripts, Greek (Papyri). 2. Bible. O.T.
Genesis - Criticism, Textual. I. Pietersma, Albert,
1935- II. Title. III. Series.

BS1234.G2 1977

222'.11'048

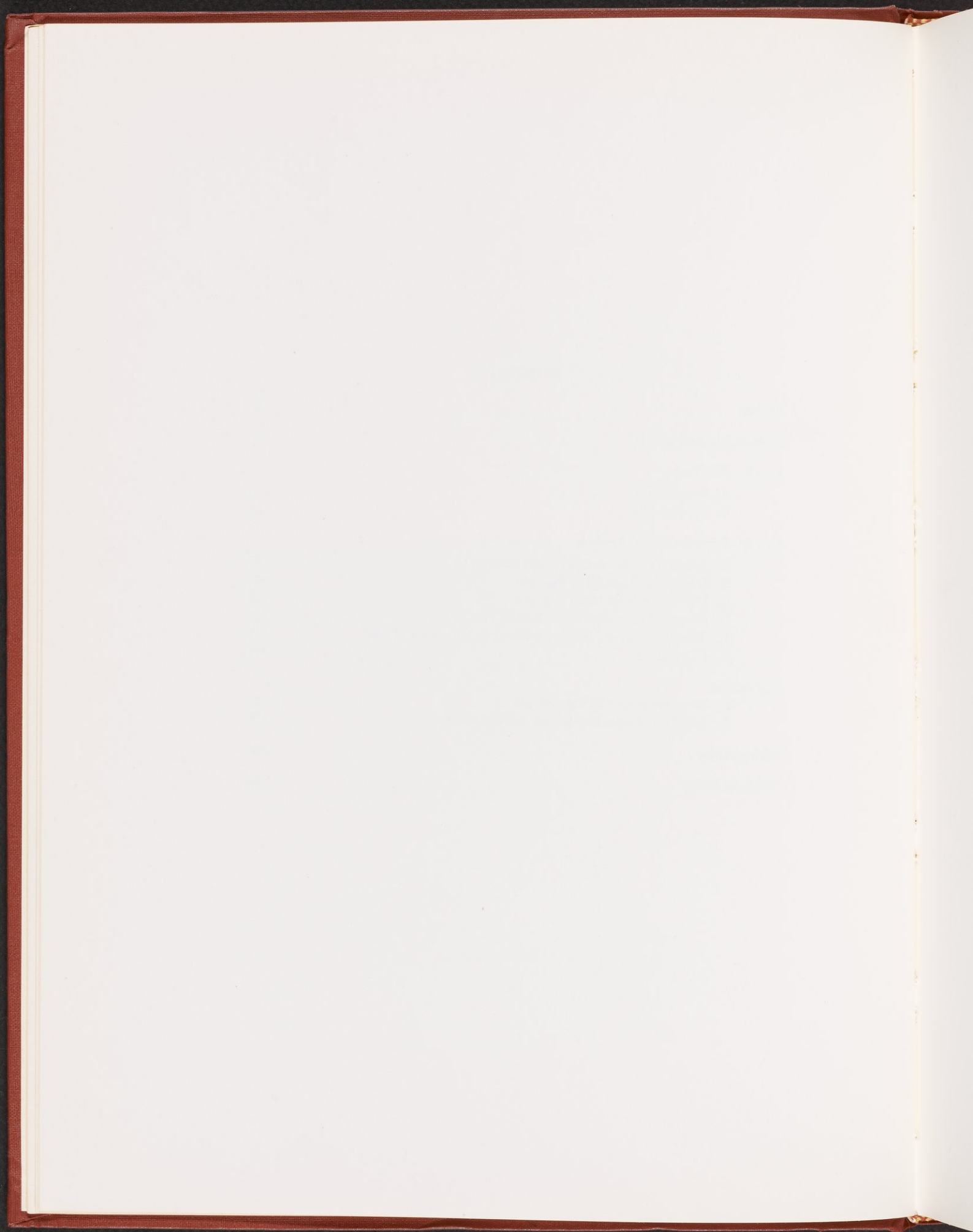
C77-001084-9

To
Margaret

CONTENTS

Preface	ix
Sigla and Abbreviations	x
Part I: The Texts	
A. Papyrus 961	3
B. Papyrus 962	69
Part II: Textual-Critical Analysis	
A. Allgeier's Analysis of Pap. 961 and 962	97
B. Deviations from Ⓞ in Pap. 961	103
C. Deviations from Ⓞ in Pap. 962	128
D. Proposed Revisions in the Rahlfs Text of Genesis	143
E. The Question of Hebrew Influence in Pap. 961 and 962	157
F. Conclusion	173
Appendices	
A. New Fragments of Papyrus 962	175
B. Instances of Possible Hebrew Influence in Pap. 911	186
Bibliography	194
Scripture Index	197

PREFACE

In the course of my textual-critical study of Genesis Papyri 961 and 962 it was discovered that the transcribed texts published in 1934 by F. G. Kenyon as Fascicle IV of the Chester Beatty Biblical Papyri are in unsatisfactory condition. Kenyon's texts not only contain minor errors in connection with signs for diaeresis, paragraphing etc., but also a considerable number of mistaken transcriptions and reconstructions. Particularly bad is the text of Papyrus 961. As a result, I decided to prepare a new edition of both papyri which are housed in the Chester Beatty Library in Dublin.*

For a description of the physical characteristics of Papyri 961 and 962 the reader should still consult Kenyon's *editio princeps*. A feature of Papyrus 961 not noted by the first editor is the fact that in various places in the manuscript letters have been retraced in a hand similar to the one responsible for adding the pagination (e.g. fol. 30r 1).

Part II of this study is based on the Göttingen collations for Genesis which were made available to me by my esteemed former teacher and present colleague Professor J. W. Wevers the new editor of Genesis in the Göttingen series.

To the editors of *American Studies in Papyrology* I am grateful for their acceptance of this study as one of their Monographs.

Thanks to a Research Grant from The Canada Council I was able to add a new edition of Papyri 961 and 962 to the previously completed textual-critical study.

The Chester Beatty Library kindly supplied the Plates of the hitherto unpublished fragments of Pap. 962 (see Appendix A).

Victoria College, Toronto
September, 1971

Albert Pietersma

* The corrections and additions proposed by Galiano and Gil (see Bibliography) have been given due consideration for the new edition.

SIGLA AND ABBREVIATIONS

Manuscripts

Textual families:

- O 15-17-29-58-61-72-82-135-376-400-426-707-G (Arm Syh)
 oI 64-381-618-708-799 (from 36,8) O' = O + oI
 C 14-16-25-77-128-131-414-422-500-551-646-739
 cI 57-73-78-413-550
 cII 18 (to 47,15)-52-54 (from 22,21)-79-313-408-569-615-761
 C' = C + cI; C'' = C + cII; C''' = C + cI + cII
 b 18 (from 47,15)-19-108-118-314-537-B^s
 d 44-106-107-125-370 (from 25,5)-610
 f 53-56-129-246-664
 n 75-458
 s 30-85-127-130-343-344-730 (from 26,13)
 t 46-74-76 (to 42,1)-84-134-370 (to 25,5)-799 (to 36,8)
 γ 71-121-318-346-392-424-527-619
 z 31-120-122-407

Uncials: A B D F G (see O above) L M S

Papyri: 806 807 814 815 820 831 832 833 901 903 905 907 911 912 935 939
 940 942 944 945 953 958 959 961 962 977 995 997 Oxy²²⁸

Codd mixt: 54 (to 22,21) 55 59 76 (from 42,1) 319 368 508 509 630 662 666 707^{II}
 707^{III} 730 (to 26,13)

Manuscript pairs: for O': 15' = 15 + 82 17' = 17 + 400 72' = 72 + 707 135' = 135
 + 376 376' = 376 + 426 64' = 64 + 708 381' = 381 + 618; for C'': 14' = 14 + 16
 77' = 77 + 131 128' = 128 + 646 414' = 414 + 422 500' = 500 + 739 551' =
 551 + 414 57' = 57 + 413 73' = 73 + 78 413' = 413 + 550 52' = 52 + 79
 408' = 408 + 569 615' = 615 + 761; for b: 19' = 19 + B^s 118' = 118 + 314; for
 d: 44' = 44 + 106 106' = 106 + 125 107' = 107 + 610; for f: 53' = 53 + 664
 56' = 56 + 246; for s: 30' = 30 + 730 343' = 343 + 130 344' = 344 + 127;
 for t: 76' = 76 + 370 74' = 74 + 134; for γ: 71' = 71 + 619 318' = 318 +
 346 346' = 346 + 527 392' = 392 + 527 424' = 424 + 527; for z: 31' = 31
 + 122 120' = 120 + 407; for codd mixt: 59' = 59 + 707^{II}

Texts and Versions

Arab	Arabic
Arm	Armenian (see O above)
Bo	Bohairic
Co	Coptic (= Bo + Sa)

SIGLA AND ABBREVIATIONS

Eth	Ethiopic
Ⓞ	Old Greek
La	Old Latin
Ⓜ	Masoretic Text
Pal	Palestinian Aramaic
Ⓢ	Syriac (Peshitta)
Sa	Sahidic
Sam Pent	Samaritan Pentateuch
Syh	Syro-Hexaplar (see O above)
Vulg	Vulgate

Greek and Latin Authors and Works

Ambr	Ambrosius
Ambrost	Ambrosiaster
Ath	Athanasius
Barh	Bar Hebraeus
Cass	Cassiodorus
Chr	Chrysostomus
Cyr	Cyrillus Alexandrini
Dial A Z	The Dialogues of Athanasius and Zaccheus
Dial T A	The Dialogues of Timothy and Aquila
Epiph	Epiphanius
Eus	Eusebius
Filast	Filastius
GregNys	Gregorius Nysseni
Hi	Hieronymus
Iren	Irenaeus
Jos	Josephus
Jub	Jubilees
Just	Justinus
Lib geneal	Liber Genealogus
Or	Origenes
Phil	Philon Judaeus
Procop	Procopius Gazaecus
Ps-klem	The "Pseudoklementinen"
Ps-Phil	Pseudo-Philon
Quodv	Quodvultdeus
Ruf	Rufinus
Spec	Speculum
Tert	Tertullianus
Tht	Theodoretus
Tyc	Tyconius

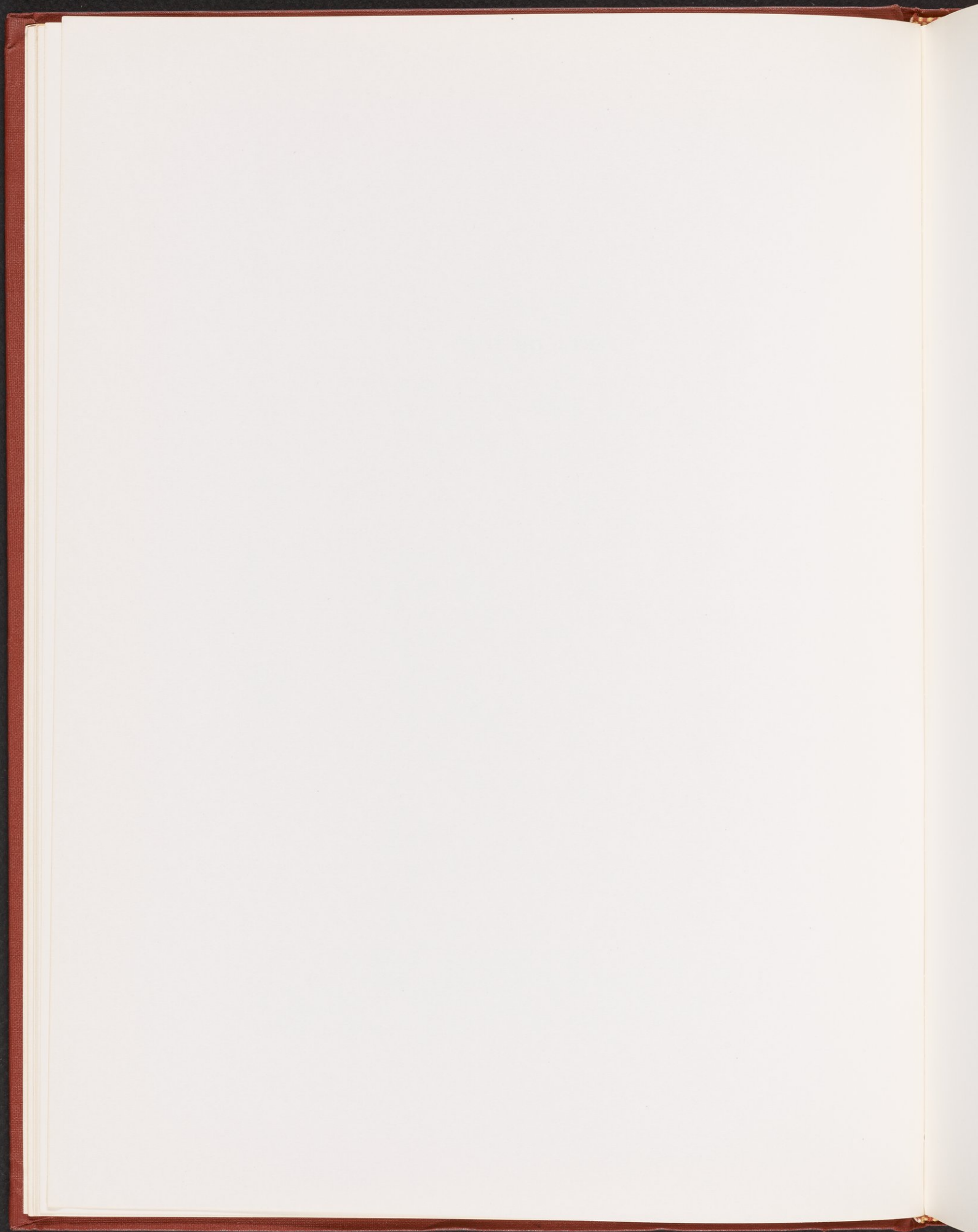
Other

ap	apparatus in editions
c	corrected reading
cod	codex

codd	codices
c.var	cum variis lectionibus
Dt	Deuteronomy
Ex	Exodus
fin	finis
Gn	Genesis
Hatch and Redpath	Hatch, E., and Redpath, H. A., <i>A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament</i>
inc	incertum
intr	intransitive
JQR	<i>Jewish Quarterly Review</i>
Ju	Judges
Kittel ³	Kittel, R., <i>Biblia Hebraica</i> , 3rd edition
Liddell & Scott	Liddell, H. G., and Scott, R., <i>A Greek-English Lexicon</i> , 9th ed. revised by H. S. Jones
LXX	Septuagint
mg	margin
MS(S)	manuscript(s)
Nu	Numbers
1°, etc.	first occurrence, etc.
pass	passive
pr	praemittit (-tunt)
R	Rahlfs (= R ¹ + R ²)
R ¹	Rahlfs, A., <i>Septuaginta</i> , I, <i>Genesis</i> . Stuttgart, 1926
R ²	Rahlfs, A., <i>Septuaginta</i> . Stuttgart, 1935
rell	reliqui
^s	suppletor
sed hab	sed habe(n)t
Thack	Thackeray, H. St. John, <i>Grammar of the Old Testament in Greek</i>
ThR	<i>Theologische Rundschau</i>
tr	transposuit (-suerunt)
txt	text
var	variant reading
vid	ut videtur
vs	versus
v(v).	verse(s)
/	alternative reading
<	resulting from
>	resulting in
^	omit(s)
+	plus
*	original reading

For a description of the manuscripts the reader is referred to A. Rahlfs' *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments*, and to J. W. Wevers' forthcoming edition of Genesis for a description of both manuscripts and Septuagint sub-versions. The designations of the textual families appearing in the present study are those that will be employed in Wevers' new edition.

PART I: THE TEXTS

A. PAPYRUS 961 (CHESTER BEATTY IV): IV CENTURY A.D.

fol. 1^r. Col. 1.
Gen. IX.

1 και ε]ιπεν
αυτοις αυξανεσθε] και πλη
θυνεσθε και π]ληρωσατε
την γην κ]αι κατακυρι
2 ευσατε αυ]της και ο φο
βος υμω]ν και ο τρομος
υμων εσ]ται επι πασιν
τοις θηρ]ιοις της γης
και επι π]αντα τα ορνεα
του ουρα]νου και επι
παντα τ]α κεινουμενα
επι της γ]ης και επι παν
τας τους] ιχθυας της θα
λασσης υ]πο χειρας υ
3 μιν δεδω]κα και παν ερ
πετον ο εσ]τιν ζων υ
μιν εσται ει]ς βρωσιν ως
λαχανα χορτο]υ δωδω
4 κα υμιν τα πα]ντα πλην
κρεας εν αιμα]τι ψυχης
5 ου φαγεσθε και γα]ρ το
υμετερον αιμα] των
ψυχων υμων ε]κζητη
σω εκ χειρος παν]των
των θηριων εκζ]ητη
σω αυτο και εκ χει]ρος
c. 17 ll. lost.

Col. 2. 7 ll. lost.
IX.

10 γης οσ]α μ[εθ υμ]ων
απο παντων των ε
ξελθοντων εκ της
11 κιβωτου και στησω
την διαθηκην μου
προς υμας και απο
θανε]ται πασα σαρξ
ετι απο του υδατος
του κατακλυσμου
και ουκ εσται ετι κα
τακλυσμος υδατος
του καταφθειραι τη]ν
12 γην πασαν και ειπεν
κς ο θς νωε τουτο
το σημειον της δια
θη ^{της} ο εγω διδωμι α
να μεσον εμου και
υμων και ανα με
σον πασης ψυχης
ζωσης η εστιν με
θ υμων εις γεγε]νης
13 αιωνιους το τοξον
μου τιθημι εν τη γε
φελ]η και εσται εις ση
μει]ον διαθηκης α
να μ]εσον εμου και
της γης και εσ]ται εν
c. 10 ll. lost.

IX. 12 διαθηκης] διαθη* διαθηκης^c

fol. 1^v. Col. 1. 3 ll. lost.
IX.

- 15 εις
κατακλυσμον ωστε]ε
ξαλειψαι πασαν σα]ρ
16 κ̄α [και εσται το τοξ̄]ον
εν τ̄[η ν]εφε[λη και ο]ψο
μαι του μνησθησαι
διαθηκην αιωνιον
ανα μεσον εμου και
ανα μεσον πασης ψυ
χης εν πασι^ο σαρκι η ε
17 στιν επι της γης και
ειπεν ο θς τω νωε
τουτο το σημειον
της διαθηκης ης διε
θεμην ανα μεσον ε
μου και ανα μεσον
πασης σαρκος η εστ̄ι
18 επι της γης ησαν δε
οι υιοι νωε οι εξελθ̄ο
τες εκ της κιβωτου
σημ̄ χαμ και ῑαφ̄εθ
χαμ ην πατηρ̄ χανα
19 αν τρεις ουτοι εισιν
υιοι νωε απο του
των διεσπαρησαν
επι πασαν την γην
20 και ηρ̄ξατο νωε αγ
θρωπος γεωργος [ς γης
και εφ̄υτευσεν [αμ
21 πελων[α και επ̄ιν
εκ τ̄ο[ν οινου και
c. 6 ll. lost.

Col. 2.
IX.

- 22 ανηγ[γειλεν τοις δυ
σιν αδ̄[ελφοις αυτου ε
23 ξω και λ̄[αβοντες σημ̄
και ῑαφ̄εθ [το ιματιον
επεθεντο ε[πι τα δυο
νωτα αυτω]ν [και επο
ρευθησαν ο[πισθοφα
νωσ και συν[εκαλυψαν

IX. 16 παση] πασι* παση^ο
X. 7 σαβαθα] σαβατα* σαβαθα^ο

- την γυμνω[σιν του
πατρος αυτω]ν και το
προσωπον α[υτων ο
πιστοφανε[ς και την
γυμνωσιν [του πατρος
24 αυτων ουκ [ιδον εξε
νηψεν δε ν[ωε απο
του οινου [και εγνω
οσα εποη[σεν αυτω ο
υιος αυτ̄ο]υ ο νεωτε
25 ρος και ε[ιπεν επικατα
ρατος χα[νααν παις οικε
της εστ[αι τοις αδελφοις
26 αυτου [και ειπεν ευλο
γητος [ξς ο θς του σημ̄ και
εσται [χανααν παις αυ
27 του [πλατυναι ο θς τω
ιαφ̄[εθ

c. 17 ll. lost.

fol. 2^v. Col. 1. top of col.
X.

- 2 και] ειλεισα και
θαβελ και μο]σεχ και θει
3 ρας και υιοι] γαμερ ασχενεζ
και ριφ̄]εθ και θ[εργα]μα
4 και υιοι] ιωϋαν ειλεισα
και θαρσ]εις κιτιοι ροδιοι
5 εκ του]των αφ̄ωρισθη
σαν ν]ησοι των εθνων
εν τη γ]η αυτων εκαστος
κατα γλ]ωσσαν εν ταις φυ
λαις αυ]των και εν τοις
6 εθνεσ]ιν αυτων υιοι
δε χαμ] χους και μεσρα
ιν φουδ] και χανααν
7 υιοι δε χ]ους σαβα και ευ
ιλα και] σαβα^α και ρε
γμα και σα]βεκαθα υιοι
δε ρεγμα σ]αβα και δαδ̄
8 χους δε εγε]γνησεν τ̄ο
νεβρωδ̄ ου]τος ηρ̄ξατο
ειναι γιγ]ας ε]πι της γης
9 ουτος ην γιγ]ας κυνη
γος εναντιον] κ̄ῡ δια
τουτο ερουσιν] ως νε

βρωδ γιγας κυνη]γος
c. 9 ll. lost.

fol. 2^r. Col. 1.
X.

Col. 2.
X.

- 13
και τους λαβι]ειμ κ[α]ι
τους νεφθαλι]ειμ κ[α]ι
14 τους πατροσ]ογι]ειμ και
τους χασ]λωνιειμ
οθεν εξηλ]θεν εκει
θ[εν φυ]λιστιειμ και
τους καθθ]οριειμ
15 χανααν δε εγεννη
σεν τον σειδωνα πρω
τοτοκον και τον χετ
αιων
16 τειειμ και τον ιε
βουσαιον και τον
αμορραιον και τον
17 γεργεσαιον και τον
ευαιον και τον α
ρουκαιον και τον
18 ασενναιον και τ[ον
αραδιον και τον σα
μαραιον και τον α
μαθει και με ταυτα
διεσπαρησαν αι φυ
λαι των χαναναιων
19 και εγενοντο τα ορι
α των χαναναι[ων α
πο σειδωνος εω]ς
εισελθειν εις γεραρα
και γαζαν εως ελθει]ν
σοδομων και γ[ομ]ο[ρ
ρας αδαμα και σεβω
20 ειμ εως δασα ουτοι
υιοι χ]αμ εν ταις φυ
λαις αυτ]ων κατα γλωσ
σας αυτων εν] ταις χω
ραις αυτων και ε]ν τοις
c. 5 ll. lost.

- 22 υιοι σ]ημ [αιλα]μ
και α]σσουρ κ[αι αρφα
ξαδ και λουδ [και αρα]μ
23 και υιοι αραμ [ως και] ρυλ
και γαθερ κ[α]ι μοσοχ
24 και αρφαξαδ [εγεν]νη
σεν τον σαλα σαλα δε
εγεννησεν τον εβερ
25 και τω εβερ εγεννη
θησαν δυο υιοι ονο
μα τω ενι φαλεκ οτι
εν ταις ημεραις αυτου
διεμερισθη η γη και
ονομα τω αδελφω
26 αυτου ιεκταν ιεκτα
δε εγεννησεν τον
ελμωδαδ και τον σα
λεφ και τον ασαρμωθ
27 και ιαραχ και οδορ
ρα και εζηλ και δαικλα
28 και αβειμεηλ και σα
29 βευ και ουφειρ και
ευειλα και ιωβαβ παν
τες ουτοι υιοι ιεκτα
30 και εγενε[τ]ο η κατοι
κησις αυτων απο
μασση εως ελθειν
εις σωφηρα ορος α
31 νατολων ουτοι υι
οι σ]ημ εν ταις φυ
λαις αυτων κατα γλ[ωσ
σας αυτων εν] ταις
χωραις αυτω]ν και εν
τοις εθγ]εσιν αυτων
c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
X.

- XI.
32 γης με[τα τον κατακλυ
1 σμον και η]ν πασα η γη χει
λος εν και [φωνη μια πα
2 σιν και εγενε[το εν τω
κεινησαι [αυτους απο α

X. 15 χετταιον] χεττειειμ* χετταιον^o

νατολων ευρ[ον πεδι
 ον εν γη σεννα[αρ και κα
 3 τωκησαν εκει κ[αι ειπεν
 ανθρωπος τω π[λησιον
 δευτε πλινθευ[σωμεν
 πλινθους και ο[πτησω
 μεν αυτας πυ[ρι και εγε
 νετο αυτοις η [πλινθος
 εις λιθον και [ασφαλτος
 4 ην αυτοις ο π[ηλος και
 ειπαν δευτ[ε οικοδο
 μησωμεν [εαυτοις πο
 λιν και πυρ[ρον ου η
 κεφαλη [εσται εως του
 ουρανου [και ποιησω
 μεν εαυ[τοις ονομα προ
 του διασ[παρηναι επι
 προσ[ωπου πασης της
 5 γης [και κατεβη κ̄ς ιδειν
 τηγ [πολιν
 c. 15 ll. lost.

fol. 3^r. Col. i. top of col.
 XI.

8 κ̄ς ε[κειθεν επι προ
 σωπον πα]σης της γης
 και επ[αυσαντο οικοδο
 μουν]τες την πολιν
 9 και τ[ρον πυργον] δια του
 το εκ]ληθη το ονομα
 αυτ]ης συγχυσις οτι ε
 κει σ]υνεχεεν κ̄ς ο θ̄ς
 τα χε]ιλη πασης της γης
 και ε[κειθεν διεσπει
 ρεν α]υτους κ̄ς ο θ̄ς επι
 προσ]ωπον πασης της
 10 γης κ]αι αυται αι γενε
 σεις σ]ημ σημ υιος ρ̄
 ετων] οτε εγεννη
 σεν το]ν αρφαξ̄αδ
 δευτερο]υ ετους με
 τα τον κα]τακλυσμ̄ο
 11 και εζησε]ν σημ με
 τα το γεν]νησαι αυτ̄ο
 τον αρφα]ξ̄αδ ετη φ̄
 και εγεννησε]ν υιους

και θυγατερ]ας και α
 c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XI.

13 τον τον σαλα ε
 τη ρ̄λ και εγεννη
 σεν υιους και θ[υ]γα
 τ̄ρας και απεθαν̄ε
 14 και εζησεν σαλα ε
 τη ρ̄λ και εγεννη
 15 σεν τον εβερ και ε
 ζησεν σαλα μετα
 το γεννησαι αυ
 τον τον εβερ ετη
 τ̄γ και εγεννησ̄ε
 υιους και θυγατε
 ρας και απεθανε]ν
 16 και εζησεν εβερ
 ετη ρ̄λδ και εγεν
 νησεν τον φα
 17 λεκ και εζησεν
 εβερ μετα το γεν
 νησαι αυτον τον
 φαλεκ ετη σ̄ο και
 εγεννησεν υιους
 και θυγατ̄ρας και
 18 απεθανεν και ε
 ζησεν φαλεκ ε
 τη ρ̄λδ και εγεν
 νησεν τον ραγαυ
 19 και εζησεν φαλεκ
 μετα το γεννησαι
 αυτον τον ραγαυ
 ετ]η σ̄θ και εγεν
 νησε]ν υιους και
 θυγατ̄ρας και απε
 5 ll. lost.

fol. 3^v. Col. i. top of col.
 XI.

21 σε]ν ραγαυ μετα το γεν
 νησαι αυτον τον σε
 ρουχ ετη σ̄ζ και εγεν
 νησεν υιους και θυγα

22 τερας και απεθανεν
 και εζησεν σερουχ ε
 τη ρλ και εγεννησε
 23 τον ναχωρ και εζη
 σεν σερουχ μετα το
 γεννησαι αυτον τον
 ναχωρ ετη δ και εγε
 νησεν υιους και θυ
 γατερας και απεθα
 24 νεν και εζησεν να
 χωρ ετη οθ και εγεν
 25 νησεν τον θαρρα και
 εζησεν ναχωρ μετα
 το γεννησαι αυτον
 τον θαρρα ετη ρκβ και
 εγεννησεν υιους
 και θυγατερας και απε
 26 θανεν και εζησεν
 θαρρα ετη δ και εγεν
 νησεν τον αβραμ
 και τον ναχωρ και
 27 τον αρραν αυται δε
 αι γενεσεις θαρραν
 θαρραν εγεννησεν
 τον αβραμ και τον
 ναχωρ και τον αρρα[ν
 και αρραν εγεννη[σε
 28 τον λωτ' και απεθα
 νεν αρραν [ενωπιον
 c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XI.

29 καζ' ονο[μα τη γυναι
 κι ναχω[ρ μελχα θυ
 γατηρ αρραν [και πα
 τηρ μελχα κ[αι πατηρ
 30 ιεσχα και ην σ[αρα στει
 ρα και ουκ ετε[κνοποι
 31 ει και ελαβεν [θαρρα
 τον αβραμ υιο[ν αυτου
 και τον λωτ τ[ον υι
 ον αρραν υιο[ν του
 υιου αυτου κ[αι την

XI. 29 και¹⁰] κας* και^o

32 σαραν την νυ[μφην
 αυτου γυναικα δε
 αβραμ του υ[ιου αυ
 του και εξ[ηγαγεν αυ
 τους εκ τη[ς χωρας
 των χαλδ[αιων πο
 ρευθηνα[ι εις γην τω
 χανανα[ιων και ηλ
 θεν εως [χαρραν και
 32 κατωκη[σεν εκει και
 εγενον[το πασαι αι
 ημε[ραι θαρρα εν
 χ]αφ[ραν

c. 17 ll. lost.

fol. 4^v. Col. I. top of col.
XII.

3 και τους κατ[αρωμενους
 σε καταρασ]ομαι και εν
 ευλογηθη]σονται εν σοι
 πασαι αι] φυλαι της γης
 4 και επο]ρευθη αβραμ κα
 θαπερ ε]λαλησεν αυτω
 κς και] ωχετο μετ αυτου
 λωτ αβ]ραμ δε ην ετων
 οε οτε] εξηλθεν εκ χαρ
 5 ραν κα]ι ελαβεν αβραμ
 την σ]αραν γυναικα αυ
 του και] λωτ τον υιον
 του αδε]λφου αυτου
 και παν]τα τα υπαρχον
 τα αυτω]ν οσα εκτησα
 το και πα]σαν ψυχην ην
 εκτησαντ]ο εν χαρραν
 και εξηλθε]ν πορευθη
 ναι εις γην χ]ανανα και
 ηλθον εις γ]ην χανα
 6 αν και διωδ]ευσεν α
 βραμ την γη]ν εις το
 μηκος αυτης] εως του
 τοπου συχεμ] επι την
 δρυν την υψηλη]ν οι
 δε χαναναιοι τοτ]ε κα
 7 τωκουν την γην κ]αι
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XII.

- 8 τολας και ωκ[οδομη
σεν εκει θυσιαστη[ρι
ον τω κω και επεκα
λεσατο επι τω ονομα
9 τι κυ και απηρεν αβραμ
και πορευθεις εστρα
τοπεδευσεν εν τη ε
10 ρημω και εγενετο λει
μος επι της γης και
κατεβη αβραμ εις αι
γυπτον παροικησαι
εκει οτι ενεισχυσεν
ο λειμος επι της γης
11 εγενετο δε ηνικα ηγ
γισεν αβραμ εισελ
θειν εις αιγυπτον ει
πεν αβραμ. σαρα τη
γυναικι αυτου γει
νωσκω εγω οτι γυνη
12 ευπροσωπος ει εσται
ουν ως αν ιδωσιν
σε οι αιγυπτιοι ερου
σιν οτι γυνη αυτου
αυτη και αποκτενου
σι με σε δε περιποιη
13 σονται ειπον ουν
οτι αδελφή αυτου ει
μι οπως αν ευ μοι γε
νηται δια σε και ζησε
τα]ι η ψυχη μου ενε
14 κεν σ]ου εγενετο
δε ηνικα ει]σηλθεν
αβραμ εις αιγυ]πτον
c. 5 ll. lost.

fol. 4^r. Col. 1. top of col.
XII.

- 15 επηνε]σαν αυτην
π]ρος φαραω και εις
ηγαγον αυτην εις
16 τον οικον φαραω και
τω αβραμ ευ εχρησαν

XIII. 3 ηλθεν]επορευθη* ηλθεν^o

το δι αυτην και εγε
νετο αυτω προβα
τα και μοσχοι και ο
νοι και παιδες και παι
δισκαι και ημιονοι

- 17 και καμηλοι και ητα
σεν κς ο θς τον φα
ραω ετασμοις μεγα
λοις και πονηροις
και τον οικον αυτου
περι σαρως της γυναι
18 κος αβραμ. καλεσας
δε φαραω τον αβραμ
ειπεν αυτω τι του
το εποιησας μοι ο
τι ουκ απηγγειλας
μοι οτι γυνη σου ε
19 στιν ινατι ειπας οτι
αδελφή μου εστιν
και ελαβον αυτην ε
μαυτω γυναικα και
νυν ιδου η γυνη σου
ενωπιον σου λαβων
20 αποτρεχε και ενε
τειλατο φαραω αν
δρασιν περι αβραμ συν
προπεμψαι αυτον
και την γυναικα [αυ
του και παντ[α οσα
ην αυτω [και τον λωτ
μετ α]υτου

c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIII.

- 2 ος σφοδρ[α κτηνεσιν
και αργυρ[ιω και χρυσι
3 ω και επ[ορευθη οθεν
ηλθεν εις τ[ην ερημον
εως βαιθηλ ε[ως του
τοπου ου ην [η σκη
νη αυτου το πε[ροτε
ρον ανα μεσον[βαιθηλ
και ανα μεσον [αγγαι

4 εις τον τοπον [του θυ
σιαστηριου δυ ε[ποιη
σεν εκει την [αρχην
και επεκαλεσε[ν εκει
αβραμ το ονο[μα κυ
5 του θυ και λω[τ τω συμ
πορευομεν[ω μετα
αβραμ ην π[ροβατα
6 και βοες κ[αι κτηνη και
ουκ εχωρ[ει αυτους η
γη κατο[ικειν αμα οτι ην
τα υπαρ[χοντα αυτων
πολλα κ[αι ουκ εδυναν
7 το κατ[οικειν αμα και
εγενε[το μαχη ανα με
σον τ[ων ποιμενων
τω[ν κτηνων
c. 15 ll. lost.

fol. 5^r. Col. 1. 1 line lost.

XIII.

9 δι]αχωρι
σθητι απ εμο]υ ει συ αρι
στερα εγω] εις δεξια
ει δε συ εις] δεξια εγω δε
10 εις αριστε]ρα και επαρας
λωτ τους] οφθαλμους
ειδεν π]ασαν την περι
χωρον] του ιορδανου
οτι πασ]α ην ποτιζομε
νη προ] του καταστρε
ψαι τον] θν σοδομα και
γομορρα] ως ο παραδει
σος του θ]υ και ως η γη
αιγυπτο]υ εως ελθειν
11 εις ζογορ]α και εξελεξα
το εαυτω] λωτ' πασαν
την περι]χωρον του
ιορδανου] και απηρεν
λωτ απο αν]ατολων και
διεχωρισθη]σαν εκα
στος απο του] αδελφου
12 αυτου και α]βραμ παρω
κησεν εν γη] χανααν
λωτ δε κατωκη]σεν εν
πολει των περ]ιχω

ρων και εσκη]ωσεν
13 εν σοδομοις οι δ]ε αν
c. 16 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XIII.

15 τ]ην και [τω σπερμα
τι σου εως του αιω
16 νος και ποιησω το
σπερμα σου ως την
αμμον της γης ει
δυναται τις εξαρι
θμησαι την αμμον
της γης και το σπερ
μα σου εξαριθμηθη
17 σεται αναστας διο
δουσον την γην ει
ς το μηκος αυτης και
εις το πλατος [οτι

18 σοι δωσω αυτην κα[ι
αποσκηνωσας α
βραμ κατωκησεν πα
ρα την δρυν την μαμ
βρη η ην εν χεβρων
και ωκοδομησεν ε
κει θυσιαστηριον κω

XIV. 1 εγενετο δε εν τη βα
σιλεια τη αμαρφαδ βε
σιλεως σεννααρ αρι
ωχ βασιλεως σελλασα
αρ και χοδολλαγομορ
βασιλευς αιλαμ και
θαργαλ βασιλευς εθνω
2 εποιησαν πολεμον
μετα βαρακ βασιλεως
σοδομων και μετα
βαρσα βασιλεως γο
μορρας και μετα σεν
νααρ] βασιλεως αδα
μα και συ]μβορ βασιλε
ως σεβω]ειν και βα
σιλεως βαλα]κ αυτη
c. 6 ll. lost.

fol. 5^v. Col. 1. top of col.

XIV.

3 γα την αλυ]κην αυ[τη η
 4 θαλασσα των αλων δω
 δεκα ετη εδουλευον
 τω χοδολλαγομορ τω
 δε τρισκαιδεκατω ετει
 5 απεστησαν εν δε τω
 τεσσαρεςκαιδεκατω
 ετει ηλθεν χοδολλα
 γομορ και οι βασιλεις οι
 μετ αυτου και κατεκο
 ψαν τους γιγαντας τους
 εν ασταρωθ καρναιν
 και εθνη ισχυρα αμα
 αυτοις και τους συμ
 μαιους εν σαυη τη πο
 6 λει και τους χορραιους
 τους εν τοις ορεσιν
 σηειρ εως της τερε
 μινθου της εν τη φα
 ρανει η εστιν εν τη ε
 7 ρημω και αναστρεψαν
 τες ηλθον επι την πη
 γην της κρισεως αυ
 τη εστιν καδης και
 κατεκοψαν παντας
 τους αρχοντας αμαληκ
 και τους ομορραιους
 και τους κατοικουν
 τας εν σασαν θαμαρ
 8 εξηλθεν δε βασιλευς
 σοδομων και βασιλ[ευσ
 γομορρας και βασιλ[ευσ
 αδαμα και βασιλ[ευσ σε
 βωειμ και βασιλ[ευσ βα
 λακ αυτ[η εστιν σηγωρ
 c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XIV.

9 βα[σιλεα αιλαμ και θαρ
 γαλ [βασιλεα εθνων
 και αμ[αρφαλ βασιλεα

XIV. 6 τ(ους)²⁹ ε* τ^ο

σεννα [αρ και αριωχ
 βασιλεα σε[λλασαρ οι
 τεσσαρες [βασιλεις προς
 10 τους πεντ[ε η δε κοι
 λας η αλυκη [φρεατα
 φρεατρα ασ[φαλτου ε
 φυγεν δε βα[σιλευς σο
 δομων και [ι βασιλευς
 γομορρας [και ενεπε
 σαν εκει ο [ι δε κατα
 λειφθεντε[ς εις την ο
 11 ρινην εφ[υγον ελα
 βον δε πα[σαν την ιπ
 πον σοδο[μων και γο
 μορρας κ[αι παντα τα
 βρωματ[α αυτων και
 12 απηλθον] ελαβον δε
 και λωτ [τον υιον του
 αδελφου] αβραμ και
 την α[ποσκευην αυ
 του [και απωχοντο ην
 γαρ [κατοιικων εν σοδο
 13 μο[ις παραγενομε
 ν]ος δε

c. 15 ll. lost.

fol. 6^v. Col. 1. top of col.

XIV.

14 γενεις αυ]του τιη και κα
 τεδιωξ]εν οπισω αυτων
 15 εως] θαν και επεπεσεν ε
 π αυ]τους την νυκτα αυ
 τος] και οι παιδες αυτου
 και ε]παταξεν αυτους
 και ε]ξειδιωξεν αυτους
 εως] χωβαλ' η εστιν αρι
 16 στερ]α δαμασκου και απε
 στρε]ψεν πασαν την ιπ
 πον] σοδομων και λωτ
 τον α]δελφον αυτου α
 πεστ]ρεψεν και παντα
 τα υπ]αρχοντα αυτου και
 τας γ]υναικας και τον
 17 λαον] εξηλθεν δε βασι
 λευς σο]δομων εις συν
 αντησι]ν αυτω μετα το

υποστρε]ψαι αυτον απο
της κοπης] του χοδολλα
γομορ και τ]ων βασιλε
ων των μετ] αυτου ει
ς την κοιλαδα] την σαυη
τουτο ην το π]εδιον του
18 βασιλεως και μ]ελχισε
δεκ βασιλευς σαλ]ημ ε
ξηγεγκεν αρτους] και
οινον ην δε ιερεις] του
θεου του υψιστ]ου
· · · · ·
c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIV.

20 τω δεκατην [απο παν
21 των ειπεν δε βασ]ιλευς
σοδομων προς αβ]ραμ
δος μοι τους ανδρ]ας
την δε ιππον λαβε] [σε
22 αυτω ειπεν δε αβρ]αμ
προς βασιλεα σοδομ]ων
εκτενω την χειρα
μου προς τον θν] τον
υψιστον ος εκτισε
τον ουρανον και την
23 γην ει απο σπαρτι
ου εως σφαιρωτηρος
υποδηματος λημ
ψομαι απο παντων
των σων ινα μη ε]ι
πης οτι εγω επλου
24 τισα τον αβραμ πλη]ν
ων εφαγον οι νεα
νισκοι και της με]ρι
δος των ανδρων
των συμπορευθ]εν
των μετ εμου ε
σχωλ αυναν μαμ
βρη ουτοι λημψο]ν
XV. I ται μεριδα μετα δε

τα ρηματα ταυτα ε
γενηθη ρημα κυ
XV. 6 αβραμ - θν] very uncertain.

προς αβραμ εν ορα
ματι λεγ]ων μη φο
βου αβραμ] εγω υπ]ερ
c. 7 ll. lost.

fol. 6^r. Col. 1. top of col.
XV.

2 ος] μασεκ της οικογε
ν]ους μου ουτος δα
3 μασκος ελιεζερ και ει
π]εν αβραμ επειδη ε
μοι ουκ εδωκας σπερ
μα ο δε οικογενης μου
κληρονομησει με
4 και ευθυ φωνη θυ] ε
γενετο προς αυτον
λεγων ου κληρονο
μησει σε ουτος αλλ ος
εξελευσεται εκ σου ου
τος κληρονομησει
5 σε εξηγαγεν δε αυτον
εξω και ειπεν αυτω
αναβλεψον εις τον
ουρανον και αριθμη
σον τους αστερας ει
δυνησαι εξαριθμησαι
αυτους και ειπεν ου
τως εσται το σπερμα
6 σου και επιστευσεν
αβραμ εις θυ] και ε
λογισθη αυτω εις δι
7 καιοσυνην ειπεν δε
προς αυτον εγω ειμι
ο θς ο εξαγαγων σε εκ
χωρας χαλδαιων ωσ
τε δουναι σοι την γη
ταυτην κ]ληρονο
8 μησαι ε]ιπεν δε
δεσπ]οτα [κε κατα
c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XV.

9 και τρυγον]α και περι
10 στεραν ελαβε]ν δε αυτω
παντα ταυτα και [διει
λεν αυτα μεσα κα]ι εθη

κεν αυτα αντιπ[ροσω
 πα αλληλοις τα δε ορ
 I1 νεα ου διειλεν κ[ατε
 βη δε ορνεα επι τ[α σω
 ματα τα διχοτομη[μα
 τα αυτων και συ[νεκα
 θισεν αυτοις α[βραμ
 I2 περι δε ηλιου δ[υσμας
 εκστασις επεπε[σεν τω
 αβραμ και ιδο [υ φοβος
 σκοτεινος με[γας επι
 I3 πειπτει αυτω [και ερ
 ρεθη προς αβ[ραμ γι
 νωσκων οτ[ι παροικον
 εσται το σπ[ερμα σου
 εν γη ουχ [ιδια και δου
 λωσουσι[ν αυτοις και
 κκωσο[ουσιν και τα
 πεινω[σουσιν αυτοις
 I4 ετη ῡ [το δε εθνος ω ε
 αν δ[ουλευσωσιν κρι
 ν[ω εγω μετα δε ταυτα
 εξ[ελευσονται

c. 13 ll. lost.
 I leaf lost.

fol. 7^v. Col. I. top of col.
 XVII.

7 μετα σε εις γενεας αυτων
 εις διαθ[ηκην αιωνιον
 ειναι σ]ου θς και του σπερ
 8 ματος] σου μετα σε και δω
 σω σο]ι και τω σπερματι
 σου] μετα σε την γην η̄ν
 παροι]κεις πασαν την γη̄
 χανα]ν εις κατασχεσιν
 αιωνι]ον και εσομαι αυ
 9 τοις θ]ς και ειπεν ο θς
 προς] αβρααμ συ δε την
 διαθ[η]κην μου διατη
 ρησεις] συ και το σπερ
 μα σου] μετα σε εις γε
 I0 νεας α]υτων και αυτη η̄
 διαθ[η]κη η̄ν διατηρη
 σεις ανα] μεσον εμου
 και υμ]ων και ανα με

στον του] σπερματος σου
 μετα σε] εις γενεας αυ
 των περ]ιτηθησε
 ται υμω]ν παν αρσεν
 ικον εις τ]ας γενεας ῡ
 I1 μων και] περιτμηθη
 σεσθε τη]ν σαρκα της
 ακροβυστι]ας ῡμων
 και εσται εν ση]μειω
 διαθηκης ανα] μεσο̄
 εμου και υμων κα]ι ανα
 μεσον του σπερμ]α
 [τος σου

c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XVII.

I2, I3 τος σου περιτομη
 περιτμηθησεται ο
 οικογενης της οικι
 ας σου και ο αργυρω
 νητος και εσται η δι
 αθηκη μου επι της
 σαρκος ῡμων εις δι
 αθηκην αιωνιον
 I4 και απεριτμητος
 αρσην ος ου περιτμη
 θησεται την σαρκα
 της ακροβυστιας
 αυτου τη ημερα τη
 σγδοη εξαλεθρευ
 θησεται η ψυχη ε
 κεινη εκ του γενους
 αυτης οτι την δια
 θηκην μου διεσκε
 I5 δασεν και ειπεν ο
 θς τω αβρααμ σαρα
 η γυνη σου ου κλη
 θησεται το ονομα
 αυτης σαρα αλλα σαρ
 ρα εσται το ονομα
 I6 αυτης ευλογησω
 δε αυτην και δωσω
 σοι εξ αυτης τεκνον
 και ευλογησω αυτον
 και εσται εις εθνη
 και βασιλεις εθνων

17 ἐξ αὐτοῦ ἐσονται καὶ
ἐπέσεν ἀβραὰμ ἐπὶ
προσώπων καὶ ἐγέλα
σε]γ καὶ εἶπεν ἐν τῇ
διανοί]α λέγων εἰ τ[ω
c. 6 ll. lost.

fol. 7^r. Col. I. top of col.

XVII.

18 τὸν ἴσμαηλ οὗτος
ζητῶ ἐναντίον σου
19 εἶπεν δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἀ
βραὰμ ναι ἴδου σάρρα
ἡ γυνὴ σου τεξεται
σοι υἱὸν καὶ καλεσεῖς
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσακ
καὶ στησῶ τὴν δια
θήκην μου πρὸς
αὐτὸν εἰς διαθήκην
αἰώνιον καὶ τῷ σπερ
ματι αὐτοῦ μετ' αὐ
20 τὸν περὶ δὲ ἴσμαηλ
ἰδοὺ ἐπηκούκα σου
ἰδοὺ εὐλογῆκα αὐτὸ
καὶ αὐξάνω αὐτὸν
καὶ πληθύνω αὐτὸν
σφόδρα ἰβ' ἐθνη γεν
νήσει καὶ δώσω αὐτῷ
21 εἰς ἔθνος μέγα τὴν
δε διαθήκην μου στη
σῶ πρὸς Ἰσακ ὃν τε
ξεται σοὶ σάρρα εἰς τὸν
καίρον τοῦτον ἐν
τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἐτε
22 ρῷ συνετέλεσεν δὲ
λαλῶν πρὸς αὐτὸν
καὶ ἀνεβῆ ὁ θεὸς ἀπὸ ἀ
23 βραὰμ καὶ ἐλάβεν ἀβρα
αὶ ἴσμαηλ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς
οἰκογενεῖς αὐτοῦ
καὶ πάντας τοὺς ἀργυ
ρωνητοὺς καὶ π[αν
ἀρσεν τῶν ἀνδρ[ων
τῶν ε]γ τ[ω οἰκῶ
c. 4 ll. lost.

XVII. 19 κυ(του)²⁰] του*(vid) κυ^c

Col. 2.

top of col.

XVII.

23 τῆς ἡμέρας [ἐκείνης
καθὰ ἐλάλησεν [αὐτῷ
24 ὁ θεὸς ἀβραὰμ δ[ε ἦν ἐ
τῶν ἡθ' ἡνικα [περιε
τέμετο τὴν σαρκα τῆς
ἀκροβυστίας αὐ[τοῦ
25 ἴσμαηλ δὲ ὁ υἱὸς [αὐ
τοῦ ἐτῶν ἑγ' ἡγ [ἡνι
κα περιετμήθ[η τὴν
σάρκα τῆς ἀκρο[βυστι
26 ας αὐτοῦ ἐν τῷ [καὶ
ρῷ τῆς ἡμέρας [ἐκει
νῆς περιετμ[ήθη ἀ
βραὰμ καὶ ἴσμ[αηλ ὁ
27 υἱὸς αὐτοῦ κα[ὶ πᾶν
τες οἱ ἀνδρες [αὐτοῦ οἱ
κοινοὶ αὐτοῦ κ[αὶ οἱ οἰ
κογενεῖς κα[ὶ οἱ ἀργυ
ρωνῆται οἱ [ἐξ ἄλλο
γενῶν ἐθν[ῶν περὶ

XVIII. I.

εἰτεμεν αὐ[τοὺς ὡ
φθῆ δὲ αὐ[τῷ ὁ θεὸς πρὸς
τὴν δρυὶ τῆ [μαμβρη
καθημεν[ου αὐτοῦ
ἐπὶ τῆς θ[ύρας τῆς σκη
νῆς αὐτ[οῦ μεσημβρι
2 ας καὶ [ἀναβλεψας
τοὺς [ὀφθαλμοὺς αὐ
τοῦ [εἶδεν καὶ ἰδοὺ
τρ[εῖς ἀνδρες
c. 10 ll. lost.

fol. 8^r. Col. I.

top of col.

XVIII.

λγ

3 ἀρα εὐ]ρον χάριν ἐναντι
ὄν σο]υ μὴ παρελθῆς τῷ
4 παιδ]ι σου λημφῆτω
δὴ υ]δωρ καὶ νιψατωσᾶ
τοὺς] ποδας ὑμῶν καὶ
κατα]ψυξατε ὑπο τὸ
5 δέν]δρον καὶ λημψο
μαι ἀ]ρτον καὶ φαγεσθε
καὶ μ]ετα τοῦτο παρελευ
σεσθ]ε εἰς τὴν ὁδὸν ὑ

μων] ου εινεκεν εξε
 κλιν]ατε προς τον παι
 δα υμ]ων και ειπον ου
 τως πο]ιησομεν καθα
 6 ειρηκα]ς και εσπουδα
 σεν αβρ]αμ επι την
 σκηνη]ν προς σαρραν
 και ειπε]ν αυτη σπευ
 σον και φ]υρασον τρια
 μετρα σε]μιδαλεως και
 ποιησον ε]νκρυφιας
 7 και εις τας] βους εδρα
 μεν αβραα]μ και ελαβε
 μοσχαριον] απαλον
 και καλον και ε]δωκεν
 τω παιδι και ετα]χυνε
 8 του ποιησαι αυτο] ελα
 βεν δε βουτυρον] και
 c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XVIII.

10 ναστρεφω]ν ηξω
 προς σε κατα του
 τον τον καιρον εις
 ωρας και εξει υιον
 σαρρα η γυνη σου
 σαρρα δε ηκουσεν
 προς τη θυρα της
 σκηνης οσα οπι
 11 σθεν αυτου αβρα
 αμ δε και σαρρα πρεσ
 βυτεροι προβεβη
 κότες ημερων ε
 ξελειπεν δε σαρρα
 γεινεσθαι τα γυναι
 12 κεια εγελασεν δε σαρ
 ρα εν εαυτη λεγου
 σα ουπω μεν μοι γε
 γονεν εως του νυν
 ο δε κυριος μου πρε
 13 σβυτερος [και ειπεν
 κς προς αβρααμ τι ο
 τι εγελασεν σαρρα εν
 εαυτη λεγουσα αρα
 γε αληθως τεξομαι

14 εγω δε γεγηρακα μη
 αδυνατει παρα θυ ρη
 μα εις τον καιρον
 τουτον επαναστρε
 φω προς σε εις ω
 ρας και εσται τη σαρ
 15 ρα] υιος ηρνησατο
 δε σα]ρα λεγουσα ου
 κ εγελα]σα εφ[οβηθη
 c. 5 ll. lost.

fol. 8^v. Col. I. top of col.
 XVIII.

16 βλεψαν επι προσω
 τον σοδομων και
 γομορρας αβρααμ δε
 συνεπορευετο με
 τ αυτων συμπρο
 17 πεμπων αυτους ο
 δε κς ειπεν μη κρυ
 ψω εγω απο αβρααμ
 του παιδος μου α ε
 18 γω ποιω αβρααμ δε
 γεινομενος εσται
 εις εθνος μεγα και
 πολυ και ενευλογη
 θησονται εν αυτω
 παντα τα εθνη της
 19 γης ηδειν γαρ οτι συ
 ταξει αβρααμ τοις υ
 ιοις αυτου και τω οι
 κω αυτου μετ αυτδ
 και φυλαξουσιν τας
 οδους κυ ποιειν δι
 καιισυνην και κρι
 σιν οπως αν επαγα
 γη ο θς επι αβρααμ
 παντα οσα ελαλησε
 20 προς αυτον ειπεν
 δε κς κραυγη σοδο
 μων και γομορρας
 πεπληθυνται προς
 με και αι αμαρτι]αι αυ
 των μεγαλα]ι σφοδρα
 21 κατ'αβας ο]ν οψομαι
 c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XVIII.

21, 22 γνω και απο[στρα
 φεντες εκει[θεν
 οι ανδρες ηλθ[ον
 εις σοδομα αβ[ρααμ
 δε ην ετι εστηκ[ως
 23 εναντιον κ̄υ [και
 εγγισας αβραα[μ ει
 πεν μη συνα[πο
 λεσης δικαιο[ν με
 τα ασεβους και[ι εσται
 ο δικαιος ως ο [ασε
 ζρ 24 βης εαν ωσιγ [ν̄ δι
 καιοι εν τη π[ολει α
 πολεσεις αυ[τους
 ουκ ανησει[ς παντα
 τον τοπον [εινε
 κεν των ν̄ [δικαιων
 25 εαν ωσιν ε[ν αυτη μη
 δαμως συ π[οιησεις
 το ρημα τ̄ο[υτο του
 αποκτειν[αι δικαι
 ον μετ[α ασεβους
 και εστα[ι ο δικαιος
 ως ο α[σεβης μηδα
 μω[ς ο κρινων την γην
 π[ασαν

c. 10 ll. lost.

fol. 9^v. Col. 1. top of col.

XVIII.

27 δε ειμι] γη και σποδος
 28 εαν δε] ελαττονηθωσ̄ι
 οι ν̄ δι] καιοι εις πεντε
 απολ]εις εινεκεν των
 πεν]τε πασαν την πο
 λιν κ]αι ειπεν ου μη α
 πολε]σω εαν ευρω εκει
 29 μ̄ε κ]αι προσεθηκεν ε
 τι λαλ]ησαι προς αυτον
 και ει]πεν εαν δε ευρε
 θωσι]ν εκει μ̄ και ειπ̄ε
 ου μη α] πολω εινεκεν

XVIII, 23 σ(υναπολεσης)] α* σ°

30 των] μ̄ μη τι κ̄ε εαν λα
 λησω] εαν δε ευρεθω
 σιν εκει] λ̄ και ειπεν ου
 μη απο]λεσω εαν ευρω
 31 εκει λ̄ κ]αι ειπεν επει
 δη εχω λ]αλησαι προς
 τον κ̄ν] εαν δε ευρε
 θωσιν εκ]ει κ̄ και ειπ̄ε
 ου μη απο]λω εινεκ̄ε
 32 των κ̄ και] ειπεν μη
 τι κ̄ε εαν λα]λησω ετι
 απαξ εαν δε] ευρεθω
 σιν εκει ῑ και] ειπεν
 ου μη απολω εν]εκ̄ε
 33 των ῑ απηλθεν] δε ο
 c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XIX.

1 στη εις συναντη
 σιν αυτοις και προσ
 εκυνησεν τω προ
 σωπω επι την γην
 2 και ειπεν ιδου κυ
 ριοι εκκλεινατε
 εις τον οικον του
 παιδος υμων και
 καταλυσατε και νι
 ψασθε τους ποδας
 υμων και ορθρισ̄α
 τεσ απελευσεσθε
 εις την οδον υμ̄ω
 ειπον δε ουχι αλ[λα
 εν τη πλατεια κατα
 3 λυσομεν και κατε
 βιαζετο αυτους και
 εξεκλειναν προς
 αυτον και εισηλθ̄ο
 εις τον οικον αυτου
 και εποιησεν αυτοις
 ποτον και αζυμους
 επεψεν αυτοις και ε
 φαγον προ του κοι
 4 μηθηναι και οι ανδρες
 της πολεως οι σοδο
 μειται περιεκυκ[λω

σαν την οικίαν α[πο
νεανισκου εως πρ[ε
σβυτερου απας ο λ[α
5 ος] αμα και εξεκ[αλο]ῶ
το τον] λωτ' και ελ[ε
γον πρ]ος αυτον
c. 4 ll. lost.

fol. 9^r. Col. 1. top of col.
XIX.

5 μας ἵνα συγγενωμε
6 θα αυτοις εξηληθεν
δε προς αυτοους λωτ
προς το προθυρον
την δε θυραν προσ
εξωθεν οπισω αυ
7 του ειπεν δε αυτοις
μηδαμως αδελφοι
μη πονηρευεσθε
8 εισιν δε μοι δυο θυ
γατερες αι ουκ εγνω
σαν ανδρα εξαζω αυ
τας προς υμας και
χρησασθε αυταις κα
θ ο αν αρεσκη υμειν
μονον εις τους αν
δρας τουτους μη ποι
ησητε μηθεν αδι
κον ου εινεκεν εισ
ηλθον υπο την στε
γην των ποδων μου
9 ειπαν δε αποστα ε
κει και ειπον εισηλ
θας παροικειν μη
και κρισιν κρινειν
νυν ουν σε κακωσο
μεν μαλλον η εκει
νους και παρεβιαζῶ
το τον ανδρα τον λωτ'
σφοδρα και ηγγισαν
συντρεψαι την θυ

XIX. 8 π(οδων)] crossed diagonally with the result that it can be read either as π or ν (N̄). One suspects that ν is due to dittography with a subsequent correction to π.

10 ραν εκ]τ[ει] γαν[τες δε
οι ανδρες τ[ας χειρας
εισεσπασ]αντο
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIX.

11 δε ανδρας [τους ον
τας επι της [θυρας
του οικου επ[αταξᾶ
αορασια απο μ[ικρου
εως μεγαλου [και παρ
ελυθησαν ζη[των
12 τες την θυρα]ν ειπαν
δε οι ανδρες [προς
λωτ εστιν τι[ς σοι ω
δε γαμβροι η [υιοι η
θυγατερες η ε[ι τις σοι
αλλος εστιν ε[ν τη πο
λει εξαγαγε ε[κ του το
13 που τουτου] οτι α
πολλυμεν η[μεις
τον τοπον [τουτον
οτι υψωθη [η κραυ
γη αυτων [εναντι
ον κῦ και [απεστει
λεν ημας [κς εκ
14 τρειψαι αυ[την εξηλ
θεν δε λω]τ και ελα
λησεν π[ρος τους
γαμβρ]ους αυτου
τους [ειληφοτας τας
θυγα]τερας αυτου
και ε[ιπεν αναστη
τε [και εξελθατε
c. 10 ll. lost.

fol. 10^r. Col. 1. top of col.
λζ

XIX.

15 σου κ]αι τας δυο θυγατε
ρας α]ς εχεις και εξελθε
ινα] μη και συ συναπο
λη τ]αις ανομιμαις της
16 πο]λεως και εταραχθη
σα]γ και εκρατησαν οι

αγ]γελοι της χειρος αυ
 το]υ και της χειρος
 τη]ς γυναικος αυτου
 και] των χειρων των
 δυ]ο θυγατερων αυτου
 εν] τω φεισασθαι κ̄ν αυ
 17 του] και εγενετο ηνι
 κα εξ]ηγαγον αυτον
 εξω] και ειπον σωζε
 την] σεαυτου ψυχην
 μη π]εριβλεψη εις τα
 οπισ]ω μηδε στης εν
 παση] τη περιχωρω
 εις το] ορος σωζου μη
 ποτε σ]υμπεριλημ
 18 φθης ει] πεν δε λωτ'
 προς αυτ]ους δεομαι
 19 κ̄ε επειδ]η ευρεν ο
 παις σου ε]λεος εναν
 τιον σου κ]αι εμεγα
 λυνας την δ]ικαιο
 συνην σου ο π]οιεις
 επ εμε του ζην τ]ην
 7 or 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XIX.

20 μικρα εκει σωθησο
 μαι δυ μικρα εστιν
 και ζησεται η ψυχη
 21 μου ενεκεν σου και
 ειπεν αυτω ιδου ε
 θαυμασα σου το προ
 σωπον και επι τω
 ρηματι τουτω του
 μη καταστρεψαι
 την πολιν περι ης
 22 ελαλησας σπευσον
 ουν του σωθηναι
 σε εκει ου γαρ δυνη
 σομαι ποιησαι πρα
 γμα εως του σε εισ
 ελθειν εκει δια του
 το εκαλεσεν το ο
 νομα της πολεως

23 σηγωρ και ο ηλιος
 εξη]λθεν επι την
 γην και λωτ εισηλ
 24 θεν εις σηγωρ και
 εβρεξεν κ̄ς επι σο
 δομα και γομορρα
 θειον και πυρ πα
 ρα κ̄ν εκ του ουρα
 25 νου και καταστρε
 ψεν τας πολεις
 ταυτας και πασαν
 την περιοικον
 και παντας τους
 κατα]οικουντας ε[ν
 ταις πολ]εσιν κα[ι
 παντα τα ανατελλ]ο[ντα
 3 ll. lost.

fol. 10^v. Col. I. top of col.
 XIX.

26 σω και εγενετο στη
 27 λη αλος ωρθρισεν δε
 αβρααμ το πρωι εις
 τον τοπον ου ιστη
 28 κει εναντιον κ̄ν και
 επεβλεψεν επι προ
 σωπον σοδομων
 και γομορρας και ε
 πι προσωπον της
 γης της περιχωρου
 και ειδεν και ιδου
 ανεβαινε φλοξ εκ
 της γης ωσει ατμις
 29 καμεινου και εγε
 νετο εν τω εκτρει
 ψαι τον θ̄ν πασας
 τας πολεις της περι
 οικου εμνησθη ο
 θ̄ς του αβρααμ και ε
 ξαπεστειλεν τον
 λωτ εκ μεσου της
 καταστροφης εν
 τω καταστρεψαι κ̄ν
 τας πολεις εν αις κα
 ταικει εν αυταις

30 λωτ' ανεβη δε λωτ'
 εκ σηγγωρ και εκαθη
 το εν τω ορει αυτος
 και αι δυο θυγατερες
 αυτου μετ αυτου
 31 ειπεν δε η πρεσβυ
 τερα προς τη[ν νεω
 τ]εραν ο π[ατηρ ημων
 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XIX.

31, 32 κει παση τη γ[η] δευ
 ρο και ποτισωμ[εν
 τον πατερα ημ[ων
 οινον και κοιμ[ηθω
 μεν μετ αυτου [και
 εξαναστησωμ[εν
 εκ του πατρος η[μων
 33 σπερμα εποτισ[αν δε
 τον πατερα αυτ[ων
 οινον εν τη νυ[κτι
 ταυτη και εισελ[θου
 σα η πρεσβυτε[ρα ε
 κοιμηθη μετ[α του
 πατρος αυτη[ς την
 νυκτα εκεινην και
 ουκ ηδει εν τ[ω κοι
 μηθηναι αυ[την
 34 και αναστην[αι εγε
 νετο δε τη [επαυριον
 και ειπεν η [πρεσβυ
 τερα προς [την νεωτε
 ραν ιδου [εκοιμηθην
 εχθες με[τα του πα
 τρος πο[τισωμεν αυ
 τον οινον και την νυ
 κτα [ταυτην και εισελ
 θ[ουσα

c. 10 ll. lost.

fol. 11^v. Col. 1. top of col.

λθ

XIX.

35 εν τω] κοιμηθηναι αυτη
 36 και αν]αστηναι και συν

ελαβ]ον αι δυο θυγατερες
 λωτ] εκ του πατρος αυ
 37 των] και ετεκεν η πρεσ
 βυτ]ερα υιον και εκαλε
 σεν] το ονομα αυτου
 μω]αβ λεγουσα εκ του
 πατ]ρος μου ουτος πα
 τηρ] μωαβειτων εως
 της] σημερον ημερας
 38 ετε]κεν δε και η νεωτε
 ρα υιον] και εκαλεσεν το
 ονομ]α αυτου αμμαν
 υιος το]υ γενους μου
 ουτος] πατηρ αμμανει
 των ε]ως της σημερον
 XX. 1 ημερα]ς και εκεινη
 σεν εκει]θεν αβρααμ
 εις γην] προς λιβα και ω
 κησεν α]να μεσον κα
 δης και α]να μεσον σουρ
 και παρω]κησεν εν γε
 2 ραροις ειπ]εν δε αβρααμ
 περι σαρρας] της γυναι
 κος αυτου ο]τι αδελφη
 μου εστιν α]πεστειλε
 δε αβειμελεχ] βασιλευς
 γεραρων και ελα]βεν
 3 την σαρραν και ει]σηλ
 θεν]

c. 7 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XX.

4 εθνος αγνοουν
 και δικαιον απολεις
 5 ουκ αυτος μοι ειπε
 αδελφη μου εστιν
 και αυτη μοι ειπεν
 αδελφος μου εστιν
 εν καθαρα καρδια και
 εν δικαιοσυνη χει
 ρων εποησα τουτο
 6 ειπεν δε αυτω ο θς
 καθ υπνους καγω
 εγνων οτι εν καθα
 ρα καρδια εποησας

τουτο και εφεισα
 μην εγω σου του
 μη αμαρτειν σε εις
 εμε ενεκεν του
 του ουκ αφηκα σε
 7 αφασθαι αυτης νυν
 δε αποδος την γυ
 ναικα τω ανθρωπω
 οτι προφητης εστι
 και προσευζεται πε
 ρι σου και ζηση ει
 δε μη αποδιδως γνω
 θι οτι αποθανη συ
 8 και παντα τα σα και
 ωρθρισεν αβειμε
 λεχ το πρωι και εκα
 λεσεν παντας τους
 παιδας αυτου και ε
 λαλησεν παντα τα
 ρ]ηματα ταυτα εις τα
 ω]τα αυτων εφοβη
 θησα]ν δε παντες
 οι ανθρωποι] σφο
 δρα]

3 ll. lost.

fol. 11^r. Col. 1. top of col.

μ

XX.

9 τι τουτο εποιησας
 ημιν μη τι ημαρτο
 μεν εις σε οτι επηγα
 γες επ εμε και επι την
 βασιλειαν μου αμαρτι
 αν μεγαλην εργον ο
 ουδεις ποιησει πεποι
 10 ηκας μοι ειπεν δε ο
 αβειμελεχ τω αβρααμ
 τι ενειδων εποιησας
 11 τουτο ειπεν δε αβρα
 αμ ειπα γαρ μη ποτε
 ουκ εστιν θεοσεβεια
 εν τω τοπω εμε τε
 αποκτενουσιν εινε
 κεν της γυναικος μου

12 και γαρ αληθως αδελ
 φη μου εστιν εκ πα
 τρος αλλ ου εκ μητρος
 εγενηθη δε μοι εις
 13 γυναικα εγενετο η
 νικα εξηγαγεν με ο
 θς εκ του οικου του
 πατρος μου και ειπῶ
 αυτη ταυτην την δι
 καιουσνην ποιησεις
 επ εμε εις παντα το
 πον ου εαν εισελθω
 μεν εκει ειπον εμε
 οτι αδελφος μου ε
 14 στιν ελαβεν δε αβει
 μελεχ χειλια διδρα
 χμα προβατα και μο
 σχους και παιδας [και
 παιδισκας και εδ[ω
 κεν τω αβρααμ και
 απε[δωκεν

3 ll. lost.

Col. 2.

top of col.

XX.

15 μου εναντι]ον σου
 ου αν σοι αρεσ[κη κα
 16 τοικει τη δε σ[αρρα ει
 πεν ιδου δεδ[ωκα χει
 λια διδραχμα τ[ω αδελ
 φω σου ταυτα [εσται σοι
 εις τειμην το[υ σου προ
 σωπου και πασ[αις ταις
 μετα σου και π[αντα
 17 αληθευσον π[ροσηυ
 ξατο δε αβρααμ [προς
 τον θν και ιασ[ατο
 ο θς τον αβει[μελεχ
 και την γυναικα αυ
 του και τας π[αιδισκας
 18 αυτου και ε[τεκον ο
 τι συνκλειω[ν συν
 εκλεισεν κς [εξωθεν
 πασαν μητ[ραν εν
 τω οικω το[υ αβιμε

λεχ ενεκε[ν σαρρας
της γυναι[κος αβρα
XXI. 1 αμ και κ̄ς ε[πεσκεψα
το την σα[ρραν καθα
ειπεν κ̄[ι εποιησεν
κ̄ς τη σ[αρρα καθα ελα
2 λησεν [και συλλαβου
σα ετε[κεν σαρρα τω
αβραα[μ υιον εις το
γη[ρας εις τον καιρον
κα[θα
c. 9 ll. lost

fol. 12^f. Col. 1. top of col.
μα

XXI.

5 αβρααμ] δε ην ετων ρ̄ η
νικα] εγενετο αυτω ι
6 σακ ο] υιος αυτου ειπεν
δε σα[ρρα γελωτα εποιη
σεν] μοι κ̄ς ος γαρ αν α
κου]ση συγχαιρεται μοι
7 ειπε]ν δε τις αναγγελει
αβρα]αμ οτι ετεκον υι
ον ε]ν τω γηρι μου οτι
θηλ]αζει παιδιον σαρ
8 ρα κα]ι ηυξθη το παιδι
ον κ]αι απεγαλακτισθη
και ε]ποιησεν αβρααμ
δοχη]ν μεγαλην η η
μερα απ]εγαλακτισθη
9 ισακ ο υ]ιος αυτου ιδου
σα δε σαρ]ρα τον υιον αυ
γαρ της] αιγυπτιας ος
εγενε]το τω αβρααμ
παιζον]τα μετα ισακ
10 του υιο]υ αυτης και
ειπεν τω] αβρααμ εκβα
λε την πα]ιδισκην ταυ
την και τ]ον υιον αυ
της ου γαρ] κληρονο
μησει ο υιος] της παι
δισκης ταυ]της μετα
του υιου μου] ισακ

11 σκληρον δε ε]φανη το
ρημα σφοδρα ε]ναντι
ον αβρααμ περι τ]ου
c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXI.

12 σεται σοι σπερμα
13 και τον υιον δε της
παιδισκης εις εθνος
μεγα ποιησω αυτω
οτι σπερμα σον ε
14 στιν ανεστη δε α
βρααμ το πρωι και
ελαβεν αρτους και
ασκον υδατος και
εδωκεν αγαρ και ε
πεθηκεν επι τον
ωμον και το παιδι
ον και απεστειλεν
αυτην απελθουσα
δε επλανατο την ε
ρημον κατα το φρε
15 αρ του ορκου εξελι
πεν δε το υδωρ εκ
του ασκου και ερρι
ψεν το παιδιον υ
ποκατω μιας ελα
16 της και απελθουσα
εκαθητο απεναν
τι αυτου μακροθε
ωσει τοξου βολην
ειπεν γαρ ου μη ι
δω τον θανατον
του παιδιου μου
και εκαθισεν απε
ναντι αυτου ανα
βοησαν δε το παιδι
17 ον εκλαυσεν ειση
κουσεν δε ο θς της
φωνης του παιδι
ου εκ του τοπου ου
η]ν και εκαλεσεν
αγγ]ελος του θυ
την αγαρ εκ τ]ου ου
c. 4 ll. lost.

fol. 12^v. Col. 1. top of col.

μβ

XXI.

- 17 φωνης του παιδιου
σου και εκαλεσεν εκ
του τοπου ου εστιν
- 18 αναστηθι λαβε το παι
διον σου και κρατη
σον αυτο τη χειρι σου
εις γαρ εθνος μεγα
- 19 ποιησω αυτον και α
νεωξεν ο $\theta\bar{s}$ τους ο
φθαλμους αυτης και
ειδεν φρεαρ υδωρ
και επορευθη και ε
πλησεν τον ασκον
υδατος και εποτισε
- 20 το παιδιον και ην ο
 $\theta\bar{s}$ μετα του παιδιου
και ηυξηθη και κατω
κησεν εν τη ερημω
τη φαραγ εγενετο
- 21 δε τοξοτης και ελα
βεν αυτω η μητηρ
γυναικα εκ της αιγυ
πτου και εγενετο
- 22 εν τω καιρω εκεινω
και ειπεν αβειμελεχ
και οχοζαθ ο νυμφα
γωγος αυτου και φι
χολ' ο αρχιστρατηγος
της δυναμεως αυτου
προς αβρααμ λεγων
ο $\theta\bar{s}$ μετα σου εν πασι
- 23 οις αν ποιης νυν ουν
ομοσον μοι τον $\theta\bar{y}$
μη αδικησειν με μη
δε το σπερμα [μου μη
δε τ[ο ονομα μου αλλα
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXI.

- 23 παρωκησ[ας εν αυτη
24 και ειπεν αβ[ρααμ

- 25 εγω ομουμαι [και η
λεγξεν αβρααμ [τον
αβειμελεχ πε[ρι των
φρεατων του [υδα
τος ων αφειλα[ντο
οι παιδες του α[βιμε
26 λεχ και ειπεν [αυτω
αβειμελεχ ου[κ εγνω
τις εποιησεν [το πρα
γμα τουτο ου[δε συ
μοι απηγγειλ[ας ου
δ εγω ηκου[σα αλλα
27 σημερον [και ελαβε
αβρααμ προβατα και
μοσχους κ[αι εδωκε
τω αβειμε[λεχ και δι
εθεντο αμ[φοτεροι
28 διαθηκην [και εστη
σεν αβρααμ ζ[αμνα
δας προβ[ατων μο
29 νας και ειπεν αβιμε
λεχ τω [αβρααμ τι εισι
αι ζ[αμναδες των προ
βατων [τουτων ας ε
30 στησα[ς μονας και ει
πευ[οτι τας ζ[αμνα
δα[ς ταυτας λημψη πα
ρ[εμου

c. 9 ll. lost.

fol. 13^v. Col. 1. top of col.

XXI.

- 32 εν τω] φρεατι του οрки
σμο]υ ανεστη δε αβειμε
λεχ κ[αι οχοζαθ ο νυμφα
γωγ]ος αυτου και φιχολ
ο αρχ]ιστρατηγος της δυ
ναμ]εως αυτου και επε
στρε]ψαν εις την γην
33 των] φυλιστιειμ και ε
φυτ]ευσεν αβρααμ α
ρουρα]ν επι τω φρεατι
του ο]ρκου και επεκαλε
σατο ε]κει το ονομα του
κυ[θη] α]ιωνιος

34 παρωκησε]ν δε αβρα
αμ εν τη γ]η των φυλι
στιειμ η]μερας πολλας

XXII. 1 και εγενε]το μετα τα
ρηματα τα]υτα ο θς επει
ραζεν τον] αβρααμ και
ειπεν προς αυτον α
βρααμ αβρα]αμ ο δε ειπε
2 ιδου εγω κ]αι ειπεν
λαβε τον υιο]ν σου τον
αγαπητον ο]ν αγαπη
σας τον ισακ κ]αι πο
ρευθητι εις τη]ν γην
την υψηλην κα]ι ανε
νεγκον αυτο]ν εις
ολοκαρπωσιν εφ] εν
των ορειων ων αν σ]οι
9 or 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXII.

3 επι τον τοπον ον
ειπεν αυτω ο θς τη
ημερα τη τριτη
4 και αναβλεψας αβρα
αμ τοις οφθαλμοις
ειδεν τον τοπον
5 μακροθεν και ειπε
αβρααμ τοις παισι
αυτου καθισατε αυ
του μετα της ονου
εγω δε και το παιδα
ριον διελευσομε
θα εως ωδε και προσ
κνησαντες ανα
στρεψομεν προς
6 υμας ελαβεν δε α
βρααμ τα ξυλα της
ολοκαρπωσεως
και επεθηκεν ισακ
τω υιω αυτου ελα
βεν δε και το πυρ
μετα χειρας και την
μαχαιραν και επο
ρευθησαν οι δυο α

7 μα ειπεν δε ισακ
προς αβρααμ τον
πατερα αυτου πα
τερ ο δε ειπεν τι ε
στιν λεγων τεκνον
λεγων ιδου το πυρ
και τα ξυλα που εστι
τ]ο προβατον το ει
ς τη]ν ολοκαρπω
8 σιν και ει]πεν ο θς
c. 4 ll. lost.

fol. 13^r. Col. 1. top of col.

μ[δ]

XXII.

8, 9 αμα αμφοτεροι ηλ
θον επι τον τοπον
δν ειπεν αυτω ο θς
και ωκοδομησεν α
βρααμ εκει το θυσια
στηριον και επεθη
κεν τα ξυλα και συμ
ποδισας ισακ τον υ
ιον αυτου επεθη
κεν αυτον επι το θυ
σιαστηριον επανω
10 των ξυλων και εξε
τεινεν αβρααμ την
χειρα αυτου λαβειν
την μαχαιραν σφα
ξαι τον υιον αυτου
11 και εκαλεσεν αυτō
αγγελος του θυ εκ
του ουρανου και ει
πεν αυτω αβρααμ
αβρααμ ο δε ειπεν ι
12 δου εγω ο δε ειπεν
μη επιβαλης την χει
ρα σου επι το παιδαρι
ον μηδε ποιησης
αυτω μηθεν νυν
γαρ εγνων οτι φο
βη τον θν συ και ου
κ εφεισω του υιου
του αγαπητου δι ε

13 με και αναβλεψας α
βρααμ τοις οφθαλ
μοις αυτου ειδεν
και ιδου κρειος εις
κατεχομενος τῶ
κερατων εκ φυ[του
σαβεκ και επο[ρευ
6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXII.

14 αβρααμ το ο[νομα του
τοπου εκεινο[υ κς ει
δεν ινα ειπωσι[ν ση
μερον εν τῶ ορε[ι κς
15 ωφθη και εκαλε[σεν
αγγελος κ̄υ τον [αβρα
αμ δευτερον εκ [του
16 ουρανου λεγων [κα
τ εμαυτου ωμο[σα
λεγει κς ὅυ εινε[κ̄ε
εποιησας το ρη[μα
τουτο και ουκ ε[φει
σω του υιου σου [του
17 αγαπητου δι εμ[ε ει
μην ευλογων [ευλο
γησω σε και [πληθυ
νων πληθυ[νω το
σπερμα σου [ως τους
αστερας του [ουρανου
και ως την α[μμον
την παρα το [χειλος
της θαλασσης και
κληρονο[μησει το
σπερμα σ[ου τας πο
λεις των [υπεναντι
18 ων και ε[νευλογηθη
σονται [εν τῶ σπερ
ματι σ[ου παντα τα ε
θνη τ[ης γης ανθων
υπη[κουσας της ε
μη[ς φωνης
c. II ll. lost.

fol. 14^r. Col. I. top of col.
XXII.

20 ιδου τετοκ]εν μελχα
και αυ]τη υιους ναχωρ
21 τῶ αδ]ελφῶ σου ὡξ πρω
τοτο]κον και τον βαυξ
αδε]λφον αυτου και
το]ν καμουηλ πατε
22 ρα σ]υρων και τον χαζαθ
και] τον αζαυ και τον α⁵
φα]λδας και τον ιελδαφ
23 και] τον βαθουηλ και βα
θο]υηλ εγεννησεν>
τη]ν ρεβεκκαν· ἡ ου>
τοι] υιοι ους ετεκεν>
μελ]χα τῶ ναχωρ τῶ
24 αδελ]φῶ αβρααμ και η
παλλακ]η αυτου ἡ ονο
μα ρε]ημα ετεκεν και
αυτη τ]ον τααδ· και
τον τα]βαικ και τον το
XXIII. I κος και] τον μωχα· ε
γενετο] δε η ζωη σαρ
2 ρας ετη] ρκζ και απεθα
νεν σαρρ]α εν πολει αρ
βοκ η εστι]ν εν τῶ κοι
λωματι αυ]τη εστιν
χεβρων εν] τη γη χανα
αν ηλθεν] δε αβρααμ
κοψασθαι σαρ]ραν και>
3 πενθησαι και α]νεστη
αβρααμ απο το]υ νεκρου
αυτου και ειπεν τ]οις αν
c. 8 ll. lost.

Col. 2.
XXIII.

6 κ̄ε ακουσον δη η
μων βασιλευς πα
ρα ὅυ ει συ εν ημειν
εν τοις εκλεκτοις
μνημειοις ημων
θαψον τον νεκρον
σου ουθεις γαρ ημῶ

XXIII. 3 αυ] there appear to be traces of deletion dots
over both letters.

κωλυσει το μνημει
 ον αυτου απο σου
 θαψαι τον νεκρον
 7 σου εκει αναστας
 δε αβρααμ προσεκυ
 νησεν τω λαω της
 γης τοις υιοις χετ
 8 και ελαλησεν προς
 αυτους αβρααμ λε
 γων ει εχετε την
 ψυχην υμων ωσ
 τε θαψαι τον νεκρῶ
 απο προσωπου μου
 ακουσατε μου και
 λαλησατε περι εμου
 εφρων τω του σα
 9 αρ και δοτω μοι το
 σπηλαιον το διπλω
 ο εστιν αυτου το
 ον εν μερει του α
 γρου αυτου αργυρι
 ου του αξιου δοτω
 μοι αυτο εν υμειν
 εις κτησιν μνη . .
 10 > μειου εφρων δε
 > εκαθητο εν μεσω
 των υιων χετ α
 ποκρι]θεις δε εφρ[ω
 ο χετται]ος προς [αβ
 ρααμ ειπ]εν ακ[ουοντῶ
 c. i l. lost.

fol. 14^v. Col. I. top of col.
XXIII.

10 των εισπορευομε
 νων' εις την πολιν
 11 λεγων παρ εμου γε
 νου κ̄ε και ακουσο
 μου τον αγρον και
 το σπηλαιον το εν
 αυτω σοι διδωμι ε
 νωπιον των πο
 λειτων μου δεδω
 κα σοι θαψον τον
 12 νεκρον σου και προσ

εκυνησεν αβρααμ
 εναντιον του λα
 13 ου της γης και ειπε
 τω εφρων εις τα ω
 τα εναντιον του
 λαου της γης επει
 δη προς εμου ει
 ακουσον μου το
 αργυριον του αγρου
 λαβε παρ εμου και
 θαψω τον νεκρον
 14 μου εκει απεκριθη
 δε εφρων τω αβρα
 15 αμ λεγων ουχι κ̄ε
 ακηκοα γαρ τετρα
 κοσιων διδραχμῶ
 αργυριου ανα με
 στον εμου και ανα
 μεσον σου ο τι αν
 ειη τουτο συ δε
 τον νεκρον σου θα
 16 ψον και ηκουσεν
 αβρααμ του εφ[ρων
 και απεστη]σεν α
 βρααμ τ[ω εφρων
 2 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIII.

16 των υιων [χετ τετρα
 κοσια διδραχμα [αργυ
 ριου δοκιμου εμ]πο
 17 ροις και εστη ο αγ[ρος
 εφρων ὅς ην εν [τω
 διπλω σπηλαιω [ος ε
 στιν κατα προσω[πον
 μαμβρη ὃ αγρος κ[αι
 το σπηλαιον ὃ ην [εν
 αυτω και παν δευ[δρῶ
 ο ην εν τω αγρω [ο ε
 στιν εν τοις οριο[ις αυ
 18 του κυκλω τω α[βρα
 αμ εις κτησιν ε[ναν
 τιον των υι[ων χετ
 και παντων [των εισ
 πορευομενῶ]ν εις

19 την πολιν με[ετα ταυ
 τα εθαψεν α[βρααμ
 σαρραν την [γυναικα
 αυτου εν τω [σπηλαι
 ω του αγρο]υ τω διπλω
 ο εστιν α[πεναντι
 μαμβρη [αυτη εστιν
 χεβρων [εν τη γη χα
 20 νααν κ[αι εκυρωθη ο
 αγρος [και το σπηλαιον
 ο ην εν αυτω τω αβρα
 αμ ει[ς κτησιν ταφου
 c. 7 ll. lost.

αβρααμ προσε]χε σε
 αυτω μη αποσ]τρε
 ψης τον υιον μου] ε
 7 ll. lost.

fol. 15^v. Col. 1. top of col.
 μζ

XXIV.

2 κιας] αυτου τω αρχον
 τι τ]ων αυτου παντων
 θες] την χειρα σου υπο
 3 τον] μηρον μου και ε
 ξορ]κισω σε κν τον θν
 του] ουρανου και τον
 θν] της γης να μη λα
 βης] γυναικα τω υιω
 μο]υ ισακ απο των θυ
 γατ]ερων των χανα
 ναι]ων μεθ ων εγω
 4 οι]κω εν αυτοις αλλ η
 εις] την γην μου δυ
 εγ]ω εγενομην πο
 ρε]υση και εις την φυ
 λη]ν μου και λημψη
 γυ]ν[αι]κα τω υιω μου
 5 εκειθ]εν ειπεν δε
 προς αυ]τον ο παις μη
 ποτε ου] βουληται η
 γυνη πο]ρευθηναι
 μετ εμου] οπισω εις
 την γην] ταυτην α
 ποστρεψω] τον υιον
 σου εις τη]ν γην οθε
 6 εξηλθες εκει]θεν ει
 πεν δε προς] αυτον

Col. 2. top of col.
 XXIV.

7 λεγων σοι δωσω
 την γην ταυτην
 και τω σπερματι
 σου αυτος αποστε
 λει τον αγγελον
 αυτου εμπροσθ]ε
 σου και λημψεται
 γυναικα τω υιω
 8 μου εκειθεν εαν
 δε μη θελη η γυ
 νη πορευθηναι
 μετα σου εις την
 γην ταυτην καθα
 ρος εση απο του ορ
 κου τουτου μο
 νον τον υιον μου
 μη αποστρεψης
 9 εκει και εθηκεν
 ο παις την χειρα
 αυτου υπο τον μη
 ρον αβρααμ του
 κυριου αυτου και
 ωμοσεν αυτω πε
 ρι του ρηματος τ]ου
 10 του και ελαβεν ο
 παις δεκα καμη
 λους απο των κα
 μηλων του κυρι
 ου αυτου και απο
 παντων των α
 γαθων του κυρι
 ο]υ αυτου μεθ εαυ
 του] και αναστας
 επορευ]θη εις την
 μεσοποταμ]ιαν
 2 ll. lost.

XXIII. 19 (εθαψ)εν] αν* εν°

fol. 15^r. Col. 1. top of col.
μη

XXIV.

- 11 τας καμηλους εξω
της πολεως παρα
το φρεαρ του υδα
τος τα προς οψαι η
νικα εκπορευον
ται αι υδρευομεναι
12 και ειπεν κ̄ς ο θς του
κυριου μου αβρα
αμ ευοδωσον εν
αντιον μου σημε
ρον και ποιησον ε
λεον μετα του κυ
ριου μου αβρααμ
13 υδου εγω εστηκα
επι της πηγης του
υδατος αι δε θυγα
τερες των οικουν
των την πολιν εκ
πορευονται υδρευ
14 σασθαι υδωρ και ε
σται η παρθενος η̄
αν εγω ειπω επι
κλεινον μοι την
υδριαν σου ινα πι
ω και ειπη μοι πι
ε και τας καμηλους
σου ποτιω εως αν
παυσωνται πεινου
σαι ταυτη ητοιμα
σας τω παιδι σου ι
σασκ και εν τουτω
γνωσομαι οτι ε
ποιησας ελεον τω
κυριω μου αβρ[α
15 αμ και εγε[νετο
προ του αυ[τον συν
τελε[σαι λαλουντα
c. 3 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXIV.

- 15 σα βαθουηλ υι[ω μελ
χας της γυναικο[ς να

χωρ αδελφου δε [αβρα
αμ εχουσα την υδ[ριαν

- 16 επι των ωμων η [δε
θαρθενος ην καλ[η τη
οψει σφοδρα παρ[θε
νος ην ανηρ ουκ [εγνω
αυτην καταβασα [δε ε
πι την πηγην επ[λη
σεν την υδριαν κ[αι α
17 νεβη εδραμεν δε [ο
παις εις συναντησ[ιν
αυτη και ειπεν πο[τι
σον με μεικρον υ[δωρ
18 εκ της υδριας σου [η
δε ειπεν πιε κυ[ριε και
εσπευσεν καθ[ελειν
την υδριαν ε[πι τον
βραχειονα εα[υτης και
εποτισεν [αυτον ε
ως επαυσ[ατο πινων
19 και ειπεν [και ταις κα
μηλοις σο [υδρευσο
μαι εως α[ν πασαι πιω
20 σιν και ε[σπευσεν και
εξεκεν[ωσεν την υ
δριαν [εις το ποτιστη
ριο [ν και εδραμεν
c. 9 ll. lost.

fol. 16^r. Col. 1. top of col.
μη

XXIV.

- 22 το] πασαι αι καμηλοι
πι]γουσαι ελαβεν ο
ανθ]ρωπος ενωτια χρυ
σα α]να δραχμην ολ
κης] και δυο ψελια χρυ
σα] επι τας χειρας αυτης
δε]κα χρυσων ολκη ην
23 αυ]των και επηρωτη
σ]εν αυτην και ειπεν
θ]υγατηρ τινος ει απαγ
γ]ειλον μοι ει εστιν
π]αρα τω πατρι σου το
π]ος ημειν καταλυ

24 σ]αι και ειπεν αυτω θυ
 γα]τηρ βαθουηλ ειμι
 ε]γω του μελ]χας ον
 25 ε]τεκεν τω ναχωρ και
 ειπ]εν αυτω αχυρα και
 χορτ]ασματα πολλα παρ
 ημι]ν και τοπος κα
 26 ταλυσ]αι και ευδοκη
 σας ο αν]θρωπος προσ
 εκυνησ]εν τον κ̄ν και
 27 ειπεν ευλ]ογητος κ̄ς
 ο θς του κυ]ριου μου
 αβρααμ ος] ουκ ενκα
 τελειπεν τη]ν δικαιο
 συνην και την] αλη
 θειαν απο του] κυριου
 μου εμε ευοδω]κεν
 c 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXIV.

29 προς τον ανθρωπον
 εξω επι την πηγην
 30 και εγενετο ηνικα
 ειδεν τα ενωτια και
 τα ψελια επι τας χει
 ρας της αδελφης αυ
 του και οτε ηκουσ̄ε
 ρεβεκκας τα ρημα
 τα της αδελφης αυ
 του λεγουσης ουτω
 λελαληκεν μοι ο αν
 θρωπος και ηλθεν
 προς τον ανθρω
 πον εστηκοτος αυ
 του επι των καμη
 λων επι της πηγης
 31 και ειπεν αυτω δευ
 ρο εισελθε ευλογη
 τος ο κ̄ς ινα τ̄ι εστ̄η
 κας εξω εγω δε η
 τοιμακα την οικι
 αν και τοπον τ̄αις
 32 καμηλοις εισηλ
 θεν δε ο ανθρωπος
 εις την οικιαν και

απεσαξεν τας καμη
 λους και εδωκεν
 αχυρα και χορτ]ασ
 ματα ταις καμηλοις
 και υδωρ τρις προ
 σιν αυτου και τρις
 ποσιν των ανδρ̄ων
 33 των μετ αυτου και
 παρεθηκεν αυτοις
 αρτο]υς φαγειν και
 ειπεν ο α]θρωπος
 ου μη φαγω ε]ως
 3 ll. lost.

fol. 16^v. Col. 1. top of col.

v

XXIV.

34 ειπεν παις αβρααμ
 35 ειμι εγω κ̄ς δε ευλο
 γησεν τον κυριον
 μου σφοδρα και υ
 ψωθη και εδωκεν
 αυτω προβατα και
 μοσχους και χρυσι
 ον και αργυριον παι
 δας και παιδισκας
 καμηλους και ονους
 36 και ετεκεν σαρρα
 η γυνη του κυριου
 μου υιον τω κυρι
 ω μου μετα το γη
 ρασαι αυτον και ε
 δωκεν αυτω οσα
 37 ην αυτω και ωρκω
 σεν με ο κυριος
 μου λεγων δυ λημ
 ψη γυναικα τω υι
 ω μου απο των θυ
 γατερων των χα
 ναναιων εν δις ε
 γω παροιικω εν τη
 38 γη αυτων αλλ η
 εις τον οικον του
 πατρος μου πορευ
 ση και εις την φυ

λην μου και λημ
ψη γυναικα τω υ
39 ιω μου εκειθεν ει
πον δε τω κυριω
μου μη ποτε ου
βουληται η [γυνη
πορευθ[η]ναι με
τ εμου [

4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

40 τον αγγελον α[υτου με
τα σου και ευοδω[σει
την οδον σου κα[ι] λημ
ψη γυναικα τω υ[ιω
μου εκ της φυλη[ς] μου
και εκ του οικου τρ[υ
41 πατρος μου τοτε [α
θωος εση απο της α[ρας
μου ηνικα γαρ εαν [ελ
θης εις την εμην φ[υ
λην και μη σοι δωσ[ι
και εση αθωος απο
του ορκισμου μου
42 και ελθων σημερο [ν
επι την πηγην ειπ[α
κε ο θς του κυριου
μου αβρααμ ει συ [ευ
οδοις την οδον [μου
ην νυν εγω πο[ρευ
43 ομαι επ αυτην [ιδου
εγω εστηκ[α] ε[πι] της
πηγης του [υδατος
αι δε θυγατ[ε]ρες των
ανθρωπων [ν της πο
λεως εξε[λευσονται
υδρευσα[σθαι] υδωρ και
εσται η [παρθενος η
αν εγ[ω] ειπω ποτισον
με [

c. 9 ll. lost.

XXIV. 45 ευθ(υς) μου* ευθ^ο

fol. 17^v. Col. 1. top of col.
XXIV.

44 ποιηκ[ας] ελεος τω κυ
45 ριω μ]ου αβρααμ' και ε
γεν]ετο προ του με σϋ
τελ]εσαι λαλουντα εν
τη] διανοια ευθυς ρε
βεκ]κα εξεπορευετο
εχ]ουσα την υδριαν ε
πι] των ωμων και κα
τε]βη επι την πηγην
κα]ι υδρευσατο ειπον
δε] αυτη ποτισον με
46 κα]ι σπευσασα καθειλε
τη]ν υδριαν αφ εαυτης
και] ειπεν πие συ και τας
κα]μηλους σου ποτιω
και] επιον και τας κα
47 μηλ]ους εποτισεν και
ηρ]ωτησα αυτην και
ειπ]ον τιος ει θυγα
τηρ] η δε εφη θυγατηρ
βαθo]υηλ ειμι εγω του
υιου ν]αχωρ ην ετε
κεν αυτ]ω μελχα και πε
ριεθηκα] αυτη τα ενω
τια και τα] ψελια περι τας
48 χειρας αυτ]ης και ευδο
κησας προ]σεκυνησα
κω και ευλ]ογησα κν
τον θν του] κυριου μου
αβρααμ ος ευ]οδωσε
με εν οδω αλη]θειας
λαβειν την θυγα]τε
ρα]

c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

49, 50 ραν αποκριθεις δε
λαβαν και βαθουηλ
ειπον παρα κυ εξηλ
θεν το προσταγμα
τουτο ου δυνησο

μεθα ουν σοι αντει
 πειν κακον καλω
 51 ἴδου ρεβεκκα ενω
 πιον σου λαβων α
 πελθε και εστω γυ
 νη τω υιω του κυ
 ριου σου καθα ελα
 52 λησεν κ̄ς εγενετο
 > δε εν τω ακουσαι τ̄ο
 παιδα τον παιδα τ̄ο
 αβρααμ των ρημα
 των αυτων προσε
 κυνησεν επι την
 53 γην κ̄ω και εξενεγ
 κων ο παις σκευη αρ
 γυρα και χρυσα και ἰ
 ματισμον εδωκε
 ρεβεκκα και δωρα ε
 δωκεν τω αδελφω
 αυτης και τη μητρι
 54 και εφαγον και επι
 ον αυτος και οι αν
 δρες οι μετ αυτου
 οντες και εκοιμη
 θησαν και αναστας
 πρωι ειπεν εκπεμ
 ψατε με ἵνα απελ
 θω προς τον κυρι
 55 ο]ν μου ειπον δε οι
 αδελφ]οι αυτης και
 η μητ]ηρ μεινατω
 η παρθενο]ς μεθ η
 μων]
 2 ll. lost.

fol. 17^r. Col. 1. top of col. ·
XXIV.

55, 56 το απελευσεται ο δε
 ειπεν προς αυτους
 μη κατεχετε με και
 κ̄ς ευοδωκεν την
 οδον μου εκπεμ
 ψατε με ἵνα απελ
 θω προς τον κυρι
 57 ον μου ειπαν δε κα
 λεσωμεν την παι

58 δα και ερωτησωμε
 το στομα αυτης και
 εκαλεσαν ρεβεκ
 καν και ειπον αυτη
 πορευση μετα του
 ανθρωπου τουτου
 η δε ειπεν πορευ
 59 σομαι και εξεπεμ
 ψαν ρεβεκκαν τ̄η
 αδελφ̄ην αυτων
 και τα ὑπαρχοντα
 αυτης και τον παι
 60 δα τον αβρααμ και
 τους μετ αυτου και
 ευλογησαν ρεβεκ
 καν την αδελφ̄ην
 αυτων και ειπον
 αυτη αδελφ̄η ημ̄ω
 γεινου εις χειλια
 δας μυριαδων και
 κληρονομησατω
 το σπερμα σου τας
 πολεις των ὑπε
 61 ναντιων αναστα
 σα δε ρεβεκκα και α[ι
 αβραι αυτης επεβη
 σαν επι τας κ[αμηλους
 και επο[ρευθησαν
 μετ̄α [του ανθρωπου
 2 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

61, 62 απηλθεν ισ[ακ δε επο
 ρευετο δια τη[ς ερη
 μου κατα το φρε[αρ της
 ορασεως αυτος δ[ε κα
 τωκει εν τη γη τη [προς
 63 λιβα: και εξηλθεν [ισακ
 > αδολεσχησαι εις τ[ο πε
 διον το προς δειλη[ς
 και αναβλεψας τοι[ς ο
 φθαλμοις ειδεν κ[αμη
 64 λους ερχομενας κ[αι
 > αναβλεψασα ρεβεκ[κα
 τοις οφθαλμοις ε[ιδε

τον ισακ και κατ[επη
 δησεν απο της κ[αμη
 65 λου και ειπεν τω [παι
 δι τις εστιν ο αν[θρω
 πος εκεινος ο π[ορευ
 ομενος εν τω π[εδι
 ω εις συναντησ[ιν η
 μιν ειπεν δε ο [παις
 ουτος εστιν [ο κυριος
 μου η δε λα[βουσα το
 θεριστρο[ν περιεβα
 66 λετο και δ[ιηγησατο
 ο παις παγ[τα τα ρημα
 67 τα α εποιη[σεν εισηλ
 θεν δε ισ[ακ εις τον οι
 κον τη[ς μητρος αυ
 του [και ελαβεν την
 ρε[βεκκαν

c. 8 ll. lost.

fol. 18^r. Col. 1. top of col.

γγ

XXV.

2 τ]ον ζεμβραμ και
 το]ν ιεξαν και τον μα
 δ]αν και τον μαδιαμ
 κ]αι τον μαδαιμ και τῶ
 ι]εσβοκ και τον σωυε
 3 ι]εξαν δε εγεννησεν
 τον σαβαν και τον θαι
 ναν και τον δαιδαν
 υιοι δε δαιδαν εγενῶ
 το ραγουηλ και ναβδαι
 ηλ και ασσουριειν και
 λατουσιειν και λωω
 4 μει υιοι δε μαδιαμ γαρ
 φαρ και αφεκ και ενωκ
 και αβειρα και ελραγα
 ουτοι παντες ησαν υ
 5 ι]οι χεττουρας εδωκε
 δε] αβρααμ παντα τα υ
 πα]ρχοντα αυτου ισακ
 6 τω] υιω αυτου και τοις
 υιοις] των παλλακων

XXV. 13 (ναβαιωρ) β is also possible though less probable.

αυτου] εδωκεν αβρααμ
 δοματ]α και εξαπεστει
 λεν αυτ]ους απο ισακ
 του υιου] αυτου ετι ζω
 τος αυτο]υ προς ανατο
 λας εις γη]ν ανατολων
 7 ταυτα δε τα] ετη ημε
 ρων ζωης αβρα]αμ ο
 σα, εζησεν εκατο]ν
 c. 8 ll. lost.

Col. 2.

top of col.

XXV.

9 του εις το σπηλαι
 ον το διπλουν ει
 ς τον αγρον εφρω
 του σααρ του χετ
 ταιου ο εστιν απε
 10 ναντι μαμβρη α
 γρον και το σπη
 λαιον ο εκτησατο
 αβρααμ παρα των
 υιων του χετ' εκει
 εθαψαν αβρααμ και
 σαρραν την γυναι
 11 κα αυτου εγενετο
 δε μετα το αποθα
 νειν αβρααμ ευλο
 γησεν ο θς ισακ τῶ
 υιον αυτου και κα
 τωκησεν ισακ πα
 ρα το φρεαρ της ο
 12 ρασεως αυται δε αι
 γενεσεις ισμαηλ
 του υιου αβρααμ
 ὃν ετεκεν αγαρ η
 παιδισκη σαρρας
 13 τω] αβρααμ και ταυ
 τα] τα ονομα των
 υιων ισμαηλ κα
 τ] ονομα των γενε
 ων αυτου πρωτο
 τοκος ισμαηλ να
 βαιωρ και κηδαρ
 και ναβδεηλ και

14 μασσαμ και μασ
μαν και ιουδαμα
15 και μ]ασσημ και
χοδδαν] και θαιμαν
και ιετο]υρ και να
2 ll. lost.

fol. 18^v. Col. 1. top of col.

γδ

XXV.

16 τα ονοματα αυτων
εν ταις σκηναις αυ
των και εν ταις ε
παυλεσιν αυτων
δωδεκα αρχοντες
κατα εθνος αυτων
17 και ταυτα τα ετη της
ζωης ισμαηλ ρλζ
ετη και εκλιπων α
πεθανεν και προσ
ετεθη προς το γε
18 νος αυτου κατωκη
σεν δε απο ευειλατ
εως σουρ η εστιν
κατα προσωπον αι
ιγυπτου εως ελθει
προς ασσυριους κα
τα προσωπον παν
των των αδελφω
αυτου κατωκησε
19 αυται αι γενεσεις
ισακ του υιου αυτου
αβρααμ αβρααμ ε
γεννησεν τον ι
20 σακ ην δε ισακ ε
των μ̄ οτε ελαβε
την ρεβεκκαν
θυγατερα βαθου
ηλ του συρου εκ της
μεσοποταμιας α
δελφην λαβαν του
συρου εαυτω γυ

XXV. 18 αυγυπτου] sic (vid).
22 παιδ(ια)] βρεφ* παιδ^o
28 ησαυ] ιακωβ* ησαυ^o

21 ναικα εδειτο δε
ισακ κ̄υ πε[ρι ρ]ε[βεκ
κας της γυ[ναικος αυ
του οτι σ[τειρα ην
3 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXV.

21, 22 του εσκιρτων δ[ε τα
παιδια εν αυτη ει[πεν
δε ει ουτω μοι μελλ[ει
γεινεσθαι ινα τι μοι
τουτο επορευθη δε
23 > πυθεσθαι παρα κ̄υ κα[ι
ειπεν κ̄ς αυτη δυο ε
θνη εν τη γαστρι σου
εστιν και δυο λαοι εκ
της κοιλιας σου διαστα
λησονται και λαος λα
ου υπερεξει και ο μει
σων δουλευσει τω ε
24 λαττονι και ε πληρω
θησαν αι ημεραι αυτη[ς
του τεκειν αυτην κ̄α[ι
τηδε ην διδυμα εν [τη
25 γαστρι αυτης εξη[λ
θεν δε ο υιος ο πρω[το
τοκος πυρρακης [ο
λος ωσει δορα δ[αsus
επωνομασεγ [δε το
ονομα αυτου [ησαυ
26 και μετα του [το εξηλ
θεν ο αδελφ[ος αυτου
και η χειρ αυ[του επει
λημμενη [της πτερ
νης ησα[υ και εκαλε
σεν το ο[νομα αυτου
ιακ[ωβ
> c. 8 ll. lost.

Col. 1. top of col.

fol. 19^v.

νε

XXV.

28 δε ισ[ακ τον ησαυ οτι η
θη]ρα αυτου βρωσις αυ
τ]ω ρεβεκκα δε ηγαπα

29 τ]ον ἰακωβ ἠψῆσεν δε
 ι]ακωβ εψημα ἤλθεν
 δε ἦσαν εκ του πεδιου
 30 εκλειπων και ειπεν η
 σου τω ἰακωβ γευσον
 με απο του εψηματος
 του πυρου τουτου οτι
 εκλειπω δια τουτο ε
 κληθη το ονομα αυτου
 31 εδωμ ειπεν δε ἰακωβ
 τω ἦσαν αποδου μοι
 σημερον τα πρωτοτο
 32 κεια σου εμοι ειπεν δε
 ἦσαν ιδου εγω πορευ
 ομαι τελευταν και ι
 γα τι μοι ταυτα τα πρω
 33 τ]οτοκεια και ειπεν αυ
 τ]ω ιακωβ ομοσον
 μο]ι σημερον και ω
 μοσ]εν αυτω απεδο
 το δε ἦσ]αν τα πρωτο
 34 τοκεια τ]ω ιακωβ ἰα
 κωβ δε ε]δωκεν τω η
 σαν αρτον] και εψημα
 φακου και ε]φαγεν και
 επιεν και ανα]στας ω
 χετο και εφ]αυλι]σεν
 c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVI.

2 > ωφθη δε αυτω κς
 και ειπεν μη κατα
 βης εις αιγυπτον
 κατοικησον δε εν
 τη γη ἢ αν σοι ειπω
 3 και παροικει εν τη
 γη ταυτη και εσο
 μαι μετα σου και ευ
 λογησω σε σοι γαρ
 και τω σπερματι
 σου δωσω πασαν
 την γην ταυτην
 και στησω τον ορ

XXVI. 3 τον]σον* τον°

κον μου ον ωμο
 σα αβρααμ τω πα
 4 τρι σου σοι και πλη
 θυνω το σπερμα
 σου ως τους αστε
 ρας του ουρανου
 και δωσω τω σπερ
 ματι σου πασαν τῆ
 γην ταυτην και
 ενευλογηθησον
 ται εν τω σπερμα
 τι σου παντα τα ε
 5 θνη της γης ανθ ω[ν
 υπηκουσεν αβρα
 αμ ο πατηρ σου τη[ς
 εμης φωνης κα[ι
 εφυλαξεν παντα
 τα προσταγματα
 μου και τας εντο
 λας μου και τα δι
 καιω]ματα μου κα[ι
 6 τα νομι]μα μου κ[α
 τωκησε]ν δε ισα[κ
 2 ll. lost.

fol. 19^r. Col. 1. top of col.
 νf

XXVI.

7 περι ρεβεκκας της
 γυναικος αυτου και
 ειπεν αδελφή μου
 εστιν εφοβηθη
 γαρ ειπειν γυνη
 μου εστιν μη πο
 τε αποκτεινωσιν
 αυτον περι ρεβεκ
 κας οι ανθρωποι
 του τοπου οτι ω
 ραια τη σφει ην
 8 > εγενετο δε πολυ
 χρονιος εκει παρα
 κυψας δε αβειμε
 λεχ ο βασιλευς δια
 της θυριδος ειδεν
 τον ισακ πα[ιζον]

τα μετα ρεβεκκας
 της γυναικος αυ
 9 του εκαλεσεν δε
 αβειμελεχ τον ι
 σακ και ειπεν αυ
 τω αρα γε γυνη σου
 εστιν τι οτι ειπας
 αδελφή μου εστῖ
 ειπεν δε αυτω ι
 σακ ειπα γαρ μη
 ποτε αποθανω
 10 δι αυτην ειπεν δε
 αυτω αβειμελεχ
 τι τουτο εποιησας
 ημιν μεικρου ε
 κοιμηθη τις του
 γενους μου μετα
 της γυναικος σου
 και επηγαγες αν
 εφ ημας [αγνοιαν
 c. 3 ll. lost

Col. 2. top of col.

XXVI.

11 του ανθρωπου [τουτου
 η της γυναικος αυτου
 θανατω ενοχος ε[σται
 12 εσπειρεν δε ισак [εν
 τη γη εκεινη και ευ
 ρεν εν τω ενιαυτω ε
 κεινω εκατοστευου
 σαν κρειθην ευλογη
 13 σεν δε αυτον ο κς και
 υψωθη ο ανθρωπος
 και προβαινων μει
 ζων εγεινετο εως
 ου μεγας εγενετο
 14 σφοδρα εγενετο δε
 αυτω κτηνη προβα
 των και κτηνη βοω[ν
 και γεωργια πολλα
 εζηλωσαν δε αυτον
 15 οι φυλειστιειμ και π[αν
 τα τα φρεατα α ωρυ
 ξαν οι παιδες του π[α

XXVI. 21 εχ(θρια) εφ* εχ°

τρος αυτου ενεφ[ρα
 ξαν αυτα οι φυ[λιστι
 ειμ και επλη[σαν αυ
 16 τα γης ειπε[ν δε αβι
 μελεχ προ[ς ισак α
 πελθε αφ [ημων ο
 τι δυνα[τωτερος η
 μων [εγενου σφο
 δρα[και απηλθεν ε
 κε[ιθεν
 c. 7 ll. lost.

fol. 20^r. Col. 1. top of col.

νζ

XXVI.

18 ενεφ[ραξαν αυτα οι φυ
 λισ]τιειμ μετα το απο
 θ]ανειν αβρααμ τον
 π]ατερα αυτου και επω
 νομασεν αυτοις ονο
 ματα κατα τα ονομα
 τα ᾱ ωνομασεν ο πα
 19 τηρ αυτου ωρυξαν δε
 οι παιδες ισак εν τη
 φαραγγι γεραρων και
 ευραν εκει φρεαρ υ
 20 δατος ζωντος και ε
 μαχεσαντο οι ποιμαι
 νες γεραρων μετα
 των ποιμενων ισак
 φασκοντες εαυτων
 ειναι το υδωρ και ε
 καλεσεν το ονομα
 τ]ου φρεατος αδικια
 ηδι]κησαν γαρ αυτον
 21 απα]ρας δε εκειθεν
 ωρυξ]εν φρεαρ ετε
 ρον ε]κρεινοντο δε
 και περ]ι εκεινου και
 επωνο]μασεν το ο
 νομα αυτ]ου εχθρια
 22 απα]ρας δε ε]κειθεν ω
 ρυξεν φρεα]ρ ετερον
 και ουκ εμαχε]σαντο
 περι αυτου και επ]ω
 c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVI.

24 του πατρος σου μη
φοβου μετα σου
γαρ ειμι και ευλογη
κα σε και πληθυνω
το σπερμα σου δια
αβρααμ τον πατερα

25 σου και ωκοδομη
σεν εκει θυσιαστη
ριον και επεκαλε
σατο το ονομα $\overline{\kappa\upsilon}$
και επηξεν εκει
την σκηνην αυτου
ωρυξαν δε εκει οι
παιδες $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$ εν τη
φαραγγι γεραρων

26 φρεαρ και αβειμε
λεχ ε πορευθη προς
αυτον απο γεραρ [ω
και χοζαθ ο νυμ
φαγωγος αυτου και
φιχολ ο αρχιστρα
τηγος της δυναμει

27 ως αυτου και ειπ $\overline{\epsilon}$
αυτοις $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$ ινα ετι
ηλθετε προς εμε
υμεις δε εμεισησα
τε με και απεστει
λατε με αφ υμων

28 και ει[παν ιδοντ
εξ εωρ [ακαμε]ν οτι
ην $\overline{\kappa\varsigma}$ μετα σου και
ειπομεν γενεσθω
αρα] ανα μεσον η
μων] και αγα με
σον σου] και διαθη
σομεθα δια]θηκη
3 ll. lost.

fol. 20^v. Col. 1. top of col.

νη

XXVI.

29 λυξαμεθα και ον
τροπον εχρησαμε
θα σοι καλωσ και εξα

πεστειλαμεν σε με

τ ειρηνης και νυν

συ ευλογητος υπο

30 $\overline{\kappa\upsilon}$ και εποιησεν αυ

τοις δοχην και εφα

31 γον και επιον και α

νασταντες το πρω

ι ωμοσαν ανθρω

πος τω πλησιον και

εξαπεστειλεν αυ

τους $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$ και απω

χοντο απ αυτου

μετα σωτηριας

32 >εγενετο δε εν τη η

μερα εκεινη και

παραγενομενοι οι

παιδες $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$ απηγ

γειλαν αυτω περι

του φρεατος ου ω

ρυξαν και ειπαν ου

χ ευρομεν υδωρ

33 και εκαλεσεν αυτο

ορκος δια τουτο ε

καλεσεν το ονομα

τη πολει φρεαρ ορ

κου εως της σημε

34 ρον ημερας ην δε

>ησαυ $\overline{\mu}$ ετων και ε

λαβεν γυναικα ι

ουδειν την θυ[γα

τερα βαιηλ τ[ου χετ

ταιου και την μα

σεμμ[αθ θυγατερα

c. 3 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVII.

1 μετα το γηρασαι $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$

και ημβλυθησα[ν οι

οφθαλμοι αυτου τ[ου

οραν και εκαλεσεν η

σαυ τον υιον αυτου τ[ον

πρεσβυτερον και ει

πεν αυτω υιε και ειπ[ε

2 ιδου εγω ειπεν δε $\overline{\iota\sigma\alpha\kappa}$

ιδου εγω γεγηρα

κα και ου γεινωσκω
 την ημεραν της τε
 3 λευτης μου νυν ουν
 λαβε το σκευος σου
 την τε φαρετραν κα[ι
 το τοξον και εξελθε
 εις το πεδιον και θη
 4 ρευσον μοι θηραν κ[αι
 ποιησον μοι εδεσμ[α
 τα ως φιλω εγω [και ε
 νεγκε μοι ινα [φαγω
 οπως ευλογη[ση σε
 η ψυχη μου [πριν απο
 5 θανειν ρε[βεκκα δε
 ηκουσε[ν λαλουντος
 ισακ προ[ος ησαυ τον υ
 ιον αυτ[ου επορευθη
 δε ησα[υ εις το πεδιον
 θη[ρευσαι θηραν τω
 6 πα[τρι αυτου ρεβεκκα
 c. 9 ll. lost.

fol. 21^v. Col. I. top of col.

νθ

XXVII.

7 γων ευ]λογησω σε εν
 αντι]ον κ̄υ προ του α
 8 ποθ]ανειν με νυν ο̄υ
 υιε] ακουσον μου καθα
 9 εγ]ω σοι εντελλομαι και
 πο]ρευθεις εις τα προ
 βα]τα λαβε μοι εκειθε
 δυ]ο εριφους απαλους
 κ]αι καλους και ποιη
 σ]ω αυτους εδεσματα
 τ]ω πατρι σου ως φιλει
 10 και εισοισεις τω πατρι
 σου και φαγεται ο πως
 ευλογηση σε ο πατηρ
 σου προ του αποθανει
 11 αυτον ειπεν δε ιακωβ
 προς ρεβεκκαν την
 μ]ητερα αυτου εστιν
 ησα]υ ο αδελφος μου
 α]γερ δασυς εγω δε α

12 νη]ρ λειος μη ποτε
 ψηλ]αφηση με ο πατηρ
 και εσ]ομαι εναντιον
 αυτου] ως καταφο
 ρων κ]αι επαξω επ ε
 μαυτον] καταραν και
 13 ουκ ευλογια]ν ειπεν
 δε αυτω η μη]τηρ αυ
 του επ εμε η κ]αταρα
 c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVII.

14, 15 αυτου και λαβου
 σα ρεβεκκα την στο
 λην ησαυ του υιου
 αυτης του πρεσβυ
 τερου την καλην
 η]ην παρ αυτη εν
 τω οικω και ενε
 δυσεν ιακωβ τον
 υιον αυτης τον
 16 νεωτερον και τα
 δερματα των ερι
 φων περιεθηκε
 επι τους βραχειο
 νας αυτου και επι
 τα γυμνα του τρα
 17 χηλου αυτου και
 εδωκεν τα εδεσμα
 τα και τους αρτους
 ους εποιησεν επι
 τας χειρας ιακωβ
 18 του υιου αυτης και
 εισηνεγκεν τω
 πατρι αυτου και
 ειπ]εν πατερ ο δε
 ειπεν ιδ]ου εγω
 τις ει συ] τεκνον
 19 και ειπε]ν ιακωβ
 τω πατρ]ι εγω η
 σαυ ο πρω]τοτοκος
 σου πεπ]οιηκα κα
 θα ελαλ]ησας μοι
 αναστα]ς καθισον
 και φαγε] της θη

ρας μου οπ]ως ευ
λογηση με η] ψυχη
3 ll. lost.

fol. 21^r. Col. 1. top of col.
XXVII.

20 δε ειπεν ο παρεδω
κεν κς̄ ο θς̄ σου εν
21 αντιον μου ειπεν
δε ἴσακ τω ἰακωβ
εγγισον μοι και ψη
λαφήσω σε τεκνον
ει συ ει ο υιος μου
22 ησαυ η ου ηγγισε̄
δε ἰακωβ προς ι
σακ τον πατερα αυ
του και εψηλαφη
σεν αυτον και ειπε̄
η φωνη φωνη ἰ
ακωβ αι δε χειρες
23 χειρες ησαυ και ου
κ επεγνω αυτον
ησαν γαρ αι χειρες
αυτου ως αι χειρες
ησαυ του αδελφου
αυτου δασειαι και
ηυλογησεν αυτον
24 και ειπεν συ ει ο υ
ιος μου ησαυ ο δ[ε
25 ειπεν εγω κ[αι ει
πεν προ[σαγαγε] μοι
και φαγο[μαι απο
της θηρα[ς σου τ]ε
κνον ἰν[α ευλογ]η
ση σε η ψ[υχη μο]υ
και προ[σηνεγκε]ν
αυτω και [εφαγεν
και εισην[εγκεν αυ
τω οινον] και επι
26 εγ και ε[ιπεν αυτω
ἴσακ ο [πατηρ αυτου
εγγ[ισον μοι και φι
4 ll. lost.

XXVII. 30 ε(ξηθεν)]α* ε^{c(vi4)}

Col. 2. top of col.
XXVII.

27 αυτου και ευ[λογησεν
αυτον και ειπε[ν ιδου
οσμη του υιου μ[ου ως οσ
μη αγρου πληρο[υς ον
28 ευλογησεν κς̄ κα[ι δω
η σοι ο θς̄ απο της δ[ρο
σου του ουρανου] και
απο της πιστητο[ς της
γης και πληθος σε[ιτου
29 και οινου και δουλ[ευ
σατωσαν σοι εθνη] και
προσκυνησουσιν [σοι
αρχοντες και γεινο[υ
κς̄ του αδελφου σου
και προσκυνησουσ[ι
σε υιοι του πατρος σ[ου
ο καταρωμενος σε
επικαταρος δ̄ ευ[λο
γων σε ευλογημ[ενος
30 και εγενετο μετα[το
παυσασθαι ἴσακ ευ[λο
γουντα τον ἰακ[ωβ τῶ
υιον αυτου και] ειγε
νετο οσον ε[ξηλ
θεν ἰακωβ α[πο προ
σωπου ἴσακ του πα
τρος αυτ[ου και ησαυ
ο αδελφ[ος αυτου ηλ
θεν απ[ο της θηρας
c. 10 ll. lost.

fol. 22^r. Col. 1. top of col.
XXVII.

32 συ ο δε ε]ιπεν εγω ειμι
ο υιος σ]ου ο πρωτοτο
33 κος ησ]αυ εξεστη δε ἰ
σακ εκστασιν μεγαλη
σφ]οδρα και ειπεν τις
ου]ν ο θηρευσας μοι
θηραν και εισενεγκω̄
μο]ι και εφαγον απο
πα]ντων προ του σε
ει]σελθειν και ευλογη

σα] αυτον και ευλογη
μενος εστω·
34 ε]γενετο δε ηνικα η
κ]ουσεν ησασ τα ρημα
τ]α ισακ του πατρος αυ
τ]ου και ανεβοησεν
φωνην μεγαλην πι
κραν σφοδρα και ειπε
ευλογησον δη καμε
35 πατερ ειπεν δε αυτω
ε]λθων ο αδελφος σου
μ]ετα δολου ελαβεν
36 τ]ην ευλογιαν σου και
ει]πεν δικαιως εκλη
θη] το ονομα αυτου
ιακ]ωβ επτερικεν
γαρ με] ηδη δευτερον
τουτο τ]α τε πρωτο
τοκεια μο]υ ειληφεν
και νυν ειλ]ηφεν τῆ
ευλογιαν μου] και ει
c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXVII.

37 ποιηκα [αυ]το [υ οι
κετας σειτω και οι
νω εστηρισα αυτω
σοι δε τι ποιησω τε
38 κνον ειπεν δε η
σασ προς τον πα
τερα αυτου μη ευ
λογια μια σοι εστιν
πατερ ευλογησον
δη καμε πατερ·
> κατανυχθεντος
δε ισακ ανεβοησε
φωνην ησασ και
39 > εκλασεν αποκρι
θεις δε ισακ ο πατηρ
αυτου ειπεν αυτω
ιδου απο της πιο
τητος της γης ε
σται η κατοικησις
σου και απο της δρο
σου του ουρανου

XXVII. 45 του²⁹] του* σου^(vid)

40 αγωθεν και επι
τη μαχαιρα σου ζη
ση και τω αδελφω
σ[ου δουλευ]σεις ε
σ[ται δε ηνικα αν
κ[αθελης και εκλυ
σ]ης τον ζυγον αυ
τ[ου]
c. 10 ll. lost.

fol. 22^v. Col. 1. top of col.
XXVII.

41 νω ι]α[κωβ] τον αδελ
42 φον μου απηγγε
λη δε ρεβεκκα τα ρη
ματα ησασ του υιου
αυτης του πρεσβυ
τερου και πεμψασα
εκαλεσεν ιακωβ τω
υιον αυτης τον νε
ωτερον και ειπεν
αυτω ιδου ησασ ο α
δελφος σου απει
λει σοι του αποκτει
43 ναι σε νυν ουν τε
κνον ακουσον μου
της φωνης και ανα
στας αποδραθι εις
μεσοποταμιαν
προς λαβαν τον α
δελφον μου εις
44 χαρραν και οικησο
μετ αυτου ημερας
45 τινας εως του [α]πο
στρεψαι τον θυμον
του και την οργην
του αδε[λ]φ[ου] σου
απο σου και επι]λα
θηται]
c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXVII.

46 γυναικα απ[ο των θυ
γατερων τη]ς γης ταυ

XXVIII. 1 της ἵνα μοι ζ[ῆ]ν προσ
καλεσαμενος δε [ἰσακ
τον ἱακωβ ευλογ[ῆ]σεν
αυτον και ενετει[λα]
το αυτω λεγων ο[υ] λημ
ψη γυναικα εκ τω[ν]
θυγατερων χαν[α]αν
2 αναστας δε αποδρ[α]θι
εις την μεσοποτα[μι]
αν εις τον οικον βα
θουηλ του πατρος τ[ῆ]ς
μητρος σου και λαβ[ε]
εκειθεν σεαυτω γ[υ]
ναικα εκ των θυγατε
ρων λαβαν του αδελ
φου τ[ῆ]ς μητρος σου
3 ο δε θε[ο]ς μου ευλογη
σαι σε και αυξησαι σ[ε]
και πληθυναι σε κ[α]ι
εση εις συναγωγ[α]ς
4 εθνων και δωη [σοι]
την ευλογιαν α[β]ρα
αμ του πατρο[ς] μου
σοι και τω σπερματι
σου μετα σ[ε] κληρονο
μησαι τ[ῆ]ν γην της
παροικ[ῆ]σεως σου
c. 8 ll. lost.

fol. 23^v. Col. 1. top of col.

XXVIII.

5, 6 ιακ[ω]β και ησαυ ειδεν
δε] ησαυ οτι ηυλογησε
ισ[α]κ τον ἱακωβ και α
π[ω]χετο εις την μεσο
ποταμιαν συριας λα
βειν εαυτω εκειθεν
γυναικα εν τω ευλο
γειν αυτον και ενε
τειλατο αυτω λεγων
ου λημψη γυναικα α
πο των θυγατερων
7 χανααν και ηκουσε
ιακωβ του πατρος
και της μητρος αυτου
και επορευθη εις τῆ

XXVIII. 4 δωη]δοιη*(vid) δωη^c

8 μεσοποταμιαν και
ειδεν ησαυ οτι πονη
ραι εισιν αι θυγατερες
χανααν εναντιον
ἰσακ του πατρος αυ
9 του και επορευθη η
σ]αυ προς ἰσμαηλ και
ε]λαβεν την μαελ
εθ θυγατερα ἰσμα
ηλ] του υιου αβρααμ
αδελ]φῆν ναβαιωθ
προς τ]αις γυναιξιν
10 αυτου γ]υναικα και
εξηλθεν] ἱακωβ α
πο του φ]εατος του
ορκου και επ]ο[ρε]υ
θη]

c. 7 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVIII.

11 κεφαλ[ῆ]ς αυτου και
εκοιμηθη εν τω τ[ο]
12 πω εκεινω και ενυ
πνιασθη και ἴδου
κλειμαξ εστηριγμε
νη εν τη γῆ ἧς η κε
φαλη αφικνειτο εις
τον ουρανον και οι
αγγελοι του θυ ανα
βαινον και κατεβαι
13 νον επ αυτης ο δε
κυριος επεστηρι
κτο επ αυτης και ει
πεν' εγω κς ο θε[ο]ς α
βρααμ του πατρος
σου και ο θε[ο]ς ἰσακ μη
φοβου η γῆ εφ ης
συ καθευδεις ε
π αυτης σοι δωσω
αυτην και τω σπερ
14 ματι σου και εσται
το σπερμα σου ως
η αμμος της γῆς
και πλατυνησε
τῆ ε[π]ι θαλασσαν
κ]αι επι λιβα και βορ

ρα]ν και ανατολας
και ε]νευλογηθη
σον]ται εν σοι πα[σ
αι αι] φ[υλαι
c. 7 ll. lost.

fol. 23^r. Col. I. top of col.

XXVIII.

15 . . . τα]υτην
οτι ου μη σε ενκα
ταλειπω εως του
ποιησαι με οσα ελα
16 λησα σοι και εξηγερ
θη ιακωβ εκ του υ
πνου αυτου και ει
πεν οτι εστιν κ̄ς
εν τω τοπω του
τω εγω δε ουκ ηδεῖ
17 και εφοβηθη και ει
πεν ως φοβερος
ο τοπος ουτος ου
κ εστιν τουτο αλ
λη οικος θ̄υ και αυ
τη η πυλη του ου
18 ρανου και ανεστη
ιακωβ το πρωῖ και
ελαβεν τον λιθον
ον υπεθηκεν ε
κει προς κεφαλης
αυτου και εστησε
αυτον στηλην και
επεχεεν ελαιον
επι το ακρον αυ
19 της και εκαλ[ε]σεν
ιακωβ το ονομ[α
του τοπου εκει[ν]ου
οι]κος θ̄υ και [ουλα]μ
λους ην ον[ομα
τ]η πολει το π[ροτ]ε
ρ]ον

c. 7 ll. lost.

XXVIII. 19(ουλαμ). (λους)] the vertical line may be read as ι or reconstructed as η(H). μ(M) and ν(N) appear to be out of the question since there is no trace of a diagonal stroke. On the preceding line μ is clear from the papyrus though not from the plate.

22 αυτας] αυτας* αυτα^c

Col. 2. top of col.

XXVIII.

20, 21 βαλεσθαι και απ[οστρε
ψη με μετα σωτ[ηρι
ας εις τον οικον τ[ου
πατρος μου και εσ[ται
22 κ̄ς μοι εις θ̄ν και ο λ[ι
θος ουτος ὄν εστη
σα στηλην εσται μοι
οικος θ̄υ και παντῶ
ων εαν μοι δωσ δε
κατην αποδεκατω

XXIX. 1 > σω αυταξ σοι και εξ̄α
> ρας ιακωβ τους πο
> δας επορευθη εις γ̄η
ανατολων προς λα
βαν υιον βαθουηλ
του συρου αδελφον
ρεβεκκας μητρος ἱ
2 ακωβ και ησαυ ορα
και ιδου φρεαρ εν τω
πεδιω ησαν δε εκει
> τρια ποιμνια προβα
των αναπαυομεν[α
επ αυτου εκ γαρ του
φρεατος εκεινου [ε
ποτιζον τα ποι[μνια
λιθος δε ην με[γας ε
πι τω στοματ[ι του
3 φρεατος [και συνη
γοντο ε[κει παντα
τα ποιμ[νια
c. 8 ll. lost.

fol. 24^r. Col. I. top of col.

ξ̄ε

XXIX.

4 δε α]υτοις ιακωβ αδελ
φο]ι ποθεν εστε υμεις
οι] δε ειπαν εκ χαρραν
5 ε]σμεν ειπεν δε αυτοις
γεινωσκετε λαβαν
τον υιον ναχωρ οι δε
ειπαν γεινωσκομε̄

6 ειπεν δε αυτοις υγια
 νει οι δε ειπαν υγια
 νει και ιδου ραχηλ η θυ
 γατηρ αυτου ηρχετο
 μετα των προβατω
 7 και ειπεν ιακωβ ετι
 εστιν ημερα πολλη
 ουπω ωρα συναχθη
 ναι τα κτηνη ποτισα
 τες τα προβατα απελ
 8 θοντες βοσκετε οι
 δε ειπαν ου δυνησο
 μεθα εως του συνα
 χθηναι παντας τους
 ποιμενας ινα απο
 κ]υλιωσιν τον λιθον
 απ]ο του στοματος
 του] φρεατος και πο
 τιου]μεν τα προβατα
 9 ετι αυτ]ου λαλουντος
 αυτοις κ]αι ιδου ραχηλ
 η θυγατηρ] λαβαν ηρ
 χετο μετα τ]ων προ
 c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXIX.

10 τον λιθον απο το[υ
 στοματος του φρε
 ατος και εποτισεν τα
 προβατα λαβαν του
 αδελφου της μη
 11 τρος αυτου και εφι
 λησεν ιακωβ την ρα
 χηλ και βοησας τη
 φωνη αυτου εκλαυ
 12 σεν και ανηγγειλε
 τη ραχηλ οτι αδελ
 φος του πατρος αυ
 της εστιν και οτι υ
 ιος ρεβεκκας εστι
 και δραμουσα απηγ

XXIX. 16 ονομα¹⁰ - και] om.* add.⁶
 19 ανδρι ετερω] ετερω ανδρι* ανδρι ετερω⁶

γειλεν τω πατρι αυ
 της κατα τα ρηματα
 13 ταυτα εγενετο δε
 >ως ηκουσεν λαβα
 το ονομα ιακωβ
 του υιου της αδελ
 φης αυτου εδραμε
 εις συναντησιν
 αυτου και περιλα
 βων [α]υτον εφιλη
 σ[εν κ]αι εισηγαγε[ν
 α[υτο]ν εις τον ο
 κ[ον αυ]του και δ[ιη
 γ[ησατο] τω λαβα[ν
 c. 10 ll. lost.

fol. 24^v. Col. I. top of col.

XXIX. [ονομα τη] μειζονι λεια και τ

15 ει ου δουλευσεις
 μοι δωρεαν και α
 παγγειλον μοι τις
 ο μισθος σου εστι:
 16 τω δε λαβαν ησαν
 ψ δυο θυγατερες ψ ο
 νομα τη νεωτερα
 17 ραχηλ οι δε οι οφθαλ
 μοι λειας ασθeneis
 ραχηλ δε καλη τω
 ειδει και ωραια τη ο
 18 ψει ηγαπησεν δε
 ιακωβ την ραχηλ
 και ειπεν δουλευ
 σω σοι επτα ετη
 περι ραχηλ της θυ
 γατρος σου της νε
 19 ωτερας ειπεν δε
 αυτω λαβαν βελ
 τειον δουναι με
 σοι αυτην η δου
 ναι με αυτην [[ετε]]
 [[ρω]] ανδρι ετερω
 οικησον [ου]ν με
 20 τ εμου και [ε]δδ[ου]
 λευσεν ιακ[ωβ π]ε

ρι ρα[χηλ] επ[τα ετη
και ησαν ε[ναντιο]ν
c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXIX.

22 >συνηγαγεν δε [λαβαν
παντας τους ανδ[ρας
του τοπου και επ[οιη
23 σεν γαμον και εγε[νε
το εσπερα και λαβων
>λαβαν λειαν την θυ
γατερα αυτου εισηγα
γεν αυτην προς ια
24 κωβ εδωκεν δε λαβᾶ
λεια τη θυγατρι αυτο[υ
ζελφαν την παιδισ[κῆ
αυτου αυτη παιδισ[κῆ
25 εγενετο δε πρωι κα[ι
>ιδου ην λεια ειπεν
>δε ιακωβ τω λαβαν τ[ι
τουτο εποιησας ου
περι ραχηλ εδουλευ
σα σοι και ινα τι παρε
26 λογισω με ειπεν δε
λαβαν ουκ εστιν ου
τως εν τω τοπω ημ[ῶ
δουναι την νεωτ[ε
ραν πριν η την [πρεσ
27 βυτεραν συντ[ελε
σον ουν τα ε[βδομα
ταυτης και δ[ωσω σοι
και ταυτη[ν αντι της
εργασιας [ης εργα
παρ ε]μο[ι
c. 8 ll. lost.

fol. 25^v. Col. 1. top of col.

XXIX.

29 τη] θυγατρι αυτου βαλ
λα]ν την παιδισκην
α]υτου αυτη παιδισκῆ
30 κ]αι εισηλθεν ιακωβ
προς ραχηλ ηγαπησῆ
δε ραχηλ μαλλον η λει
αν και εδουλευσεν
αυτω επτα ετη ετερα

XXIX. 29 (αυ)τη] τω* τη°

31 >ιδων δε ο κς̄ οτι μει
σειται λεια ηνοιξεν
την μητραν αυτης
ραχηλ δε ην στειρα
32 και συνελαβεν λεια
και ετεκεν υιον τω
ιακωβ εκαλεσεν δε
το ονομα αυτου ρου
βην λεγουσα διοτι ει
δεν μου ο κς̄ την τα
πεινωσιν νυν με
αγαπησει ὁ ανηρ μου
33 και συνελαβεν πα
λιν λεια και ετεκεν
υ]ιον δευτερον τω ἱ
ακω]β και ειπεν οτι η
κουσ]εν ο κς̄ οτι μει
σουμαι] και προσεδω
κεν μοι] και τουτον
εκαλεσε]ν δε το ονο
μα αυτου σ]υμμεων
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXIX.

35 ειπεν νυν ετι του
το εξομολογησο
μαι κῶ δια τουτο ε
καλεσεν το ονομα
αυτου ἰουδαν' και
εστη του τικτειν

XXX.I ἰδουσα δε ραχηλ οτι
ου τετοκεν τω ια
κωβ εζηλωσεν ρα
χηλ την αδελφην
αυτης και ειπεν τω
ιακωβ δος μοι τε
κνα ει δε μη τελευ
2 τησω εγω εθυμω
θη δε ιακωβ τη ρα
χηλ και ειπεν μη
αντι θυ εγω ειμι
ος εστερεσεν σε
3 καρπον κοιλιας ει
πεν δε αυτω ἰδου
η παιδισκη μου βαλ

λα εισελθε προς αυ
την και τεξεται ε
πι] των γονατων
μου και τεκνοποι
η[σ]ομαι και εγω ε
4 ξ [αυτης] και εδωκε
α[υτω] βαλλαν την
παιδισ]κηγ αυτης
c. 8 ll. lost.

fol. 25^r. Col. I. top of col.

ξη

XXX.

6 της φωνης μου και
εδωκεν μοι υιον
δια τουτο εκαλεσε
το ονομα αυτου δα
7 και συνελαβεν βαλ
λα ετι η παιδισκη
ραχηλ και ετεκεν
υιον δευτερον τω
8 ιακωβ και ειπεν συ
ελαβετο μοι ο θς
και συνανεστρα
φην τη αδελφη μου
και εδυνασθη και
εκαλεσεν το ονο
μα αυτου νεφθα
9 λειν ειδεν δε λεια
οτι εστη του τικτε
και ελαβεν ζελφα
την παιδισκην αυ
της και εδωκεν αυ
την τω ιακωβ γυ
10 ναικα συνελαβεν
δε ζελφα η παι[δισ]κη
λειας και ετεκε[ε]ν
11 τω ιακωβ υιον [κ]αι
ειπεν λεια τη [τ]υ
χη και επωνο[μ]η
σεν το ονο[μα] αυ
12 του γαδ και [ι] συνε]λα
βεν]
c. 9 ll. lost.

Col. 2.

XXX.

14 ρουβην εν ημε[ραις]

θερισμου πυρω[ν]
και ευρεν μηλα μ[αν
δραγορου εν τω αγ[ρω
και ηνεγκεν αυτα
προς λειαν την μη
τερα αυτου ειπεν δε
ραχηλ λεια τη αδελφη
αυτης δος μοι των
μανδραγορων του

15 υιου σου ειπεν δε λε[ι
α ουχ ικανον σοι οτι
ελαβες τον ανδρα μ[ου
μη και τους μανδρα
γορας του υιου μου
λημψη ειπεν δε ρα
χηλ ουχ ουτως κοι
μηθητω μετα σου
την νυκτα ταυτην
αντι των μανδρα
γορων του υιου σο[υ
16 εισηλθεν δε εξ [αγρου
ιακωβ εσπερα[ς και
εξηλθεν λεια [εις συν
αντησιν αυτ[ω και ει
πεν προς ε[με εισε
λευση σημ[ερον με
μισθωμ[αι γαρ σε
c. 9 ll. lost.

fol. 26^r. Col. I. top of col.

ξη

XXX.

18 κεν] μοι ο θς τον μι
σθο]ν μου ανθ ου ε
δ]ωκα την παιδισκην
μου τω ανδρι μου
και εκαλεσεν το ονο
μα αυτου ισσαχαρ δ
19 εστιν μισθος και συ
ελαβεν ετι λεια και ε
τεκεν υιον εκτον
20 τω ιακωβ και ειπεν
λεια δεδωρηται ο θς
μοι δωρον καλον εν
τω νυν καιρω αιρε
τιει με ο ανηρ μου

ετεκον γαρ αυτω υι
ους εζ και εκαλεσεν
το ονομα αυτου ζα
21 βουλων και μετα
τουτο ετεκεν θυ
γατερα και εκαλεσεν
το ονομα αυτης δει
22 ν]α εμνησθη δε ο θς
τη]ς ραχηλ και επηκου
σεν αυ]της ο θς και α
νεωξε]γ αυτης την
c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXX.

25 στειλον με ινα α
πελθω εις τον το
πον μου και εις
26 την γην μου απο
δος τας γυναικας
μου και τα παιδι
α περιων δεδου
λευκα σοι ινα απελ
θω συ γαρ γεινω
σκεις την δουλει
αν ην δεδουλευ
27 κα σοι ειπεν δε αυ
τω λαβαν ει ευρω
χαριν εναντιον
σου οιωμισαμην
αν ευλογησεν γαρ
με ο θς τη ση εισο
28 δω διαστειλον
τον μισθον σου
π]ρος με και δωσω
29 ειπεν δε αυτω ια
κωβ συ γεινωσκεις
α δεδουλευκα σοι
και] οσα ην κτηνη
30 σο]υ μετ εμου μι
κρα] γ]αρ] ην οσα σοι
ην ενα]γτιον ε
c. 10 ll. lost.

XXX. 36 (ημε)ρων] ρων* ριων^ο. Perhaps the copyist
meant to correct (τ)ρων > (τ)ριων.

fol. 26^v. Col. 1. top of col.
XXX.

31 τουτο παλιν ποιμα
νω τα προβατα σου
32 και φυλαξω παρελ
θατω τα προβατα
σου σημερον και
διαχωρισεν εκει
θεν παν προβατο
φαιον εν τοις αρ
νασιν και παν δια
λευκον και ραντογ
εν ταις αιξιν εσται
33 μοι ο μισθος και ε
πακουσεται μοι
η δικαιοσυνη μου
εν τη ημερα τη αυ
ριον οτι εστιν ο
μισθος μου ενω
πιον σου παν ο [α]ν
μη η ραντον και
διαλευκον εν τ[α]ις
αιξιν και φαιον
εν τοις αρνασιν
κεκλεμμενογ ε
34 σται παρ εμο]ι ει
πεν δε αυτω [λαβ]α
εστω κατα το [ρη
35 μα σου κα]ι διεστ]ει
λ]εγ [εν τη ημερα] ε
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXX.

35, 36 των υιων αυτ[ου και
απεστησεν οδ[ον τρι
ων ημερ[ων ανα [με
σον αυτων και αν[α
μεσον ιακωβ ιακω]β
δε εποιμαινεν τα
προβατα λαβαν τα υ
37 > πολειφθεντα ελαβε
δε αυτω ιακωβ ραβδω

στυρακινην χλωρᾶ
 και καρυίνην και πλ[α
 τανου και ελεπισεν
 αυτας ἕακωβ λεπισμ[α
 τα λευκα περισυρας
 το χλωρον εφαινετ[ο
 δε επι τας ραβδους το
 λευκον ο ελεπισεν
 38 ποικιλον και παρεθη
 κεν τας ραβδους ας
 ελεπισεν εν ταις λη
 νοις των ποτιστη[ρι
 ων του ὕδατος ἵνα
 ως αν ελθωσιν τα [προ
 βατα πιειν εν[ωπιον
 των ραβδω[ν ελθον
 των αυ[των εις το πιειν
 c. 12 ll. lost.

fol. 27^v. Col. 1. top of col.

XXX.

40 και δι[ε]χωρισεν αυτω
 ποι]μνια καθ εαυτον
 και] ουκ εμειξεν αυτα
 ει]ς τα προβατα λαβαν
 41 ε]γενετο δε εν τω και
 ρω εκεινω ω ενεκισ
 σησεν τα προβατα εν
 γαστρι λαμβανοντα
 εθηκεν ἕακωβ τας
 ραβδους εναντιον
 των προβατων εν
 ταις ληνοις του εν
 κισσησαι αυτα και τας
 42 ραβδους ηνικα δε ε
 τεκεν τα προβατα
 ουκ επιθει εγενετο
 δε τα ασημα του λαβᾶ
 τα δε επισημα του ἵα
 43 κωβ και επλουτησῆ
 ο ανθρωπος σφοδρα
 σφοδρα και εγενον
 το αυτω κτηνη πολ
 λα και βοες και παιδες
 κ]αι παιδισκαι και καμη

XXXI. 1 λοι] και ονοι ηκουσῆ
 δε ιακ]ωβ τα ρημ[ατα
 των υ]ιων λαβα[ν λεγον
 c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXI.

3 αποστρεφου εις
 την γην του πατρος
 σου και εις την γε
 νεαν σου και εσο
 4 μαι μετα σου απο
 στειλας δε ἕακωβ ε
 καλεσεν λειαν και
 ραχηλ εις το πεδιῶ
 5 ὅυ τα ποιμνια και
 ειπεν αυταις ορω
 εγω το προσωπῶ
 του πατρος υμων
 οτι ουκ εστιν προ[ς
 εμου ως εχθες κα[ι
 τριτην ημεραν ο
 δε θς του πατρος
 μου ην μετ εμου
 6 και αυται δε οιδατ[ε
 οτι εν] π[α]ση [τη ι]σχυ
 ι μου] δεδουλευκ[α
 7 τω π]ατρι ὑμων [ο
 δε πατ]η[ρ] ὑμων π
 αρεκ]ρουσατο μ[ε
 και ηλλαξῆ]ν τον
 c. 13 ll. lost.

fol. 27^r. Col. 1. top of col.

XXXI.

9 νη του πατρος ὑ
 μων και εδωκεν
 10 μοι αυτα και εγε
 >νετο ηνικα ενε
 κισσων τα προβα
 τα και ειδον τοις
 οφθαλμοις μου
 αυτα εν τω ὕπνω
 και ἴδου οι τραγοι
 και οι κρειοι ανα
 βαινοντες ησαν

επι τα προβατα και
 τας αιγας διαλευκοι
 και ποικιλοι και
 σποδοειδεις ραν
 11 τοι και ειπεν μοι
 ο αγγελος του θ̄υ
 καθ̄ υπνον ιακωβ
 εγω δε ειπον τι ε
 12 σ̄τ̄ [ιν] και ειπ[εν α]να
 βλεψον τοι[ς οφθ]αλ
 μοις σου κα[ι] ιδε
 τους τ̄ραγ[ους και
 τους κρειο[υς ανα
 βαιν]οντας

c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

13 ως σου και εσο[μαι με
 14 τα σου και αποκρ[ιθει
 σαι λεια και ραχηλ] [ειπ̄α
 αυτω μη εστιν ημ[ιν
 ετι μερις η κληρογ[ο
 μια εν τω οικω του
 15 πατρος ημων ουχ̄ ω[ς
 αι αλλοτριαι λελογισ
 μεθα αυτω πεπρακε]ν
 γαρ ημας και κατεφα
 γεν καταβρωσει το
 16 αργυριον ημων παν
 τα τον πλουτον και
 την δοξ̄αν ην αφει
 λετο ο θ̄ς του πατρος
 ημων ημειν εσται
 και τοις τεκνοις ημ[ω̄
 νυν ουν οσα ειρηκε]ν
 17 σοι ο θ̄ς σου ποιει' α
 ναστας δε ιακωβ ελα
 βεν τας γυναικας αυ
 του και τα παιδια αυ
 του και ανεβιβασε]ν
 αυτα επι τας καμ[ηλους
 18 και α]πηγαγεν [παντα
 τα υπαρχ]ον̄τα αυτου
 c. 12 ll. lost.

fol. 28^r. Col. 1. top of col.
 XXXI.

20 ψεν δ̄ε ιακωβ λαβαν
 το]ν συρον του μη α
 να]γγειλαι αυτω οτι
 21 α]ποδιδρασκει και α
 πεδρα αυτος και τα αυ
 του παντα και διεβη
 τον ποταμον και ωρ
 μησεν εις το ορος γα
 22 λ]ααδ̄ ανηγγελη δε λα
 βαν τω συρω τη ημε
 ρα τη τριτη οτι απε
 23 δρᾱ ιακωβ και παρα
 λαβων παντας τους
 αδελφους αυτου με
 θ̄ εαυτου κατεδιωξ̄ε
 οπισω αυτου οδον
 ημερων επτα και κα
 τελαβεν αυτον εν
 24 τ]ω ορει γαλααδ̄ ηλθ̄ε
 δε ο θ̄ς προς λαβαν τ̄ω
 σ]υρον καθ̄ υπνον
 τ]ην νυκτα και ειπ̄ε
 α]υτω φυλαξ̄αι σεαυ
 τ]ον μη ποτε λαλησης
 με]τα [ιακωβ πο]νηρα
 25 και κατελαβεν] λαβαν
 τον ιακωβ] ιακωβ δ̄[ε
 επηξεν τ]ην σκ[ηνην
 c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

27 και ει ανηγγειλ[ας
 μοι εξ̄απεστειλ]α
 αν̄ σε μετ̄ ευφρο
 συνης και μετα
 μουσικων τυμ
 πανων και κιθα
 28 ρας και ουκ ηξ̄ιω
 θην καταφιλησαι
 τα παιδια μου και
 τας θυγατερας νυν
 δε αφρονως επρα

29 ξας και νυν ἰσχυεῖ
 ἡ χει[ρ] μου κακοποι
 ἡσαι σε ο δε θς του
 πατρος σου εχθες
 ειπεν προς με λε
 γων φυλαξαι σεαυ
 τ[ον] μη ποτε λαλη
 σ[ης μ]ετα ἱακωβ [πο
 30 γ[ηρα] νυν ουν π[ε
 πορε]υσαι επιθυ
 μια] γαρ επεθυ
 μησα]ς απελθειν
 εις τον] οικον [του
 πατρος] σου [ινα τι
 c. 13 ll. lost.

fol. 28^v. Col. I. top of col.
 XXXI.

32 ἱακωβ παρ ω αν ευ
 ρ]ης τους θεους σου
 ου ζησεται εναν
 τιον των αδελφῶ
 ημων ουκ ηδει δε
 ἱακωβ οτι ραχηλ η
 γυνη αυτου εκλε
 33 ψεν αυτους εισελ
 θων δε λαβαν η
 ρευνησεν τον οι
 κον λειας και ουχ ευ
 ρεν και εξη[λθ]εν
 εκ του οικου λειας
 και ηρευνησεν
 τον οικον ἱακωβ
 και ουχ ευρ[ε]ν και
 εις τον οικ[ον των
 δ]υο παιδισκ[ων] και
 ουχ] ευρεν ε[ισ
 ηλθεν] δε και ε[ις τον
 οικ]ον τον [ραχηλ
 34 ρα]χηλ δε ελ[αβεν
 τα ει]δωλα [και
 c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

35 και ουχ ευρε[ν τα ειδω

36 λα ωργισθη δε ἱακωβ
 και εμαχεσατο τ[ω λα
 βαν και αποκριθει]ς
 ειπεν ἱακωβ τω λα
 βαν τι το αδικημα μ[ου
 και τι το αμαρτημα
 μου οτι κατεδιωξα]ς
 37 οπισω μου και οτι η
 ρευνηκας παντα τα
 σκευη μου τι ευρε]ς
 απο παντων των
 σκευων του οικου
 σου θες ωδε ενωπι
 ον των αδελφῶν σ[ου
 και των αδελφῶν μ[ου
 και ελεγξα]τωσαν αν[α
 μεσον των δυο ημ[ων
 38 ταυτα μοι εικοσι ετ]η
 εγω ειμι μετα σου τ[α
 προβατα σου και αι [αι
 γες σου ουκ ητεκ[νω
 θησαν κρει]ου]ς τ[ων
 προβατων] σου ου
 39 κατε]φαγον [θηρια
 c. 11 ll. lost.

fol. 29^v. Col. I. top of col.
 XXXI.

41 μου ταυτα] μοι εικοσι
 ετ]η α εποιησα εγω εν
 τ]η οικια σου δεκατεσ
 σ]αρα ετη εδουλευσα
 σοι αντι των θυγατε
 ρων σου και εξ ετη εν
 τοις προβατοις σου
 και παρελογισω τον
 μισθον μου δεκα α
 42 μνας ει μη ο θς του
 πατρος μου αβρααμ
 ην μοι και ο φοβος
 ἰσac νυν αν κενον
 με εξαπεστειλας τῆ
 ταπεινωσιν μου και
 τον πονον των χει
 ρων μου ειδεν ο θς
 και ηλεγξεν σε εχθες

43 αποκριθεις δε λαβαν
ειπεν τω ἱακωβ αι θυ
γ]ατερες θυγατερες
μου και οι υιοι υιοι
μ]ου και τα κτηνη κτη
νη μο]υ και παντα α
συ ορας ε]μα εστιγ
και των θυγα]τερων
c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXI.

44, 45 >εμου και σου λαβ[ων
δε ἱακωβ λιθον εστη
σεν αυτον στηλην
46 ειπεν δε ἱακωβ τοις
αδελφοις αυτου συλ
λεγετε λιθους και
συνελεξαν λιθους
και εποιησαν βου
νον και εφαγον και
επιον εκει επι τον
βουνον και ειπεν
αυτω λαβαν ο βου
νος ουτος μαρτυ
ρ[ει αν]α μεσον εμου
κ[α]ι σου σημερον
47 και εκαλεσεν αυ
τ[ο]ν λαβαν βουν[ος
c. 19 ll. lost.

fol. 29^r. Col. I. top of col.

XXXI.

50 τραπενωσεις τας
θυγατερας μου
ει λημψη γυναικα
επι ταις θυγατρα
σιν μου ορα ουθεις
μεθ ημων εστιν
52 εαν τε γαρ εγω μη
διαβω προς σε μη
δε συ διαβης προς
με τον βουνον
τουτον και την
στηλην ταυτην

53 επι κακια ο θς αβρα
αμ και ο θς ναχωρ
κρινει ανα με[σο]ν
54 ημων και ωμ[ο]
σεν ἱακωβ κατ[α]
του φοβου το[υ π]α
c. 21 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXII.

1 θ̄ν παρεμβ[ε]βλ[η]κυ
αν και συνηνησ[αν]
αυτω οι αγγελιοι το[υ θ̄ν]
2 ειπεν δε ἱακωβ ην[ι]
κα ειδεν αυτους παρ[εμ]
βολη θ̄ν αυτη και εκα
λεσεν το ονομα του
τοπου εκεινου παρε[μ]
3 βολαι απεστειλεν δε
ἱακωβ αγγελους εμ
προσθεν αυτου προς
ησαυ τον αδελφον αυ
του εις γην σηειρ ει[ς]
4 χωραν εδωμ και εν[ε]
τειλατο αυτοις λεγ[ων]
ουτως ερειτε τ̄ω κυ
ριω μου ησαυ ουτως
λεγει ο παις σου [ιακωβ
μετα λαβαν παρ[ω]κη
σα και εχρονισα εως
5 του νυν και εγενο[ν]
το μοι βοες και ον[οι]
και προβατα και πα[ι]
δες και παιδισκαι κ[αι]
απεστειλα αναγγ[ει]λαι
τω κυριω μ[ου] ησαυ
ινα] ευρη ο [παις σου
χαριν] εναν[τιον σου
c. 11 ll. lost.

fol. 30^r. Col. I. top of col.

XXXII.

7 διειλ]εν τον λαον τον
μετ] αυτου και τους βο
ας] και τα προβατα εις

8 δυο παρεμβολας και
 ειπεν ἰακωβ εαν ελ
 θη ησασ εις παρεμβο
 λην μιαν και εκκο
 ψη αυτην και εσται
 η παρεμβολη η δευ
 τερα εις το σωζεσθαι
 9 ειπεν δε ἰακωβ ο θς
 του πατρος μου α
 β]ραμ και ο θς του
 τρου πατρ[ρος μου] ἰσακ
 ο] θς ο ειπα[ς μοι απο
 τρεχε εις τ[ην γην
 τ]ης γενεσ[εως σου
 10 και ευ σε ποι[ησω ι
 κανουσαι μ[οι απο
 πασης δικα[ισυνης
 και απο πασ[ης αλη
 θειας ης ε]ποιησας
 τ]ω παιδ[ι σου
 c. 13 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXII.

12 σε ποιησω και θ[η
 σω το σπερμα σ[ου
 ως την αμμον
 της θαλασσης η
 ουκ αριθμηθησε
 ται απο του πλη
 13 θους και εκοιμη
 θη εκει την νυ
 κτα εκεινην και
 ελαβεν ων εφε
 ρεν δωρα και εξα
 πεστειλεν ησασ
 τω αδελφω αυ
 14 του αιγας διακο
 σ[ι]ας τραγους εικο
 σι] προβατα διακο
 σι]α κρειους εξικο
 15 σι καμηλ[ους θ]η
 λαζουσας] και τ[α
 παιδια αυτω]ν τρια
 c. 15 ll. lost.

XXXII. 8 (ε)π(ε)ν] δ*(vid) π^o

fol. 30^v. Col. 1. top of col.
 XXXII.

16, 17 μνης και ενετει
 λατο τω πρωτω
 λεγων εαν σοι σϋ
 αντηση ησασ ο α
 δελφος μου και
 ερωτα σε λεγων
 τινος ει και που
 πορευη και τινος
 τα προπορευο
 μενα' ταυτα εμ
 18 προσθεν σου ε
 ρεις του παιδος
 σ]ου ἰακωβ δωρα
 απεσταλκεν τω
 κυριω ησασ κ[αι] ι
 δου αυτος οπ[ισω
 19 ημων και ευ[ε
 τ]ειλα[το τω πρω
 τ]ω κα[ι τω δευτε
 ρω] κα[ι τω τριτω
 c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXII.

20 πορευομενο[ις αυ
 του και μετα τ[ου
 το οψομαι το προ
 σωπον αυτου ἰσω]ς
 γαρ προσδεξεται τω
 21 προσωπον μου κα[ι
 προεπορευετο τα
 δωρα κατα προσω
 πον αυτου αυτος
 δε εκοιμηθη την
 νυκτα εκεινην ε
 22 τη παρεμβολη αν[α
 στας δε την νυκτα
 εκει[νην] ελαβεν
 τας δυο γ]υναικας
 και τας] δυο παιδι
 σκας κ[αι τα ενδεκ]α
 παιδια] αυτου και
 διεβη τη]ν διαβασιν

23 του ια]βοκ και ελα
 βεν αυ]τους και δι[ε
 βη τον χειμαρρ]ου[ν
 και διεβιβ]ασεν
 c. 12 ll. lost.

fol. 31^v. Col. 1. top of col.

XXXII.

25 ει]ν αυτον μετ αυ >
 26 τ]ου και ειπεν αυτω
 αποστειλον με ανε
 βη γαρ ο ορθρος ο δε
 ειπεν ου μη σε απο
 στειλω ει μη με ευ
 27 λογησης ειπεν δε
 αυτω τι ονομα σου
 28 ο δε ειπεν ιακωβ ει
 πεν δε αυτω ου κλη
 θησεται επι το ονο
 μα σου ιακωβ αλλα
 ισραηλ εσται σου το
 ονομα οτι [ε]νισχυ
 σας μετ[α θ]υ] και με
 τα ανθρωπ[ω]ν δυνα
 29 τος ηρωτη[σ]εν δε
 ιακωβ κ[αι ει]πεν
 αναγγειλο[ν] μοι το
 ονομα σου [οτ]ι ενι
 σχυσας [και ειπεν ι
 γα τι του]το
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXII.

32 νεκεν τουτο[υ ου
 μη φαγωσιν οι υ[ι
 οι ισραηλ το νευ
 ρον ο εναρκησē
 ο εστιν επι του
 πλατους του μη
 ρου εως της ημε
 ρας ταυτης οτι η
 ψατο του πλατους
 του μηρου ιακωβ
 του νευρου και ε

XXXIII. 5 ο δε ειπεν] om.* add.°

XXXIII. 1 ναρκησεν αναβλε
 ψας δε ιακωβ ειδē
 και ιδου ησαυ ο α
 δελφος αυτου ερ
 χομενος και υ αγ
 δρες μετ αυτου
 και επιδιειλεν
 ι]ακωβ τα παιδια ε
 π]ι λειαν και ραχη[λ
 και τ]ας δυο παιδ[ισ
 2 κας κ]χι εποιη[σεν
 c. 14 ll. lost.

fol. 31^r. Col. 1. top of col.

XXXIII.

4 εδ]ραμεν ησαυ εις
 συναντησιν αυτω
 και περιλαβων αυ
 τον εφιλησεν και
 προσεπεσεν επι
 το]ν τραχηλον αυ
 του και εκλαυσαν
 5 αμφοτερος και α
 ναβλεψας ειδεν
 τας γυναικας και
 τα παιδια και ει
 πεν τι ταυτα σοι
 ο δε] ειπεν εστιν' τα παιδια
 οις ηλεησεν ο θες
 6 τον παιδα σου και
 προσηγγισαν αι
 παιδισκαι και τα
 τεκνα αυτων κα[ι
 προσεκυνησαν
 7 και προσηγγισē
 λεια και τα τεκν[α
 και προσεκ]υνη
 c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXIII.

10 ει ευρον χαριν ε[ναν
 τιον σου δεξαι τ[α
 δωρα δια των εμω]ν

χειρων ενεκεν του
του ειδον το προσω
πον σου ως αν τις
ιδει προσωπον θυ
και ευδοκησεις με
11 λαβε τας ευδογιας
μου ας ηνεγκα σοι
οτι ηλεησεν με ο θς
και εστιν μοι παν
τα και εβιασατο αυ
12 τον και ελαβεν και
ειπεν [α]παραντες
πορευσομεθα επ ε[υ]
13 θειαγ [ε]ιπεν δε αυ
τω ο [κ]υριος μου γε[ι]
νωσ[κε]ι οτι τα παιδ[ι]
α μο[υ] παλωτερα
και τα π[ρ]ο[β]ατα και
αι βοες λοχ[ε]υοντ[αι]
επ εμε εαν ο[υ]ν [κατα
c. 14 ll. lost.

fol. 32^r. Col. 1. top of col.
πα

XXXIII.

14 ον] μου εις σχειρ
15 ει]πεν δε ησαι κατα
λειψω μετα σου απο
του λαου του μετ ε
μου ο δε ειπεν ινα
τι τουτο ικανον ο
τι ευρον χαριν εν α
16 τιον σου κ̄ε απεστρε
ψεν δε ησαι εν τη
ημερα εκεινη εις
την οδον αυτου εις
17 σχειρ και ι[ακ]ωβ απη
ρεν εις τας [σκ]ηνας
και εποιησ[εν] εαυτω
εκει οικια[ς] κα[ι] τοις
κτηνεσι[ν] αυ[του] ε
ποιησεν [σκ]ηνας
δια τουτο [εκαλ]εσ̄
το ονομα [του] τοπου

18 εκεινου σ[κ]ηνα]ι κ[αι]
ηλθεν ιακ[ωβ] εις σα
λημ πολιν [σικιμων
η εστιν εν] γη χανα
α]γ οτε [ηλθεν εκ της
c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXIV.

1 ας ην ετεκεν [τω
ιακωβ] καταμαθ[ε]ιν
τας θυγατερας τω[ν]
2 ενχωριων και ει
δεν αυτην συχεμ
ο υιος εμμωρ ο χο[ρ]
ραιος ο αρχων της
γης και λαβων αυ
την εκοιμηθη με
τ αυτης και ετα[π]ει
3 νωσεν αυτην και
προσεσχεν τη ψυ
χη δεινας της θυ
γατρος ιακωβ και
ηγαπησεν την παρ
θενον και ελαλη
σεν κατα την δια
νοιαν της παρθε
4 νου αυτης ειπ[ε]ν
δε συχεμ προς [εμ
μω]ρ τον πατ[ε]ρα αυ
του] λεγων λ[αβε
μοι] την πα[ι]δα ταυ
την] εις γυ[ναικα
5 ιακω]β δε [ηκουσ̄
c. 14 ll. lost.

fol. 32^v. Col. 1. top of col.
πβ

XXXIV.

7 ηλ[θ]ον εκ του πε
δίου ως δε ηκου
σαν κατενυγησαν
οι ανδρες και λυπη
ρον ην αυτοις σφο
δρα οτι ασχημον
εποιησεν εν ισα

ηλ συχημ κοιμη
 θεις μετα της θυ
 γατρος ἰακωβ και
 > ουχ ουτως εσται
 8 και ελαλησεν αυ
 τοις εμμωρ λεγω
 συχημ ο υιος μου
 προειλετο τη ψυ
 χη την θυγατερα
 υμων δοτε αυτη
 9 αυ]τω γυναικα επι
 γα]μβρευσασθε η
 μι]ν τας θυγατε
 ρας] υμων δο[τε
 ημιν κ]αι τας θ[υ
 γατερας] ημων [λα
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXIV.

11 τιον υμων και [ο αν
 ειπητε δωσομεν
 12 πληθυνατε την φ[ερ
 νην αυτης σφοδρα
 και δωσω καθοτι ε
 αν ειπητε μοι και
 δωσετε μοι την
 παιδα ταυτην εις
 13 γυναικα απεκριθη
 σαν δε οι υιοι ἰακωβ
 τω συ[χε]μ και τω εμ
 μωρ [τω] πατρι αυτου
 και μ[ετ]α δολου ελα
 λησα[ν α]υτοις οτι ε
 μεια[να]ν δειναν τη
 14 αδελ[φη]ν αυτων και
 ειπ[αν αυ]τοις συμε
 ων [και λ]ευει οι αδελ
 φο[ι δειν]ας υιοι λει
 α]ς [ου δυν]ησομεθα
 ποιησαι] το ρημα του
 το δουνα]ι την αδελ
 φην ημω]ν ανθρω
 πω ος εχει ακ]ροβ[υσ
 c. 15 ll. lost.

XXXIV. 14 (συμ)ε(ων)] η* ε°

fol. 33^v. Col. 1. top of col.
XXXIV.

16 σωμ]εν παρ υμιν και
 εσ]ομεθα ως γενος
 17 ε]ν εαν δε μη εισακου
 σ]ητέ ημων του πε
 ριτεμεσθαι τας θυ
 γατερας ημων λαβω
 τες απελευσομεθα
 18 και ηρεσαν οι λογοι
 εναντιον εμμωρ
 και εναντιον συχημ
 του υιου εμμωρ
 19 και ουκ εχρογισεν
 ο νεανισκος ποιη
 σαι το ρημα [το]υτο
 ενεκειτο γα[ρ τ]η θυ
 γατρι ἰακω[β αυτ]ος
 δε ην ενδ[ροξοτ]α
 τος παντω[ν τω]ν
 εν τω οικω [του πα
 20 τρος αυτου [ηλθεν
 δε εμμωρ [και συ
 χημ ο υιος [αυτου προς
 την πυλην [της πο
 λ]εως αυ[των και ελα
 λησ]αγ [προς τους
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXIV.

21 ημων δωσομεν
 22 αυτοις μονον ε
 τουτω ομοιωθη
 σονται ημειν οι
 ανθρωποι ουτοι
 του οικειν μεθ η
 μων ωστε ειναι
 λαον ενα εν τω πε
 ριτεμενσθαι ημω
 παν αρσενικον κα
 θα [αυ]τοι περιτε
 23 μνηνται και τα
 κτηνη αυτων και
 τα [υ]παρχοντα αυ
 των και τα τετρα

ποδα ουχ ημων
 εσται μονον εν
 τουτω ομοιω[θω
 μεν αυτοις κα[ι οι
 κη]σουσιν εν η[μιν
 24 και] εισηκουσαν [εμ
 μωρ] και συχεμ [του
 υιου αυ]του π[αντες
 c. 14 ll. lost.

fol. 33^r. Col. 1. top of col.
 XXXIV.

25 μαχαιραν αυτου
 και εισηλθον εις
 την πολιν ασφα
 λως και απεκτει
 ναν παν αρσενι
 26 κον τον τε εμ
 μωρ και συχεμ
 τον υιον αυτου
 απεκτειναν εν
 στοματι μαχαι
 ρας κ[αι] ελαβ[ον] τη
 δεινιαν εκ τ[ο]υ οι
 κου συχεμ [κ]αι ε
 27 ξηλθον οι δε υι
 οι ιακωβ εισηλθ^ο
 επι τους τραυμα
 τιας και διηρπα
 σαν την πολιν εν
 η ε]μιαναν δειγ^α
 την αδελφην αυ
 28 τ]ων και τα προ[βα
 τ]α αυτων κα[ι] τους
 β]οας αυτων [και
 το]υς ονο[υ]ς αυτων
 οσα] τε ην [εν τη πο
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXIV.

30 ποιηκατε ωσ[τε πο
 νηρον με ειναι [πα
 σι τοις κατοικουσ[ιν
 την γην εν τε τοι[ς
 χαναναιοις και το[ις

φερεζαιοις εγω δε
 ολιγοστος ειμι εν α
 ριθμω και συναχθ^ε
 τες επ εμε συνκο
 ψουσιν με και εκτρι
 βη εκτριβησομαι ε
 γω και ο οικος μου
 31 οι δ[ε] ε]παν αλλ ωσει
 πορ[ν]η χρησονται
 τη [αδε]λφη ημων
 XXXV. I ει[πεν δ]ε ο θς προς ι
 ακωβ] αναστας ανα
 βηθι ει]ς τον τοπον
 βαιθη]λ και οικει ε
 κει και π[ο]ρησον εκει
 θυσιασ]τηριον τω
 θ^ω τω οφ]θεντι σ[οι
 εν τω αποδ]ιδρα[σ
 c. 13 ll. lost.

fol. 34^r. Col. 1. top of col.
 π̄ε

XXXV.

3 μεν] εις βαιθηλ και ποι
 ησω]μεν εκει θυσια
 στ]ηριον τω θ^ω τω ε
 π]ακουσαντι μοι εν
 ημερα θλειψεως ος
 ην μετ εμου και διε
 σωσεν με εν τη οδω
 4 η επορευθη και ε
 δωκαν τω ιακωβ τους
 θεους τους αλλοτρι
 ους οι ησαν εν ταις
 χερσιν αυτων και τα
 ενωτια τα εν τοις ω
 σιν αυτων κ[αι] κατε
 κρυψεν αυτ[α] ιακωβ
 υπο την τερ[εβ]ινθ^ο
 την εν σικι[μ]οις και
 απωλεσεν α[υ]τα εω[ς
 της σημερο]ν] ημ[ε
 5 ρας και εξηρ]εν ισρα
 ηλ εκ σικιμ[ων και ε
 γενετο φ[ο]βος θυ
 ε]πι τας [πολεις τας

κυ]κλω [αυτων και
c. 15 ll. lost

Col. 2. top of col.
XXXV.

7 δρασκειν αυτο[ν
απο προσωπου η
σου του αδελφου
8 αυτου απεθανεν
δε δεββωρα η τρο
φος ρεβεκκας κα
τωτερον βαιθηλ
υπο την βαλανω
και εκαλεσεν το
ονομα αυτης βα
λανος πενθους
9 >ωφθη δε ο θς ιακωβ
ετι εν λουζα οτε
πι]α[ρ]εγενετο εκ
με]σοποταμιας
της] συριας και ευ
λογ]ησεν αυτον ο
10 θς κ]αι ειπεν αυτω
ο θς τ]ο ονομα σου
ου κ]ληθησεται ι
ακωβ ε]τι αλλα ισρα
ηλ εσται] το ονο
11 μα σου ειπε]ν δ[ε
c. 14 ll. lost.

fol. 34^v. Col. 1. top of col.
XXXV.

12,13 τ]αυτην ανεβη δε
ο θς εκ του τοπου
δου ελαλησεν με
14 τ αυτου και εστησē
ιακωβ στηλην εν
τω τοπω ου ελα
λησεν μετ αυτου
στηλην λιθινην
και εσπεισεν επ αυ
την σπονδην
και επεχεεν επ αυ
15 την ελαιον και ε
καλεσεν ιακωβ
το ονομα του το

που εν ω ελα]λη
σεν μετ αυτω [υ ο
16 θς εκει βαιθη]λ α
παρας δε εκ β[αιθηλ
επηξεν τη]ν σκη
νην αυτου [επε
κεινα του πυ]ργου
γαδερ εγε]νετο
δε ηνι[κα ηγγισē
c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXV.

18 αυτου υιος ο [δυνης
μου ο δε πατη]ρ εκα
λεσεν αυτον βε]νια
19 μιν απεθανεν δ[ε
ραχηλ και εταφη εν
τη οδω εφραθα αυ
τη εστιν βαιθηλεμ
20 και εστησεν ιακωβ
στηλην επι του μνη
μειου αυτης αυτη
εστιν στηλη μνη
μειου ραχηλ εως της
21 ημε]ρα[ς ταυτης εγε
>νε]το] δε ηνικα κατω
κησ[εν] ισραηλ εν τη
γη ε[κει]νη επορευ
θη ρο]β[η]ν και εκοι
μηθ[η] μετα βαλλας
της πα]λλακης του
πατρος] αυτου ιακωβ
και ηκου]σεν ισραηλ
και πονη]ρον εφ[α
νη εναντι]ον αυ
22 του ησαν δ]ε υ]ιοι
c. 14 ll. lost.

fol. 35^v. Col. 1. top of col.
XXXV.

26 οι ιακ]ωβ οι εγενō
το αυτ]ω εν μεσο
ποτ]αμια της συριας
27 ηλ]θεν δε ιακωβ προς
ισ]ακ τον πατ[ε]ρα αυ

το]υ εις πολιν μαμ
 βρ]η του πεδιου αυ
 τ]η εστιν χεβρων
 εν]γη χανααν δυ παρ
 ωκησεν αβρααμ
 28 και ισακ εγενοντο
 δε αι ημεραι ισακ ας
 29 εζησεν ετη ρπ και
 εκλιπων απεθανε
 και προσετεθη π[ρος
 το γενος αυτου [πρεσ
 βυτερος και πληρη]ς
 ημερων και εθ[α
 ψαν αυτον ησαυ [και
 ιακωβ οι υιοι αυτ[ου
 XXXVI. I αυτ]αι δε αι γενεσ[εις
 ησα]υ αυτοσ ε[στιν
 c. 16 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVI.

4 σεμμαθ ετε[κεν
 5 τον ιεπουδ κ[αι
 τον ιεγλωμ κ[αι
 τον κορε δυτοι
 υιοι ησαυ οι εγε
 νοντο αυτω εν
 6 γη χανααν ελαβε
 δε ησαυ τας γυναι
 κας αυ]του και τους
 υιους κ]αι τας θυ
 γ[ατερας] και παντα
 τ[α σω]ματα του οι
 κ[ου α]υτου και πα
 τα τα υπαρ]χοντα
 και παντα] τα κτη
 νη και πα]ντα οσα
 εκτησατο] και οσα
 περιεποιη]σατο
 εν γη χαναα]ν κ[αι
 επορευθη] εκ γης
 χανααν α]πο προ
 σωπου ια]κωβ του
 αδελφου α]υτου
 c. 13 ll. lost.

fol. 35^r. Col. 1. top of col.
XXXVI.

9 σεις] ησαυ πατροσ
 εδ]ωμ εν τω ορει
 10 σ]θειρ και ταυτα τα
 ονοματα των υι
 ων ησαυ ελειφας
 υιοσ αδασ γυναι
 κος ησαυ και ρα
 γουηλ υιοσ βασεμ
 μαθ γυναικος η
 11 σαυ εγενο]ντο
 δε υιοι ελ[ιφασ θαι
 μαν ωμ]αν και σω
 φαρ γοθο]μ και] κε
 12 νεζ θαμν]α δε η]γ
 παλλακη [ελιφ]α]ς
 του υι]ου ησαυ και ε
 τεκεν [τω ελιφ]α]ς
 τον α[μαληκ ου
 ται υ]ιοι αδασ γυ
 13 ναικ]οσ ησαυ ου
 ται δε] υιοι ραγου
 ηλ ν]αχομ ζαρε
 σμαι [και μο]ζε
 ουτοι [ησαν υιοι
 β]α]σεμ]μαθ
 c. 13 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVI.

15 γεμων ω]μαρ ηγε
 16 μων σωφ]αρ [ηγε
 μων γοθο]μ [ηγε
 μων κενεζ] η]γε
 μων αμαληκ ου]τοι
 ηγεμονεσ ελειφ]α]ς
 εν γη ιουδαια ουτ]οι
 17 υιοι αδασ και ουτο]ι
 υιοι ραγουηλ υιο]υ η
 σαυ ηγεμων ναχ]οθ
 ηγεμων ζαρεδ] ηγε
 μων σομε ηγεμω
 μοζε ουτοι ηγεμο
 νεσ ραγουηλ εν γη

ε]δωμ ουτοι υιοι βα
 σε]μμαθ γυναικος
 18 η]σασυ ουτοι δε υιοι
 ελειβαμας γυναικος
 η]σασυ ηγεμων ιε
 .]ουηλ ηγεμων ιε
 γ]λομ ηγεμων κορε
 ο]υτοι ηγεμονες ε
 19 λι]βαμας ουτοι [υιοι
 ησασυ] κ[αι] ουτοι η[γε
 c. 15 ll. lost.

fol. 36^r. Col. 1. top of col.
 XXXVI.

22 αδελφ]η] δε λωταν
 23 θαμ]γα ουτοι δε [υι
 οι] σωβαλ γολω
 και] μαναχαθ και γαι
 β]ηλ σωφαρ και ω
 24 γαμ και ουτοι υιοι
 σ]εβεγων αιε και
 ωναν ουτος εστι
 ο ωνας ὅς ευρεν
 τον αιδημειν εν τη
 ερημω οτε ενεμῆ
 τα υποζυγια σεβε
 γων του πατρος αυ
 25 του ουτοι δε υιοι α
 να δαισων κα[ι] ελει
 βαμα θυγατη[ρ α]να
 26 ουτοι δε υιοι δ[αισ]ω
 αμαδα και σαβ[ια
 και ασβακ κα[ι] ιε
 27 θραμ και χαρ[ραν ου
 ται δε υιοι σα[αρ βα
 λα]αμ και ζο[υκαμ
 και ι]ωυκ[αμ και ου
 28 καν] ου[τοι δε υιοι
 c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXVI.

31 και ουτ[οι οι βασι
 λεις οι βα]σιλευ
 σαντες εν γη ε

δωμ προ του βα
 σιλευσαι βασιλε
 32 α εν ἰσραηλ και ε
 βασιλευσεν εν ε
 δωμ βαλακ υιος
 β]αιωρ και ονο
 μα τη πολει αυ
 του δενναβα
 33 α]πεθανεν δε βα
 λ]ακ και εβασιλευ
 σ]εν αντ αυτου ἰ
 ωβαβ υιος ζαρα
 34 εκ βοσορρας απε
 θανεν δ]ε ἰωβαβ
 και εβασιλ]ευσεν
 αντ αυτο]υ ασομ
 εκ της γη]ς θαιμα
 35 νων απεθ]ανῆ
 c. 15 ll. lost.

fol. 36^v. Col. 1. top of col.
 XXXVI.

37 σαουλ εκ]ρω
 βωθ] γης παρα
 38 ποταμον απε
 θανεν δε σαουλ
 και εβασιλευσεγ
 αντ αυτου βαλ
 λαεννων υιος
 39 αχωβωρ απεθα
 νεν δε βαλλαεγ
 νων υιος αχω
 βωρ και εβασιλεϋ
 σεν αντ αυτου
 αδαθ υιος βαρα[θ
 και ονομα τη πο
 λει αυτου φογωρ
 ονομα δε τη γ[υ
 ναικι αυτου μ[ε
 τεβεη[λ] θυ[γατηρ
 ματ]ραειθ υιου με
 40 ζοο]β ταυτα τα ο
 νομα[τα των ηγεμο
 γωγ]ησασυ εν ταις
 c. 16 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVI.

43 ζαφω [ιν ουτοι
 ηγεμο[νες ε
 δωμ εν [ταις κα
 τωκοδομημ[εναις
 εν τη γη της κτ[η
 σεως αυτων ου[τος
 ησαυ πατηρ εδω[μ

XXXVII. I κατωκει δε ιακω[β

εν τη γη ου παρω
 κησεν ο πατηρ α[ν
 του εν γη χανα[ν
 2 > αυται δε αι γενε
 σεις ιακωβ ιωσηφ
 δε ην ετων ιζ
 ποιμαινων τα
 προ]βατα του πα
 τρ]ος αυτου ων
 ν]εος μετα των
 υι]ων βαλλας και
 μετ]α των υιων
 ζελ]φας των γυ
 ναικ]ων του πατ]ρος
 αυτ]ου κατη[νεγ

c. 15 ll. lost.

fol. 37^v. Col. I. top of col.

XXXVII.

4 τηρ] φιλει εκ πα
 των] των υιων αυ
 του] εμεισησαν αυ
 το]ν οι αδελφοι και
 ο]υκ εδυναντο λα
 λ]ειν αυτω ουδεν ει

5 ρηνικον ενυπνι
 ασθεις δε ιωσηφ εν

υπνιον απηγγει
 λεν τοις αδελφοις

6 αυτου και ειπεν
 αυτοις ακουσατε
 του ενυπνιου του
 του ου ενυπνιασα

7 μην ωμην υμας
 δεσμευειν δραγμα
 τα εν μεσω τω πε

διω και ανεστη το
 εμον δραγμα και ωρ
 θ]ωθη περιστραφε
 τα] δε τα δραγματα
 υμων] προσεκυνη
 σαν]

c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVII.

9 τοι[ς αδελφοις αυ
 του και [ει] π[εν
 > ιδου ενυπνιασ[α
 μην ενυπνιον
 ετερον ωσπερ
 ο ηλιος και η σελη
 νη και ενδεκα α
 στερες προσεκυ

10 νουν με και επε
 τειμησεν αυτω
 ο πατηρ αυτου και
 ειπεν αυτω τι το
 ενυπνιον τουτο
 ο ενυπνιασθης
 αρα γε [ελ]θοντες
 ελευσομεθα εγω
 και η μητηρ σου
 και οι αδελφοι σου
 προσκυνησαι σοι
 11 ε]πι την γην και ε
 ζη]λωσαν αυτον
 οι α]δελφοι αυτου
 ο δε πατ]ηρ διετη

c. 15 ll. lost.

fol. 37^r. Col. I. top of col.

XXXVII.

14 ειπεν δε αυτ]ω ισ
 ραηλ πορευθ]εις
 ιδε ε]ι υγαινου
 σι]ν οι αδελφοι σου
 και τα προβατα και
 απαγγειλον μοι
 και απεστειλεν
 αυτον εκ της κοι
 λαδος χεβρων και
 ηλθεν εις συχεμ

15 και ευρεν αυτον
ανθρωπος πλα
νωμενον εν τω
πεδιω ηρωτησ[ε
δε αυτον ο ανθρω
16 πος τι ζητεις ο
δε ειπεν τους α
δελφους μου ζη
τω αναγγελιον
μοι που βοσκου
17 σιγ[ειπε]ν δε αυτω
ο ανθρωπος απ[η]ρ
κασιν εντευθ[εν
ηκουσα γ[αρ] αυτων
λεγο[ντων] πορευθω
c. II ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVII.

19 τον αδελφ[ον] αυτου
ιδου ο ενυπ[νια]στης
20 εκεινος ερχετ[αι] νυν
ουν δευτε απο[κτει
νωμεν αυτον [και
ρειψωμεν αυτον ε[ις
ενα των λακκων κ[α]
ερουμεν θηριον [πο
νηρον κατεφαγεν
αυτον και οψομεθα
τι εσται τα ενυπνια
21 αυτου ακουσας δε
>ρουβην εξειλατο αυ
τον εκ των [χειρων
αυτων και ειπεν[ου
παταξ[ομεν] αυτον
22 ε[ις] ψ[υχην] ειπεν δε
>αυτοις ρουβην μη
εκχητ[ε] αιμα] εμ
βαλετε [αυτο]ν εις
το]ν [λακκο]ν τουτ[ον]
τ[ον] εν τη ερημ[ω]
χ[ειρα] δε μη επεγ[εγ
κη]τε αυτω οπω[ς
εξελη]ται α[υτον]
c. II ll. lost.

fol. 38^r. Col. I.

XXXVII. 24

25]νος υδωρ
ουκ ειχ[εν] εκαθισαν
δε φαγ[ειν] αρτον και
ανα]βλεψαντες τοις
οφ[θαλμοις] ειδον
κ[α]χι ιδου οδοιποροι
ισ]μαηλειται ηρχον
το εκ γαλααδ και αι
καμηλοι αυτων ε
γεμον θυμιαμα
των και ρητεινης
και στακτης επο
ρευοντο δε καταγα
γειν εις αιγυπτον
26 ειπεν δε ιουδας
προς τους αδελφους
αυτου τι χρησιμω
ξαν αποκτεινω
μεν τον αδελφον
ημ]ων και κρυψω
μεν] το αιμα αυτου
27 δευτ[ε] αποδωμε
θα αυ]τον τοις ισμ[α
ηλ]ιταις το[υτ]οις
c. I 5 ll. lost.

Col. 2.

XXXVII.

28
σι χρου[σ]ω]ν και κα
τηγαγον [τον] ιω
σηφ εις αιγυ[πτον]
29 ανεστρεψεν δε
ρουβην επι τον
λακκον και ου
χ ευρεν τον ιω
σηφ εν τω λακκω
και διερρηξεν τα
30 ιματια αυτου και
απεστρεψεν προς
τους αδελφους
αυτου και ειπεν
το παιδαριον ου

κ] εστιν ἔω δε που
 π]ορευσομαι ετι
 31 λα]βοντες δε τον
 χι]τωνα τον ἰω
 ση]φ εσφάξαν ε[ρι
 φο]ν αιγ[ων και ε
 μο]λυναν [τον χι
 τω]να τω [αιματι
 και] απ[εστειλαν
 c. 13 ll. lost.

fol. 38^v. Col. 1.
 XXXVII.

33
 θηρι]ον
 ηρπασ]ε τον ἰωσηφ
 34 διερ]ρηξεν δε ἰακωβ
 τα] ιματια αυτου και ε
 π]εθετο σακκον επι
 την οσφυν αυτου
 και επενθει τον υι
 ον αυτου ημερας πολ
 35 λας συνηχθησαν δε
 > παντες οι υιοι αυτου
 και αι θυγατερες και
 ηλθον παρακαλεσαι
 αυτον και ουκ ηθε
 λεν παρακληθηναι
 λεγων οτι καταβη
 σομαι προς το [ν υ]ιῶ
 μου πενθων [ει]ς α
 δου και εκλαυ[σε]ν
 αυτον ο πατη[ρ αυτο]υ
 36 ο: δε μᾶδιην [αισι
 απεδον]το το [ν ιω
 σηφ εις αιγ]υπτο [ν τω
 πετεφρη τ]ω σπᾶδ[ον
 τι φαραω] αρχιμ[αγει
 c. 13 ll. lost.

Col. 2.
 XXXVIII.

2
 θεν πρ[ος αυτην

XXXVII. 30 ω* + εγω^c

3 και συλλα[βουσα ε
 τεκεν υι]ο [και ε
 καλεσεν το ο]νο
 4 μα αυτου ηρ [και
 συλλαβουσα ε[τι ε
 τεκεν υιον και
 εκαλεσεν τον ο]νο
 μα αυτου αυνα [ν
 5 και προσθεισα ε[τι
 ετεκεν υιον και
 εκαλεσεν τον ο]νο
 μα αυτου σηλωμ
 αυτη δε ην εν χ[ασ
 βει ηνικα ετεκε]εν
 6 αυτους και ε[λα
 βεν ἰουδας γυ]ναι
 κα ηρ τω πρω[το
 τοκω αυτου η
 7 ονομα θαμ[αρ εγε
 νετο δε η]ρ πρω
 τοτοκος ἰ[ουδα
 προ]ν]ηρος εν [αν
 τ]ιων] κῦ και
 c. 12 ll. lost.

fol. 39^v. Col. 1.
 XXXVIII.

9
 χετο πρ[ος την γυ
 ναικα] του αδελφου
 αυτο]υ εζεχεεν επι
 την] γην του μη δου
 ναι] σπερμα τω αδελ
 10 φ]ω αυτου πονηρο
 δε εφ'ανη εναντιῶ
 του] θῡ οτι εποιησῃ
 του]το και εθανα
 τ]ωσεν και τουτον
 11 ε]ιπεν δε ἰουδας θα
 μ]αρ τη νυμφῃ αυ
 του] καθου χηρα εν
 τ]ω οικω του πατρος
 σου] εως μεγας γενη
 τ]αι σηλων ο υιος μου
 ει]πεν γαρ μηποτε α
 πο]θανη και ουτος

ωσ] περ και οι αδελ
φοι] αυτου απελθου
σα δε] θαμαρ εκαθη
το εν τ]ω οικω τ[ου
12 πατρο]ς αυτης ε[πλ]η
θυθησαν δε αι [ημ]ε
c. 13 ll. lost.

Col. 2.

XXXVIII.

13
εις [θα]μ[να κειραι
τα προβατα [αυτου
14 και περιελομ[ενη
τα ἱματια της χη
ρευσεως^{αφε} αυτης πε
ριεβαλετο θερι
στρω και εκαλλω
πισατο· και εκαθι
σεν προς ταις πυ
λαις αυναν ἡ εστῆ
εν παροδῶ θαμνᾶ
ειδεν γαρ οτι με
γας γεγονεν ση
λων αυτος δε ου
κ εδωκεν αυτην
15 αυτω γυναικα και
ἴδων αυτην ἴου
δ[α]ς εδοξεν αυτῆ
π[ορνην ειναι κα
τε]καλυψατο γαρ
το] προσωπ[ον] αυ
τ]ης κα[ι ουκ επε
γν]ω αυ[την
c. 15 ll. lost.

fol. 39^r. Col. 1.

XXXVIII.

17, 18 λαι σε] ο δε ει[πε]ν
τιν]α τον αρραβω
να] σοι δωσω η δε
ειπεν τον δακτυ
λιον σου και τον

XXXVIII. 14 της] αυτης* της^ο
14 αφε] om.* add.^ο
24 (νυ)μ(φη)] μ* υ^ο sic

ορμισκον και τον
ραβδον την εν τη
χειρι σου και εδω
κεν αυτη και εισ
ηλθεν προς αυτη
και εν γαστρι ελα
19 βεν εξ αυτου και α
ναστασα απηλθη
και περιειλετο
το θεριστρον αφ ε
αυτης και ενεδυ
σατο τα ἱματια
της χηρευσεως
20 αυτης απεστε[ι
λεγ δε ἰουδας [το]ν
εριφ]ον εν χε[ι
ρι του ποι]μεν[ος
c. 15 ll. lost.

Col. 2.

XXXVIII.

22 και ειπ[εν ουχ ευρω
και οτ̄ ανθρω]ποι οι
εκ του τοπου [λεγου
σιν μη ειναι π[ορνη
23 ὡδε ειπεν δε [ιου
δας εχετω αυτα [αλ
λα μη ποτε κατα[γε
λασθωμεν εγω [μεν
απεστακα τον ε[ρι
φον τουτον συ δε
24 ουχ ευρηκας εγε
νετο δε μετα τρι
μηνον ανηγγε[λη
ἴουδα λεγοντες [εκ
πεπορευκεν [θα
μαρ η νυμφη σ[ου
και ἴδου εν γαστ[ρι
εχει εκ πορνει[ας
ειπεν δε ἰουδ[ας ε
ξαγαγετε αυτ[ην
κα]ι κατακαυ[θη
25 τω α]υτη δε αγο[με
c. 15 ll. lost.

fol. 40^r. Col. 1.
XXXVIII.

26

λωμ τω] υιω μου
και ο]ν προσεθετο
ετι τ]ου γνωναι αυ

27 τη]ν· εγενετο δε
η]νικα ετικτεν και
τη]δε ην διδυμα εν
τ]η γαστρι αυτης

28 εγενετο δε εν τω
τικτειν αυτην ο
εις προεξηνεγ
κην την χειρα λα
β]ουσα δε η μαια ε
δ]ησεν επι την χει
ρ]α αυτου κοκκον
λ]εγουσα δυτος ε
ξε]λευσεται προ

29 τε]ρος ως δε επι
συν]ηγαγεν την
χειρ]α ευθυς εξηλ
θεν] ο αδελφος αυ
του] η δε ειπεν τι
διεκοπ]η δι[α σε
c. 17 ll. lost.

Col. 2.

XXXIX.

1 2 ll. evanidaē

οι κατηγ]αγον αυ

2 τον εκει] και ηγ
κς] [μ]ετα ιω[σ]ηφ
και η [ν] ανη]ρ επι
τ]υγγανων και
ε]γενετο εν τω

οικω] παρα τω κω
3 τω αι]γυπτιω η
δε [ι] δε] ο κυριος αυ
του ο [τι] κς] [μετ] αυ
του [κ]αι οσα αν ποι

4 η κς] εμοδοι και ευ
ρεν ιωσηφ] χαριν
ενα]ντι]ον του
κ]υριου αυτου ευ
ηρεστ]ησεν δε αυ

τω και κατεστη [σē
αυτ] [ον] επι [της οι
κιας α]υτου και
π]αντα [οσα ην εδω
κ]εν δι[α χειρος
c. 13 ll. lost.

fol. 40^v. Col. 1.
XXXIX.

5

οικ]ω και ευ [τω α

6 γ]ρω και επ[ετρε

ψεν παντα [οσα

ην αυτω εις [χ]ει

ρας ιωσηφ] και ου

κ ηδει των κατ αυ

τον ουθεν πλη]

του αρτου ου η

σθεν αυτος και

η]ν ιωσηφ] κα

λος τω ειδει και

ωραιος τη οψει

7 σφοδρα και [ε

γενετο μ[ετα

τα ρηματα τ]αυ

τα και επεβαλε

η γυνη του κυ

ριου αυτου τους

οφθαλμους [αυ

τ]ης επι ιωσηφ]

κ]αι ειπεν αυτω

κοιμη]θητι με [ε

8 τ εμου] ο δε ουκ

ηθελεν ει]πεν δε

c. 9 ll. lost.

Col. 2.

XXXIX.

9

ουδε υπε]ξηρηται

ουθεν απ εμ]ου πλην

σου δια το σε γ]υναι

κα αυτου ειναι] και

πως ποιησω τ]ο ρη

μα το πονηρον [του

το και αμαρτησο

μαι εναντιον το[υ
 10 θυ ηνικα δε ελαλ[ει
 τω ιωσηφ ημερα[ν
 εξ ημερας και ου
 χ υπηκουεν αυτ[η
 καθευδειν μετ[αυ
 της του συγγεν[ε
 11 σθαι αυτη εγε[νη
 θη δε τοιαυτη [τις
 ημερα εισηλθ[εν
 ιωσηφ εις τη[ν οι
 κιαν ποιειν τ[α
 εργα αυ]του κα[ι
 ουθεις] ην [εν τη.
 c. 15 ll. lost.

fol. 41^v. Col. 1.
 XXXIX.

12
 13 εξω εγε]νετο δε ως
 ειδ]εν οτι κατελι
 πε]ν τα ιματια αυτου
 ε]ν ταις χερσιν αυτης
 ε]φυγεν και εξηλθ[ε
 14 ε]ξω εκαλεσεν δε
 τους οντας εν τη
 οικια και ειπεν αυ
 τοις λεγουσα ιδετε
 εισηγαγεν ημιν
 παιδα εβραιον εμ
 παιζειν ημιν εισ
 ηλθεν προς με λε
 γων κοιμηθητι
 μ]ετ εμου και εβο
 η]σα φωνη μεγαλη
 15 ε]ν δε τω ακουσαι
 αυ]τον την φωνη
 μ]ου και εβοησα κα
 τα]λιπων [τα ιματ]ια
 αυ]του παρ ε[μο]υ
 εφυγε]ν κα[ι εξηλ
 c. 15 ll. lost.

Col. 2.
 XXXIX.

18
 ηκ]ουσεν ο[τι υ
 ψ]ωσα την φ[ω
 νην μου και ε
 βοησα κατελι
 πεν τα ιματια
 παρ εμοι και ε
 φυγεν και εξηλ
 19 θεν εξω εγε
 νετο δε ως η
 κουσεν ο κυ
 ριος αυτου τα
 ρηματα της γυ
 ναικος αυτου
 οσα ελαλησεν
 προς αυτον λε
 γουσα ουτως
 εποιησεν μοι
 ο παρις σο[υ] και
 εθυ]μωθη[η
 c. 19 ll. lost.

fol. 41^f. Col. 1.
 XXXIX.

21 του αρχιδ]ε
 22 σμοφυλακος κ]αι
 εδ]ωκεν ο [αρχ]ι
 δεσμοφυλαξ
 το δεσμωτηρι
 ον δια χειρος ι
 ωσηφ και παν
 τας τους απη
 γμενους οσοι
 εν τω δεσμω
 τηριω και παν
 τα οσα ποιουσ[ι
 23 εκει ουκ ην ο
 αρχιδεσμοφυ
 λαξ του δεσμω
 τηριου γεινω
 σκων δι αυτον
 ουδεν παντα
 γαρ ην δια χειρ
 ος [ι]ωσηφ δια

το το]ν κ[ν̄ μετ αυ
c. 18 ll. lost.

Col. 2.
XL.

2
του επι τω [αρχοινο
χω και επι τ[ω αρχι
3 σιτο ποιω και [εθε
το αυτους εν φ[υλα
κη παρα τω αρχι[μα
γειρω εις το δεσμ[ω
τηριον εις τον τρ
πον ου ἴωσηφ̄ απ[η
4 κτο εκει και συνε
στησεν ο αρχιδεσ
μωτης ἴωσηφ̄ αυ
τους και παρεστη
αυτοις ησαν δε η
μερας εν τη φυλ[α
5 κη και ειδον ενυ
πνια αμφοτεροι [ε
κατερος ενυπν[ιδ̄
εγ̄ μια νυκτι ο[ρα
σ[ις τ]ου ενυπν[ιου
αυτου ο] αρχοινο[χοος
και ο αρ]χισ[ιτοποιος
c. 14 ll. lost.

fol. 42^r. Col. 1.
XL.

7
σωπα υ]μων σκυθρω
8 πα ση]μερον οι δε
ειπ]αν αυτω ενυ
πνι]ον ειδαμεν και
ο] συγκρινων ου
κ] εστιν αυτο' ειπε̄
δε αυτοις ἴωσηφ̄ ου
χῑ δια του θυ η διασα
φησις αυτων εστ̄ι
διηγησασθε ουν
9 μοι και διηγησατο
ο αρχοινοχοος το
ε]νυπνιον αυτου
τ]ω ἴωσηφ̄ και ει

π]εν εν τω ὑπνω
μου] ην αμπελος

10 εν]αντιον εμου εν
δε] τη αμπελω τρεις
πυ]θμενες και αυ
τη] θαλλουσα ενηνο
χυια βλ]αστο[υς πε
c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XL.

13
μν]ησθη[σεται φα
ρα]ω της αρχ[ης σου
και αποκατα[στη
σει σε επι την [αρ
χοινοχοιαν σ[ου
και δωσεις το πο
τηριον φαραω
εις την χειρα αυ
του κατα την αρ
χην σου την προ
τεραν ως ησθα
14 οινοχοων αλλα
μνησθητι μου
δια σεαυτου οταν
ευ σοι γενηται
και ποιησεις εγ
εμοι ελεος και
μνησθηση περι
εμ[ου περ]ος φαρα[ω
c. 16 ll. lost.

fol. 42^v. Col. 1.
XL.

.
16 χ]ον
δριτ]ων αιρ[ειν] ε
πι τ]ης κεφαλη[ς
17 μ]ου εν δε τω κα
ν]ω τω επανω α
πο παντων των
γενων ὧν ὁ βα
σιλευς φαραω εσ
θειε εργον σιτο
ποιου και τα πε
τεινα του ουρα

νου κατησθιεν
 αυτα απο του κα
 νου του επι της
 18 κεφαλης μου α
 >ποκριθεις δε ιω
 σηφ ειπεν αυτω
 αυτη η συγκρισις
 αυτου τα τρεια κα
 να τρεις ημεραι
 c. 17 ll. lost.

Col. 2.
 XL.

20
 αρχης του [αρχινο
 χου και της [αρχης
 του αρχισιτοπ[οιου
 εν μεσω των παι[δων
 21 αυτου και απεκα[τε
 στησεν τον αρχο[ι
 νοχοον επι την α[ρ
 χην αυτου και εδω
 κεν το ποτηριον
 εις την χειρα φαρα[ω
 22 τον δε αρχισιτοπο[ι
 ον εκρεμασεν κ[α
 θα συνεκρινεν α[υ
 23 τοις ιωσηφ ουκ [ε
 μνησθη δε ο αρχ[οι
 νοχος του ιω[σηφ
 αλλα επελαθετ[ο αυ
 XLI. I του εγενετο δε [ε
 >μετα δυο ετη η[με
 ρων φαραω ε[ιδεν
 ενυπ]νι[ον ωετο
 c. 15 ll. lost.

fol. 43^v. Col. 1.
 XLI.

3
 αι βοες] παρα το χει
 λος το]υ ποταμου
 4 και κ]ατεφαγον αι
 ζ]βο]ες αι αισχραι και
 λ]επται ταις σαρξιν
 τ]ας ζ]βοας τας κα

λ]ας τω ειδει και τας
 ε]κλεκτας ηγερθη
 5 δε φαραω και ενυ
 πνιασθη το δευτε
 ρ]ον και ιδου ζ στα
 χ]υες ανεβαινον
 ε]ν πυθμενει ενι
 ε]κλεκτοι και καλοι
 6 κα]ι ιδου ζ σταχυες
 λε]πτοι και ανεμο
 7 φθ]οροι τους επτα
 στ]αχυας τους εκλε
 κτο]υς και τους πλη
 ρει]ς ηγερθη δε φα
 ραω και] ην ενυπνι
 ον]
 c. 16 ll. lost.

Col. 2.
 XLI.

9
 10 ση]μερον φ[αραω
 ωργισθη τοις [παι
 σιν αυτου και [ε
 θετο ημας εν φ[υ
 λακη εν τω οικω
 του αρχιδεσμο
 φυλακος εμε τε
 και τον αρχισι
 11 τοποιον και ει
 δομεν ενυπνι
 ον εν νυκτι μι
 α εγω και αυτος
 εκαστος κατα το
 εαυτου ενυπνι
 12 ον ειδομεν ην
 δε εκει μεθ ημ[ω
 ν[εα]νισκος παι[ς
 ε[βραιος] του αρχ[ι
 c. 19 ll. lost.

fol. 43^r. Col. 1.
 XLI.

14
 αυτο]υ και η[λθε]ν

- 15 πρ]ος φαραω [ει
π]εν δε φαραω τω
ι]ωσηφ ενϋπνι
ον ο εορακα και
ο συνκρινων ου
κ εστιν αυτο ε
γω δε ακηκοα πε
ρι σου λεγοντῶ
ακουσαντα σε εν
υπνια συνκρι
16 ναι αυτα απο >
κριθεις δε ἴωσηφ
τω φαραω ειπεν
ανευ του θυ ου
κ αποκριθησε
ται το σωτηριῶ
17 φαραω ελαλησῆ
δε φαραω τ[ω ι]ω
σηφ] λε[γων
c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

- 19 τα μ]ου [πονηραι και
αισχροι τω [ειδει και
λεπται ταις σ[αρξιν
δια^ς ουκ ειδογ[τοι
αυτας εν ολη α[ιγυ
πτω αισχροτερ[ας
20 και κατεφαγον [αι
επτα βοες αι λεπ[ται
και αισχροι τας επ[τα
βοας τας πρωτας
τας καλας και εκλ[ε
21 κτας και εισηλθ[ον
εις τας κοιλιας α[υ
των και ου διαδ[η
λοι εγενοντο ο[τι
εισηλθον εις τ[ας
κοιλιας αυτων [και
αι οψεις αυτω [ν αι
σχροι καθαπε[ρ και
την αρχην· ε[ξ
εγ]ε[ροθ]εις δε εκοι
c. 14 ll. lost.

XLI. 19 οιας]οια*οιας^ο

fol. 44^r. Col. 1.
XLI.

- 24
καλους] και τους πλη
ρεις ειπ]ον ουν τοις
εξηγη]ταις και ου
κ η]ν ὁ απαγγελῶ
25 μ]οι και ειπεν ἴω
σ]ηφ τω φαραω το
ε]νυπνιον φαραω
ε]ν εστιν ὅσα ο θς
ποιει εδειξεν τω
26 φ]αραω ἄι επτα βο
ε]ς ἄι καλαι επτα ε
τ]η εστιν και οι ε
π]τα σταχυες οι κα
λοι] επτα ετη εστῆ
το] ενϋπνιον φα
27 ρα]ω ἔν εστιν και ἄι
επτ]α βοες αι λεπται
αι ανα]βαινοῦσαι ο
πισω α]υτω [ν] επτα
ετη εστι]ν
c. 17 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

- 30 αλω]σφι ο λε[ιμος
31 την γην κα[ι ου
κ επιγνωσ[θησε
ται η ευθεια [επι
της γης απο το [υ
λειμου του εσ[ο
μενου μετα ταυ
τα ἴσχυρος γαρ ε
32 σται σφόδρα πε
ρι δε του δευτε
ρωσαι το ενϋπ[νι
ον φαραω δις ο
τε αληθες εσται
το ρημα το παρ[α
του θυ και ταχυ
νει ο θς του πο[ι
33 ησαι αυτο [νυν
c. 19 ll. lost.

fol. 44^v. Col. 1.
XLI.

35
 τα τω]ν επτα ε[τῶ
 τω]ν ερχομενῶ
 τω]ν καλων του
 τ]ων και συναχθη
 τω ο σειτος ὑπο
 χειρα φαραω βρω
 ματα εν ταις πο
 λεσιν φυλαχθη
 36 τω και εσται τα βρω
 ματα τα πεφυλα
 γμενα τη γη εις
 τα] επτα ετη του λει
 μου ἃ εσονται εν
 γ]η αιγυπτω και
 ο]υκ εκτριβησε
 τ]α: η γη εν τω λει
 μω]
 c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

39
 προς φρον]ιμωτε
 ρος και συ]νετωτε
 40 ρος σου συ ε]ση επι
 του οικου μο]υ και
 επι τω στοματ]ι σου
 ὑπακουσεται π[ας
 ο λαος μου πλη]ν
 τον θρονον ὑπερ
 41 ε]ξω σου εγω ει]πε
 δε φαραω τω ἰω
 σηφ ἰδου καθι]στη
 μι σε σημερον [ε
 πι πασης γης αι]γυ
 42 πτου και περ]ι ελο
 μενος φαρα]ω τον
 δακτυλιον [απο
 τη]ς χειρος [αυτου
 περι]εθη]κεν
 c. 19 ll. lost.

fol. 45^v. Col. 1.
XLI.

44 φαραω τω ἰω]σηφ
 εγω φαραω ανευ] σου
 ουκ ε]ξαρ]ει ουδεις
 την χε]ιρα αυτου ε
 πι πασ]η γη αιγυπτω
 45 και εκα]λεσεν φαρα
 ω το ο]νομα ἰωσηφ
 ψονθ]ομφανηχ
 και εδ]ωκεν αυτω
 την α]σεννεθ θυγα
 τερα π]ετεφρη ιερε
 ως ηλιου] πολεως
 46 αυτω γυ]ναικα ἰω
 σηφ δε η]γ ε]ρων >
 c. 24 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

48 των κυκ]λω αυ]της ε
 θηκεν εν αυ]τη
 49 και συνηγαγ]εν
 ἰωσηφ σιτον ω]ς
 την αμμον της
 θαλασσης πολῶ
 σφοδρα εως ου
 κ ηδυναντο αρι
 θμησαι ου γαρ ἦ
 50 αριθμος τω δε
 > ἰωσηφ εγενοντ]ο
 υιοι δυο προ του
 ελθειν τα επ]τα [ε
 τη του λειμου ρυς
 c. 24 ll. lost.

fol. 45^r. Col. 1.
XLI.

52
 53 ως] μου παρηλ
 θο]ν δε τα επτα ε
 τη της ευθηγει
 ας α εγενοντο
 εν γη αιγυπτω
 54 και ηρ]ξατο επτα
 ετη του λειμου

ερχεσθαι καθα ει
 πεν ἰωσηφ και
 εγενετο λειμος
 εν παση τη γη ε
 δε παση τη γη αι
 γυπτου ησαν αρ
 55 τοι και επεινα
 σεν πασα η γη αι
 γυπτου]
 c. 19 ll. lost.

Col. 2.
 XLI.

57
 χω[ραι ηλθον εις αι
 γυπ[τον αγοραζειν
 προς ἰωσηφ επε
 κρατησεν γ[αρ ο λι
 μος εν πασ[η τη γη

XLII. 1 ἰδων δε ἰακ[ωβ οτι
 εστιν πρασ[ις εν αι
 γυπτω ειπ[εν τοις
 υιοις αυτου [ινα τι
 2 ραθυμειτε [ιδου α
 κηκοα οτι ε[στιν
 σιτος εν [αιγυπτω
 καταβητ[ε εκει και
 πριασθε [ημιν μι
 κ[ρα βρωματα ινα
 ζ[ωμεν και μη απο
 θ[ανωμεν
 >

fol. 46^r. Col. 1.
 XLII.

6 δελφοι ιωσηφ προσ
 εκυνησαν αυ[τω ε
 πι προσωπο]ν επι
 7 την γην ιδω]ν δε
 ιωσηφ τους] αδελ
 φους αυτου ε]πε
 γνω και ηλλο]τρι
 ουτο απ αυτω]ν και

XLII. 2 πριασθε] πριασθε* πριασασθε^c

Col. 2.
 XLII.

11 κ [ει]σιν [οι παιδες
 σου κατ[ασκοποι
 12 ειπεν δε αυ[τοις
 ουχι αλλα τα [ιχνη
 της γης ηλθ[ατε
 13 ειδειν οι δ[ε ει
 παν δωδε[κα ε
 σμεν οι πα[ριδες
 σου αδελφ[οι εν
 γη χα[νααν και ι
 δου ο [νεωτερος

fol. 46^v. Col. 1.
 XLII.

16 φαν]ερα γ[ε]νε
 σθαι τα ρ]ηματα υ
 μω]ν ει αληθευ
 ετε] η ου δε μη
 νη τ]ην υγιαν φα
 ραω] ει μην κατα
 σκο]ποι εστε
 17 και ε]θετο αυτους
 εν φ]υλακη ημε
 18 ρας τρει]ς ειπεν
 δε αυτοις] τη ημε
 ρα τη τριτη] του

Col. 2.

21
 εσ[μεν περι του α
 δελ[φου ημων οτι
 υπ[ερειδομεν την
 θλι[ψιν της ψυχης
 αυτ[ου οτε κατεδε
 ετο η[μων και ου
 κ εις]ηκουσαμεν
 αυτ[ου ενεκεν
 του]του επηλθεν
 εφ[ημας η θλιψις

fol. 47^v. Col. 2.
 XLII.

28 ποιησεν θ[ε]ς η

29 μ]ιν· ηλθον [δε
π]ρος ιακωβ [τον
π]ατερα αυτων
ε]ις γην χανααν
και απηγγειλαν
αυτω παντα τα
συμβεβηκοτα
αυτοις λεγον[τες
30 λελαληκεν ο̅[αν
θρωπος ο [κυρι
ος της γη[ς

fol. 47^r. Col. 1.

XLII.

33 υμω]ν αφετε ω
δε] μετ εμου τ[ον
δ[ε α]γορασμον
της σιτοδοσια[ς
τ]ου οικου υμ[ων
λ]αβοντες απελ
34 θετε και αγαγε
τ]ε τον αδελφον
υ]μων τον νεω
τερ]ον προς με
και γ]νωσομαι ο
τι ου κατ]ασκο
ποι εστε αλλ ο]τι

fol. 48^r. Col. 1.

XLIII.

3 ιουδας λεγων] δια
μαρτυρια διαμεμα]ρ
τυρηται ημιν ο α]ν
θρωπος λεγων] ο

fol. 48^r. Col. 2.

XLIII.

6, 7 λ]φος οι δ[ε ει
π]αν ερωτω]ν επη
ρ]ωτησεν ημ[ας ο
α]νθρωπος και
την γενεαν η
μων λεγων ει ε
τι ο̅ πατηρ υμων
ζη ει εστιν υμεϊ
αδελφος και απηγ

γειλαμε]ν αυτω
κατα τη]ν επε

fol. 48^v. Col. 1.

XLIII.

9 ρηκ]ως εσομ[αι
εις] σε πασας τα[ς
10 η]μερας ει μη γ[αρ
εβραδυναμεν [η
δη αν εστρεψα
11 μεν δις ειπεν δε
αυτοις ισραηλ ο
πατηρ αυτων ει
ουτως εστιν του
το ποι[ησα]τε λαβετε
απο των[καρπων της

fol. 48^v. Col. 2.

XLIII.

14 π[ου και αποστει
λ]αι τον αδελφον
υ]μων τον ενα και
τ[ον βενιαμειν εγω

fol. 49^v. Col. 2.

XLIII.

21 γυριο]ν ε[καστου
εν]τω μ[αρσιππ
ω] αυτου το δε [αργ
υ]ριον ημων [εν
σ]ταθμω απε[στρε
ψ]αμεν νυν [εν
τ]αις χερσιν [ημω̅
22 κ]αι αργυριον [ετε
ρ]ον η [νεγκκαμεν

fol. 49^r. Col. 1.

XLIII.

25 ονοις αυ]τω]ν η
τοιμασα]ν δε [τα
δω]ρα εως του ελ
θει]ν τον ιωσηφ
με]σημβριας η
κο]υσαν γαρ οτι [ε
κει] μελλει αρισ[τα̅
26 την οικ]ια]ν ιω[σηφ

1 leaf missing.

fol. 50^v. Col. 2.

XLIV.

17 αυτ]ος εστα[ι
 μου π]αις υμεις
 δε ανα]βητε με
 τα σωτ]ηριας προς
 τον πα]τερα υ
 18 μων ε]γγισας δε[ε α
 υτω ιω]υδας ε[ι
 πεν δεο]μαι κυ[ριε

fol. 50^r. Col. 1.

XLIV.

21 ειπας δε [τοις παι
 σιν σου κ[αταγαγε
 τε αυτον [προς με
 και επιμ]ελου
 22 μαι αυτο]υ και ει
 πον τω [κυριω ου δυ
 νησετ]αι το παι
 θαριον [καταλι
 πε]ιν

B. PAPYRUS 962 (CHESTER BEATTY PAPYRUS V): III CENTURY A.D.

fol. 1^v.

Gen. VIII. 13] κιβωτου ην εποι
]ροσω που της γης
 14 εξη]ρανθη η γη
 16] της κιβωτ[ου
] υιων σου μετα
 17]απο [πε]τειν[ων
]επι της γης[

fol. 1^r.

21 οτι ενκειτ[αι
 εκ νεοτητος [
]α]γ καθως επ[οιησα
 22 ρι]σμος ψυχ[ος
]α παυσου [σιν

IX.

1 το]υ και ειπε[ν
]την γην
 2]εσται επι π[ασιν

fol. 2^r.

XXIV.

[ξδ]
 13]ιδου]ε[γ]ω εστηκα επι της πηγης του υδατος και
 δε θυγατερες των οι]κουντων την πολιν εκπορευονται υδρ[ευ
 14]ασθαι υδωρ και εσ]ται η παρθενος η αν εγω ειπω επικλεινο
 μοι την υδριαν σ]ου ινα πιω και ειπη μοι πие και τας καμηλους
 σου ποτιω εως] αν παυσωνται πεινουσαι ταυτην ητοιμασας
 τω παιδι] σου ισαακ' και εν τουτω γνωσομαι οτι εποιησας ελεος
 15]τω κυριω] μου αβρααμ και εγενετο προ του αυτον συντελεσαι λα
 λουντα] εν τη καρδια και υδου ρεβεκκα εξεπορευετο η τεχθεισα
 βαθ]ρουηλ υιω μελχας της γυναικος ναχωρ αδελφου δε αβρααμ
 16]εχο]υσα την υδριαν επι των ωμων η δε παρθενος ην καλη τη ο
]ψε]ι σφοδρα παρθενος ην ανηρ δε ουκ εγνω αυτην καταβασα δε
 17]επ]ι την πηγην επλησεν την υδριαν ανεβη επεδραμεν δε ο παις
]εις συναντησιν αυτη και ειπεν ποτισον με μεικρον υδωρ εκ της υδρι
 18]ας σου η δε ειπεν πие κε και εσπευσεν καθελειν την υδριαν επι τον
 19]βρα]κιονα εκυτης και εποτισεν αυτον εως επαυσατο πεινων και ει
 20]πεν και ταις καμηλοις σου υδρευσομαι εως πασαι πιωσιν και ε
]σπευσεν και εξεκενωσεν την υδριαν εις το ποτιστηριον και εδραμε
 21]ε]τι επι το φρεαρ αντλησαι και υδρευσατο πασαις ταις καμηλοις ο δε
]αγθρωπος [κατε]μανθανεν αυτην και παρεσιωπα του γυναικα [η ευ

XXIV. 16 δε] ε appears to be dotted

fol. 2^v.

XXIV. 21, 22 ὄδωκεν $\bar{\kappa}\zeta$ την οδον αυτου η ου [εγεγενετο δε ηνικα επαυσαντο
 αι καμηλοι πασαι πεινουςαι ελαβεν ο ανθρ [ωπος ενωτια χρυσα ανα
 δραχμην ολκης και δυο ψελια χρυσα επ[ι τας χειρας αυτης δεκα
 23 χρυσων ολκην αυτων και επηρωτησεν αυτην [και ειπεν θυγατηρ
 τινος ει απαγγειλον μοι ει εστιν παρα τω πα[τρι σου τοπος ημιν
 24 καταλυσαι και ειπεν αυτω θυγατηρ βαθουηλ ειμι ε[γω του μελχας
 25 ον ετεκεν τω ναχωρ και ειπεν αυτω αχυρα και χορτα[σματα πολλα
 26 παρ ημιν και τοπος καταλισεως και ευλογησας ο ανθρ [ωπος προς
 27 εκυνησεν τον $\bar{\kappa}\nu$ και ειπεν ευλογητος $\bar{\kappa}\zeta$ ο $\theta\zeta$ του $\bar{\kappa}\nu$ μου
 αβρααμ ος ουκ ενκατελειπεν την δικαιοσυνην και την αληθι[αν α
 πο του $\bar{\kappa}\nu$ μου εμε ευδωκεν ο $\bar{\kappa}\zeta$ εις οικον του αδελφου του $\bar{\kappa}\nu$ μ[ου
 28 και δραμουσα η παις απηγγειλεν εις τον οικον της μητρος α[υ
 29 της κατα τα ρηματα ταυτα τη δε ρεβεκκα αδελφος ην ω ονομα [λαβαν
 30 και εδραμεν λαβαν προς τον ανθρωπον εξω επι την πηγην και ε
 γενετο ηνικα ειδεν τα ενωτια και τα ψελια επει τας χειρας της
 αδελφης αυτου και οτε ηκουσεν ρεβεκκας τα ρηματα της αδελ
 φης αυτου λεγουσης ουτως λελαληκεν μοι ο ανθρωπος και ηλ
 θ]εν προς τον ανθρωπον εστηκοτος αυτου επι των καμηλων

fol. 3^v.

XXIV.

[εξε]
 31 επι της πηγης και ειπ]εν αυτω δευρο εισελθε ευλογητο [ε $\bar{\kappa}\zeta$] ινα [τι
 εστηκας εξω εγω δε] ητοιμακα την οικιαν και τον οποιον ταις καμηλοις
 32 εισηλθεν δε ο α]νθρωπος εις την οικιαν και απεσαξεν τας καμηλους
 και εδωκεν αχ]υρα και χορτασματα ταις καμηλοις και υδωρ τοις πο
 33 σιν αυτου και τ]οις ποσιν των ανδρων των μετ αυτου και παρεθηκεν
 αυτοις φαγειν] και ειπεν ου μη φαγω εως του λαλησαι με τα ρηματα
 34, 35 μου] και ειπαν λαλησον και ειπεν παις αβρααμ ειμι εγω $\bar{\kappa}\zeta$ ο $\theta\zeta$ ευ
 λογη]σεν τον $\bar{\kappa}\nu$ μου σφοδρα και υψωθη και εδωκεν αυτω προβα
 τα κα]ι μοσχους και αργυριον και χρυσιον και παιδας και παιδισκας
 36 κα]μηλους και ονους και ετεκεν σαρρα η γυνη του $\bar{\kappa}\nu$ μου υιον εν α
 τω $\bar{\kappa}\omega$ μου μετα το γηρασαι αυτον και εδωκεν αυτω οσα ην αυτω
 37 και ωρκισεν με ο $\bar{\kappa}\zeta$ λεγων ου λημψη γυναικα τω υιω μου απο των
 38 θυγατερων των χαναναιων μεθ ων εγω οικω εν τη γη αυτων αλλα
 εις τον οικον του πατρος μου πορευση και εις την φυλην μου και λημ
 39 ψη γυναικα τω υιω μου εκειθεν ειπα δε τω $\bar{\kappa}\omega$ μου μη ποτε ου πο
 40 ρευσεται η γυνη μετ εμου και ειπεν μοι $\bar{\kappa}\zeta$ ο $\theta\zeta$ $\acute{\omega}$ ευηρεστησα εναν
 τιον αυτου αυτος αποστελει τον αγ]γγελον αυτου μετα σου και ευδ

fol. 3^r.

XXIV.

[εξε]
 40 δω[σει] την οδον σου και λημψη γυναι[κα τω υιω μου εκ της φυλης μου
 41 η εκ το[υ ο]ικου του πατρος μου τοτε αθως ε[ση απο της αρας μου ηνικα
 γαρ εαν ελθης εις την εμην φυλην και μη σοι δ[ωσιν και εση αθως α

XXIV. 27 (ευλογη)τος $\bar{\kappa}\zeta$ σαν $\bar{\kappa}\nu^*$ το $\bar{\kappa}\zeta^o$ 33 αυτοις φαγειν 962 (inc) 31] the common reading of αυτοις αρτους φαγειν is too long by approxi-
 mately six letters.

42 πο του ωρκισμου μου και ελθων σημερον επι την [πηγγην ειπα κ̄ε ο θ̄ς
του κ̄υ μου αβρααμ ει συ ευοδοις μοι την οδον μ̄ου ην νυν εγω πο
43 ρενομαι εις αυτην ἴδου εγω εστηκα επι την πηγγη [ν του υδατος και αι
θυγατερες των ανθρωπων της πολεως εξελευσον [ται υδρευσασθαι
ὑδωρ και εσται η παρθενος η αν εγω ειπω ποτισ[ον με μικρον
44 ὑδωρ εκ της ὑδριας σου και ειπη μοι και συ πιε και ταις καμ[ηλοις
σου υδρευσομαι αυτη η γυνη ην ετοιμασεν κ̄ς τω εαυτου θερα[ποντι
ἰσαακ και εν τουτω γνωσομαι διοτι πεποιηκας ελεος τω κ̄ω μου
45 αβρααμ και εγενετο προ του με συντελεσαι λαλουντα εν τη δια[νοια
ευθυ ρεβεκκα εξεπορευετο εχουσα την ὑδριαν επι των ωμων
και κατεβη επι την πηγγην και ὑδρευσατο ειπον δε αυτη ποτισον μ̄ε
46 και σπευσασα καθειλεν την ὑδριαν ἀφ εαυτης και ειπεν πιε συ και
τας καμηλους σου ποτιω και επειον και τας καμηλους μου εποτισεν
47 και επηρωτησα αυτην και ειπα τινος ει θυγατηρ αναγ'γειλον μοι
η δε ειπεν θυγατηρ βαθουηλ ειμι του υιου ναχωρ ον ετεκεν
αυτω μελχα και περιεθηκα αυτη ενωτια και τα ψελια περι τας

fol. 4^v.
XXIV.

[ξη]
48 χειρας αυτ]ης και ευδοκη [σ]ας π[ροσε]κυνησα κ̄ν τον θ̄ν του κ̄υ
μου αβρααμ] ος ευοδωσεν με εν οδω αληθειας λαβειν την θυ
49 γατερα του α]δελφου του κ̄υ μου τω υιω αυτου ει ουν ποιειτε ὑμεις
ελεος] και δικαιοσυνην προς τον κ̄ν μου απαγ'γειλατε μοι
50 ινα επιστρε]ψω εις δεξια ἢ εις αριστερα αποκριθεις δε λαβαν
κ]αι β[αθουη]λ ειπαν παρα κ̄υ εξηλθεν το προσταγμα τουτου ου δυ
51 νησομεθα ουν αντειπειν κακον κλω ἴδου ρεβεκκα ενωπιῶ
σου λαβων απελθε και εστω γυνη τω υιω του κ̄υ σου καθα ελα
52 λησεν κ̄ς εγενετο δε εν τω ακουσαι τον παιδα τον αβρααμ των
53 ρηματων αυτων και προσεκυνησεν επι την γην κ̄ω και εξενεγ'
κας ο παις σκευη αργυρα και χρυσα και ἱματισμον εδωκεν ρεβεκκα
54 και δωρα εδωκεν τω αδελφῶ αυτης και τη μητρι και εφαγον και ε[πι
ον αυτος και οι ανδρες οι μετ αυτου οντες και εκοιμηθησαν και [ανα
στας πρωι ειπεν εκπεμψατε με ἵνα απελθω προς τον κ̄ν [μου
55 ειπαν δε οι αδελφοι αυτης και η μητηρ μεινατω η παρθενος [με
56 θ ημων ημερας ωσει δεκα και μετα ταυτα απελευσετα[ι ο δε
57 ε]κπεμψατε με ἵνα απελθω προς τον κ̄ν μου ειπαν δε καλεσωμ[εν την
58 παιδα και ερωτησωμεν το στομα αυτης και εκαλεσαν ρεβ[εκκαν

fol. 4^r.
XXIV.

[ξθ]
58 και ειπαν α[υτη] πορευ[ση μετα του ανθρωπου το]υτου η δ[ε] ειπεν
[πορευσο]
59 μαι και εξεπεμψαν ρεβεκκαν την αδελφῆν αυτων κ[αι τα υπαρχον
60 τα αυτης και τον παιδα τον αβρααμ και τους μετ αυτου και ε[υλογησαν ρε
βεκκαν την αδελφῆν αυτων και ειπαυ αυτη αδελφῆ ημω[ν] ει γινου
ει^s χειλιαδας μυριαδων και κληρονομησατω το σπερμ[α σου τας πο

61 λεις των υπεναντιων αναστασα δε ρεβεκκα και αι αβ[ραι αυτης
 επεβησαν επι τας καμηλους και επορευθησαν μετα του [ανθρωπου
 62 και αναλαβων ο παις την ρεβεκκαν απηλθεν ισαακ δε επορευετο δια
 της ερημου κατα το φρεαρ της ορασεως αυτος δε κατωκει εν τη γη
 63 προς λιβα και εξηλθεν ισαακ αδολεσχησαι εις το πεδιον το προς
 δειλην και αναβλεψας τοις οφθαλμοις ειδεν καμηλους ερχομενας
 64 και αναβλεψασα ρεβεκκα τοις οφθαλμοις ειδεν τον ισαακ και κατε
 65 πηδησεν απο της καμηλου και ειπεν τω παιδι τις εστιν ο ανθρω
 πος εκεινος ο πορευμενος εν τω πεδιω εις συναντησιν ημειν
 ειπε]ν δε ο παις ουτος ο κς μου η δε λαβουσα το θεριστρον περιε
 66 βαλε]το και διηγησατο ο παις τω ισαακ παντα τα ρηματα α εποι
 67 ησε]ν εισηλθεν δε ισαακ εις τον [οικον] της μητρος αυτου και ε
 λαβ]εν την ρεβεκκαν και εγενετο αυτου γυνη και ηγαπησεν αυτη
 I και π]αρεκληθη ισαακ περι σαρρας της μητρος αυτου προσθεμε

XXV.

fol. 5^v.

XXV.

0
 I, 2 νος δε αβρααμ ελα]βεν γυναικα η ονομα χετ'τουρα ετεκεν δε αυτω
 τον ζεμβραν και τον] ιεξαν και τον μαδαμ και τον μαδιαμ και τον [ισ
 3 βок και τον σωυε] ιωξαν δε εγεννησεν τον σαβαθ και τον θα[ι
 μαν και τον δαιδ]αν υιοι δε δαιδαν εγενοντο ραγουηλ και να
 4 βδεηλ και ασσουρ]ιειμ και λατουσεειμ και λωμειν υιοι δε
 μαδιαμ γεφαρ] κ[α]ι αφερ και αινωχ και αβειρα και ραχα ουτοι παν
 5 τες ησαν υιοι χετ'τουρας εδωκεν δε αβρααμ παντα τα υπαρχον
 6 τα αυτου ισαακ τω] υιω αυτου και τοις υιοις των παλλακων του αβρααμ
 εδωκεν αβρααμ δ]οματα και εξαπεστειλεν αυτους απο ισαακ
 του υιου αυτου ετι ζ]ωντρος αυτου προς ανατολας εις την ανατολην
 7 ταυτα δε τα ετη ζω]ης ημερων αβρααμ οσα εζησεν ρωε ετη
 8 και εκλειπων απεθ]αγεν αβρααμ εν γηρει καλω πρεσβυτερος
 9 και πληρης ημερων κ]αι προσετεθη προς τ[ο]ν λ[α]ον αυτου και εθα
 ψαν αυτον ισαακ και ισ]μαηλ οι υιοι αυτου [εις το σπηλαιον το] διπλουν
 εις τον αγρον εφρων] του του χετ'ταιου ο [εστιν απεναντι μαμ]βρη
 I0 τον αγρον και το σπηλα]ιον ο εκτησατο [αβρααμ παρα των υιω]ν
 του χετ εκει εθαψαν α]βρααμ και σαρραν [την γυναικα αυτο]ν
 I1 εγενετο δε μετα το απ]οθανειν τον αβρα[αμ ευλογησεν ο θε]ς ισαακ

fol. 5^r.

XXV.

0α
 II, 12 το]ν υιον αυτου και κατωκησεν ισαακ π[α]ρα το φ[ρεαρ της ορασεως αυ
 ται] δε αι γενεσεις ισμαηλ του υιου αβρααμ ον [ετεκεν αγαρ η παι
 13 δισκη σαρρας τω αβρααμ και ταυτα τα ονοματα [των υιων ισμαηλ
 κατ ονομα των γενεων αυτου πρωτοτοκος ι]σμαηλ ναβαιωθ
 14 και κηδαρ και ναβδεηλ και μασσα και μασμα [και ιδουμα και
 15 μασσην και χοδαρ και θαιμαν και ιετουρ και γ]αφες και κεδμα

XXV. 9 τ(ου)¹⁰ thus apparently. Neither Kenyon's ρ nor Galiano and Gil's ι (p. 10) is possible since a connective stroke from the preceding letter is clearly visible—something not characteristic of ρ and ι. The connective stroke together with the position of following ο (cf. τ^ο) make τ the most probable reconstruction.

16 ουτοι εισιν υιοι ισμαηλ και ταυτα τα ονομα[τα αυτων εν ταις
 σκηλαις αυτων και εν ταις επαυλεσιν αυτω[ν δωδεκα αρχον
 17 τες κατα τα εθνη αυτων και ταυτα τα ετη της [ζωης ισμαηλ
 ρλζ ετη και εκλιπων απεθανεν προσετε[θη προς το γενοσ
 18 αυτου κατωκησεν δε απο ευειλατ' εως σουρ[η εστιν κατα
 προσωπον αιγυπτου εως ελθειν προς ασσυρι[ους κατα προσω
 19 πον παντω[ν των αδ]ελφων αυτου κατωκησεν [και αυται
 αι γενεσε[ις ισαακ του υιου] αβρααμ αβρααμ δε [ε εγεννησεν τον
 20 ισα[ακ ην δε ισαακ τεσσε]ρακοντα ετων οτε ε[λαβε την ρεβεκ
 καν [θυγατερα βαθουηλ] του συρου εκ της μ[εσοποταμιας αδελ
 21 φην [λαβαν του συρου ε]αυτω γυναικα εδ[ειτο δε ισαακ
 κυ περ[ι ρεβεκκας της] γυναικος αυτου ο[τι στειρα ην επηκου
 σεν δε αυτ[ου ο θς και] ελαβεν εν γαστρι ρ[εβεκκα η γυνη

fol. 6^v.
 XXX.

9 leaves lost.

20 καιρ]ω αφιρετ[ει
] ονομα αυ[του
 21 εκαλεσ]εν το[
 c. 4 ll. lost
 24 λεγουσ]α προσθετω[
 25 τ]ον ιωσηφ ειπ[εν
 τ]ον τοπον μου[
 π]ερι[
 c. 3 ll. lost
 28 το]ν μισθ[ον
 29 ι]α[κω]β[σ]υ γινωσκε]ις α δεδρ[υλευκα
 30 με]τ εμου μεικρα γαρ[η]ν ο]σα σοι η[ν
 πληθ]ος και ευλο[γησεν
 c. 2 ll. lost

fol. 6^r.
 XXX.

31]δε αυ[τω
 του]το παλιγ[
 32 τ]α προβ[ατα
 c. 4 ll. lost
 33 κεκλεμμε]νον εσται παρ[εμοι
 35 δι]εστειλεν εν τη η[μερα
 διαλε]υκους και πα[σας
 παν]ο η[ν
 c. 2 ll. lost
 36 εποιμ]αινεν τα[
 37 ρα]βδον στ[υρακινην
 αυ]τας ιακω[β] λεπ]ισματα λευκα περ[ισυρων
] το λευκον ο ελεπισε[ν
 38 ελεπι]σεν εν[
 c. 1 l. lost

fol. 7^v.
XXX.

- [κβ]
38 τιστηριων του υδ]ατος ἴν[α ως αν ελθωσιν τα προβατα πι]ειν ενωπ[ιον
[των]
39 ραβδων ελθοντων αυτων εις το πιειν εγκισσησω]σιν τα προβ[ατα εις
τας ραβδους και ετικτον τα προβατα διαλευκα και ποι]κιλα και
σπο[δοειδη]
40 ραντα τους δε αμνους διεστειλεν ἰακωβ και εθ[ηκεν] εναντιον τ[ων
προβατων κριον διαλευκον και] παν ποικιλον εν τοις α[μνοις και]
διεχ[ωρι]
σεν εαυτω ποιμνια καθ εαυτον κ]αι ουκ εμειξεν αυτα[εις τα προβατα
41 λαβ[αν] εγε[νετο δε εν τω καιρω εκε]γω ω ενεκισσησεν[τα προβατα εν
γασ[τρ]ι λαμβ[ανοντα εθηκεν ιακωβ τας ραβδους εναντιον των προ
[βατων]
42 εν[ταις ληνοις του εγκισσησαι αυτα κατα τας ραβδους ηνικα δ αν
[ετεκον τα]
πρ[οβατα ουκ ετιθει εγενετο δε τα ασημα του λαβαν τα δε επισημα του
[ιακωβ]

c. 3 ll. lost

XXXI.

- 1 ημ]ων[
2 προσ]ωπον λα[βαν
3 ημερα]ν ειπεν[
]και εις τ[ην

c. 2 ll. lost

fol. 7^r.
XXXI.

- [γγ]
5 του πατρο[ς υμων οτι ουκ εστιν προς εμου ω]ς εχθες κ[αι τριτην
[ημεραν]
6 ὁ δε θ[ς το]υ πατρος μου ην μετ εμου και αυται δε] οιδατε ο[τι εν παση
[τη ισχυ]
7 ι μου δεδ[ουλευκα τω πατρι υμων ο δε πατηρ υμων παρεκρουσατο με
και ηλλαξ[ε]ν τον μισθον μου[των ἰαμνων και ουκ εδωκεν αυτω ο θ[ς
8 κακοποιη]σαι με εαν ουτως ειπ[η τα ποικιλα εσται σου μισθος και
[τεξεται]
παντα τα π[ροβατα ποικιλα εαν δε ειπ[η τα λευκα εσται σου μισθος και
[τεξεται]
9 παντα τα π[ροβα]τ[α λευκα και αφ]ειλατο ο θ[ς παντα τα κτηνη του] πατρ
[ος υμων]
10 και εδωκεν μοι αυτα και εγενετο ηνικα ενεκισσων τα προβα]τα και
[ειδ]ον τοις [οφθαλ]
μοις αυτα εν τω υπνω και ιδου οι τραγοι και κριοι αναβαι]νοντες[ησαν
[επι τα προ]
11 βατα και τας αιγας διαλευκοι και ποικιλοι και σποδοειδε]ς ραντο[ι
[και ειπεν]
12 μοι ο αγγελος του θ[υ καθ υπνον ιακωβ εγω δε ειπα τι εστιν και] ειπεν[
[αναβλεψον]

c. 3 ll. lost

	13	ραντ]ους ε[ωρακα]θυ ου η[αναστηθ]ι και εξ[ελθε]και εσομ[αι c. 2 ll. lost
fol. 7a ^v . XXXI.	17	κα]μηλου[ς
	18]αυτου[]εν τη μ[εσοποταμια αυ]τρου εις[
	19	δ]ε ραχηλ τ[α c. 7 ll. lost
	24	φ]υλαξαι[
	25]λαβαν[] λαβ[αν
	26]λαβα[ν απεδ]ρα και[εκ]λοποφ[ορησας αι]χμαλωτ[ιδας
fol. 7a ^r . XXXI.	29	σεα]γτον μη[ποτε
	30	επ]ιθυμια γα[ρ c. 7 ll. lost
	33	οικο]ν λεια[ς]τον οικον παιδισκω]ν και[
	34	ρ]αχηλ[ενε]βαλεν[αυ]τα και[ι
	35] φερε κ̄ε[
fol. 8 ^r . XXXI.		[9F]
	35	το κατ]εθισμον τ[ων γυναικων μοι εστι]ν ηρευνησεν[δε λαβαν
	36	εν ολω τ]ω οικω[και ουχ ευρεν τα ειδωλα ωργ]ισθη δε ιακωβ[β και εμα χεσατο τ]ω λαβαν[αποκριθεις δε ιακωβ ειπε]ν τω λαβαν τ[ι το α δικημ]α μου κ[αι τι το αμαρτημα μου οτι κατεδι]ωξας οπισω[μου
	37	και οτι] ηρευνη[σας παντα τα σκευη μου τι ευρ]ες απο παντ]ων των α]δελφων σου[τ]ων δυο ημω[ν]και αι αιγες[c. 3 ll. lost
	38	
	40	πα]γετος της ν[υκτος
	41	ταυ]τα μοι ει[κοσι c. 3 ll. lost
		τω]ν οφ[θαλμων

42]πατρ[ος
εξαπ]εστει[λας
I l. lost

fol. 8^v.
XXXI.

[9ζ]
43 λαβ]αν ειπεν τω ια[κωβ αιθυγατερες θυγατερε]ς μου και οι υι[οι υιοι μου
και] τα κτηνη μο]υ και παντα οσα συ ορας εμα εστ]ιν και τ[ων θυγατερ
ων μο]υ τι ποιησω[ταυταις σημερον η τοις τεκνοις αυτ]ων οις[ετεκ
44 ον νυ]ν ουν δευρ[ο διαθωμεθα διαθηκην εγω και συ] και εσται ει[ς
μαρτυ]ριον ανα μ[εσον εμου και σου ειπεν δε αυτω] ἴδου ου[θεις
μεθ] ημων εστι[ν
45 ιακω]β λιθον[
c. 3 ll. lost
47]βουνο[ς τη[ς
48] ειπεν δε[
η]ν εστησ[α

]ο βου[νος
]βουνο[ς
49 μεσο]ν εμ[ου
c. 2 ll. lost

]ειπ[εν
αποστ]ησομε[θα
50]ει λ[ημψη

fol. 9^r.
XXXI.

9η
50, 52 θυγατρασιν μο]υ αρα ουθεις μεθ ημων εστιν εαν τε γαρ εγω
μη διαβω προς σε] μηδε συ διαβης προς εμε τον βουνον τουτον
53 και την στηλην τα]υτην επι κακια ο θς αβρααμ και ο θς ναχωρ
54 κρινει α]να μεσ[ον] ημων και ωμοσεν ιακωβ κατα του φοβου
του πατρ]ος αυτο[υ] ισα]ακ και εθυσεν ιακωβ θυσιαν εν τω ορει και ε
καλεσεν] τους αδ[ελ]φους αυτου και εφαγον και επιον και εκοιμηθη
55 σαν εν τω ορει α]ναστας δε λαβαν το πρωι κατεφιλησεν τους υιους
αυτου και τας θυγατερας] αυτου και ευλογ[ησεν α]υτους και αποστρα
XXXII. I φεισ λαβαν απηλθεν εις τον τοπον αυτου κα]ι ιακω[β απηλθεν
εις την εαυτου οδον κ]αι αναβλ[εψας ειδεν παρεμβολην θυ παρεμ
2 βεβ[λη]κυιαν και συνη]ντησαν [αυτω οι αγγελοι του θυ ειπεν δε
ιακω[β ηνικα ειδεν αυτους παρεμβολη θυ αυτη και εκαλεσεν το
3 [ονομα του τοπου εκεινου παρεμβολαι απεστειλεν δε ιακωβ αγ]
[γελους εμπροσθεν αυτου προς ησασ τον αδελφον αυτου εις γην]
4 σηφει εις χωραν εδ]ωμ και ε[νετειλατο αυτοις λεγων ουτως ερει
τε τω κω] μου ησασ ο]υτως λε[γει ο παις σου ιακωβ μετα λαβαν παρ
5 ωκησα και εχρονι]σα εως τ[ου νυν και εγενοντο μοι βοες και ονοι
και προβατα και π]αιδες κα[ι παιδισκαι και απεστειλα αναγγελιαι

XXXI. 54 (εφ)αγ(ον)]οβ* αγ^ο

fol. 9^v.

XXXII. 5,

9θ

- 6 τω $\bar{\kappa}\omega$ μου ησαυ ἵνα ευρη ο παῖς σου χάριν εν[αντιον σου και ανεστρεψαν οι αγ'γελοι προς ἱακωβ λεγοντες ηλθομ[εν προς τον αδελφον σου ησαυ και ερχεται εις συναντησιν σοι' και τετ[ρακοσιοι ανδρες μετ αυ
7 του εφοβηθη δε ἱακωβ σφοδρα και ηπορειτ[ο κα]ι διειλεν [τον λαον τον
8 μετ αυτου και τους βοας και τα προβατα εις δ[υο] παρεμβ[ολας και
[ειπεν]
9]ιακωβ εαν ελθη ησαυ εις παρεμβολην μιαν [κ]αι εκκο[ψη αυτην και εσ
9 ται] η παρεμβολη η δευτερα εις το σωζεσθ[αι ειπεν δε ιακωβ ο υς του πατρος μου αβρααμ και ισαακ $\bar{\kappa}\epsilon$ ο ειπ[ας μοι] αποτρεχε εις την γην της
10 [γενεσεως σου και ευ σε ποιησω ικανουται μοι απο πασης δικαιοσυνης
[και α]
πο πασης αληθ]ειας ης ε[ποιησας τω παιδι σου εν γαρ τη ραβδω μου
[διεβην]
11 τον ιωρδανην τουτον νυν δε γεγονα εις δυο παρεμβολας εξελου με ε[κ
χειρος
του αδελφου μου ησαυ οτι φοβουμαι εγω αυτον μηποτε ελθων παταξη
[με] και
12 [μητερα επι τεκνοις συ δε ειπας καλωσ ευ σε ποιησω και θησω το] σπερμα σου ως την αμμον της θ[αλασσης] [η ουκ αριθμηθησεται
13 απο του πληθους και εκοιμηθη] εκει τη[ν νυκτα εκεινην
και ελαβεν ων εφερεν δωρα και ε]ξαπεστει[λεν ησαυ τω αδελφω αυτου

fol. 10^r.

XXXII.

ρ

- 14, 15 αιγας $\bar{\sigma}$ [τραγους] $\bar{\kappa}$ προβατα $\bar{\sigma}$ κρειους $\bar{\kappa}$ καμηλους θηλαζουσας και τα π[αιδια αυτ]ων $\bar{\lambda}$ βοας $\bar{\mu}$ ταυρους $\bar{\iota}$ ονους $\bar{\kappa}$ και παλους $\bar{\iota}$
16 και εδω[κεν] δια χειρος τοις παισιν αυτου ποιμνιον κατα μονας ειπεν δε τοις [παι]σιν αυτου προπορευεσθε εμ προσθεν μου και δια
17 στεμα πο[ιειτε] ανα μεσον ποιμνης και ποιμνης και ενετειλατο τω πρωτω [λεγ]ων εαν σοι συναντηση ησαυ ο αδελφος μου και ερω τα σε λεγω[ν τ]ινος ει και που πορευη και τινος τα προπορευομενα
18 ταυτα τα ε[μπ]ροσθεν σου του παιδος σου ιακωβ δωρα απεσταλ[κεν
19 τω $\bar{\kappa}\omega$ η[σαυ] και ἰδο[υ αυτος ο]πισω ημ[ων και ενετειλατο τω πρωτω κα[ι τω] δευτε[ρ]ω και [τω] τριτω και πασι τοις προπορευομενοις οπισω[των ποιμνι]ων του[των λεγων] κατα το ρημα τουτο λαλησατε
20 ησαυ [εν τω ευρειν υμας αυτον] και ε[ρε]ιτε ἰδ[ου ο παῖς σου ιακωβ παραγ[ι]εται οπισω ημων ε[ι]πεν γαρ εξελαστομ[αι το προσωπον αυτου ε[ν τοις] δωροις τοις προ[πορευομενοις αυτ]ου και μετα τουτο οψομαι[το προσωπο]ν αυτου ιως γαρ προσδεξ[εται το προσωπον
21 μου και παρε]πορευετο τα δωρα[κατα προσωπον αυτου αυτος
22 δε εκοιμηθ]η την νυκτα εκεινην εν τη παρεμβολη αναστας δε την νυκτα εκει[νην] ελαβεν τας δυο γυν[αικας και τας δυο παιδισκας

XXXII. 6 (σοι') the stroke may represent a correction from ι to υ (1 > 2)

fol. 10^v.

XXXII.

ρα

22, 23 και τα $\bar{\iota}\alpha$ παιδια αυτου και διεβη την διαβασ[ιν του $\bar{\iota}\alpha\beta$]οκ και ελ[α
 24 βεν αυτους και διεβη τον χειμαρρουν και δι[εβιβα]σεν παντα τ[α
 25 τ αυτου εως πρωι· ειδεν δε οτι ου δυναται π[ροσ] αυτον και ηψα
 26 το του πλατους του νευρου του μηρου αυτου και ε[ναρκ]ησεν το πλατος
 27 του μηρου ιακωβ εν τω παλαιειν αυτον μετ αυ[του] και ειπεν αυτω
 28 αποστειλον με] ανεβη γαρ ο ορθρος ο δε ειπεν ο[υ μη] σε αποστειλω
 29 εαν μη με ευλογησης] ειπεν δ[ε αυτω τι το ο]νομα σοι εσ[τι]ν ο δε ειπεν
 30 ιακωβ και ειπεν αυτω ου κληθησεται]· ετι τ[ο ο]νομα [σου $\bar{\iota}\alpha$]κωβ αλ
 31 λα ισραηλ το ονομα σου εσται οτι ενισχυσας μετα $\bar{\theta}\bar{\upsilon}$ κα]· μετα
 32 ανθρωπων] δυνατος ηρωτησ[εν δε ιακωβ και ειπεν α]ναγγειλον[μοι
 το ονομα] σου και ε[ιπ]εν ινα[τι τουτο ερωτας το ο]νομα μου
 30 και ηυλογησεν] αυτον εκει και εκαλεσεν[ιακωβ το ονομα] του τοπου
 31 εκεινου ειδος] $\bar{\theta}\bar{\upsilon}$ ειδον γαρ $\bar{\theta}\bar{\nu}$ προσω[πον προς πρ]οσωπον και
 31 εσωθη μου η ψυχη ανετ[ειλεν δε αυτω ο ηλιω]ς ηνικα παρηλθεν
 το ειδος του $\bar{\theta}\bar{\upsilon}$ αυτ]ος δε επεσκαζεν τω [μηρω αυτου
 32 ενεκεν τουτου ου μη] φάγωσιν οι υιοι ισραηλ[το νευρον ο ε

fol. 11^r.

XXXII.

XXXIII.

[ρβ]

32 ναρκησεν ο εστιν επι το[υ πλατους του μηρου εως της ημερας
 ταυτης οτι ηψατο του π[λατους του μηρου ιακωβ του νευρου
 I και ναρκησεν αναβλεψας δε ι[ακωβ ειδεν και ιδου ησαυ ο
 αδελφος αυτου ερχομενος και $\bar{\nu}$ αν[δρες μετ αυτου και επιδιει
 2 λεν ιακωβ τα παιδια επι λειαν και ρα[χηλ και τας δυο παιδισκας
 2 και ποιησεν τας δυο παιδισκας και τ[ους υιους αυτων εν πρωτοις
 και λεια και τα παιδια αυτης [οπισω και ραχηλ και ιωσηφ εσ]χάτους
 3 αυτος δε προηλθεν εμπρ[οσθεν αυτων και προσεκυνησεν επι
 4 την γην επτακις εως του [εγγισαι του αδε]λφου α[υτου και προσε
 5 δραμεν ησαυ εις συναντ[ησιν αυτω και περ]ιλαβ[ων αυτον εφι
 λησεν και προσεπεσεν επ[ι τον τραχηλον] αυτου κα[ι εκλαυσαν αμ
 5 φοτεροι και αναβλεψας ει[δεν] τας γυναικας] και τα παιδι[α και ειπεν
 6 τι ταυτα σοι εστιν ο δε ειπεν [τα παιδια ο]ις ηλεησεν ο [θς] τον παιδα σ[ου
 6 και προσηγ'γισαν αι παιδι[σκα και τα τε]κνα αυτων [και προσεκυνη
 7 σαν και προσηγ'γισαν λεια [και τα τεκνα και προσεκυνησαν και με
 8 τα τουτο προσηγ'γισεν ραχ[ηλ και ιωσηφ και προσεκυνησαν και
 ειπεν τι ταυτα σοι ε[στ]ιν [

2 ll. lost.

fol. 11^v.

XXXIII.

[ργ]

IO εναντι]ον σου δεξαι τα δωρα δι των
 εμων χειρων ενεκεν τουτου] ειδον το προσωπον σου ως αν τις
 II ιδοι προσωπον $\bar{\theta}\bar{\upsilon}$ και ευδ]οκησεις με λαβε τας ευλογιας μου ας
 ηνεγκα σοι οτι ηλεησεν με] ο $\bar{\theta}\bar{\varsigma}$ και εστιν μοι παντα και εβιασατο
 I2 αυτον και ελαβεν και ειπ]η απαραντες πορευσομεθα επ ευθειαν

- 13 ειπεν δε αυτω ο κυριος μου γινωσκει]ι δτι τα παιδια μου απαλωτερα
και τα προβατα κ]αι αι β[ροες λοχευονται] επ εμε εαν ουν καταδιωξω
14 αυτους εις ημερα]ν μια]ν αποθανο]νται παντα τα κτηνη προελ
θατω ο κ̄ς μου εμ]προσ[θεν του παιδος εγ]ω δε ενισχυσω εν τη οδω
κατα]σχολ[η]ν της π[ορευσεως της εν]αντιον μου και κατα ποδα των
15 παι]δαριων [μ]ου εως του [με ελθειν] προς τον κ̄ν μου εις σηειρ ειπεν
δε ησασ καταλ]ειψω μετα [σου απο το]υ λαου του μετ εμου ο δε ειπεν
16 ινα τι τουτο ικανον οτι ευρον χαριν] εναντιον σου κ̄ε απεστρεψεν
17 δε ησασ εν τη ημερα εκεινη εις τη]ν οδον αυτου εις σηειρ και
ιακωβ απαιρει εις σκηνας και εποιη]σεν αυτω εκει οικιας και
3 ll. lost.

fol. 12^r.

- XXXIII. 18, 19 παρενεβαλεν κατα προσωπον της] πολ[εως και εκτησατο την μεριδα
του αγρου ου εστησεν εκει την σ]κηνην αυτου πα[ρα εμμωρ πατρος
20 συχεμ εκατον αμνων και ω]κοδομησεν εκει θυσιασ]τηριον
XXXIV. 1 και επεκαλεσατο τον θ̄ν ισραηλ εξ]ηλθεν δε δεινα η θυγατηρ λ[ε]
ας ην ετεκεν τω ιακωβ καταμαθει]ν τας θυγατερας των ενχωρι
2 ων και ειδεν αυτην συχεμ ο υιος] εμμωρ δ̄ χορραιος ο αρχων
της γης και]λαβ[ων αυτην ε]κοι[μηθη] μετ αυτης και εταπεινωσεν
3 αυτην και] προ[σσεσχεν τη] ψυχ[η δεινα]ς της θυγατρος ιακωβ και η
γαπη]σεν τ]ην π[αρθενον κ]αι ελα[λησεν κατα τ]ην διανοιαν της
παρθενου
4 αυτη [ειπεν] δε [συχεμ προς εμμωρ τον π]ατερα αυτου λεγων λα
5 βε μο]ι την παιδα τα]υτην εις γυναικα ιακ]ωβ δε ηκουσεν οτι εμει
ανεν ο] υιος εμμωρ δ̄ [ειναν την θυγατερα] αυτου οι δε υιοι αυτου
ησαν] μετα των κτ[ηνων αυτου εν τω] πεδιω παρεσιωπησεν δε ια
6 κωβ εως του ελθειν αυτους εξηλθε]ν δε εμμωρ ο πατηρ συχεμ
7 προς ιακωβ λα]λησαι αυτ[ω] οι δε υιοι ι]ακωβ ηλθον εκ του πεδιου
ως δε ηκουσα]ν κατεν[υχθησαν οι αν]δρες και λυπηρον ην αυτοις
σφοδρα οτι ασχημον εποιησεν εν ισραηλ] συχεμ κοιμηθεις
μετα της θυγατρος ιακωβ και ουχ ουτως εστ]αι και ελαλησεν αυ

fol. 12^v.

XXXIV.

- [ρε]
8 τοις εμμωρ] λεγων συχ]εμ ο υιος μου προειλατο τη ψυχη την θυγα
9 τερα υμ]ων δοτε αυτην αυτω [γυναικα επιγαμβρευσατε ημιν
τ]ας θυγατερας υμων δοτε η]μιν και τας θυγατερας ημων λαβετε τοις
10 υιοις υμων και εν ημειν κα]τοικειτε και ιδου η γη πλατεια εναντι
ον υμων και ο εαν ειπητε [δωσομεν εμ πορευεσθε επ αυτης και εγκτασ
11 θε εν αυτη ειπεν δε συ]χεμ προς τον πατερα αυτης και προς
τους αδελφους αυτης [ευροιμι] χαρ[ιν εναντιον] υμ[ων και ο εαν
12 ειπητε δωσομεν π]ληθυνατε] την [φερνην σ]φοδρ[α και δωσω
καθοτι εαν ειπητε μο]ι και δωσετε μοι αυτη]ν εις γ]υναικα
13 απεκριθησαν δε οι υιοι] ιακωβ τω συχεμ] και εμμωρ [τω πατρι
αυτου μετα δολου και ε]λαλησαν αυτοις οτ]ι εμειναν δεινα]ν την α

14 δελφὴν αὐτῶν καὶ εἶπ[αν αὐτοῖς συμεῶν] καὶ λευεὶ ἀδελφ[οὶ δεινὰς
 υἱοὶ λείας οὐ δυνήσομε[θα ποιῆσαι τὸ ρῆμα τοῦτο δούναὶ τὴν ἀδελ
 φήν μων ἀνθρώπων ὅς [εἰχει ἀκροβυσ]στῖαν ἐστὶ[ν γὰρ ονειδὸς ἡμῖν
 15 ἐν τούτῳ ὁμοιωσομεθ[α ὑμῖν καὶ] κατοικήσ[ωμεν ἐν ὑμῖν
 ἐὰν γενήσθε καθῶ[ς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ περιτεμῆθῆναι ὑμῶν
 16 πᾶν ἀρσενικόν] καὶ δώσομεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ὑμῖν

fol. 13^v.
 XXXIV.

ρϜ

16 καὶ ἀπο τῶν] θυγατέρων ὑμῶν λημψομεθα ἡμῖν γυναίκα καὶ οἱ
 17 κησώμεν πα]ρ ὑμῖν καὶ ἐσομεθα ὡς γένος ἓν ἐὰν δὲ μὴ εἰσακού
 σῆτε ἡμῶν τ]οῦ περιτεμεσθῆναι λαβόντες τὰς θυγατέρας ἡμῶν ἀπε
 18, 19 λευσομεθα] καὶ ἤρῃσαν οἱ λόγοι ἐναντίον συχεμ τοῦ υἱοῦ ἐμμῶρ καὶ
 οὐκ ἐχρονίσεν] ὁ νεανίσκος ποιῆσαι τὸ ρῆμα τοῦτο ἐνεκείτο γὰρ τῆ θυγα
 τρι ἰακῶβ αὐτ]ῶς δὲ ἦν ἐνδοξότερος πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
 20 πατρὸς αὐτοῦ] ἦλθεν δὲ ἐμμῶρ καὶ συχεμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν
 πύλῃν τῆς] πόλεως αὐτῶν καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς ἀνδράς τῆς πόλε
 21 ὡς αὐτ]ῶν λέγοντες οἱ ἀνθρώποι οὗτοι εἰρηνικοὶ εἰσὶν μεθ[η]μῶν
 οἰκειτῶ]σαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐμπορευεσθῶσαν αὐτὴν ἡ δὲ [γῆ
 ἰδοῦ πλ]ατεία ἐναντίον αὐτῶν τὰς θυγατέρας αὐτῶν λημψομ[εθα
 22 ἡμῖν γ]υναίκα καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν δώσομεν αὐτοῖς μ[όνον
 ἐν τούτῳ] ὁμοιωθήσονται ἡμῖν οἱ ἀνθρώποι οὗτοι τοῦ ο[ἰκεῖν
 μεθ[η]μῶν ὥστε εἶναι λαὸν ἓνα ἐν τῷ περιτεμεσθῆναι ἡμῶν
 23 πᾶν ἀρσε]νικόν καθὰ καὶ αὐτοὶ περιτεμῆνται καὶ τὰ κτή[νη
 αὐτῶν] καὶ τὰ ὑπαρχόντα αὐτῶν καὶ τὰ τετραπόδα αὐτῶν [ν οὐ
 χ[ημῶν] ἐστὶ μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθώμεν αὐτοῖς κ[α] οἰκῆ

fol. 13^f.

ρ[ζ]

XXXIV. 23, 24 σοῦσιν ἐν ἡμῖν καὶ εἰσηκούσαν ἐμμῶρ καὶ συ[χεμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι τὴν πύλῃν τῆς πόλε[ως αὐτῶν καὶ
 περιτεμενοντὸ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν] ἢ παρ ἀρσῆν
 25 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὅτε ἦσαν ἐν τῷ π[όνῳ] ἐλάβον οἱ
 δύο υἱοὶ ἰακῶβ συμεῶν καὶ λευεὶ οἱ ἀδελφοὶ δεῖν[ας] ἕκαστος
 ἔην μαχαιρὰν αὐτοῦ καὶ εἰσηλθὼν εἰς τὴν πόλιν [ἀσφάλως καὶ
 26 ἀπ]εκτεῖναν πᾶν ἀρσενικόν τὸν τε ἐμμῶρ [καὶ συχεμ
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπεκτεῖναν ἐν στοματὶ μαχαιρᾶ]ς καὶ ἐλάβον
 27 τὴν δεινὰν ἐκ τοῦ οἴκου συχεμ καὶ ἐξήλθον ο[ἱ] δὲ υἱοὶ ἰακῶβ
 εἰσηλθὼν ἐπὶ τοὺς τραυματίας καὶ διηρπάσαν τὴν π[όλιν] ἐν ἡ
 28 ἐμείναν δεινὰν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ τὰ πρόβατ[α] αὐτῶν
 καὶ τοὺς βοῦς αὐτῶν καὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν ὅσα τε ἦν [ἐν τῇ πο
 29 λ]εὶ καὶ ὅσα ἦν ἐν τῷ πεδίῳ ἐλάβον καὶ πάντα τὰ σώμ[ατα] αὐ
 τῶν] καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ τὰς γυ[ναίκα]ς
 αὐ]τῶν ἠχμαλωτεύσαν καὶ διηρπάσαν ὅσα τε ἦν ἐν [τῇ πόλει
 30 κ]αὶ ὅσα ἦν ἐν ταῖς οἰκείαις εἶπεν δὲ ἰακῶβ συμεῶν καὶ [λευεὶ
 μ]εἰσητόν με πεποιήκατε ὥστε πονηρὸν με εἶναι [πᾶσι
 το]ῖς κατοικοῦσιν τὴν γῆν ἐν τε τοῖς χαναναίοις καὶ [τοῖς
 φερεζαίοις] ἐγὼ δὲ ὀλιγόστος εἰμι ἐν ἀριθμῷ κα[ὶ] συναχ

fol. 14^v.
XXXIV.

ρη

XXXV.

30 θεντ]ες επ εμε συνκοψουσιν με και εκτριβη εκτριβησομαι
31 εγω κ]αι ο οικος μου οι δε ειπαν αλλ ωσει πορνη χρησονται
1 τη α]δελφη ημων ειπεν δε ο θς προς ιακωβ αναστας ανα
βηθ]ι εις τον τοπον βαιθηλ και οικει εκει και ποιησον εκει
θυ]σιαστηριον τω θω τω οφθεντι σοι εν [τ]ω αποδιδρασκειν σε
2 απο προσωπου ησαυ του αδελφου σου ειπεν δε ιακωβ τω οι
κω αυτου και πασι τοις μετ αυτου αρατε τους θεους τους αλλο
τριους τους μεθ υμων εκ μεσου υμων και καθαρισασθε και
3 αλλαξατε τας στολας υμων και ανασταντες αναβωμεν εις β[αι
θηλ και ποιησομεν εκει θυσιαστηριον τω θω τω επακρο]υ
σαντι μοι εν ημερα θλειψεως ος ην μετ εμου και διεσωσεν [με
4 εν τη οδω η επορευθην και εδωκαν τω ιακωβ τους θεου]ς
τους αλλοτριους οι ησαν εν ταις χερσιν αυτων και τα ενωτ]ια
τα εν τοις ωσιν αυτων και κατεκρυψεν αυτα ιακωβ υπο τ]ην τερε
μινθον την εν σικιμοις και απωλεσεν αυτα εως της [σημε
5 ρον ημερας και εξηρεν ιακωβ εκ σικιμων και εγενετο [φοβος
θυ] επι τας πολεις τας κυκλω αυτων και ου κατεδιωξαν [οπισω
6 των υιων ισραηλ ηλθεν δε ιακωβ εις λουζα η εστιν [εν γη

fol. 14^r.
XXXV.

ρθ

6 χ]αναν η εστιν βαιθηλ αυτος και πας ο λαος ος ην μετ αυ]του
7 και ωκοδομησεν εκει θυσιαστηριον και εκαλεσεν το ονομ]α του
τοπου βαιθηλ εκει γαρ εφανεη αυτω ο θς εν τω αποδιδρ]ασκειν
8 αυτον απο προσωπου του αδελφου αυτου ησαυ απεθαν]εν δε δε
ββωρα η τροφος ρεβεκκας κατωτερον βαιθηλ υπο την βαλ]ανον
9 και εκαλεσεν το ονομα αυτης βαλανος πενθους ωφθη δε [ο θς
τω ιακωβ ετι εν λουζα οτε παρεγενετο εκ μεσοποταμιας
10 της συριας και ευλογησεν αυτον ο θς και ειπεν αυτω ο θς
το ονομα σου ιακωβ ου κληθησεται ετι ιακωβ αλλα ισραηλ εσ
11 τ]αι το ονομα σου και ειπεν αυτω ο θς εγω ο θς σου αυξανου
κ]αι πληθυνου εθνη και συναγωγαι εθνων εσονται εκ σου
12 κα]ι βασιλεις εκ της οσφους σου εξελευσονται και την γην
η]ν εδωκα αβρααμ και ισαακ σοι δεδωκα αυτην και τω σπερ
13 μα]τι σου μετα σε δωσω την γην ταυτην ανεβη δε ο θς α
14 πα]υτου εκ του τοπου ου ελαλησεν μετ αυτου και εστησεν
15 ια]κωβ στηλην λιθινην και εσπεισεν επ αυτην σπονδην και
εκ]χλεσεν [ι]ακ[ω]β το ονομα του τοπου εν ω ελαλησεν με
16 τ αυτ]ου ο θς εκει βαιθηλ απαραις δε εκ βα[ι]θηλ επηξεν την
σκη]νην αυτου επεκεινα του πυργου γαδερ ε[γ]ενετο δε ηνικα ηγ'
[6 leaves lost.]

fol. 15^r.
XXXIX.

[ρκβ]

3 . . . οσ]α αν π[οιη
4 αυτ]ω και [.
αυτου] και παντα ο[σα ην αυτω ε]δωκεν δια [χειρος ιωσηφ

XXXV. 15 β(αιθηλ) ο* β°

5 εγενε]το δε μετα το καταστ[αθησαι] αυτον επι του οικ[ου] αυτου και
 επι παντ]α οσα ην αυτω εδωκεν δια χειρος ιωσηφ κ[αι] ηυλο
 γησεν] κ̄ς τον οικον του αιγυπτιου δια ιωσηφ και εγε[νηθη
 ευλο]για κ̄ν εν πασι τοις υπαρχουσιν αυτου εν τω οικω και εν
 6 τω και εν τω αγρω και επεστρεψεν παντα οσα ην αυτω εις χειρα
 ιωσηφ και ουκ ειδη των καθ αυτον ουδεν πλην του αρτου ου
 ησθειεν αυτος και ην ιωσηφ καλος τω ειδει και ωραιος τη οψει
 7 σφοδρα και εγενετο μετα τα ρηματα ταυτα και επεβαλεν η γυνη του κ̄ν
 αυτου τους οφθαλμους αυτης επι ιωσηφ και ειπεν αυτω κοιμη
 8 θητι μετ εμου ο δε ουκ ηθελεν ειπεν δε τη γυναικι του κ̄ν
 αυτου ει ο κ̄ς μου ου γεινωσκει δι εμου ουθεν εν τω οικω αυτου
 9 και παντα οσα εστιν αυτω εδωκεν εις τας χειρας μου και ουχ υ[περ
 εχει εν τη οικια ταυτη ουθεν εμου ουδ υπερεξειρηται αυτου ο[υ]
 10 ησω το ρημα το πονηρον τουτο και αμαρτησομαι εναντιον [του
 10 θυ ηνικα δε ελαλει τω ιωσηφ ημεραν εξ ημερας και ου[χ

fol. 15^v.
 XXXIX.

[ρκγ]

10 υπηκουεν αυτη κ]αθευδεν μετ αυτ]ης του [συγγενεσθαι αυτη
 11 εγενετο δε τ]οιαυτη τις [ημερα εισ]ηλθεν ιω[σηφ εις την οικιαν
 12 ποιειν τα ερ]γα αυτου κα[ι ουθεις ην] των εν τη οικια [σω και
 επεσπασατο] αυτον των ιματιων λεγουσα κοιμηθητι μετ ε[μου και
 καταλειπ]ων τα ιματια εν ταις χερσιν αυτης εφυγεν και εξηλ[θεν εξω
 13 εγενετο δε ως ειδεν οτι κατελιπεν τα ιματια εγ] ταις χερσιν αυτης
 14 και εφυγεν και εξηλθεν εξω εκαλεσεν τους οντας εν τη [οικια
 και ειπεν αυτοις λεγουσα ιδετ εισηγαγεν ημειν παιδα εβραιον
 εμπαιζειν ημειν εισηλθεν προς με καθευδεν μετ εμου και
 15 εβοησα φωνη μεγαλη εν δε τω ακουσαι αυτον οτι υψωσα την
 φωνην μου και εβοησα καταλιπων τα ιματια αυτου παρ εμοι εξηλ
 16 θεν εξω και καταλιμπανι τα ιματια παρ αυτη εως ηλθεν ο κ̄ς
 17 εις τον οικον αυτου και ελαλησεν αυτω κατα τα ρηματα ταυτα
 λε[γ]ουσα εισηλθεν προς με ο παις ο εβραιος ον εισηγαγες προς
 ημ]ας εμπαιξαι μοι και ειπεν μοι κοιμηθησομαι μετα σου
 18 ως] δε ηκουσεν οτι υψωσα την φωνην μου και εβοησα καταλι
 19 πω]ν τα ιματια παρ εμοι εφυγεν και εξηλθεν εξω εγενετο δε
 ω]ς ηκουσεν ο κ̄ς αυτου τα ρηματα της γυναικος αυτου λεγουσης
 3 ll. lost.

fol. 16^f.
 XXXIX. 20, 21

οχυρ]ω[ματι και ην κ̄ς μετα ιωσηφ

και κ]ατεχε[εν αυτου ελεο]ς και [εδωκεν αυτω χαριν εναντιον του
 22 αρχιδε]σμοφυλ[ακος και εδ]ωκεν αυτω ο αρχιδ[εσμοφυλαξ
 το δεσμωτηρ]ιον δια χειρος ιωσηφ και παντας τους [απηγγεμενους
 23 οσοι εν τω] δεσμωτηριω και παντα οσα ποιου[σιν εκει ουκ ην
 ο αρχιδεσμοφ]υλαξ του [δεσμωτη]ριου γεινωσκ[ων δι αυτον
 ουδεν παντα γαρ η]ν δια χειρος ιωσηφ [δια το κ̄ν μετ αυτου
 ειναι και οσα αυτος επο]ιει κ̄ς ευοδου εν [ταις χερσιν αυτου

18 ωμην εστανε παρα το χειλος του ποταμου και ωσπερ εκ του ποταμου
 ανεβαι
 νον ζ̄βοες εκλεκται ταις σαρξιν και καλαι τω ειδει και ενεμοντο [εν τω
 19 αχει και ἴδου ετεραι ζ̄βοες ανεβαινον οπισω αυτων εκ του π[οταμου
 πονηραι και α[ι]σχραι τω ειδει και λεπται ταις σαρξινοιας τοιαυτα σου] κ
 20 εν ολη γη αιπτω αισχροτερας και κατεφαγον αι ζ̄βοες αι λεπται και

fol. 17^r.

ρκθ

XLI. 20, 21 αισχραι τας ζ̄βοα]ς τας πρωτας καλας και τας εκλεκτας και [εισηλθον
 [εις τας]
 κοιλιας αυτων και ου διαδηλοι εγενοντο οτι εισηλθον εις [τας κοιλιας αυ
 των και αι οψις αυτων αισχραι τω ειδει καθα και την αρχην [εξεγερθεις
 [δε εκοι]
 22 μηθην παλιν και ειδον εν τω ὑπνω και ωσπερ ζ̄σταχυε[ς ανεβαινον εν
 23 πυθμενει ενι πληρεις και καλοι αλλοι δε ζ̄σταχυε[ς λεπτοι] και ανεμοφθο
 24 ροι ανεφυοντο εχομενοι και κατεπιον ο[ι] ζ̄σταχυε[ς οι λεπ]τοι και ανεμο
 φθοροι τους ζ̄σταχυε[ς τους καλους και τους πληρεισει πα]ρουν τοις εξηγη
 25 ταις και ουκ ην ο απαγ'γγελων μοι και ειπεν ἴωσηφ τω φαραω [τ]ο ενυ
 26 πνιον φαραω εν εστιν οσα ο θ̄ς ποιει εδειξεν τω φαραω αι ζ̄β[οε]ς αι κ[α
 27 λαι επτα ετη εστιν και οι ζ̄σταχυε[ς οι καλοι] ζετη εστιν και αι ζ̄βοε[ς αι λε
 πται αι αναβαινουσαι οπισω αυτων ζ̄ετη εστιν και οι ζ̄σταχυε[ς οι
 28 λεπτοι και ανεμοφθοροι] εσονται ζ̄ετη λειμο[ς το δε ρη] [μ]α ο ειρηκα φα
 29 ραω οσα ο θ̄ς ποιει εδειξεν τω φαραω ἴδου ζ̄ετη ερχε[τ]αι ευθηνια εν
 30 παση τη γη αιγυπτω ηξει δε ζ̄ετη λειμου μετα ταυτα κ[α]ι επιλησονται
 31 της πλησμονης εν ολη γη αιγυπτω και ανηλωσει ο λειμο[ς την γην και
 ουκ] επιγνωσθησεται η ευθηνια επι της γης απο του λειμου του εσομενου
 32 με]τα ταυτα ισχυρο[ς γαρ] εσται σφοδρα περι δε του δευτερωτου το ενυπνι
 33 ον] φαραω δις οτι αληθε[ς] εσται το ρημα το παρα του θ̄υ και ταχυνει ο θ̄ς
 34 του] ποιησαι αυτο νυν ουν σκεψαι ανθρωπον φρονημον και συνετον και
 34 κατα]στησον αυτον επι ολης γης αιγυπτου και ποιησατω φαραω και κατα

fol. 18^v.

[ρλ]

XLI. 34 στησατω το]παρχας επι της γης και αποπεμπτω]σατωσαν τα γε
 35 ηματα γης] αιγυπτου των ζ̄ετων της ευθηνιας και σ[υναγαγετω
 σαν τα βρ]ωματα των ζ̄ετων των ερχομενων των κα[λων τουτων
 και συναχθη]τω ο σειτος υπο χειρα φαραω βρωματα εν ταις π[ολ]ε
 36 σιν φυλαχθη]τω και εσται τα βρωματα πεφυλαγμενα τη γη εις τα ζ̄
 ετη του λειμο]υ εσονται εν γη αιγυπτω και ουκ εκτριβησεται η γη εν τω
 37 λειμω ηρεσε]ν δε τα ρηματα εναντιον φαραω και εναντιον παντων τ̄ω
 38 παιδων φα]ρ[α]ω και ειπεν φαραω πασιν τοις παισιν αυτου μη ευρησομεν
 39 αν]θρωπ[ον το]ιουτον ος εχει πνευμα θ̄υ εν εαυτω ειπεν δε φαραω τω
 40 νιμ]ωτερος και συνετωτερος σου συ εση επι του οικου μου και επι τω
 στομα
 41 τ]ι σου ὑπακουσεται πα[ς] ο λαο[ς] μου πλην τον θρονον ὑπερεξω σου εγω ει
 π̄εν δε φαραω τω ἴωσηφ ἴδου καθιστημι σε σημερον επι πασης γης

XLI. 24 (σταχυ)ε(ς) α*^{v14} ε^o

42 αιγυπτου και περιελομενος φαραω τον δακτυλιον απο της χειρος αυτου
 περιεθηκεν αυτον ἰωσηφ̄ επι την χειρα και ενεδυσεν αυτον στολην βυσ
 43 σ̄ινην και περιεθηκεν κλοιον χρυσου περι τον τραχηλον αυτου και
 ανεβιβασεν αυτον επι το αρμα το δευτερον των αυτου και εκηρυξε[ν
 ε]μ̄προσθεν αυτου κηρυξ̄ και κατεστησεν αυτον εφ̄ ολης γης αιγυ[πτου
 44 ει]πεν δε φαραω τω ἰωσηφ̄ εγω φαραω ανευ σου ουκ ε̄ξαιρει ουθεις τη[ν
 45 χειρα αυτου επι παση γη αιγυπτου και εκαλεσεν φαραω το ονομα ἰω[σηφ̄

fol. 18^r.

XLI.

ρλα

45 ψονθομ]φανηχ̄ και εδωκεν αυτω την ασεγγ[εθ̄ θυγατερα
 46 πετεφ]ρη̄ ιερεως ηλιουπολεως αυτω γυναικα ἰωσηφ̄ δ[ε] ην τρια
 κοντα ετων οτε εστη εναντιον φαραω βασιλεως αιγυπ[του ε̄ξηλ
 θεν δε ἰωσηφ̄ απο προσωπου φαραω και διηλθεν πα[σαν αιγυ
 47 πτον και εποιησεν η γη εν τοις ζ̄ ετεσιν της ευθηνι[ας δραγμα
 48 τα και συνηγαγεν παντα τα βρωματα των επτα ετων [εν οις ην
 η ευθηνια εν γη αιγυπτου και εθηκεν τα βρωματα ε[ν ταις πολε
 σιν βρωματα των πεδιων της πολεως των κυκλω α[υτη]ς
 49 εθηκεν αυτη και συνηγαγεν ἰωσηφ̄ σειτον πολυν ως την αμ
 μον της θαλασσης πολυν σφοδρα ως ουκ η̄δυνατο αριθμησαι ου
 50 γαρ ην αριθμος τω δε ἰωσηφ̄ εγενοντο υιοι δυο προ του ελθειν
 τα επτα ετη του λειμου ους ετεκεν αυτω ασεννεθ'̄ θυγατηρ πε
 51 τεφ̄ρη̄ ιερεως ηλιουπολεως εκαλεσεν δε ἰωσηφ̄ το ονομα του
 πρωτοτοκου μανασση̄ οτι επιλαθεσθαι με εποιησεν ο θ̄ς
 52 π]αντων των πονων μου και παντων των του πατρος μου το δε
 ο]γομα του δευτερου εκαλεσεν εφ̄ραιμ̄ οτι η̄υξησεν με ο θ̄ς εν γη
 53 τα]πεινωσεως μου παρηλθοσαν δε τα επτα ετη της ευθηνιας ἃ̄ ε
 54 γεν]ετο εν γη αιγυπτω και ηρ̄ξατο τα επτα ετη του λειμου ερχεσθαι

fol. 19^v.

XLI.

ρλβ

54 καθα ει]πεν ἰωσηφ̄ και εγενετο λειμος εν παση τη γη εγ[δε παση γη
 55 αιγυπτου] οὐκ ησαν αρτοι και επεινασεν πασα γη αιγυπτου εκεκραξ̄ε̄
 δε πας ο λαο]ς προς φαραω περι αρτων ειπεν δε φαραω πασι τοις αιγυ
 πτιοις π]ορευεσθαι προς ἰωσηφ̄ και ο εαν ειπη ῡμιν ποιησατε
 56 και ο λει]μος̄ επι προσωπου πασης της γης ανεωξεν δε ἰωσηφ̄
 57 παντας τ]ους σειτοβολωνας και επωλει πασιν τοις αιγυπτιοις και
 πασαι α[ι] χωραι ηλθον εις αιγυπτον προς ἰωσηφ̄ αγοραζειν επε
 I κ]ρατησεν γαρ ο λειμος εν παση τη γη ἰδων δε ιακωβ̄ οτι εστιν πρασις
 2 ε]ν αιγυπτω ειπεν ιακωβ̄ τοις υιοις αυτου ἵνα τι ραθυμειτε ἰδου ακη
 κ]οᾱ οτι εστιν σειτος εν αιγυπτω και καταβητε εκει και πρειασθε
 3 ημ̄ιν μεικρα βρωματα ἵνα ζωμεν και μη αποθανωμεν κατε
 βησαν δε οι αδελφοι ἰωσηφ̄ οι δεκα πρειασθαι σειτον ε̄ξ αιγυπτου
 4 τον δε βενιαμ̄ιν τον αδελφον ἰωσηφ̄ ουκ απεστειλεν μετα των
 5 αδελφ̄ων αυτου ειπεν γαρ μη ποτε συμβη αυτω μαλακια ηλθον δε
 οι υιοι του ισραηλ̄ αγοραζειν μετα των ερχομενων ην γαρ ο λειμ[ο]ς

XLII.

6 εν γη χανααν ιωσηφ δε ην ο αρχων της γης ουτος επωλει π[αντι τω
 λαω της γης ελθοντες δε οι αδελφοι ιωσηφ προσεκυνησαν αυ[τω επι
 7 προσωπον επι της γης ιδων δε ιωσηφ τους αδελφους αυτου επε[γνω

fol. 19^r.
 XLII.

ρλγ

7 αυτους] και ηλλοτριουτο απ αυτων και ελαλησεν αυτοις σκληρα [και ειπεν
 8 αυτοις ποθεν ηκατε οι δε ειπαν εκ γης χανααν αγορασαι βρωμ[ατα επε
 γνω δε ιωσηφ τους αδελφους αυτου αυτοι δε ουκ επεγνωσα[ν αυτον
 9 και εμνησθη ιωσηφ των ενυπνιων ων ειδεν αυτος και ειπεγ [αυτοις
 10 κατασκοποι εστε κατανοησαι τα εχνη της χωρας ηκατε οι δε [ειπαν
 11 ουχι κε οι παιδες σου ηλθαμεν πριασθαι βρωματα παντες [εσμεν
 υιοι ενος ανθρωπου ειρηνικοι εσμεν ουκ εισιν οι παιδες σου κατασκοποι
 12, 13 ειπεν αυτοις ουχι αλλα τα εχνη της γης ηλθατε ιδειν οι δε ειπαν ιβ[εσ
 μεν αδελφοι οι παιδες σου εν γη χανααν και ιδου ο νεωτερος ημων
 14 μετ[του πατρος σημερον ο δε ετερος ουχ υπαρχει ειπεν δε αυτοις
 15 ιωσηφ τουτο εστιν ο ειρηκα υμειν λεγων κατασκοποι εστε εν τουτω φα
 νεισθε νη την υγιαν φαραω ου μη εξελθητε εντευθεν εαν μη
 16 ελθη ο αδελφος υμων ο νεωτερος ωδε αποστειλατε εξ υμων ενα
 και λαβετε τον αδελφον υμων υμεις δε απαχθητε εως του φανερα
 γενεσ[θαι τα ρηματα υμων ει αληθευετε η ου ει δε μη νη την υγι
 17 αν φαρα[ω ει μην κατασκοποι εστε και εθετο αυτους εν φυλακη ημε
 18 ρας τρει]ς ειπεν δε αυτοις τη ημερα τη τριτη τουτο ποιησατε και ζη
 19 σεσθε] τον θν γαρ εγω φοβουμαι ει ειρηνικοι εσ[τ]ε αδελφος υμων

fol. 20^v.
 XLII.

ρλδ

19 κατασχε]θ[ητω ει]ς εν τη φυλακη αυτοι δε βαδισαντες απαγ[αγετε τω
 20 αγορασ]μον της σειτοδοτειας υμων και τον αδελφον τον νεωτερο[ν
 αγαγετ]ε προς με και πιστευθησεται τα ρηματα υμων ει δε μη απο
 21 θανεισ]θε εποιησαν δε ουτως και ειπεν εκαστος προς τον αδελ
 φον αυ]του ναι εν αμαρτια γαρ εσμεν περι του αδελφου ημων οτι
 υπερει]δομεν την θλειψιν της ψυχης αυτου οτε κατεδεετο ημων
 και ουκ εισηκουσαμεν αυτου ενεκεν τουτου επηλθεν εφ ημας πασα η
 22 θλιψις αυτη αποκριθεις δε ρουβην ειπεν αυτοις λεγων ουκ ειπω
 υμιν μη αδικησητε το παιδαριον και ουκ εισηκουσατε μου και ιδου
 23 το αιμα αυτου εκζητειται αυτοι δε ουκ ηδειςαν οτι ακουει ιωσηφ
 24 ο γαρ ερμηνευς ανα μεσον αυτων ην αποστραφεις δε ιωσηφ εκλαυ
 σεν και παλιν ηλθεν προς αυτους και ειπεν αυτοις και ελαβε^v τον συμεωνα
 25 απ αυτων και εδησεν αυτον εναντιον αυτων ενετειλατο δε ιωσηφ
 ενπλησαι τα αγ'για αυτων σειτου και αποδουναι εκαστω το αργυριον
 εις τον σακκον και δουναι αυτοις επισειτισμον εις την οδον [και ε
 26 γενηθη αυτοις ουτως και επιθεντες τον σειτον επι του[ς ονους
 27 αυτων απηλθον εκει]θεν λυσας δε εις τον σακκον α[υτου δου
 ναι χορτασματα τοις ονοις αυτου δυ κατελυσαν ειδε[ν τον δεσ

XLII. 12 ειπεν δε] ειπεν* ειπεν δε^o
 24 ελαβεν] ελαβε* ελαβεν^o.

fol. 20^r.

XLII.

ρλε

27 μον του αργυριου αυτου και ην επανω του στοματος του [μ]αρσ[ι]ππου
 28 και ειπεν τοις αδελφοις αυτου απεδοθη μοι το αργυριον και ιδ[ου] του
 το εν τω μαρσιππω μου και εξεστη η καρδια αυτων και εταραχθη[σαν
 29 προς αλληλους λεγοντες τι τουτο εποιησεν ο θς ημειν ηλθ[ον] δε
 προς ιακωβ τον πατερα αυτων εις γην χανααν και απηγγει[λαν] αυ
 30 τω παντα τα συνβαντα αυτοις λεγοντες λελαληκεν ο ανθρ[ω]πος
 ο κς της γης προς ημας σκληρα και εθετο ημας εν φυλακη ως
 31 κατασκοπευοντας την γην ειπαμεν δε αυτω ειρηνικοι εσμεν
 32 ουκ εσμεν κατασκοποι δωδεκα αδελφοι εσμεν υιοι του πατρος ημων
 33 σημερον εν γη χανααν ειπεν δε ημειν ο ανθρ[ω]πος ο κς της γης
 εν τουτω γνωσομαι οτι ειρηνικοι εστε αδελφον ενα υμων αν
 φετε ωδε μετ εμου τον δε αγορασμον της σειτοδοτειας του οι
 34 κ[ο]υ υμων λαβοντες απελθετε και αγαγετε τον αδελφον υμων
 τον] μεικροτερον προς με και γνωσομαι οτι ου κατασκοποι εστε
 35 και τ[η] γη εμπορευεσθε εγενετο δε εν τω κατακενουν αυ
 τους τ]ους σακκουσ αυτων και ην εκαστου ο δεσμος του

fol. 21^r.

XLII.

ρλφ

35 αργυριου εν τω σακκω αυτων και ειδον τους [δ]εσμους τ[ου]
 αργυριου] εν τοις μαρσιπποις αυτων αυτοι και ο πατηρ αυτων και
 36 εφοβ]ηθησαν ειπεν δε αυτοις ιακωβ ο πατηρ αυτων εμε
 ητ]εκνωσατε ιωσηφ ουκ εστιν συμεων ουκ εστιν και
 τον] βενιαμειν λημψεσθε επ εμε εγενετο παντα ταυτα
 37 ειπεν δε ρουβην τω πατρι αυτου λεγων τους δυο υιους μου
 αποκτεινον εαν μη αγαγω αυτον προς σεδος αυ[το]ν εις τη
 38 χειρα μου και εγω επαξω αυτον προς σε ο δε ειπεν ου κα
 ταβησεται ο υιος μου μεθ υμων οτι ο αδελφος αυτου απε
 θανεν και ουτος μονος καταλελειπται και συμβησεται μα
 λακισθηναι αυτον εν τη οδω ην αν πορευεσθε και καταξε
 XLIII.
 1 τε μου το γηρας μετα λυπης εις αδου ο δε λειμος ενεισχυ
 2 σεν επι της γης εγενετο δε ηνικα συνετελεσαν καταφαγειν
 τον σειτον ον ηνεγ'καν εξ αιγυπτου ειπεν αυτοις ο πατηρ αυ
 των παλιν πορευθεντες πριασθε ημειν μεικρα βρωμ[α]τα
 3 ειπεν δε αυτω ιουδας λεγων διαμαρτυρια διαμεμαρτυρη
 ται ημειν ο ανθρ[ω]πος λεγων ουκ οψεσθε τω προσωπον
 μου εαν μη ο αδελφος υμων ο νεωτερος μεθ υμων η

fol. 21^v.

XLIII.

ρλζ

4 ει μ[εν] ουν αποστελλεις τον αδελφον ημων μεθ ημων καταβησομεθα
 5 και αγραξ[σο]μεν σοι βρωματα ει δε μη αποστελλεις τον αδ[ελ]φον ημων
 μεθ ημων ου πορευσομεθα ο γαρ ανθρ[ω]πος ειπεν ημ[ιν] λεγων
 ουκ οψεσθε μου τω προσωπον εαν μη ο αδελφος υμων [ο νεωτερος

6 μεθ υμων ην ειπεν δε ισραηλ τι εκακοποιησατε μ[οι αναγγει
 7 λαντες τω ανθρωπω ει εστιν υμειν αδελφος οι δε ειπ[αν] ερω [των
 εφηρωτησεν ημας ὁ ανθρωπος και την γενεαν ημων λεγων [ει ε
 τι ὁ πατηρ υμων ζη ει εστιν υμειν αδελφος και απηγγ'ειλαμ[εν
 αυτω κατα την επερωτησιν ταυτην μη ηδειμεν οτι ερει ημε[ιν
 8 αγαγετε τον αδελφον υμων ειπεν δε ιουδας προς ισραηλ το[ν
 πατερα αυτου αποστειλον το παιδαριον μετ εμου και ανασταντ[ε]ς
 πορευσομεθα ινα ζωμεν και μη αποθανωμεν και ημεις και
 9 συ και η αποσκευη ημων εγω δε εκδεχομαι αυτον εκ χειρος
 μο]υ ζητησον αυτον εαν μη αγαγω αυτον προς σε και στησω
 αυ]τον εναντιον σου ημαρτηκως εσομαι εις σε πασας τας ημε
 10 ρα]ς ει μη γαρ [ε]βραδυναμεν ηδη αν επεστρεψαμεν δις
 11 ει]πεν δε αυτοις ισραηλ' ο πατηρ αυτων ει ουτως εστιν τουτο

fol. 22^r.
 XLIII.

ρλη

11 ποιησ]ατε λαβετε απο των καρπων της γης εν τοις αγ'γειοις
 υμων] και καταγαγετε τω ανθρωπω δωρα της ρητε[ι]νης
 και του] μελειτος θυμιαμα και στακτην και τερμινθον και κα
 12 ρυα κ]αι το αργυριον δισσον λαβετε εν ταις χερσ[ε]ν υμων το αρ
 γυριο]ν το αποστραφεν εν τοις μαρσιπποις υμων ο απεστρε
 13 ψατε μ]εθ υμων μηποτε αγνοημα εστιν και τον [α]δελφον
 υ]μων λαβετε και ανασταντες καταβητε προς τον ανθρω
 14 π]ον ο δε θε̄ς μου δωη υμειν χαριν εναντιον του ανθρωπου
 κ]αι αποστειλαι τον αδελφον υμων τον ενα και τον βενιαμειν
 15 ε]γω μεν γαρ καθα ητεκνωμαι ητεκνωμαι λαβοντες δε οι αν
 δ]ρες τα δωρα και το αργυριον διπλουν ελαβον εν ταις χερσιν
 αυτων και τον βενιαμειν και ανασταντες κατεβησαν εις αι[γυ
 16 π]τον και εστησαν εναντιον ιωσηφ ἴδεν δε ιωσηφ αυτου[ς
 και τον βενιαμειν τον αδελφον αυτου και ειπεν τω ε[πι της
 οικιας αυτου εισαγαγε τους ανθρωπους εις την οικ[ιαν και
 σφαζον θυματα και ετοιμασον μετ εμου γαρ φαγο[νται οι αν
 17 θρωποι ουτοι αν]τους την μεσημβριαν εποιησεγ [δε ο αν
 θρωπος καθα ειπεν ιωσηφ και εισηγαγεν τους ανθ[ρω]πους

fol. 22^v.
 XLIII.

ρλθ

17, 18 εις τον οικον τον ιωσηφ ἴδοντες δε οι ανθρω[πο]ι ο[τι] εισηχθη
 σαν εις τον οικον ιωσηφ ειπαν δια το αργυριον το απο[στραφεν
 εν τοις μαρσιπποις ημων την αρχην ημεις εισαγομε[θα του
 συκοφαντησαι ημας και επιθεσθαι ημειν του λαβε[ιν] ημας
 19 εις παιδας κα[ι] το[υ]ς ονους ημων προσελθοντες δε προ[ς τον
 ανθρωπον τον επι του οικου ιωσηφ ελαλησεν αυτω εν τ[ω] πυ
 20 λωνι του ο[ι]κου λεγοντες δεομεθα κ̄ε κατεβημεν την [αρχην
 21 πριασθαι βρωματα εγενετο δε ηνικα ηλθομεν εις τ[ο] κ[α]ταλ[υ
 σαι και ηνοιξαμεν τους σακκους ημων και τοδε το αργυριον ε
 κ]α[σ]του εν τω μαρσιππω αυτου το δε αργυριον ημων εν σταθμ[ω]

XLIII. 16 (α)ν(τους)ν* ρ^ο

22 α]πεστρεψαμεν νυν εν ταις χερσιν ημων και αργυριον ετερ[ον
 ην]εγ'καμεν μετ αυτων αγορασαι βρωματα ουκ οίδαμεν τις
 23 ενεβα]λεν το αργυριον εις τους μαρσιππους ημων ειπεν δε αυτο [εις
 ο ανθρ]ωπος ειλεως υμιν μη φοβεισθε ο θς υμων και ο θς των
 πατερων] υμων δεδωκεν υμιν θησαυρους εν τοις μαρσιπποις
 24 αυτους τον] συμεωνα και ηνεγκαν υδωρ νιψαι τους ποδας αυτων
 25 και εδωκε]ν χο[ρτα]σματα τοις ονοις αυτων ητοιμασαν δε τα
 δωρα ε]ως του ελθειν ιωσηφ μεσημβριας ηκουσαν γαρ οτι εκει

fol. 23^r.

XLIII.

ρμ

25, 26 μελλει αρισ]τ[αν] εισηλθεν δε ιωσηφ εις την οικιαν και προσηνεγ'
 καν αυτω] τα δωρα α ειχον εν ταις χερσιν αυτων εις τον οικον και
 27 προσεκυ]νησαν αυτω επι προσωπον επι την γην ηρωτησεν δε αυ
 τους π]ως εχετε και ειπεν αυτοις ει υγαινει ο πατηρ υμων ο πρεσ
 28 βυτης] ον ειπατε ετι ζη οι δε ειπαν υγαινει δ παις σου ο πατηρ
 ημων] ετι ζη και ειπεν ευλογητος δ ανθρωπος εκεινος τω θω και
 29 κυψαντ]ες προσεκυνησαν αυτω αναβλεψας δε τοις οφθαλμοις αυτου
 ε]ιδεν τον βενιαμιν τον αδελφον αυτου τον ομομητριον και ειπεν
 ουτος αδελφος υμων ο νεωτερος ον ειπατε προς με αγχαρειν και ειπεν
 30 ο θς σε ελεησαι τεκνον εταραχθη δε ιωσηφ συνεστρεφετο γαρ τα
 31 οντερα αυτου επι τω αδελφω αυτου και εζητει κλαυσαι εισελθων δε εις
 31 το ταμειον εκλαυσεν εκει και νιψαμενος το προσωπον ενεκρατευ
 32 σ]ατο και ειπεν παραθετε αρτους και παρεθηκαν αυτω μονω και αυτοις
 καθ εαυτους ου γαρ ηδυναντο οι αιγυπτιοι συνεσθιειν μετα των εβραι
 33 ων αρτους βδελυγμα γαρ εστιν τοις αιγυπτιοις πας ποιμην προβατω
 ε]καθισαν δε εναντιον αυτου ο πρωτοτοκος κατα τα πρεσβυτερεια αυτου
 και ο νεωτερος κατα την νεοτητα αυτου εξισταντο δε οι ανθρωποι εκασ
 34 τος προς τον αδελφον αυτου ηραν δε μεριδας παρ αυτου προς αυτους
 εμεγαλυνθη δε η μερις βενιαμιν παρα τας μεριδας παντων πεν
 ταπλασιως προς τας εκεινων επειον δε και εμεθυσθησαν μετ αυτου

fol. 23^v.

XLIV.

ρμα

1 και ενετειλατο ιωσηφ τω οντι επι της οικιας α[υτο]υ [λεγων πλησατε
 τους μαρσιππους των ανθρωπων βρωματων οσα εα]ν δυνωνται
 2 αραι και εμβαλετε εκαστου το αργυριον επι του στοματ[ος του μαρ
 3 σιππου και το κονδυ μου το αργυρουν εμβαλετε εις τον μαρ]σιππον
 του νεωτερου και την τιμην του σειτου αυτου εγενηθη δε κατ[α το ρη
 3 μα ιωσηφ καθως ειπεν το πρωι διεφασεν και οι ανδρες α]πεστα
 4 λησαν αυτοι και οι ονοι αυτων εξελθοντων δε αυτων την π[ολιν ου
 κ απεσχον μακραν και ιωσηφ ειπεν τω επι της οικιας αυτ]ρου ανα
 5 στας επιδιωξον οπισω των ανθρωπων και καταλημψη αυτους
 και ερεις α[υτο]ις τι οτι απεδωκατε πονηρα αντι καλων ινα τι εκλεψα
 5 τε μου το κονδυ το αργυρουν ου τουτο εστιν εν ω πεινει ο κς μου
 αυτος δε οιωτισμω οιωνιζεται εν αυτω πονηρα συντετελεσ

XLIII. 25 (μεσημβριας appears to be dotted (deletion?))

6 τε α πεποιηκατε ευρων δε αυτους ειπεν αυτοις κατα τα ρηματα
 7 ταυτα οι δε ειπαν αυτω ἵνα τι ο κ̄ζ λαλει κατα τα ρηματα ταυτα
 8 μη γενοιτο τοις παισιν σου ποιησαι κατα το ρημα τουτο ει το μεν
 αργυριον ο ευρηκαμεν εν τοις μαρσιπποις ημων απεστρεψα
 μεν προς σε εκ γης χανααν πως δ αν εκλεψαμεν εκ του οικου
 9 του κυριου σου αργυριον η χρυσιον παρ ὧ αν ευρεθη το κονδυ
 των παιδων σου αποθνησκειτω ημεις δε εσομεθα τω κ̄ω
 10 ημων παιδες ο δε ειπεν και νυν ως λεγετε ουτως εσται παρ

fol. 24^r.
 XLIV.

ρμβ

10 ω αν ευρεθη] τῳ κονδυ εσται μου παις ὑμεις δε [εσεσθε καθαροι
 11, 12 και σπενσαν]τες καθειλαν εκαστος τον μαρσιππον [αυτου ηρευνα
 δε απο του πρ]εσβυτερου αρξαμενος εως ηλθεν επι [τον νεωτερον
 13 και ευρεν] το κονδυ εν τῳ μαρσιππῳ τῳ βενιαμειν [και διερρηξαν
 τα ιματια] αυτων και επεθηκαν εκαστος τον μαρσιπ[πον] αυτου
 14 επι τον ονο]γ αυτου και ὑπεστρεψαν εις την πολιν εισηλθεν [δε] ἰουδας
 και οι αδελ]φοι αυτου προς ἰωσηφ αυτου ετι οντος εκει και ε[π]εσαν εναν
 15 τι]ον αυτου επι την γην ειπεν δε αυτοις ἰωσηφ τι το πραγμα τουτο εποιη
 16 σα]τε ουκ ειδητε οτι οιωτισμῳ οιωνιετε ανθρωπος οιο[ς] εγω ειπεν
 δε]ε ἰουδας τι αντερουμεν τῳ κ̄ω η τι λαλησωμεν η τι δικαιοφωμεν ο δε
 θε]ε ευρεν την αδικιαν των παιδων σου ειδου εσμεν οικετ[αι τῳ] κ̄ω ημων
 17 και] ημεις και παρ ω ευρεθη το κονδυ ειπεν δε ἰωσηφ μη μ[οι γε]
 νοιτο ποι
 ησ]αι το ρημα τουτο ὁ ανθρωπος παρ ω ευρεθη το κονδυ αυ[τος]
 εσται μου παις
 18 υμ]εις δε αναβητε μετασωτηριας προς τον πατερα ὑμων [εγ]γισας δε αυ
 τῳ] ἰουδας ειπεν δεομαι κ̄ε λαλησατω ο παις σου ρημα εναν[τιο]ν
 σου και μη
 19 θυ]μωθης τῳ παιδι σου οτι συ ει μετα φαραω κ̄ε συ ηρ[ωτ]ησας τους π[αι
 20 δας] σου λεγων ει εχετε πατερα η αδελφον και ειπαμεν τ[ω] κ̄ω
 εστιν [ημιν]
 πατ]ηρ πρεσβυτερος και παιδιον εκ γηρους νεωτερον [αυτ]ω και ο αδ[ελ
 φος] αυτου απεθανεν αυτος δε μονος υπελειφθη τη μη[τρι] αυτου ο δε
 21 πατ]ηρ αυτον ηγαπησεν ειπας δε τοις παισιν σου κατα[γαγ]ετε αυτο[ν]

fol. 24^v.

XLIV.

ρμγ

21, 22 προς με και επιμ]ελουμαι αυτου και ειπαμεν τῳ κ̄ω [ου δυνησεται
 το παιδιον καταλι]πειν τον πατερα εαν δε καταλιπη τον πα[τερα] αποθα
 23 νειται συ δε επι]ας τοις παισιν σου εαν μη καταβη ὁ αδελ[φος] υμων
 24 ο] νεω[τερος μεθ] υμων ου προσθησεσθε ετι ἴδειν το προ[σωπον] μου και
 εγενετ[ο] ηγ[ικ]α [α]νεβημεν προς τον παιδα σου πατερα δε [ημων
 25 απηγ]γ[ει]λαμεν αυτω τα ρηματα του κ̄υ ειπεν δε ημειν [ο πατηρ] ημων
 26 βαδισαντες παλιν αγορασατε ημειν μικρα βρωματα ημει[ς] δε ειπα
 μεν ου δυνησομεθα καταβηναι αλλ ει μεν ο αδελφος ημων [ο

XLIV. 17 (μο)ι²⁰ ι* υ^ο

νεωτε[ρο]ς καταβαινει μεθ ημων καταβησομεθα ου γαρ δυνασ[ο]
 μεθα [ιδει]ν το προσωπον του ανθρωπου του αδελφου του ν[ε]
 27 φτου μ[η] οντος μεθ ημων ειπεν δε ο παις σου ο πατηρ ημων
 προς ημ[α]ς υμεις γεινωσκετε οτι δυο ετεκεν μου η γυνη
 28 και εξη[λθ]εν ο εις απ εμου και ειπατε οτι θηριοβρωτος γεγον[ε]
 29 και ουκ [ει]δεν αυτον ετι και νυν εαν λαβητε ουν και του
 τον εκ τ[ο]υ προσωπου μου και συμβη αυτω μαλακια εν τη οδ[ω]
 30 και κατα[ξ]ετε μου του γηρας μετα λυπης εις αδου νυν ουν
 εαν εισπ[ο]ρευωμαι προς τον παιδα σου πατερα δε ημων [και
 τ]ο παιδι[ον] μη ην μεθ ημων η δε ψυχη αυτου εκκρεματ[αι]
 31 εκ της το[υ]του ψυχης και εσται εν τω ιδειν αυτον μη ον το πα[ι]

fol. 25^r.

[ρμδ]

c. 2 ll. lost.

XLIV.

32 εκδε[δε]κται το παιδιον παρα του πατρ[ος] λεγων εαν
 μη αγαγω αυτον] προς σε και στησω αυτον ενωπιον^{σου} ημ[αρτη]κως
 33 εσομαι πασα[ς] τας ημερας νυν ουν παραμενω σοι [παις αντι
 του παιδιου οι]κετης του κ̄υ το δε παιδιον αναβητω μετα των αδελ
 34 φων πως γαρ α]ναβησομαι προς τον πατερα του παιδιου μη [ο]ντος με
 I θ ημων] να μη ιδω τα κακα α ευρησει τον πατερα μου και ουκ ηδυνα
 XLV. το ιωσ]ηφ ανεχεσθαι παντων των παρεστηκοτων αυτω αλλα ειπειν
 εξαπ]οστειλατε παντας απ εμου και ου παρεστηκει ουδεις ετι τω ιω
 2 σηφ η]νικα ανεγνωριζετο τοις αδελφοις αυτου και αφηκεν φωνην
 μετα] κλαυθμου ηκουσαν δε παντες οι αιγυπτιοι και ακουστον εγενετο
 3 εις το]ν οικον φαραω ειπεν δε ιωσηφ προς τους αδελφους αυτου εγ'
 γισατ]ε προς με και ηγ'γισαν και ειπεν εγω ειμι ιωσηφ ο αδελφος υ
 5 μων] ον απεδεσθε εις αιγυπτον νυν ουν μ[η] λυπεισ]θε μηδε σκλη
 ρον υ]μειν φανητω οτι απεδεσθε ωδε εις γαρ ζωην απεστειλεν
 6 με ο]θς εμπροσθεν υμων τουτο γαρ δευτερον ετος λειμος επι της γης
 7 και ε]τι λοιπα πεντε ετη εν οις ουκ εσται αροτριασις ουδε αμητος
 απεστει
 λεν γαρ με] ο θς εμπροσθεν υμων υπολειπεσθε υμων καταλιμμα

fol. 25^v.

[ρμε]

c. 2 ll. lost.

XLV.

8 απεσταλκατ]ε ωδ[ε] αλλ η ο]θς κα[ι] εποιησεν με ως
 πατερα φαρα]ω και κυριον παντος του οικου αυτου κ[αι] αρχοντα πασης
 9 γης αιγυ]πτου σπευσαντες ουν αναβητε προς το]ν πατερα μου και
 ειπατε αυτω ταδε λεγει ο υιος σου ιωσηφ επ[ο]ιησεν με ο θς
 κ̄ν πασης γης αιγυπτου καταβητ]ι ουν το ταχος προ[ς] με και μη μει
 10 νης και κατοικησεις εν γη γεσεμ αραβιας και εση εγ'γυς μου συ και
 οι υιοι σου και οι υιοι των υιων σου και τα προβατα σου και αι [βοες
 11 σου και οσα σοι εστιν και θρεψω σε εκει ετι γαρ πεντε ετη λει[μος
 12 να μη εκτριβης συ και οι υιοι σου και τα υπαρχοντα σου ιδου ο]ι ο
 φθαλμοι υμων βλεπουσιν και οι οφθαλμοι βενιαμειν του α[δελ]

XLIV. 32. σου] om.* add.°

13 φου μου οτι το στρομα μου το λαλουν προς υμας απαγγειλατε ουν [τω
 πατρι μου πασαν την δοξαν μου την εν αιγυπτω και οσα ειδατε
 14 και ταχυαντες καταγαγετε τον πατερα μου εδδε και επιπεσω
 επι τον τραχηλον βενιαμειν του αδελφου εκλαυσεν επ αυ[τω
 15 και βενιαμιν εκλαυσεν επι τω τραχηλω αυτου και καταφ[ι
 λησας παντας τους αδελφους αυτου εκλαυσεν επ αυτοις και
 16 μετα ταυτα ελαλησαν οι αδελφοι προς αυτον κα[ι δ]ιεβη[θη]

fol. 26^v.
 XLV.

[ρμϛ]
 16 η φωνη εις τον οικον φαραω λεγοντες η[κασιν οι αδελφοι ιωσηφ εχαρη
 17 δε φαραω] κα[ι] η θεραπεια ειπεν δε φαραω προς ιω[σηφ ειπον τοις
 αδ]ελφοις σου τουτο ποιησατε γεμεισατε τα φορει[α υμων και απελ
 18 θατε εις γην χανααν και παραλαβοντες τον πατερα υμων και τα [υπαρ
 χοντα ηκετε προς με και δωσω υμειν παντων των αγαθων αιγυ
 19 πτου και φαγεσθε τον μυελον της γης συ δε εντειλαι ταυτα λαβειν
 αυτο[ις]
 αμαξας εκ της αιγυπτου τοις παιδιοις υμων και ταις γυναιξιν και αν[α
 20 λαβοντες τον πατερα υμων παραγεινεσθε και μη φεισεσθε τοις οφ[θαλ
 21 μοις των σκευων υμων τα γαρ παντα αγαθα αιγυπτου υμειν εσται επ[οι
 ησεν δε ουτως και οι υιοι ισραηλ και εδωκεν αυτοις αμαξας ιω[σηφ
 22 κατα τα προειρημενα υπο φαραω του βασιλευς και [εδωκεν] εν αυτρι[ς επι
 22 σειτισμον εις την οδον και πασιν εδωκεν δισσας στολας τω δε β[ενι
 23 αμειν εδωκεν τριακοσιους χρυσους και πεντε εξαλλασσουσας στ[ολας
 23 και τω πατρι αυτου απεστειλεν κατα τα αυτα και δεκα ονουσ [αρτους
 24 απο παντων των αγαθων αιγυπτου και δεκα υμιονουσ αιρουσας [αρτους
 24 εις οδον τω πατρι αυτου εξαπεστειλεν δε τους αδελφους αυτου [και
 25 επορευθησαν και ειπεν αυτοις μη οργιζεσθε εν τη οδω [και ανε
 βησαν εξ αιγυπτου και ηλθαν εις γην χανααν προς ιακωβ τον πα[τερα]

fol. 26^r.

[ρμζ]

l. l. lost.

XLV.

26 γ[η]ς αιγυπτου και εξεστη τη διανοια ια[κωβ ου γαρ επιστευ
 27 σεν αυτοις ελαλ]ησαν δε αυτω παντα τα ρηματα ιωσηφ [οσα ειπεν αυτοις
 ιδω]ν δε τα]ς α]μαξας ας απεστειλεν ιωσηφ ωστε αναλαβειν αυτον [ανε
 28 ζωπυρησεν το π̄να ιακωβ του πατρος αυτων ειπεν δε ισραηλ μεγα
 μοι εστιν ει ετι ο υιος μου ιωσηφ ζη πορευθεις οψομαι αυτον προ του

XLVI.

1 με αποθανειν απαραι δε ισραηλ αυτοσ και παντα τα αυτου ηλθεν επι του
 2 φρεαρ του ορκου και εθυσεν θυσιαν τω θ̄ω του πατρος αυτου ισαακ ειπεν
 3 δε ο θ̄ς ισραηλ εν οραματι νυκτος λεγων εγω ειμι ο θ̄ς των πατερων
 σ]ου μη φοβου του καταβηναι εις αιγυπτον εις γαρ εθνος μεγα ποιη
 4 σω] σε εκει και εγω καταβησομαι μετα σου εις αιγυπτον και εγω ανα
 βι]βασω σε [ει]ς τελος και ιωσηφ επιβαλει τας χειρας επι τους οφθαλ
 5 μο]υς σου ανεστη δε ιακωβ απο του φρεατος του ορκου και ανελαβον
 οι υ]ιοι ιακωβ ισραηλ τον πατερα αυτων και την αποσκευην και τας
 γυνα]ικας αυτων επι τας αμαξας ας απεστειλεν ιωσηφ αραις αυτον

XLV. 23 η(μιονους)l.* η^c

6 και αν]αλαβοντες τα ὑπαρχοντα αυτων και πασαν την κτησιν ην εκτη
 σαντ]ο εν γη χαναν και εισηλθεν εις αιγυπτον ιακωβ και παν το σπερ
 7, 8 μα αυτ]ου ηγαγεν εις αιγυπτον ταυτα δε τα ονοματα των υιων ισραηλ
 των] εισπορευθεντων εις αιγυπτον ιακωβ και οι υιοι αυτου πρω
 9 τοτο]κος ιακωβ ρουβην υιοι δε ρουβην ενωχ και φαλλου ασρω[ν

fol. 27^v.
 LXVI.

[ρμη]

10 και χαρμι υιοι δε] συμε[ων ιεμουηλ και ιαμιν και αωδ
 11 και ιαχιμ κ]αι σααρ και σαουλ υιος τη[ς χανανιτιδος υιοι δε λει
 12 γηρσων] και γααθ και νεραρει υιοι δε [ιουδα ηρ και αυναν και
 ση]λωμ και φαρες και ζαρα απεθανεν [δε η]ρ και α]υναν εν γη χα
 13 ναν εγενοντο δε υιοι φαρες ασρωμ και ιεμουηλ υιοι δε [ισσαχαρ
 14 θωμα και φουδ και ιασουμ και ζαμβραμ υιοι δε ζαβουλων
 15 σεδερ και αλλων και αιηλ ουτοι υιοι λειας ους ετεκεν τω ιακωβ
 εν] τη μεσοποταμια της συριας και δειναν την θυγατερα αυτου πασαι
 16 αι ψ]υχαι υιοι και θυγατερες λγ υιοι δε γαδ' σαφων και αγ'γεις και
 17 σα]υνεις και θασσοβαμ και οαρρας και αριηλεις ουτοι δε υιοι ασηρ
 ιε]μνα και ιεουσσουαρ και εουλ και αβαρια και σαρα αδελφη αυτων
 18 υιοι δε [α]βαρια χοβορ και μελχειηλ ουτοι υιοι ζ[ελ]φας ην εδωκεν
 λαβαν λεια τη θυγατρι αυτου η ετεκεν τουτους [τ]ω ιακωβ δεκα
 19 και εξ ψυχαι υιοι δε ραχηλ γυναικος ιακωβ ιωσηφ και βενιαμιν
 20 εγενοντο δε υιοι ιωσηφ εν γη αιγυπτω ους ετεκεν αυτω [ασ]ξηνεθ
 θυγατηρ πετεφρη ιερεως ηλιουπολεως τον μανασση κ]αι τον εφραειμ
 εγενοντο δε υιοι μανασση ους ετεκεν αυτω η παλλακη [η] συρα τον
 χαμειρ χαμειρ δε εγεννησεν τον γαλααδ' υιοι δε αιφ]ραιμ αδελ
 21 φου μανασση σουθαλααμ και τααμ υιοι σουθαλααμ ε[δεμ υιοι δε

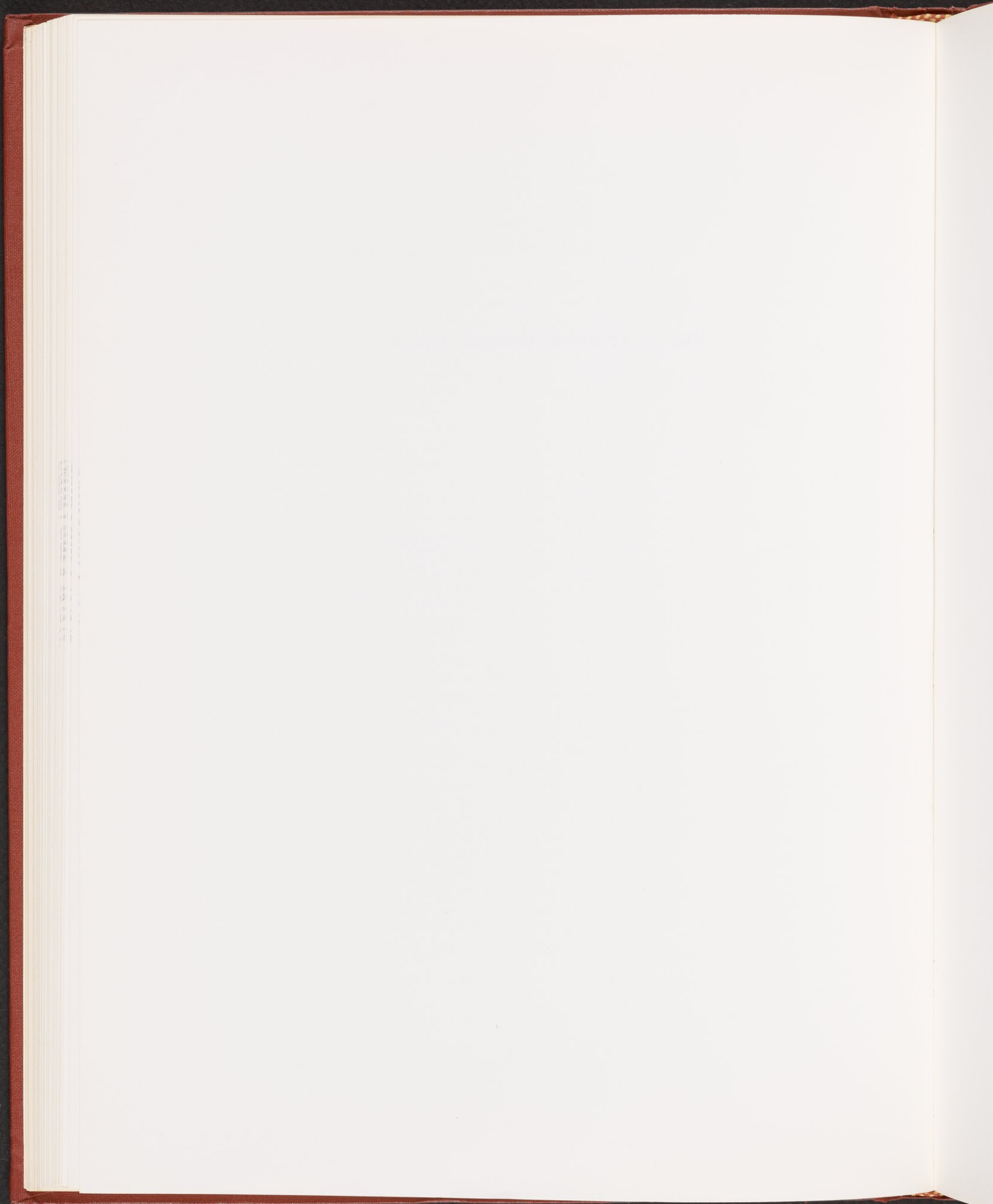
fol. 27^r.
 XLVI.

[ρμη]

21 βενιαμιν βαλα και χοβωρ και ασ]βηλ [εγενοντο δε υιοι βαλα γηρα
 και νοεμαν και αγχεις και ρ]ωφ και [μα]μφεως και οφειμ[ιν γηρα δε
 [εγεννη]
 22 σεν τον αραδ ουτοι υ]ιοι ραχηλ ους ετεκεν τω ιακωβ [πασαι ψυχαι ιη
 23, 24 υιοι δε δαν]ασομ κ[αι] υιοι νεφθαλει ασιηλ γωϋνι και σαρας και σ[υλλημ
 25 ουτο]ι υιοι βαλλας ην εδωκεν λαβαν ραχηλ τη θυγατρι αυτου και ετεκ[εν
 26 τουτους τω ιακωβ πασαι αι ψυχαι ζ πασαι δε αι ψυχαι αι εισελθ[ου
 27 σα]ι μετα ιακωβ εις αιγυπτον οι εξελθοντες εκ των μηρων αυτου
 27 χωρις των γυναικων υιων ιακωβ πασαι αι ψυχαι ξF υιοι δε ιωσ[ηφ
 ο γενομενοι αυτω εν αιγυπτω ψυχαι θ απασαι αι ψυχαι αι εισελ[θουσαι
 28 μετα ιακωβ εις αιγυπτον οδ τον δε ιουδαν απεστειλεν εμ[προσ
 29 θεν αυτου προς ιωσηφ συναντησαι αυτω καθ ηρωων πολ[ιν εις
 29 γην ραμεσ[ση] ζευξας δε ιωσηφ τα αρματα αυτου ανεβη ει[ς συναν
 τησιν ισραηλ [τω] πατρι αυτου καθ ηρωων πολιν και οφθ[ε]ις αυτω ε
 πεπεσεν επι τογ τραχηλον αυτου και εκλαυσεν κλαυθμω πλειον[ι
 30 και ειπεν ισραηλ προς ιωσηφ αποθανουμαι απο του νυν επι εω

31 ρακα το προσ]ωπονσου ετι γαρ συ ζης ειπεν δε ἰωσηφ προς τους αδ[ελ
φους αυτου] αναβας απαγ' γελω τω φαραω και ερω αυτω οι αδελ[φοι
32 μου και ο σ]ικος του πατρος μου ηκασιν εκ γης χανανα προς με οι α[νδρ
ες ει]σιν ποιμενες ανδρες γαρ κτηνοτροφοι ησαν και τα κτην[η και
33 τους] βοας και παντα τα αυτων αγειοχασιν εαν ουν καλεση ὑμας

PART II: TEXTUAL-CRITICAL ANALYSIS

A. ALLGEIER'S ANALYSIS OF PAP. 961 AND 962

As a sequel to F. G. Kenyon's preliminary analysis of Pap. 961 and 962 at the time of their publication, an investigation into their textual character was made by Arthur Allgeier, Professor of Old Testament Literature and Exegesis at the University of Freiburg.¹ His published study was reviewed by H. M. Orlinsky and J. W. Wevers in the *Jewish Quarterly Review*² and *Theologische Rundschau*³ respectively.

Allgeier made his collations of Pap. 961 and 962 on the basis of the transcribed texts prepared by Kenyon and published as fasc. IV of *The Chester Beatty Biblical Papyri*. His reliance on these texts is unfortunate since they contain numerous mistakes, many of which are of text-critical significance (cf. the Preface of this study). The facsimiles of both papyri were published while Allgeier was conducting his investigation,⁴ and could presumably have been made available to him for consultation.

The "Vorwort" and "Einleitung" raise high expectations for a thorough and sound study. Allgeier emphasizes that a mere comparison of Pap. 961 and 962 with other textual traditions is not sufficient. One must do more than simply enumerate variant readings. The "Zeugenswert" of each papyrus needs to be established, and with the help of both the text of Ⓞ reconstructed. Concerning the papyri the question must be asked to what extent they deviate from the original text and what they contribute to our knowledge of the Septuagint translation of Gn. Papyri 961 and 962 have to be assigned a place in the history of textual development.

Few would disagree with Allgeier's aims. It is disconcerting, however, to find that in his study he makes no systematic attempt to reconstruct Ⓞ where the two papyri are extant. Admittedly, such a reconstruction is not always an easy task, and anyone engaged in it is beset with many uncertainties. But the attempt must nevertheless be made, since without it not even an approximately accurate assessment of Pap. 961 and 962 is possible.

Following in the footsteps of Lagarde whose axioms of textual criticism he quotes (p. 9) Allgeier insists on the necessity of the text-critic's thorough acquaintance with the character of the translation of Gn. The style and methods of the translator are of primary importance. Yet one searches in vain for a single instance where Allgeier has put such understanding of and familiarity with the work of the translator to good use. An example will illustrate the point: 24,37 παροικῶ 961+] οικω 962+; Ⓞ has *y^sb* which nowhere in Gn is translated by παροικω, the latter being reserved for *gwr*, but on occasion introduced secondarily. One can, therefore, conclude with confidence that Pap. 962 has preserved the original reading in this instance. Allgeier simply includes οικω in his list of variants (p. 24), but offers no comment.

Since Allgeier made use of the Larger Cambridge Septuagint Pap. 961 and 962 were collated to MS. A. This in itself would not meet with objections since it is essentially

¹ *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch* (Studien zur Geschichte und Kultur des Altertums. XXI. 2), Paderborn, 1938.

² JQR 32, 1941-42, pp. 89-95.

³ ThR 22, 1954, pp. 115-120.

⁴ Pap. 961: 1935; Pap. 962: 1936.

immaterial what kind of text is made to serve as a point of departure. For Allgeier with his obvious bias in favour of MS. A, collation to this text could only compound the problem. At various points Allgeier admits that A cannot *in toto* be identified with \textcircled{G} . Though one of our earliest manuscripts and hence one of considerable importance, A deserves no higher status than that of *primus inter pares*. Writes Allgeier,

Man muss sich darüber klar sein, dass die gesammte Tradition in eine einseitige Perspektive gerückt ist und die Gewinnung eines objektiven Bildes erschwert wird. Man muss, um richtig zu sehen, A selbst in die Untersuchung einbeziehen können und erst seinen Zeugenwert festzustellen suchen. (p. 32)

A few statements are then made concerning the general character of MS. A, but Allgeier's correct insight is never applied to individual variants. Though lists of relevant textual evidence from other manuscripts are supplied, this material plays no role in determining the original Septuagint text. Allgeier's only conclusion in this regard is that Pap. 961 and 962 are related to many manuscripts (p. 25)! Repeatedly one finds MS. A sitting in judgment over the papyri, assessing their loyalty or disloyalty to \textcircled{G} .

In the section entitled "Die Sonderlesarten" (p. 26ff.) a number of variant readings are singled out for special attention because—according to Allgeier—no "mechanische Ursache" can account for their existence. A detailed look at some of these will illustrate the use to which Allgeier puts MS. A.

29,6 καί 961 + = \textcircled{M}] pr ετι αυτου λαλουντος c. var A f 71' 59' 509 Co Eth^{-CR^a}
 29,6 προβάτων 961 + = \textcircled{M}] + του πατρος αυτης c. var 17'-135-426-01 b^{-314 537} d f
 t 71' 59' 509 La^S Arab Co Eth; + του πατρος αυτης αυτη γαρ εβοσκεν τα προβατα
 του πατρος αυτης A Sa¹⁹

Allgeier speaks in this connection of omissions in Pap. 961. But is it correct to consider these variants omissions? On closer scrutiny it becomes clear that both additions in MS. A are accretions from v. 9. In fact MS. A has added more in 29,6 than any other manuscript. How Allgeier can present these variants as a problem of omission is difficult to understand. Clearly, in this instance A shows itself to be the least reliable of all Greek manuscripts. Pap. 961, on the other hand, has preserved the original text.

30,21 δίνα 961 (δεινα) + = \textcircled{M}] + και εστη του τεκνειν A La^S

As in the preceding instance there is here no question of omission in Pap. 961. Ms. A has added the phrase from 29,35. Pap. 961 and not MS. A contains the true text of \textcircled{G} .

45,3-4 ἐγώ (3) -αὐτοῦ (4)]_Λ 962

45,3 ἰωσήφ] + ο αδελφος υμων ον απεδοσθε εις αιγυπτον A^c

45,4 εἶπεν^{1°} - ἤγγισαν] A

Allgeier's comments on the Greek text at this point demonstrate clearly his failure to place variant readings in the context of all available textual evidence. He argues that Pap. 962 added ἐγγίζετε (but see revised text of 962) προς με και ηγγισαν και ειπεν after αυτου of v. 3, and then omitted ετι (v. 3)—αιγυπτον (v. 4). Allgeier further explains that the omission in Pap. 962 was intentional, serving the purpose of avoiding unnecessary repetition in the "Wiedererkennungsszene." Only an examination of Pap. 962 and MS. A in isolation from all other textual evidence could lead Allgeier to such a far-fetched conclusion. The variant reading in Pap. 962 was caused by parablepsis (τους αδελφους αυτου (v. 3)—τους αδελφους αυτου (v. 4)). Admittedly, the omission

leaves an intelligible text, but this does not prove it intentional. Chances of parablepsis were rather enhanced precisely because of this fact. Ms. A is once again more out of line than any other Greek manuscript. The addition in v. 3 of A comes from v. 4, and the omission in v. 4 is possibly the result of parablepsis, if A read *και ειπεν* instead of *ειπεν δε* as do two other manuscripts.

No less detrimental than his preferential treatment of MS. A, and directly related to the latter, is Allgeier's facile recourse to Hebrew influence. For each papyrus a list of instances is given which allegedly shows such influence. A few examples will illustrate the point in question.

13,17 *αὐτήν* 961 + = (M) + *και τω σπερματι σου εις τον αιωνα* A *b f*⁻⁵³ 121-424-619
122 La^I Sa

Pap. 961 has retained the reading of (C). The addition in A+ comes from v. 15. There is here, therefore, no need to posit Hebrew influence on the text of 961.

19,25 *ταύταξ* 961 + = (M) + *εν αις κατωκει εν αυταις λωτ* A

Again there is no question of omission, and, hence, of Hebrew influence. The addition in A comes from v. 29.

20,18 *συγκλείων* 961 + = (M) A 646 La^E Arab

Rather than an addition in Pap. 961 we have here an *ad sensum* omission in A+ (cf. *συνεκλεισεν*).

31,32 *ἐπιγνώθι—οὐθέν* 961 (vid) +] *tr post ημων* c. var A F M O⁻⁵⁸ C' n 344'-730
γ^{-318' 527} *z 55 59'* La^x Arm

In connection with this verse Allgeier concocts an elaborate explanation to account for the addition of *και ουχ ευρεν* after *ιακωβ* (v. 33) in Pap. 961+. Reasoning on the basis of A his argument goes essentially as follows: in v. 32 the text of A contains a doublet,

wl' γδ' γ'qb < *και ουκ επεγνω (not εγνω!) παρ αυτω ουθεν*
ουκ ηδει δε ιακωβ

To rectify this situation the "Rezensent von 961" dropped *και ουκ επεγνω παρ αυτω ουθεν* (as well as *επιγνώθι—λαβε*), but in order to retain Laban's vain search in Jacob's tent he added *και ουχ ευρεν* after *ιακωβ* in v. 33. Allgeier concludes,

Der Ausfall von v. 32 in 961 beruht also nicht auf einem mechanischen Verschen, sondern auf Überlegung. (p. 31)

Though giving Allgeier credit for his ingenuity, one cannot agree with his argument. Can *και ουκ επεγνω παρ αυτω ουθεν* be regarded as a rendering of *wl' γδ' γ'qb*? The only support for such a conclusion is that (M) has no more suitable equivalent for the phrase. It would seem more likely that either the Hebrew *Vorlage* of LXX contained an additional phrase, or *και—ουθεν* is simply an *ad sensum* addition (apparently original) answering to *επιγνώθι—λαβε*. The second and major objection to Allgeier's argument is that he not only argues *e silentio*, but in isolation as well. The extant text of Pap. 961 begins in this verse with *ιακωβ*^{1°}. Only if one assumes that the papyrus had the same word order as A does an omission make sense. Unfortunately, Allgeier did not consult the textual evidence at his disposal very carefully, else he would have noticed that a great many manuscripts support a transposition of *επιγνώθι—ουθεν* to the beginning of

the verse (=R²). This order is found in 911 D L 58 *b d f* 30-343' *t* 318'-527 319 509 La^E Arab Co = (M). Pap. 961 apparently supports the same transposition. The addition of *καὶ οὐχ εὗρεν* in v. 33 is an accretion from the same verse, in which the phrase occurs twice, and is, therefore, unrelated to a so-called omission in v. 32.

41,19 *σάρξιν* 961+ = (M) + *καὶ ἐνεμοντο ἐν τῷ ἀχρεῖ* A(sub ✱)

Apparently once again the reading of A is regarded as (G), and, consequently, an omission is assumed for Pap. 961. But how can one entertain such an idea seriously when *καὶ ἐνεμ.*—*ἀχρεῖ* occurs in a similar context in v. 18? Moreover, the asterisk in A likewise seems to indicate the secondary nature of the phrase.

41,35 *φύλαχθήτω* 961+ = (M) *συναχθήτω* c. var A D M 72-01 79* *b* 121-527 55 59' 319

Since the reading of A+ was influenced by *συναχθήτω οὐ σιτος* earlier in the verse, there is no reason for assuming that Pap. 961 has been corrected to the Hebrew.

Summarizing his findings concerning Pap. 961 Allgeier writes,

... im Grunde stellt sich 961 auf den Boden der exegetischen Auffassung, welche die griechische Textzeugen vertreten, und fühlt nicht die Verpflichtung die Reihenfolge des hebräischen Textes Wort für Wort herzustellen. (p. 32; italics A.P.)

Thus far, however, Allgeier has failed to convince his readers of the truth of his contention, and the examples from Pap. 962 show the same kind of identification of MS. A with (G) and unwarranted recourse to Hebrew influence.

34,14 τὸ ῥῆμα τοῦτο 962+ = (M) *τοῦτο* A

Looking at Pap. 962 and MS. A in complete isolation one might be able to defend Allgeier's suggestion that the former underwent Hebrew influence at this point, but in view of the fact that A stands alone against all other witnesses, and that the omission of *το ῥημα* is easily explained as inner Greek development, his conclusion is unacceptable.

39,23 τοῦ δεσμοτηρίου 962+] A 75 76 121 Chr = (M)

It is difficult to see how one can suggest that Pap. 962 has anything to do with Hebrew influence since (M) has no equivalent of *του δεσμοτηριου*. When both 962 and A are placed in the total context of the available textual evidence, it becomes clear that A has omitted the phrase, probably under influence of vv. 21 and 22 (cf. *αρχιδεσμοφύλαξ* in both verses).

44,7 (not 43,7) *κατά*² 962+ = (M) A 59 La^S Bo^{-vw} Eth

Again MS. A is guilty of omission, probably for stylistic reasons: *ποιησαι κατα το ρημα τουτο* > *ποιησαι το ρημα τουτο*. Pap. 962 has preserved the original reading.

44,20 *γήρω*ς νεώτερον = (M) *νεωτερον γηρω*ς A; *εκ γηρου*ς νεωτερον c. var 962 O^{-15'} (*εν γηρα* 72) *b d* 56* *n* 30'-130 *t* 346 *z* 630

In this case neither Pap. 962 nor A has preserved (G). The transposition in A brings together *παιδιον* and *νεωτερον*, while Pap. 962+ contains an *ad sensum* addition. Instead of containing a correction to the Hebrew 962 reflects a late stage in inner Greek textual development: *γηρω*ς > *γηρου*ς; *γηρω*ς pr *εκ*.

44,20 τῆ μητρὶ 962+ = (M) *τῷ πατρὶ* A 422* *b* 44' 59 Syh(mg)

As in the preceding instances there is here no reason for identifying A with Ⓒ. Its reading is simply an *ad sensum* rendering (cf. the two occurrences of $\pi\alpha\tau\eta\rho$ in this verse and the fact that Benjamin's mother had died in Chapter 35).

44,28 $\xi\tau\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\ddot{\upsilon}\nu$ 962+] $\epsilon\tau\iota$ A 17' 129-246; $\epsilon\tau\iota$ $\alpha\chi\rho\iota$ $\nu\upsilon\nu$ O^{-17' 72' 376} 53'-56(mg); $\epsilon\tau\iota$ $\alpha\chi\rho\iota$ $\tau\omicron\upsilon\varsigma$ $\nu\upsilon\nu$ 72' (\wedge $\epsilon\tau\iota$ 72); $\mu\epsilon\chi\rho\iota$ $\nu\upsilon\nu$ b; $\alpha\chi\rho\iota$ $\nu\upsilon\nu$ 376 56(txt) 130 Arm Bo Eth; $\epsilon\tau\iota$ $\nu\upsilon\nu$ 11 392' 76 319; $\alpha\chi\rho\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ 71'; $\epsilon\tau\iota$ $\alpha\chi\rho\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ 128 \approx 346 630; $\cdot d-hnh$ Ⓜ

The situation in the Greek traditions is reasonably clear. If the majority reading $\epsilon\tau\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ is regarded as Ⓒ the variations fall neatly into place. The phrase $\epsilon\tau\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ was an open invitation to alteration in the process of textual development. Most traditions made explicit the idea of "until" in some form or other, while A+ read $\epsilon\tau\iota$ with the preceding phrase but dropped $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ altogether. Allgeier would have us believe that Hebrew influence accounts for the variations in the Greek manuscripts. In fact he calls these "Übersetzungen vom $\cdot d-hnh$ " (p. 30). It is rather to inner Greek development that one must look for an explanation.

Not only is the value of Allgeier's conclusion concerning Hebrew influence on Pap. 961 and 962 highly questionable on account of the fact that MS. A is often uncritically identified with Ⓒ, but its corollary is that insufficient attention is paid to inner Greek development. It seems at times as if Allgeier's mode of operation is to regard the text most unlike the Hebrew as Ⓒ, and then to conclude that all others have undergone Hebrew influence—and this in spite of his contention that the Septuagint translation of Gn is "treu, nur selten frei . . . sogar sklavisch" (p. 34).

Lagarde's second axiom, which states that where two or more variants are extant the free translation of the Hebrew deserves preference over the more literal one as the reading of Ⓒ, is seriously misused by Allgeier. His mechanical application of this rule is in evidence throughout his study, but especially conspicuous in the section dealing with a comparison between the texts of Pap. 961 and 962 (p. 37ff.). Variants are adduced for the purpose of showing that some differences between the two papyri can be explained only via Hebrew. Thus for example: 31,50 $\omicron\rho\alpha$ 961+] $\alpha\rho\alpha$ 962; $r'h$ Ⓜ. Allgeier concludes here that Hebrew $r'h$ was probably originally rendered as $\alpha\rho\alpha$ which suits the context. $\omicron\rho\alpha$ is said to be a correction to the Hebrew. Allgeier himself admits, however, "dass es viel leichter, ja ungezwungen ist, $\alpha\rho\alpha$ aus $\omicron\rho\alpha$ abzuleiten, als umgekehrt . . ." (p. 41). To establish the secondary nature of $\omicron\rho\alpha$ Allgeier argues as follows: the imperative $\omicron\rho\alpha$ is a very rare form in LXX, and one therefore suspects its originality in Gn 31,50; in the context of the LXX text, which differs from Ⓜ, $r'h$ has the function of hnh —but the latter is usually translated by $\iota\delta\omicron\upsilon$. He concludes: " $\omicron\rho\alpha$ = siehe ist daher von allen Seiten her verdächtig. Dagegen leitet $\alpha\rho\alpha$ ungezwungen den kurzen Nachsatz ein: $\alpha\rho\alpha$ $\omicron\upsilon\theta\epsilon\iota\varsigma$ $\mu\epsilon\theta$ $\eta\mu\omega\nu$ $\epsilon\sigma\tau\iota\nu$ " (p. 41). It is true, of course, that $\omicron\rho\alpha$ does not occur elsewhere in Gn and infrequently in LXX. However, what one needs to know is how the *qal* imperative of $r'h$ was usually translated in Gn. In four instances we find $\iota\delta\epsilon$ and in two $\iota\delta\omicron\upsilon$, but the difference between these and 31,50 is that only in the latter is the imperative used in the apodosis of a condition (fut. most vivid), and it is this that probably accounts for the occurrence of $\omicron\rho\alpha$ instead of $\iota\delta\epsilon$ or $\iota\delta\omicron\upsilon$. Furthermore, either a palaeographical error or a stylistic adjustment can readily account for the unique reading of Pap. 962.

39,19 ὅσα ἐλάλησεν (not -σαν!) -λέγουσα 961+] λεγουσης 962(vid) 56'; λαλουσης 458
 Oddly enough Allgeier maintains here that the text of ㊦ read λεγουσης προς αυτον
 λεγουσα, which is allegedly the reading of Pap. 962. To place the papyrus in proper
 perspective it should be mentioned that 962 has a lacuna after λεγουσης. Rather than
 reconstruct a text which has no support in any other manuscript one would assume that
 Pap. 962 testifies to the same text as 56'. In the latter tradition οσα - αυτον was omitted
 and λεγουσα adjusted to agree with της γυναικος αυτου. The variant in 962 is evidently
 a stylistic alteration pure and simple, and has no claim to originality.

Allgeier's over-all conclusions concerning Pap. 961 and 962 are as follows:

P. 961 besitzt ganz sekundäre Züge, die ihn überlieferungsgeschichtlich hinter A stellen,
 und verbindet damit ein höchst altertümliches Gepräge.

P. 962 besitzt sehr altes, in einem Punkten uraltes Gut, das kein anderer Zeuge mehr bewahrt hat.
 (p. 56)

That Pap. 961 contains "ganz sekundäre Züge" is an obvious fact, but the text of this
 papyrus does not belong "überlieferungsgeschichtlich hinter A" (cf. below, p. 126).
 Allgeier's third assertion concerning Pap. 961 is general enough to apply to any Gn
 MS. of the Septuagint. As for Pap. 962, none of the examples adduced by Allgeier to
 prove that this papyrus has uniquely preserved "uraltes Gut" can stand up to scrutiny.

The preceding pages have offered a sampling of Allgeier's study of Pap. 961 and 962.
 The picture he creates is badly out of focus. If conclusions concerning Hebrew influence
 and the contribution of these papyri to the reconstruction of ㊦ are to be reliable and
 meaningful one will have to proceed with greater caution than Allgeier did.

B. DEVIATIONS FROM © IN PAP. 961

The classifications of variants employed in this and the next section are not intended to be mutually exclusive. Their sole purpose is to focus attention on the kinds of deviations from © encountered in Pap. 961 and 962.

Wherever either papyrus agrees with R² its number has been placed before the square bracket in order to indicate at every point the relationship between the two texts. Thus for example: 24,33 εἴπεν 962] + ο ἀνθρώπος 961 *d t* 392'.

Proper Nouns

Vocalic changes:

- 10,2 ἐλισά] ελεια 961 72'
 μόσοχ] . . σεχ 961; μοσεχ 376
 θιράς] θειρ. 961 A M 64^c-135-400* 128 56 458 γ⁻³⁴⁶ 424 120-122 509 (=R¹)
- 10,3 ἀσχανάξ] -χενεζ 961; ασχανεζ 343; ασχалеζ 426
 ῥιφάθ] . . . εθ 961
- 10,4 ἐλισά] ελεια c. var 961 17'-72'-376^c
 θαρσίς] -σεις c. var 961 M O' C'⁻⁷⁹ 108 106 f⁻²⁴⁶ 75 s⁻³⁴³ t γ⁻⁵²⁷ z 54 59 319
- 10,7 σαβακαθά] σεβεκ. 961 (vid) 17'-58-135-426 *d* 343' 346 54 319; σεβακαθα 15-64*-376 Arm^{ap}; σαβαικαθα 129; σεβεκαθας 56*
- 10,14 πατροσωνιείμ] -σονιειμ 961 (vid) 72-82 77-78 108 318'-424' 55 59 319; -σοννιειμ 911 (vid); πατροσσον. c. var 17'-135 C'⁻⁷⁷ 78 370 392 120; -σονοειμ 56' 509; προσονιειμ 58 (for gentilic-ιμ see page 143)
- 10,15 σιδῶνα] σειδ. 961; σειδονα 346 319
- 10,18 ἀμαθί] -θει 961 911 O^{-72'} 82 376 129^c 346 54 319; -θει 56'
- 10,19 σιδῶνος] σειδ. 961 911 58-707 54
 σεβωίμ] -βωειμ 961 M O⁻⁵⁸ 82 C'⁻⁷⁹ 408*(vid) 413 108 129 458 s⁻³⁴³ 392' 120 55 59 509 (=R¹); -βωειμ 79-408*(vid) -413 f⁻¹²⁹ 318' 54 319 730; -βωειν 911 82; -βωνιειν 58 106; -βονιειν d⁻¹⁰⁶; σοβοειμ 75
- 10,27 αιζήλ] εζ. 961 833 58 *n* 346' 59 319 Arm Bo; εζηρ 15; ιεληλ 130 ιεζηλ 426 79 *d*(-ζεηλ 44) 343 120 54; *ezel* La^I
 δεκλά] δαικλα 961
- 10,28 ἀβιμεήλ] αβειμ. 961 17' 54
- 10,29 ουφίρ] ουφειρ 961 A M O⁻⁸²* 135' 426 C'⁻³¹³* 108 *f s* γ z 54 55 59* 319 509 (=R¹); ομφειρ 376; αφειρ 458; ευφειρ 75; ουρφειρ 730; ιουφειρ 370; ουφειν 59^c εβιλά] ευειλα 961 911 (vid) A 58 458 γ⁻³⁴⁶ 392 (=R¹); ευειλατ 833 15' 128 108 s⁻³⁴³ Eus; ευειλαδ 54
- 14,6 σήιρ] σθειρ 961 814 A M O⁻¹⁷* 426 707 C'⁻⁷⁸* 408 108 106 129 458 s⁻³⁴³ 71-121* 54 55 509 730 Chr Eus (=R¹); σειρ 125 246 γ⁻⁷¹ 121* z⁻³¹ 319; σκειρ 72' 130*
- 14,7 ἀμορραίου] ομορρ. 961; σομορρ. 426—cf. ομμαιους in 14,5

- 14,8 σεβώιμ] -βωειμ 961 A M O^{-72 426 707} C'^{'-77} b f^{-53'} s γ^{-346* 527} 31' (=R¹); -βοειμ 72-426 77 53° 346*-527 120' 59; -βαειμ 106-107; σαβαειμ 44; σωβωειμ 392; σοβοειμ 664; -βοειν 319; -βηειμ 707; -βοειμ 53*
- 14,18 μελχισέδεκ] -χεισεδεκ 961 (vid)
- 19,4 σοδομῖται] -μειται c. var 961 911° A 426 108 56 -129 344' 799 392* 55 319 509; -μειδ 911*; -μειτειται 246*; -μειτειτε 246°
- 19,37 μωαβιτῶν] -βειτων 961
- 19,38 ἀμμανιτῶν] -νειτων 961
- 20,8 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 20,10 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 376°; αμειβελεχ 905 (vid)
- 20,14 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 20,17 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 21,22 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,25 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,26 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,27 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,32 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 25,3 ναβδεήλ] -δαηλ 961 426 392
- 25,4 ἀβιρά] αβειρα 961 962 911 (vid) M O'^{-72'} 376
- 25,18 εὐιλάτ] ευειλατ 961 962 A D^α 15'-17-376 s⁻³⁰ (=R¹); ευειλα 426 30
- 26,8 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 26,9 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 26,10 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 (vid)
- 26,14 φύλιστιειμ] -λειστιειμ 961 (for gentilic -ιμ see p. 143)
- 26,26 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 26,34 ἰουδὶν] -δειν 961 911 D^α M 17'-381' C''^{-16 18* 52' 77 128 551' 569 739} 129-246 s γ⁻⁵²⁷ ≈ 319° 509
- 30,21 δῖνα] δεινα 961 911 O'⁻³⁷⁶ C''^{-128 313° 414° 551} d^{-107' -370*} n s⁻¹²⁷ γ⁻⁵²⁷ ≈ 54 319 509 630 Chr (=R¹); δειν A (vid); δειναν 761 (vid) 344
- 32,4(3) σῆιρ] σηειρ c. var 961 911 A M O' C''^{-54 79 128} b d⁻⁶¹⁰ f^{-53'} 458 s⁻⁷³⁰ γ⁻³¹⁸ ≈ 55 319 509 (=R¹)
- 33,14 σῆιρ] σηειρ 961 962 911 A M O' b 106-370 f^{-53 664*} n s⁻¹²⁷ γ^{-318'} ≈ 55 509 (=R¹); σειρ C''^{-16 73 128 550} 44-107-125-610° 53 75 730 319 630
- 33,16 σῆιρ] σηειρ 961 962 A M O' 73-77-550 b 106'-370 f^{-53'} 458 s⁻⁷³⁰ γ^{-318'} ≈ -122 55 509 (=R¹); σειρ C''^{-73 77 128 550} 44-107' 53-664° 75 730 319 630
- 34,3 δῖνας] δεινας 961 911 A O'^{-72 376°} C''^{-128 550° 551'} d⁻⁴⁴ f^{-53 664°} n s γ^{-318 527} ≈ 55 509; δεινα 610; δειν 72
- 34,13 δῖναν] δειναν 961 962 A O'^{-72 426(txt)} d^{-370°} f^{-53 664°} s⁻⁷³⁰ γ^{-318 527} ≈ 55 319 509 (=R¹); τειναν 911; δεινα 72 n
- 34,14 συμεών] συμηων 961*
- 34,14 λευί] λευει 961 962 911 82-G 129* s^{-130 730} ≈ -407
- 34,26 δῖναν] δειναν 961 (-νιαν) 962 911 O'⁻⁷² C''^{-16 25 78 128 500 551'} 56-129 s⁻¹²⁷ γ^{-318 527} ≈ 55 319 509 630; δεινα A 72 16-25-500 d^{-44 370°} 664* 75 (=R¹)
- 34,27 δῖναν] δειναν 961 962 911 A 15-376-G-01 C''^{-25 78 128 551' 761} d^{-44 370°} f^{-53'} s⁻¹³⁰ 346-392 ≈ 55 319 509 630 (=R¹); δεινα 25-761 71'

- 35,18 βενιαμίν] βενιαμειν 961 A D^G O^{-15 135 426} 118-314°-537 56-129 s⁻⁷³⁰ 71-121-346-392 407 630 (=R¹); -μειμ 246
- 36,5 ιεγλώμ] ιεγλωμ 961 72-135-381' C'' 118'-537 t⁻⁷⁹⁹ γ^{-121 318} 319 Sa; εγλωμ 15 799 (αιγ.); ιεγωμ d; ιεγωμ 75
- 36,9 σήϊρ] σήειρ 961 A D O^{'-72 82 135*} C''-52° 78 79 128 761 b 370 f^{-56'} n s^{-130 730} γ^{-318 619} z 55 319 509 (=R¹); σειρ 72-135* 52°-78-79-761 d^{-125 370} 730 619; σκειρ 130
- 36,10 ἐλιφάζ] ελειφας 961 82; ελειφάζ G
- For ἐλιφάζ in both 36,10 and 36,16 see p. 144
- 36,13 σομέ] σομαι 961 19'-108 318; σωμαι 59'
- 36,16 ἐλιφάζ] ελειφας 961; ελειφάζ G
- 36,25 δησών] δαισων 961 15'-17'-376 b 53-129; δεσωμ (<δαισωμ?) 135; δεσων (<δαισων?) 56°-246; δαις 664
- 36,32 βεώρ] βαιωρ 961 426 C''-79 128 422 b 106 129 424 Sa; βαιων 79
- 36,38 ἀχοβώρ] αχωβωρ 961 408 b^{-B⁵}; αχωβαρ 72; αχωβορ 458°
- 36,39 ἀχοβώρ] αχωβωρ 961 761* 370 53*; ναχωβαρ 72*; αχωβαρ 72°
- 37,25 ἰσμαηλῖται] -λειται 961 A 58-426 121
- 38,5 χασβί] χασβει 961 58; χάζβει 17'-82°; χάζει 15
- 38,14 αινάν] αυναν 961 72-618 664 46-84*—cf. αυναν in vv. 4.8.9
- Of the 67 vocalic/diphthongal changes the vast majority are instances of the common itacism ι > ει. The complete picture is as follows: ι > ει = 49; α > ε = 5; ε > αι = 4; ο > ω = 3; ω > ο = 1; αι > ε = 1; ο > ε = 1; α > ο = 1; η > αι = 1; ε > η = 1; αι > αυ = 1.

Consonantal changes:

- 10,7 σαβαθά] σαβατα 961* 15-426 d f 343 54
- 10,19 λασά] δασα 961 A 58 f⁻²⁴⁶ 121-424 31' -Λ > Δ
- 14,1 ἀμαρφάλ] αμαρφαδ 961 77° 53-246 s⁻³⁴³ t (-δαδ 799) 346' 730; ιαμορφαδ 426; -φαθ n Chr -Λ > Δ
- 22,24 γάαμ] τασαδ 961 17'-82-135 108 d t; τασαμ A D M 72'-376-οΙ C'' n s γ^{-318'} z 55 59 730 Bo; τασκ 56* -Γ' > T; M > Δ
- 25,3 θαιμάν] θαιναν 961
- 25,4 ἄφερ 962] αφεκ 961 -αφερκαι > αφερκκαι > αφεκκαι? ἐνώχ 962 (αιω)] ενωκ 961 d -X > K
- 25,13 ναβαιώθ] ναβαιωρ 961 (vid); ναβειωρ 509
- 36,26 ἀσβάν] ασβακ 961 Sa; ασμακ 458
- 36,27 βαλαάν] -λα(α)μ c. var 961 72-82-135 C'' b d n s t γ^{-121 392} z 55 59' 319 509 630 La^I Bo^w Sa (=R¹)
- The support of R² is A O^{'-72 82 135} (βαλακαν 426) 121-392 = ⑥. One wonders whether -αν is perhaps a hexaplaric correction.
- 38,11 σηλώμ] σηλων 961 44'-370 458 30 707^{III}
- 38,14 σηλώμ] σηλων 961 73 d⁻¹²⁵ 707^{III}; σιλων n^{-75*(vid)}
- Computation: μ > ν = 3; λ > δ = 2; γ > τ = 1; μ > δ = 1; ν > μ = 1; ρ > κ = 1; χ > κ = 1; θ > ρ = 1; ν > κ = 1.

Abbreviated forms:

- 14,7 ἄσασανθαμάρ] σασανθ. 961 392; σαθαμαρ 314; *sasanthem* La¹
 17,19 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 17,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 22,6 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 22,7 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 22,9 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 24,14 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961
 24,64 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,5 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 25,6 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,11 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,11 ἰσαάκ²] 962] ἰσακ 961
 25,19 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 54*; εἰσακ 911
 25,19 ἰσαάκ²] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,20 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911 (vid)
 25,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 26,8 ἰσαάκ] ἰσακ 961 L
 26,9 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 L
 26,9 ἰσαάκ²] ἰσακ 961 (vid) L; εἰσακ 911
 26,12 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 26,19 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,20 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,25 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,26 ὀχοζάθ] χοζαθ 961 618 77; χοζατ d⁻³⁷⁰
 26,27 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,31 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,32 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,5 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,22 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,26 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 27,30 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 903 14*; εἰσακ 911
 27,39 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 28,8 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 28,13 ἰσαάκ] ἰσακ 961 618; εἰσακ 911
 31,42 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 32,10(9) ἰσαάκ] ἰσακ 961 G; εἰσακ 911
 35,27 ἰσαάκ²] ἰσακ 961 G
 35,28 ἰσαάκ] ἰσακ 961 G

In only one instance (21,10) does Pap. 961 read ἰσακκ.

Expanded forms:

- 11,24 θάρρα] θαρρα 961 833 15-72-135^c-376 C¹-18 128 313 414' 551 b 129-246 458 t 318-346^c-424-527^c-619 31 Bo^L; θαρραυν 422

- 11,25 θάρα] θαρρα 961 833 15-72-135^c-376 C''-18 79 128 414' 551' b 129-246 458 t 318-346^c-424-527^c-619 31 55^c Bo^L; θαρραν 422
- 11,27 θάρα¹] θαρραν 961; θαρρα 833 A* (vid) 15-72'-135 C''-128 408 551' 761* b 246 130 t 346'-424-619 z⁻¹²² 55^c 319 Bo—cf. αρραν
- 11,27 θάρα²] θαρραν 961; θαρρα 833 A* (vid) 15-72'-135 C''-128 408 551' b 246 130 t 346'-424-619 z⁻¹²² 55^c 319 Bo—cf. αρραν
- 14,1 ἔλλασάρ] σελλασααρ 961; σελλασαρ A M 15-376' 128-408 d⁻¹⁰⁶ n t⁻³⁷⁰ 121-318 54 Arm Sa²⁰; σελασαρ 55^c; σαλλ. C''-78 79 128 408' 761* 370; σαλασαρ 78-79-761* 106; *sellaar* Sa⁸ —dittography: βασιλευς ἔλλασαρ
- 14,5 ὀμμαίους] σωμαίους 961 814 M 17'-82-135* t⁻⁷⁹⁹ 392 509; σωμμ. 59; σωμαίους A 72-426 458 γ^{-318' 392} 31'; σωμαίους 75 319 Arm; σημμαίους 15; σημαιούς 376; σιμαιούς 55^c; σοναίους 55*^c; συμειούς 707; *someos* Bo^L—dittography: τους ὀμμαίους
- 14,6 φάράν] φαρανει 961—inflection: cf. εν τη φαρανει in 961
- 14,9 ἔλλασάρ] σελλασαρ 961 (vid) 376 C''-77 78 79 761^c 44-107 129 n 318 54 319 Arm; σελασαρ 78-79 106 343 527—cf. 14,1 above
- 14,15 χωβά] χωβαλ 961 D M 15'-400 C''-16 77 79 408 422 761 s⁻³⁴³ t⁻⁷⁹⁹ 346 55^c 730 Arm Chr; χοβαλ 17-72'-135 16-79-408-422-761 b d 53 799 71'-527; -βηλ 54 —A > ΑΛ
- 25,14 μασσή] μασσημ 961—cf. μασσην in 962
- 29,35 ιουδά] -αν 961 M 15-17'-135-01 C''-79 551' b d⁻¹²⁵ s t z 630
- 36,17 ζάρε] ζαρεδ 961; ζαρελ 708
- 36,23 σώφ] σωφαρ c. var 961 O 128 346 z 630 Arm Bo^W; σωρ 509—cf. vv. 11.15

Transposition:

- 22,22 ιεδλάφ] ιελδαφ 961 A M O⁻¹⁵ 72' 426 77 (mg) 129 n γ^{-346' 392} 31' 55*^c; ελδαφ 72' 120' 59; ιελδαθ b⁻¹⁰⁸; ιελδαβ 53' 130-344' t⁻⁴⁶ 346; ιελδαμ 56 46; ιαλδαφ 730; γελδαφ 319—cf. ΔΛ, and preceding φαλδασ
- 36,27 άσάρ] σααρ 961 (vid) A 121

Miscellaneous:

- 14,2 σεβώιμ] . . . ειν 961; σεβοειν 319; σοβοην 72' d; -βωειμ A M 15'-17' C''-78 79* b 129 s⁻³⁴³ γ^{-71 527} 31' 54 509; -βοειμ 135' 78-79* f⁻¹²⁹ 71-527 120' 55 59 730 Chr; -βωνειμ 75; -βονειμ 458
- 21,9 άγάρ] αυ . . . 961—= αυτης?
- 22,22 χάζαδ] χάζαθ 961 O^{-17' 82 376 618} 54-79-408'-615' 108 f^{-53'} n t 55^c; χάζαδ 17'-82-376-618 77-128* s 318'-619 31 730 Arm^{ap} Or (=R¹); χασζαδ A 313-C''-77 128* 121-424 122; χάζαναθ b⁻¹⁰⁸; γάζαθ 53^c-664; γάζδα M; γασαθ 53*^c; χαραθ 52; χόζατ d
- 22,24 τάβεχ c. var 129 C''] -βαικ 961 392; -βαηκ 59; -βεκ tell—cf. p. 144
- 25,3 λοωμίμ] λοωμει 961
- 26,34 βεήρ] βαιηλ 961 376 79 509; βεηλ 82-135 129 619 31' Bo^W Chr; βεηα (A < Λ) 15-01; βαθουηλ 319*^c; βαιηρ 911 M C''-16 79 128* 414' 551' 569 392-424; βαιωρ b^{-19'}
- 30,8 νεφθαλί] νεφθαλειν 961 58; νεφθαλειμ M O^{-17 58 400* 426} C'' B^{s^c}-118^c-314-537 d 53'-246* s^{-130 343} 46 γ^{-318 392'} z 55 59 319 Sa Chr; νεφθαλημ 618* B^{s^c}-19-108 246^c 799; νεφθαλιμ 17-400* 56 75 t^{-46 799}; νεφθαλειμ 509; *nephthalim* La^B Arab Bo; *nephthaliim* Arm

The form with final μ , which is indirectly supported by Pap. 961, was probably introduced here from 10,13.

35,19 βηθλέεμ] βαιθηλεεμ 961; βηθηλεεμ L; βαιθηλ 53' 346*-392

The reading of Pap. 961 is a blend of βαιθηλ (v. 16) and βηθλέεμ (v. 19).

36,5 ιεούς] ιεπουδ 961; ιδουδ 318

36,16 ιδουμαία] ιουδαία 961 d^{-44} ; ιουδουμαία 376 610°

Additions

Instances of dittography:

11,18 ἑκατὸν τριάκοντα] + τεσσαρα c. var 961 ($\overline{\text{P}\Lambda\Delta}$) 15-17' 52'-569-615' b d t
(τεσσαρακοντα και εκατον 46) 54 Arm Sa — $\Lambda > \Lambda\Delta$ (cf. also v. 16a)

17,27 ἀργυρώνητοι] + οι 961 17'-135-426 C' d 246 s t 346 54 730 Arm Bo

24,52 τὸν παῖδα] + τον παιδα 961

25,2 μαδιάμ] + και τον μαδαιμ 961 — cf. 962

Addition of articles:

11,31 λώτ] + τον 961 426 107-125 53-246 458 54 319 Chr

12,20 λώτ] pr τον 961 (vid) 125 Chr

14,17 βασιλέως] pr του 961 15'-135 343 54

18,33 κύριος] pr ο 961 52' b 106 f 134 Phil^{codd}

20,10 ἀβιμέλεχ] pr ο 961

21,33 κυρίου] pr του 961 527

23,2 γῆ] pr τη 961 O'-426 C''-25 108 d f^{-129 246} n 74 121-318 31'

24,31 κύριος 962 (vid)] pr ο 961

25,10 χέτ] pr του 961 962 (vid) 911 M O^{-15 72 376} C''-54 b^{-314 537} d^{-44 125} s t γ^{-121 527}
z 509 630 730

26,12 κύριος] pr ο 961 M 376 25-52'-54 d 75 127 74-76 346 319

27,30 ἰακώβ] pr τον 961 A M 376 77-408 53' 76 392

27,45 θυμόν] + του 961

29,31 κύριος] pr ο 961

29,32 κύριος] pr ο 961

29,33 κύριος] pr ο 961

30,32 μισθός] pr ο 961 L d^{-125} 30'-130 t^{-134*} 799

33,17 σκηνάς¹ 962 (vid)] pr τας 961

34,13 ἐμώρ 962] pr τω 961 72 422 129

41,54 γῆ²] pr τη 961 82-799 246 346 31 509

43,25 ἰωσήφ 962] pr τον 961 16 b 75 392*-527

Addition of conjunctions:

11,29 πατήρ¹] pr και c. var 961 (vid) A M O' C' b d f^{-53'} n s t γ z 54 55 59 319 509 730
(=R¹)

11,31 ἀβραάμ²] pr δε 961 (vid) O^{-72' 376} 107 53-246 s t^{-76'} 54 730 Chr

14,7 ἀμορραίους] + και 961 b 76' Arm^{ap}

- 19,23 ὁ ἥλιος] pr και 961
 28,2 ἀναστάς] + δε 961 903 t
 29,15 ἀπάγγελιον] pr και 961
 36,11 σὸ φάρος] pr και 961 (vid) Eth^c
 37,2 ἰωσήφ¹] + δε 961 53' 346^c z⁻³¹ 630 La^A Bo^W Eth
 43,21 ἀργύριον²] pr δε 961 962

Addition of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

- 11,32 αἱ ἡμέραι] pr πασαι 961 (vid) O' C'⁻⁵⁶⁹ d 53-246 s⁻¹³⁰ t 424'-619 54 319 730
 Eth Sa Chr Procop; + πασαι 569 129
 14,16 καί³] + παντα 961 A D M 426 C' df⁻¹²⁹ n s⁻³⁴³ t γ (απαντα 318) z 54 55 59
 730 Arab Bo (=R¹)
 21,18 παιδίον] + σου 961 128 d 75 t 346 54 59 Arm
 24,45 διανοία] + μου 961* A 551' b 74-799 121-527-619 z 59 Arab Arm Bo Eth = ①
 25,19 υἱοῦ 962 (vid)] + αὐτου 961
 26,5 ἐφύλαξεν] + παντα 961 b 59
 27,13 μήτηρ] + αὐτου 961 O'^{-72'} 106 f^{-56*} 71'-527 31 La^E Arab Arm Bo Eth = ①
 30,41 καιρῶ] + εκεινω 961 962 (vid) 72 d 53-664^c n t 527 55
 31,16 θεός²] + σου 961 dL^{-18 313} d 53' 130 (mg) -344' t 71'-318-527
 33,13 παιδία] + μου 961 962 58 569 f^{-56*} Sa
 34,12 φερνήν 962 (vid)] + αὐτης 961
 42,33 ἔνα] + υμων 961 (vid) 962 58-135 130 71' 120' 630 Arm Syh; pr υμων c. var D^c
 F^b 381-O' -58 64' 135 618 df^{-56*} 129 n t 346' 122 76 319 509 La^S Bo Vulg = ①

Addition of expressed subject or object:

- 12,18 εἶπεν] + αὐτω 961 833 M 17'-135-426 C' d⁻¹²⁵ f 75 s t 318-527 54 55 59 509
 730 La^S Arab Arm Co Eth Chr
 18,19 συντάξει] + ἀβρααμ 961 df 527 54 La Eth Pal Sa Chr = Sam Pent
 19,22 σωθῆναι] + σε 961 343 120'
 24,4 ἐγενόμενον] pr εγω 961 (vid) b⁻¹⁰⁸ 246
 24,47 εἰμί 962] + εγω 961 A dI C'^{-16 54} b d⁻¹²⁵ n 730 Arm; pr εγω 121
 27,2 εἶπεν] + ισακ 961; + αὐτω ισακ 72' df⁻¹²⁹ t 527
 27,2 ἰδοῦ] + εγω 961 707 C'⁻¹⁶ df s t 318' Bo^L Eth Ath Chr Cyr
 29,30 εἰσῆλθεν] + ιακωβ 961 d 53' 392' La^S Eth
 30,18 ἔδωκεν] + μοι 961 A 58 C'^{-25 128} b f⁻¹²⁹ 130 (mg) 74-84 71'-346 59' La^E Arab
 Arm Chr
 34,7 ἰσραήλ] + συχημ 961 962 17'-135-426 b d n 130 t 318'-527 55 319 Chr; εν pr συχ.
 A f La^S Arab Co Eth
 35,22(21) αὐτοῦ¹] + ιακωβ 961 b d f n t 71 Eth
 39,7 εἶπεν] + αὐτω 961 (vid) 962 72 125 f^{-56* 129*} 346' 31 59' La^I Arab Arm Co Eth;
 + αὐτη 129*

Additions from context or parallel passages:

- 11,9 κύριος¹] + ο θεος 961 D^G O b (κυριος 108) d^{-125} 246 s t 346'-619 54 319 730 Arab Arm Chr^{Lat}: Hippol—cf. the numerous occurrences of κύριος ο θεος in Gn
12,17 ὁ θεός] pr κυριος 961 O⁻⁸² 426 130 (mg) -343-344'(mg)—cf. 11,9 above
13,4 κυρίου] + του θεου 961 M 17'-135-426 C'' d 53-246 s t 346' 54 319 730 La^S Arm Chr—cf. 11,9 above
14,2 σενναάρ] pr μετα 961 M 17'-135-426 d 53-664^c s⁻³⁴³ t γ⁻¹²¹ 318 392 31 54 730 Arm Chr—cf. v. 2a
17,10 ἀρσενικόν] + εις τας γενεας υμων c. var 961 df⁻¹²⁹ s t 346' 54 730—cf. vv. 7.9.10.12
17,11 ὑμῶν²] + και ανα μεσον του σπερματος σου c. var 961 (vid) 17'-135 125 f⁻⁵⁶(txt) 129 343 370 527; + και του σπερματος σου c. var d^{-125} 130-344 t⁻³⁷⁰ 346 54 55 730—cf. v. 10
18,20 πεπλήθουνται] + προς με 961 17'-135-426 C'' b⁻³¹⁴ df 75 t 71'-527 31 54 55 Arab Co Pal Chr Dial A Z Tht—cf. v. 21
19,20 μου] + ενεκεν σου 961 833 A M 15-376'-oI C''-52' 408' 761 b df n 130 (mg) 370 γ⁻³⁴⁶ 392 31 54 319 509 Arab Pal Sa Chr—cf. 12,13
19,30 ὄρει] + αυτος 961 M 17'-135 C'' b d f s t 71-346'-392 120' (αυτου 120*) 54 55 59 509 730 Arab Co Eth^P Lat: Ruf—cf. v. 30b
21,17 σοῦ] + και εκαλεσεν 961 135—cf. v. 17a
21,20 ἐρήμῳ] + τη φαραν c. var 961 O^{-15'} 376 f 46; + φαραν c. var oI 18-313 -C'⁻²⁵ b⁻³¹⁴ B^S d t⁻⁴⁶ 54—cf. v. 21
22,7 ὀλοκάρπωσιν] pr την 961 (vid) M O^{-72'} 376 381 314-537 f^{-53'} 344 134 318 120' 55 319 508 Bo—cf. της ολοκαρπωσεως v. 6
23,13 ὠτα] + εναντιον 961 A O⁻⁷² 426 C''-77 b (εναντι 537) df n s t γ⁻⁷¹ 392 31' 55 59 509 730 (εις τα ωτα)—cf. v. 12
24,22 ψέλια] + χρυσα 961 962 17'-135 d 664^c t⁻³⁷⁰ —cf. v. 22a
24,33 εἶπεν 962] + ο ανθρωπος 961 d t 392'—cf. v. 32
26,25 φρέαρ] pr εν τη φαραγγι γεραρων c. var 961 17'-135 d s t 346'-392 55 509; pr εν φαραγγι c. var C''; + εν τη φαραγγι γεραρων c. var b f⁻⁵⁶(txt)—cf. vv. 17.19
29,9 ῥαχίλ] pr ιδου 961 58 b f^{-53'} 56* t 527 509 La^S Arab Arm Co—cf. v. 6
30,14 λεία] + τη ἀδελφή αυτης 961 58-oI C'' b(της ἀδελφης αυτης 108) d f s t γ⁻³¹⁸ ≈ 55 630 Arm Sa Cyr—cf. vv. 1.8
31,17 αὐτοῦ²] + και ανεβιβασεν αυτα c. var. 961 911 58 d f t 318 La^S Arm Co Eth Chr; αυτου¹] και ανεβιβασεν αυτας 55—cf. Ex 4,20
31,33 ἰακώβ] + και ουχ ευρε(v) 961 58 C''-25 128 125-370 f^{-53'} 30 t⁻⁷⁶ 318 509 Sa—cf. v. 33a.b.
32,30 (29) σοῦ 962] + οτι ενισχυσας 961 G* (sub ÷); + quia praevalui Sa—cf. v. 29 (28)
34,22 ἄνθρωποι] + ουτοι 961 962 b f 130 318-392 Arab Bo Syh; pr ουτοι 346 319—cf. v. 21
37,4 αὐτόν²] + οι ἀδελφοι αυτου 961 D L 58 b d f n 130 t 71'-318-392 55 59' 319 Arab Bo Eth^{CR} (αυτου 961 L 44' 75 392 55 59' 319)—cf. v. 4a
41,27 ἀνεμόφοροι 962] + επτα ετη εστιν c. var 961 D M 17'-135 C''-128 b df⁻¹²⁹ 11 130-343-344 (mg) γ⁻¹²¹ 318 31 55 59' 319 509 (=R¹)—cf. v. 27a

Miscellaneous additions:

- 15,7 ἐγώ] + εἰμι 961 911 M 17'-135 *df* 458 *s t* 318' 54 59 730 Arm Co Eth Chr
 18,28 πέντε] *pr εις* 961
 19,28 φλόξ] + εκ 961 M O'-72' b(επι 108) *d n s γ*-71 318 31' 54 55 319 630 730 La^E Eth
 Chr Just
 26,3 σοῦ³] + σοι 961
 26,10 ἐπήγαγε] + αν 961 (vid) M O' C'-25 *f*-53 664^c *n s*-127 *t γ* z-122* 730 Chr (= R¹)
 29,16 λαβάν] + ησαν 961 A M O'-15 72 426 C' *d f n* (εισαν 75) *s t γ* z 55 59' 84 319 509;
 θυγατρες] + ησαν 72 b La^S
 The evidence for the omission is weak (911 15-426 = Ⓞ), and ησαν may therefore well
 be the original reading.
 29,19 οἴκησον] + ουν 961 (vid) *d f*-56* *t* Eth
 36,26 ἀμαδά] + και σαβ . . 961; + *ct sabia* Sa
 38,11 ὥσπερ] + και 961 O'-15 72 C'-52 128 551 615' b *d f*-56* 129 *n s t γ*-121 346 59 509

Omissions

Instances of parablepsis:

- 9,16 ζώσης] _Λ 961
 10,18 τα(ῦτα)] _Λ 961—cf. μετα ταυτα in 961
 13,17 τε] _Λ 961 O'-376' C' *d n* 370-799 619 z-31° 122 319 730 —τε το? (but cf. p. 149)
 18,30 καὶ εἶπεν] _Λ 961 108 (txt) 246 120'—possibly occasioned by μ(τεσσαρακοντα) και
 ειπεν μη
 19,30 ἐφοβήθη—fin] _Λ 961 D^G L cII-18 52'(mg) 53' 458 346 (txt) 370 Arab
 20,11 τούτω] _Λ 961
 21,21 καί¹—φάράν] _Λ 961 17'-82-135 414'-551 108 *d f* 370-799 54
 22,12 σοῦ²] _Λ 961
 26,15 ἐν-αὐτοῦ²] _Λ 961 72 C'-25 128 413 19' 107'-125 53 Arab La^V: Ps-Phil
 27,29 οἱ (υἱοί)] _Λ 961 17'-58*-135'-707 C'-25 77 128' 408 422° 551' b-314 537 44'-370 56*-
 246 458 30* 799 71' 319 Dial T A
 27,46 τί] _Λ 961
 29,23 καί³-ἰακώβ²] _Λ 961 550 *d n* 71' 319 La^S Eth
 34,26 τοῦ (συχέμ)] _Λ 961 962 911 (vid) D^G O'-G 15 135 C'-128 *d n* 730 799 318-527-619
 55 319
 The reading of 961+ may be original. One suspects, however, that του is another
 instance of the so-called relative article (του οικου του; cf. p. 147).
 36,4-5 τὸν βαγουήλ (4) - ἔτεκεν (5)] _Λ 961
 36,16 κόρε ἡγεμών] _Λ 961 La^I = Sam Pent
 41,6-7 ἀνεφύοντο (6) - ἀνεμόφθοροι (7)] _Λ 961 44
 41,19 γῆ 962] _Λ 961 A La^I

Omission of articles:

- 9,19 οἱ (υἱοί)] _Λ 961 D^G O'-72' 82 77-78-cII-408 b-108 106' *f*-53 246 s-130 799 γ-121 392 z
 54 319 Chr Procop
 Followed by a proper noun υἱοι (υἱος) occurs more often than not without article in
 Gn (cf. 35,22 below).

- 14,12 τόν] \wedge 961 135* 343 799 Chr
 17,9 τάζ] \wedge 961 M O' d—cf. γενεας αυτων v. 7
 17,10 τάζ] \wedge 961 15'-17'-376-708 16—cf. γενεας αυτων v. 7
 21,7 τῶ¹] \wedge 961 (vid) C' 370 Phil
 22,21 τόν¹] \wedge 961 n 71-121*-318-392 120' 59
 24,25 τοῦ] \wedge 961 962 (καταλισεως) 940 M O'-426 413 d n s t 71-318' 120' 55 630
 25,10 τόν] \wedge 961
 29,1 τόν] \wedge 961 58-376 53' t 392 55 319
 In extended constructions of this kind υιος (θυγατηρ) is often anarthrous in Gn.
 30,14 τῆ] \wedge 961 911 58 b d f s⁻ 130(mg) 344' t γ⁻318 392 424—(cf. the addition in 961 of τη
 αδελφη αυτης)
 31,23 τῶ²] \wedge 961 A 15'-17'-72 -0I 54-78-550 b 44'-125 f 30-343' t 318' 55 509 Arm
 Chr Cyr
 32,28 (27) τῶ 962 (vid)] \wedge 961 O'-17 58 72 708 500 b 130 318
 Preceding τι may be responsible for this omission.
 34,19 τοῦ¹] 961 962 911 422 b 106' 129-246 71'-318 319
 The increase in use of the articular infinitive in Hellenistic Greek may argue here for
 ποιησαι as the original reading. The latter's support by all three major papyri is rather
 significant (cf. 24,25 above).
 35,22 (23) οἱ (υἱοῖ)] \wedge 961 O'-72 82 376' 550-dII-79 761^c 19' 44-125-610 f⁻53 56 30 t⁻84
 392* 55 59' 319 509—see 9, 19 above.
 36,32 τοῦ] \wedge 961 17'-135' 19'-108 d 458 t 392 55 59'—cf. υιος ζαρα v. 33
 37,14 τῆς²] \wedge 961 44'-125 662
 38,24 τῶ] \wedge 961 (vid) D^a O 56* 319
 40,4 τῶ] \wedge 961 58-72-426 d 75
 Perhaps ω(σφ) contributed to the omission of the article which leaves the clause
 somewhat unclear. (Cf. 48,1.2 where the article in identical constructions is apparently
 original).
 41,54 τὰ 962] \wedge 961 799 31* (cf. ηρξαντο]
 42,28 ὁ (θεός) 962] \wedge 961 (vid)
 The omission is likely due to the similarity between O and Θ.
 Omission of conjunctions:
 20,13 δέ] \wedge 961 569 509
 24,25 καί²] \wedge 961 962 14'-77'-500' b 44-125 318 Arab Bo
 25,19 καί 962 (vid)] \wedge 961 Arab Bo
 26,7 ετι¹] \wedge 961 L M O' C'-16 44'-370 n s t γ⁻527 ≈ 59 319 630
 27,29 δέ] \wedge 961
 27,34 καί¹] \wedge 961 54
 29,2 καί¹] \wedge 961 La^s
 30,1 καί¹] \wedge 961 58 79 d⁻106 370 f⁻246 344' 346' 509 630 La^s Arm Bo Eth Chr—(cf. pre-
 ceding participial clause)
 34,22 καί] \wedge 961 71' Arm= (M)
 38,29 καί¹] \wedge 961 D M O 125 53' 130 527 319 La¹ Arm Bo Eth Syh Cyr—(cf. preceding
 subordinate clause)
 39,13 καί² 962] \wedge 961 52-313-408-551-615' b 106 527 Bo^w Cyr

Omission of possessive pronouns:

- 13,10 ἀύτοῦ] \wedge 961 D^G 72' 392 120' 55 La^M
 17,17 ἀύτοῦ] \wedge 961 911 $d s^{-130(mg)}$ 318 54 730 Phil
 19,34 ἡμῶν¹] \wedge 961 911 458
 23,8 μου¹] \wedge 961 72'-426 52 108 s 71-318-120' 730
 24,27 ἀύτοῦ] \wedge 961 (vid) 962 A 125 $\gamma^{-346'}$ z 55 59 319 630 La^A Chr—cf. ἀλ.ηθ.ε.ι.α.ν in the same verse
 24,46 ἀύτῆς] \wedge 961 962 911 A 72'-376 C' $d f^{-53'}$ n $\gamma^{-346'}$ 392 31' 730
 26,31 ἀύτοῦ¹] \wedge 961 911 b
 In the other occurrence of this expression in Gn (11,3) the possessive pronoun is absent, though some 25 manuscripts added it secondarily. It is therefore quite possible that 961 911 b have preserved the original reading, the only difference between 11,3 and 26, 31 being, in that case, that in the latter passage the *majority* of textual witnesses added α.ν.τ.ο.υ.
 27,1 μου] \wedge 961 b d 129 t 55 509 La^S
 27,12 μου] \wedge 961 (vid) 16 d 56* s 71 z⁻³¹ 319 Chr^{Lat}: Ps- Phil
 27,19 ἀύτοῦ] \wedge 961 (vid) 911 17'-58 f^{-53} 246 t 318 z⁻³¹ 55 Arm
 31,28 μου²] 961 911
 Enough examples of pairs of nouns with a possessive pronoun only with the first one are encountered in Gn to make one wonder whether the reading of 961 911 may not be original (cf. 24, 27 above and 24,53, p. 148)
 32,19 (18) μου] \wedge 961 962 911 L 55
 33,7 ἀύτῆς] \wedge 961 962 (vid)
 39,18 ἀύτοῦ] \wedge 961 962 L 58 128-413 56* $\gamma^{-346'}$ z⁻³¹ 55 630 662

Omission of expressed subject or object.

- 15,13 ἀύτοῦς²] \wedge 961 (vid) M 82 b d n t⁻³⁷⁰ 318 54 59 Ps-klem^{Lat}: Hi Tyc
 22,8 ἀβραάμ] \wedge 961 121 Arm Eth^M
 24,4 ισαάκ] \wedge 961
 Influence from vv. 7 and 38 where the identical phrase occurs without ισαακ may account for the omission in 961. (For v. 7 see p. 148).
 24,66 τῷ ισαάκ 962] \wedge 961 246
 27,4 με] \wedge 961
 29,25 μου] \wedge 961 Arm
 39,4 ἀύτῷ² 962 (vid)] \wedge 961 (vid) 17'-135

Omission of prepositions:

- 9,12 πρός] \wedge 961
 The omission is possibly due to parablepsis (θεος πρός). Though Pap. 961 itself consistently abbreviates θεος to θε̄ς this may not have been the case in its *Vorlage*.
 12,19 εις] \wedge 961 M O^{-17' 135} 500 b 53 n s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ $\gamma^{-424'}$ 619 z 55 59 319 509 730 La^M
 Arm Chr
 At first glance one is inclined to regard εις as original and hence the reading of 961 as secondary, particularly since ① reads l'sh. Looking at the other occurrences of this idiom (λαμβανω . . . εις) and the closely related διδωμι . . . εις does not exactly prove the correctness of that conclusion. In 2 instances (28,9; 34,21) λαμβανω occurs

without εἰς, according to the unanimous witness of all manuscripts, and on one occasion (25,20) R² omits εἰς but its presence is supported by more than 50 MSS. In 34,4, on the other hand, λαμβανω is followed by εἰς—a reading supported by all textual witnesses. As far as διδωμι is concerned, according to R it occurs once with εἰς (34,12; = all MSS.), but seven times without it (16,3; 29,28; 30,4,9; 34,8; 38,14; 41,45). However, in 4 instances of the latter group (16,3; 30,9; 34,8; 41,45) between 2 and 14 textual witnesses added εἰς. The evidence seems to indicate, therefore, that the translator was not consistent, and, more importantly, it points up a tendency to add εἰς in the process of textual development. Consequently, the originality of εἰς in 12,19 is not certain.

14,15 ἐν] [^] 961 82 14-57*-78-551' 108 d⁻¹⁰⁷ 53 n 370 71-346-424 54 59 Chr
 28,14 ἐπι³] [^] 961 16 d 53'-56* 346 31' La^{cod 100} Co Eth Chr Cyr Just Phil
 28,14 ἐπι³] [^] 961 O'-58 381 56* 71' La^{cod 100} Co Syh Chr Just Phil
 29,25 παρὰ] [^] 961 A 72-376 C'-25 128 b d f^{-56*} n t 392 509
 31,33 εἰς¹] [^] 961 L 58 25 b^{-19'} d 129 318 509 La^S Sa Chr—cf. p. 147

Miscellaneous omissions:

9,11 οὐκ¹] [^] 961 19*
 13,18 ἐλθόν] [^] 961 Bo
 15,5 δῆ] [^] 961 911 A L O 77-408* b d f 458 343 71-121-318 319 (M = n)
 Though Hebrew n was often left untranslated (cf. 24, 14 p. 146) in 18,4 as here it was apparently rendered by δῆ.
 15,13 γνῶση] [^] 961
 18,25 ὥς¹] [^] 961 (vid) 833 M 17'-82-426 25-414'-551-d b d f s t 71-346'-392 54 55
 319 509 730 La^E Arab Arm Bo Chr Dial AZ Eus
 24,32 νίψασθαι] [^] 961 962 905 A b d (- και^{4*} 106) f⁻²⁴⁶ n 121-318-619 31'
 The infinitive dropped out of some traditions probably under the influence of preceding αχυρα και χορτασματα ταις καμηλοις, thus creating an exact parallel.
 24,60 εἶ 962 (vid)] [^] 961 79 Arm
 26,8 γεράρων] [^] 961 911 (vid) L b 56-129-664* Eth
 27,22 μέν] [^] 961 A 82 s^{-130 730} 76 318* z⁻³¹ 55*
 28,7 συρίας] [^] 961 A b 75 318 La^E Arab Co Eth—cf. μεσοποταμιαν in 27,43; 28,2,5
 31,41 δύο] [^] 961 A* 128-551 b d⁻³⁷⁰ 458 346 Arm Bo
 34,8 οὖν] [^] 961 962 911 b Eth Sa Chr (M = n)
 In some half dozen instances n was rendered by οὖν (cf. p. 146).
 35,10 ἱακώβ¹⁰ 962] [^] 961 A 17'-72 128 b d f 130 799 γ^{-71'} 319 630 La^{OA} Chr
 35,13 ἀπ' αὐτοῦ] [^] 961 408-414 d 53' n 76 630 Eth^P
 37,2 μετὰ¹-αὐτοῦ¹] [^] 961 118'-537
 37,15 λέγων] [^] 961 17-135-400 (vid) b La^S Arab Sa³ (vid) Phil
 38,20 ἐξ αἰγῶν] [^] 961 458 707^{III} Phil^{Lat}: Jub Vulg
 39,3 ἐν—fin] [^] 961 58 30 707^{III} Tht; sub ✕ 344' (txt) Syh
 As the asterisks indicate the Greek text used by Origen for his Hexapla apparently agreed with Pap. 961. There is insufficient reason, however, for regarding the phrase as secondary. The omission is probably *ad sensum*.
 39,15 ὅτι ὑψωσα] [^] 961

Transpositions

Transpositions involving the problematic ετη are not included in this section. The pattern emerging from Pap. 961 is that, when numerals are written in full ετη follows (14,4; 25,7 (vid); 29,18.30; 31,38.41 (2x); 41,26(2x). 27.35.36.53.54), but when signs are used ετη precedes (11,11.13.14.15.16.17.18.19.21.22.23.24.25.26; 12,4; 15,13 (vid); 17,24.25; 21,5; 23,1; 25,20; 35,28; 37,2). To the latter group there are three exceptions (11,10; 25,17; 26,31). Judging by the high degree of faithfulness to the Hebrew text on the part of the translator—including matters of word order—one suspects that ετη was usually placed after the numeral.

Since the majority of transpositive variants are of a stylistic nature, and, consequently, rather variegated, no attempt at categorization seems advisable.

9,2 τρόμος et φόβος] tr 961 O^{-15 58 426} cΠ^{-18 313} 75 370 121-424-619 31' 59 319 509
La^M Eth Chr Cyr Tht

9,11 πᾶσαν] tr post γην 961

12,5 τόν] tr post λωτ 961 O⁻⁴²⁶ 500 d 75 343 346 54 319 Chr

18,10 τὸν καιρόν] tr post τουτον 961

19,24 κύριος] tr post εβρεξεν 961 125 Eth Pal La^{cod 100} Chr Dial T A Epiph Eus Isid
Just Tht^{Lat}: Ambrost Filast Iren Ruf Tert Tyc

20,16 προσώπου] tr post σου²⁰ 961 (vid)

21,7 ὅτι¹⁰ -σάρρα] tr post μου 961 135 d s t⁻³⁷⁰ 54 730

21,18 τῆ-σοῦ] tr post αυτο 961 d s 346 54 730 Arm (, σου) Co Eth

22,8 ἀμφοτέροι] tr post αμα 961 54

22,9 ἐκεῖ] tr post αβρααμ 961 O^{-17' 135 426} C^{'-73 408 422}

22,13 ἐν-σαβέκ] tr post κρατων 961 135-426 57'-500 108 d f^{-56 129} 75 127 46-799
346-392 31 54 319 730 Eth Chr Phil^{Lat}: Ruf

22,24 τάβεχ et γάαμ] tr 961 D 82 108 d f 346' 319 La^I

The C tradition likewise supports this order though it begins the list with βαακ (c. var) which appears to be a corruption of an earlier ταβεκ. It is quite possible that the word order of Pap. 961 is original. (For ταβεχ see p. 144)

23,6 τὸ μνημεῖον αὐτοῦ] tr post κωλυσει 961 D 17' C['] b d f s t γ^{-121 318 619} z^{-31'} 55 59
319 730 La^A Arm Eth Chr (=R¹)

24,2 πάντων] tr post αυτο³⁰ 961 L b d⁻⁶¹⁰ f 730; των υιων παντων 610

24,15 συντελέσαι] tr post αυτον 961 962 D^G O⁻⁴²⁶ f s⁻¹²⁷ 121-318'-527 730

It is possible that Pap. 961 and 962 have preserved the original reading. This becomes doubtful, however, once one examines the general practice of the translator of Gn regarding the position of the pronominal subject of the infinitive, and the subsequent development. As a result two facts become clear: 1. with very few exceptions the pronominal subject follows the infinitive; 2. a tendency to transpose the infinitive and its subject is observable in the Greek manuscripts. In the light of the translator's general practice and the tendency to transpose the infinitive and its subject in the process of textual development it appears unlikely that the reading of Pap. 961 and 962 is original.

24,30 τὰ ῥήματα] tr post ρεβεκκας 961 962 54

24,34 ἐγώ] tr post ειμι 961 962 79 b d 53' n 30 319

24,35 ἀργύριον et χρυσίον 962] tr 961 D M C['] b f t 71-392' 120' 55 59 319 630 730
Bo Eth

- 24,45 συντελέσαι] tr post με 961 962 *C'*²⁵ *b df* 730 Arm—cf. 24,15 above
 25,4 πάντες] tr post ουτοι 961 962 A 569 *df n s* 121–318' 59 730 ^{Lat:} Lib geneal
 In this expression and the closely related παντα ταυτα the translator, as usual, apparently
 opted for the order most faithfully reflecting the Hebrew (cf. 10,29; 14,3; 15,10; 25,4;
 41,39; 49,28). In the case of παντα ταυτα transposition was common. Thus in 15,10
 all but 21 MSS. read ταυτα παντα, and in 41,39 26 textual witnesses have the same order.
 παντες ουτοι in 25,4 apparently underwent the same stylistic transposition in some
 traditions.
 26,7 οί ἄνδρες τοῦ τόπου²⁹] tr post ρεβεκκαζ²⁹ 961 (ἀνθρωποι)
 28,2 σεαυτῶ] tr post εκειθεν 961 903 911 58 Arm Lat^{cod 100} Phil^{Lat:} Aug^{var}
 29,19 αὐτήν¹⁹] tr post σοι 961
 29,19 ἀνδρὶ ἐτέρῳ] ετερω ανδρι 961* 107'–125 509 La^s Vulg^{MSS.}
 30,7 ἔτι] tr post βαλλα 961
 30,16 ἰακώβ] tr post αγρου 961 La^c
 30,20 μοι] tr post θεος 961 A 58 *C'*¹⁴ 73' 551 569 344 318 z 55 630
 31,4 ῥαχὴλ et λείαν] tr 961 911 58 *C'* *b df* 75 *s*^{-343'} 527 z 509 630 La^s
 31,14 ῥαχὴλ et λεία] tr 961 58 *b df* 75 30–344' 509 630 Arab Sa
 31,21 πάντα] tr post αυτου 961 911 58 *b* 129 *s*⁻⁷³⁰ 346 z 509 630
 31,36 ἰακώβ²⁹ 962] tr post ειπεν 961 58 370 55
 31,41 ἐδούλευσά σοι] tr post ετη²⁹ 961
 31,42 καὶ ὁ φόβος ἰσαάκ] tr post μοι 961 58 *C'*¹²⁸ *b d* (μοι 107'–125–370) *f* 30' 318
 La^E Bo Eth
 32,29(28) τὸ ὄνομα²⁹] tr post σου²⁹ 961 G–15'–58–0I 18–25(mg)–52'–54–128–313^c–615'
 130–730 71' 120' 509 Syh Phil
 34,13 μετὰ δόλου 962] tr post και²⁹ 961
 34,17 λαβόντες 962] tr post ημων²⁹ 961
 35,10 ἔτι 962] tr post ιακωβ²⁹ 961 129
 35,15 ἐκεῖ] tr post θεος 961 962 82 77 118'–537 44 *f*^{-53'} 318
 35,27 εἰς μαμβρη εἰς πόλιν] εις πολιν μαμβρη c. var 961 *df*^{-56*} *n* 130 318 Eth Sa; εις
 πολιν εις μαμβρη 30'
 36,15–16 ἡγεμών⁴⁰ (15)–κόρε(16)] tr post γοθομ 961 (ηγ. κορε) *d n s*⁻¹³⁰
 37,2 δέκα –ἐτῶν] ην ετων δεκα επτα 961 53' 527
 38,22 ὧδε] tr post πορνην 961
 39,9 ἄπ' ἐμοῦ] tr post ουδεν 961 962 (απ) 58 *df* 75 *s*⁻¹³⁰ Tht (απ)
 43,26 ἰωσήφ 962] tr post οικιαν 961

Other Variants

Orthographical variants:

The itacism *ι* > *ει* is common in Pap. 961, though no absolute consistency obtains. To include such variants, which abound in all Gn papyri, would seem rather pointless.

Also excluded are instances of non-assimilation of consonants—a phenomenon occurring likewise with great frequency and involving almost exclusively *ν* preceding palatals (κγχ).

9,3 δέδωκα] δωδωκα 961

9,23 ὀπισθοφάνεζ] οπιστοφάνεζ 961

11,25 ἑκατὸν εἴκοσι ἑννέα] εκατον εικοσι δυο c. var 961 ($\overline{\rho\kappa\beta}$) 15-17-135^c-426 $d(\overline{\kappa\beta}$ 44)
129 343 t 54 Arm

The mistake seems to be based on a confusion of Θ and Β.

12,5 ἐξήλθοσαν] ἐξηλθον 961 M O⁻¹³⁵ (-θων 376) C''^{-500 569} (-θων 551* (vid)) df ⁻¹²⁹
s t 346'-392 55 319 730 (cf. 14,7 below)

14,6 τούζ] εους 961*

14,7 ἤλθοσαν] ἤλθον 961 M O C''^{-57(mg) 408*} b d f n s⁻³⁴³ t γ^{-121 318} 31' 54 55 59 319 730

The fact that the -οσαν termination is uncommon in the Greek MSS. of Gn may argue for its originality in 12,5 and 14,7 (cf. also 8,19 and 18,8). In that case the translator was apparently not consistent since instances of ἤλθον and ἐφαγον (plus compounds) abound. Apart from Pap. 962 and 911 additional instances of the hybrid formation (cf. Thack § 17,5) are furnished by some of the cursive manuscripts. Unless all of these cases are considered original (which would be difficult to defend), -οσαν was apparently introduced secondarily on occasion. R's four instances of -οσαν (8,19; 12,5; 14,7; 18,8) are therefore not above suspicion. In the Septuagint MSS. of Gn the complete picture regarding this form is as follows:

8,19 ἐξηλθοσαν 911 A 121-424-619 31' = R; -θωσαν n

12,5 ἐξηλθοσαν A 569 129 121-318-424-619 31' = R; -θωσαν n

14,7 ἤλθοσαν 814 911 A 57 (mg) 121-318 = R

18,8 ἐφαγοσαν 911 A 15'-376-708 121* (-γωσαν) = R

19,16 ἐξηγαγοσαν 15'-135'-708 (in a hexaplaric addition)

34,27 εισηλθοσαν 911

41,21 εισηλθοσαν d ^{-125 610}

41,53 παρηλθοσαν 962; -θωσαν f ⁻¹²⁹

45,25 ἤλθοσαν 58-426-707^s d ⁻¹⁰⁶ 130 t⁻⁸⁴ 59 509; -θωσαν 72 392; ἤλθασιν 458

50,4 παρηλθοσαν 15'-17-58-135 57' (mg) 129 30'-344 (mg); -θονσαν 72; -θωσαν 376

50,13 ἀνελαβοσαν 15'-135'-707^c; -βωσαν 17-707*

14,10 φρέατα] -τρα 961

15,13 οὐκ] ουχ 961 426* 343

17,20 ἐπήκουσα] -κα 961

18,5 εἶπαν] -πον 961 72' df ^{-246 664*} 134 346' 54 Cyr; -πων 318*

18,7 βόας] βους 961 d s^{-130(mg)} 54

18,24 ἀπολεῖς] -λεσεις c. var 961 833 D 15-135-426* (vid)-708 500 b d f 75 t 121-318
54 319

18,28 ἐλαττονωθῶσιν] -νηθωσιν c. var 961 911 833 72 f ^{-53'} 318

19,2 εἶπαν] -πον c. var 961 72' d 19^c df 458 74 318' 54 319 Cyr Dial T A

19,6 προσέφωθεν] προσεξωθεν 961

19,8 μηδέν] -θεν 961 C''^{-79 408 551'} 129 730

19,8 δοκῶν] νοδων 961* ποδων 961^c

19,9 ἤλθεζ] -θας 961

19,15 ἀνομίαιζ] ἀνομιμαίς 961

19,17 εἶπαν] -πον 961 17'-72'-135 C'^{-25 128} 19^c- B^s df t 54 Just

19,27 εἰστήκει] ιστ. 961 A M 426 25 129 75 130 54 55 509; ιστηκη 318

- 20,6 ὑπνον] -νους 961 120'; ὑπνου 44 71; ὑπνουν 707
This variant seems to be based on a substitution of καθ ὑπνου for καθ ὑπνον.
- 20,12 οὐκ] ου 961
- 20,13 εἶπα] -πον 961 77-739* (vid) *d t* 54 Chr
- 20,15 οὐ ἐάν] ου αν 961 O^{-15 376'} 551* *f* 71-121-318 *z* 630
- 21,7 γήρει] γηρι 961 82 458 799 54
- 21,21 γῆς] τῆς 961 15-72'-135*-oI C' *b d* 246 *n t* 71-527 55 59
The mistake is probably palaeographical in nature: Γ > Τ.
- 21,22 οἷς ἐάν] οἷς αν 961 82 25*-57* *f* 71-121 730
- 21,26 οὐδὲ ἐγώ] ουδ εγω 961 53'; ουδεπω 17'
- 22,12 μηδέν] -θεν 961 381' 500-550-cII^{-18 313} 19-108 *d t* 71-318 31
- 23,6 δέ] δη 961 128 46^s 59-(cf. following ἡμων)
- 23,15 τί] οτι 961
- 24,3 ἐξορκισθῶ] -κισω 961 D^a 82
- 24,11 τό²] τα 961
- 24,11 ὀψέ] οψαι 961
- 24,12 κύριε] κυριος 961 128-569 *n*^{-75°} 318-424-619 31 59 319 (vid) —(cf. κ̄ε > κ̄τ)
Confusion of ε and c accounts plausibly for this error.
- 24,14 ταυτήν 962] ταυτη 961 761^c
The final consonant disappeared probably owing to its position between two occurrences of similarly written η.
- 24,16 παρθένος¹ 962] θαρθενος 961
- 24,18 αὐτῆς] εαυτης 961 (vid) 962 O^{-72' 376'}
- 24,30 οὕτως 962] -τω 961 17'-376 B^s *d* 53' 127 619 31'
- 24,39 εἶπα 962] -πον 961 *d* 630
- 24,45 εἶπα] -πον 961 962 15-oI 78 *d* Chr
- 24,47 εἶπα 962] -πον 961 82-618*-708 C'' *df*⁻²⁴⁶ 730
- 24,50 εἶπαν 962] -πον 961 72'-376 52'-78-551 *b*^{-537*} *df*^{-129(txt)} 346'
- 24,53 ἐξενέγκας 962] -κων 961
- 24,55 εἶπαν] -πον 961 72'-376 78-550^c 19^c (vid) -B^s *df*^{-129(txt)}
- 24,58 εἶπαν 962] -πον 961 376-707 78-551 B^s *df* 458 *s*^{-344*} 346'
- 24,60 εἶπαν 962] -πον 961 376 78-551 B^s *d* 53' *t* 527 Chr
- 25,13 ὀνόματα 962] ονομα 961
- 25,22 οὕτως] -τω 961 17-135-426 *b df*^{-56*} *n s* γ^{-121 392'} 31' 59 319* 730 Chr Cyr
- 25,23 μερίζων] μεις. 961
- 25,23 ἐλάσσονι] ελαττ. c. var 961 25*-77 *b* 318 Chr
- 25,29 ἔψεμα] εψημα 961 L O^{-17 135 426} C''^{-128°} *b*^{-314 537} *d* 53' 76* γ^{-121 392° 527} *z* 59 319 630
- 25,30 πυρροῦ] πυρου 961 L M 15'-17-376-oI^{-618°} 73-78*-128 *b d*⁻³⁷⁰ 246 *s*^{-130(mg)} *t* 527-619 *z*⁻³¹ 59 509 630 730; πυρος 71
- 25,34 ἔψεμα] εψημα 961 L 15^c-17-72'-376-708^c C''⁻¹²⁸ 108-B^s 125 *d* 53' 799 γ^{-424*} 527 *z* 59 319 630
- 26,19 εὔρον] -ραν 961 911 *s*^{-348° 730} 392* 319* 509
- 26,20 ποιμένες] -μινες 961 A 18-313^c-615' 129 458 799 55
- 26,20 αὐτῶν] εαυτων 961
- This variant may be due to dittography: φασκοντες εαυτων.

- 26,24 ἡὺλόγηκα] εὐλ. 961 M O^{-72'} C'' (-σα 16-551) $d s t \gamma^{-318} 527 z$
 26,27 τί] ετι 961
 26,27 ἡλθατε] -θετε 961 911 M O^{-17'} 72 82 426 C'' b⁻¹⁰⁸ d⁻¹⁰⁶ 370* 130-730 t $\gamma^{-527} z$
 55° 509
 26,27 με^{1°}] εμε 961 71
 Dittography may be responsible for the reading of 961: προς εμε.
 26,28 εἴπαμεν] -πομεν c. var 961 D O^{-72*} 78 b d t 527
 27,27 ἡὺλόγησεν^{1°}] εὐλ. 961 D O' 128-413-739 b⁻³¹⁴ d⁻³⁷⁰ n 130 t⁻⁷⁶ $\gamma^{-392'}$ z
 27,27 ἡὺλόγησεν^{2°}] εὐλογησε(ν) 961 911 D O' 18-52'-408'-413-615'-739 b 44 f 75 s^{-30'}
 t $\gamma^{-346'}$ z 509
 27,29 ἐπικατάρατος] επικαταρος 961
 27,33 εἰσενέγκας] -κων 961 72'-381' d; ενεγκων Phil
 27,33 ἡὺλόγησα] εὐλ. 961 911 O' (-κα 17'-135) C'' b 44-125 f n 730 t⁻⁷⁶ γ^{-346} z 319
 28,6 εὺλόγησεν] ἡυλ. 961 D^g M 15-135' 25°-551' 19 d⁻⁴⁴ s⁻⁷³⁰ 71 55 59 319 509
 28,12 ἀνέβαινον] αναιβ. 961
 30,2 ἐστέρησεν] -ρεσεν 961
 30,3 κἀγώ] και εγω 961 D O⁻³⁷⁶ 118'-537
 30,8 ἡδυνάσθη] εδ. c. var 961 O⁻¹⁵ C''- 52' 57 500 b 56*-246 s⁻³⁴⁴ 59'; εδυνηθη 44-
 370 53
 30,16 με] εμε 961 (vid) A M 72 129 s t $\gamma^{-392'}$ z 55 59' 509 630 Chr
 30,32 διαχώρισον] -σεν 961; διεχωρησεν 799
 30,33 ὁ ἐάν] ο αν 961 (vid) L M O^{-17'} 82 135' C''-57 408 422 d 129 75 s^{-730*} 84-134 $\gamma^{-392'}$
 59' 630 Chr Cyr
 30,37 ἔαυτῷ] αυτω 961 A 376-618 79-761 537 d^{-370*} f^{-246°} 75 s⁻¹³⁰ 730 46 71 z⁻³¹ 55
 319 509 630
 It is possible to explain this variant on the basis of haplography: δε αυτω.
 30,37 περισύρων] -ρας 961 O' (-σηρας 376) d s^{-30'} t 346 319 630 Chr
 30,40 ἔαυτῷ] αυτω 961 17'-82-135 f 75 s^{-344'}
 30,41 κατὰ] και 961
 31,11 εἴπα] -πον 961 B^s d f 30' 76 527 319 Chr Just
 31,16 ἀφείλατο] -ετο 961 M 15°-135' C''-128 422 761* B^s 53-664° s⁻³⁰ 343 t z 55° 630°
 Chr
 33,11 εὐλογίας 962] εὐδ. 961 (vid) (Λ > Δ)
 34,3 αὐτῷ] -της 961 15-72 d
 The mistake is probably due to dittography: αυτης ειπε.
 34,8 προείλατο] -λετο c. var 961 135' C'' B^s d 53-664° n 730 t 346 z 55° 319*
 34,12 καθότι ἄν] -εαν 961 962 106 f^{-56*} 318-392' 55 319 509
 35,9 ἡὺλόγησεν] εὐλ. 961 962 O' C'' b d f^{-53'} s t 71'-318-424 z 319
 35,10 ἀλλ'] αλλα 961 962 82 118' 129 76* 121
 36,37 τῆς] γης 961 (vid) - (T > Γ)
 38,19 περιείλατο] -λετο 961 135 C'' (mlt MSS. -λε by haplography) B^s 106-107 t 318'-
 527 z 55° 630
 38,28 κόκκινον] κοκκον 961
 39,6 καθ' 962] κατ 961 D M 15-376-799 78-79-413-551' f⁻⁵⁶ 246 s⁻¹³⁰ 76° 509
 39,6 οὐδέν 962] -θεν 961 56* 127°-343-344
 39,9 οὐδέν] -θεν 961 962 D f^{-53*} 130* 59' 509

- 39,23 οὐθέν] -δεν 961 72-426 54-79 19' *d*⁻¹²⁵ 75 30' 318 59' Chr
 40,8 εἶδομεν] -δαμεν 961 962
 40,9 μου²] εμου 961
 41,11 αὐτοῦ 962] εαυτου 961 *C'*^{'-14'} 77' 500' 56^c-129 30-344' *t*⁻⁴⁶ 84
 41,15 ἐώρακα 962] εορ. 961 D M 15*⁻⁶⁴ 129 *n* 30 407; εορα D^G
 41,24 εἶπα 962] -πον 961 M 72-799 18 B^S *d n* (-πων 75) *s*⁻¹³⁰ 707^{II}
 41,31 εὐθηγία 962] ευθεια 961
 41,32 ὅτι 962] οτε 961
 41,44 οὐθείς 962] -δεις 961 58-376*⁻⁴²⁶ 79 *d* 53' *n*
 42,2 πρίασθε 962 (πρει.)] πριασασθε 961^c *b* 44-107-125 71'-392; πριασασθαι 610 458
 42,16 ὑγίειαν] υγιαν 961 A F* 17-82-376-400*^{-707*} 19-108 610 *f*⁻⁵³ 75 30-344* 619
 31-120 319; υγειαν F^c 15-72-135-400^c-426-707^c-799 18-54-57-78-79-128-500' *b*⁻¹⁹
 108 *d*⁻⁴⁴ 125 610 127-344^c-730 *t* *γ*⁻³⁹² 619 122 55 59 509
 42,16 ἢ μὴν] εἰ μὴν *c.* var 961 962 A F M 17'-64 (txt)-135-381'-426-707* 370* 56-129*
 (vid) 75 30 392; εἰ μὴ 246 121* (vid) Arm
 42,33 ἀπέλαθε] -θετε 961 962 F^c M 15-64'-135-618 *C'*^{'-14'} 52 54* 77' 413' 500 551 118-
 314^c-B^S 53' *t* 346 *z* 55^c 630; -θεται 314*

It is quite possible that many, and probable that some, of the classical forms in Pap. 961 and 962 (cf. also p. 136) are original readings of the Septuagint Gn which according to traditional dating originated during the first century of the Hellenistic age. Since one cannot with any degree of certainty distinguish between original and secondary forms in this connection, R² has been followed with but few exceptions (cf. Part II, D).

Grammatical variants:

13,4 ἐπεκαλέσατο] -λεσεν 961 (vid) 959 15'-135' 130 (mg) *t* 392 120' 59 509; επεκαλει *d*
 It seems rather doubtful that Pap. 961 has preserved the original reading here. Nowhere else in Gn does this verb occur in the active voice (cf. 4,26; 12,8; 21,33; 26,25; 33,20; 48,16). In 21,33 Phil reads επεκαλεσε, in 26,25 MS. 376 has εκαλεσε, and Procop reads εκαλεσε in 33,20. This is insufficient evidence to establish a definite tendency to replace the middle forms by those in the active voice. The change in Pap. 961+ in 13,4 is probably purely *ad sensum* (cf. το ονομα).

15,4 εὐθύς] -θυ 961 15 344' 730

15,6 τῷ θεῷ] εἰς ἴν 961 (inc)

17,20 ἐλόγησα] -κα 961 M O⁻¹⁵ 72' 426 *C'*^{'-550} *d*⁻¹⁰⁷ 370 *f*⁻⁵³ 75 *t*⁻⁷⁶ 71'-318-424 *z*
 54 (=R¹); ηυλογηκα 72'-426 550 370 *s* 76 121-346-392 59 730; ενευλογηκα 107

The perfect form has impressive support and may be original here. The aorist could be due to influence from preceding επηκουσα.

18,5 ποιησον] -σομεν 961 82 Syh^B Chr Cyr; ποιησωμεν 458 392 31

18,11 ἐξέλιπεν] -λειπεν *c.* var 961 A D M 82-376 57'-73 610 56-129 *n* *s*⁻¹³⁰ 346'-392
 120' 55 319

This variant may be no more than an instance of itacism.

18,14 τῷ θεῷ] θεου 961 15-376'-708 55; του θεου D^G 82 *s*⁻¹³⁰ 392*⁻⁵²⁷ 319

Pap. 961+ has adopted the more common construction of παρα followed by the genitive case. (Cf. 23, 11 below; 39,15 p. 122; 40,7 p. 138)

18,22 ἀποστρέψαντες] -στραφέντες 961 (vid) $f^{-56(\text{txt})}$ 129 54

19,7 πρὸς αὐτοῦς] αὐτοῖς 961 $O'^{-72'}$ C'' b f 730 La^s Syh

19,17 περιβλέψης] -ψη c . var 961 833 D^w M $O'^{-72'}$ 82 C''^{-57} 314-537 $f^{-53'}$ 343'-344
 t^{-799} γ^{-346} z 54 55 59 319 730 Or

The variant in 961+ may be due to haplography (-ψηε εις), though one must admit that -ψηε could just as well be the result of dittography, in which case the majority reading (961+) is original.

22,5 ἀναστρέψωμεν] -ψομεν 961 M $O'^{-135'}$ C'^{-500} B^s-314^c-537 56 (αποστρ.) s^{-127} t^{-134}
 γ^{-799} γ^{-121} 392' 31-122^c 59 (-φομεν) 319 730; υποστρεψομεν 53' Chr Or

22,6 χεῖρα] -ρας 961 72'-82-376 73-422-551 b d $f^{-56(\text{mg})}$ n 127 46-74-799 γ^{-121} 318 527
 z 59 319 Eth^m Chr

23,8 τῆ ψυχῆ] τὴν ψυχὴν 961 458

23,9 αὐτῷ] αὐτοῦ 961 O' $b^{-19'}$ d 56-129 t 59; αὐτοῦ post on 19'

23,11 ἐμοί] ἐμου 961 C''^{-52} d 664* (vid) n^{-75^c} 130 76'-799 71-346-392 126* (inc) 319

23,19 ἔθαψεν] -ψαν 961* 414 (vid)

24,7 λήμψη] -ψεται 961

24,12 ἔλεος] ελεον 961

24,14 ἔλεος 962] ελεον 961 Tht

24,18 καὶ καθέλειν] καθελειν c . var 961 (vid) 962 O' d

24,22 ὀκλή] -κην 961 (-κην) 962 911 (-κῆ) 72' 392

24,26 κυρίω] τον κυριον 961 962

The personal object with the verb προσκυνεω occurs regularly in the dative case in Gn (23,7; 24,26.48.52; 27,29 (2x); 37,10; 42,6; 43,26.28; 48,12; 49,8), the sole exception being 37,9 where only three MSS. support μοι (75 59'). It is quite clear from the MSS., however, that the dative was gradually being replaced by an object in the accusative case. This process apparently dates back at least as far as the third century A.D.

24,56 εὐδῶσεν 962] -κε(ν) c . var 961 551 55 Tht

24,57 οἱ δὲ εἶπαν] εἰπαν δε 961 962 b^{-19c} n 318; εἰπον δε 19^c (vid) d ; εἰ δε εἶπαν δε 911

25,16 ἔθνη 962] εθνος 961 A 17-135 d (pr το 107'-125) f $s^{-130(\text{mg})}$ 344(mg) t (pr το 799)
 $\gamma^{-392'}$ 31' 730; γενοσ n

26,3 τόν]σων 961*

26,11 θανάτου] -τω 961 911 L M 376'-400 458 s^{-30} t γ^{-71} 318' z

Since the idiom θανάτου (-τω) ενοχος occurs only here in Gn it is difficult to decide which form is to be regarded as original. θανατω obviously has impressive support and one is tempted to regard it as original, particularly in view of the decline of the dative.

27,19 ἐποίησα] πεποιηκα 961 911 M O'^{-58} 72 C'' (εποιηκα 79*) b 129 s t γ^{-318} z 55 59
319 509

27,29 σοί³⁰] σε 961 A O'^{-58} 72' 82 135 426 d^{-107} 610 s 71-346-392 55 319 Chr—cf. 24,26
above

27,37 ἐποίησα²⁰] πεποιηκα 961 (vid) O'^{-17} 72' C''^{-413} 500 s t^{-799} $\gamma^{-71'}$ 318 z^{-31} 55 509

29,8 καὶ ἀποκυλίωσιν] ινα αποκυλιωσιν 961

29,13 αὐτῷ] -του 961 A 72-376* 25-79-500 19' d^{-370} 53' n 30 799

29,29 αὐτῆ] αυτω 961* 500 318

30,11 ἐν τύχῃ] τη τυχη 961 (vid)

30,37 ταῖς ῥάβδοις] τας ραβδους 961 79* d

14,15 ἐδίωξεν] ἐξεδίωξεν 961 M 17'-135-426 C'²⁵(txt) 413 s⁻³⁴³ t⁻⁷⁹⁹ 71-318' 120' 59
730—cf. p. 153

15,4 κυρίου] θεου 961 C'⁷⁷ b f 344' 370 318 54 La^E Arm Sa Chr—cf. 18, 19 and 22,11
below

17,19 αὐτοῦ²⁰] τουτου 961* (vid)

18,2 ἀναβλέψας δέ] και αναβλ . 961 d s t⁻³⁷⁰ 346 54 730 La^E Pal

18,5 καθώς] καθα 961 911 (καθ) D M O'^{-72' 376} cI⁻⁷⁸ b d f n s t^{-74 370} 318-392' 120' 54
55 59 319 730

In spite of extensive evidence for καθα R's reading appears to be original. Though καθα is much more common in Gn than καθως, the latter does occur (8,21; 41, 13; 44,12). In 41,13, as in this verse, καθως is used in conjunction with ουτως.

18,6 ἔσπευσεν] εσπουδασεν 961 (vid) d⁻¹²⁵ 54

18,19 κύριος] ο θεος 961 La; + ο θεος d t 54 Dial AZ Arm Sa^{20ap}

19,8 καθά] καθο 961 833 D O'^{-72' 376} 79 b d t^{-76 799} 527 54 55; -θω 319*

19,8 σκέπη] στεγη 961 A D M (txt) O'^{-17' 135 426} C'¹ f 458 γ^{-318'} z 55 59 319 509 730

It is possible that Pap. 961 has preserved the original reading. Whereas σκεπη is a relatively common word in the LXX (occurring at least 30 times, though not in Gn), στεγη is rare. The former may for that reason have replaced the latter in some manuscript traditions.

19,17 συμπαραλημθή] υμπεριλημ . . . 961

20,11 ἄρα] μη ποτε 961 O' (-πωτε 376) d f s^{-130(mg)} t (, ποτε 799) 121^c-346-619 z 54
730 Arm Syh Chr Tht

21,7 και ειπεν] ειπεν δε 961

21,22 ἐγένετο δέ] και εγενετο 961 O' b d⁻⁴⁴ s^{-344(mg)} 346 54 319 730

22,8 ειπεν δέ] και ειπεν 961 (vid) 458 Pal

22,11 κυρίου] του θεου 961

23,11 ἐναντίον] ενωπιον 961 108 d⁻⁶¹⁰ s^{-130(mg)} t 346

23,15 γῆ] γαρ 961 A D O'^{-72 376} b d f^{-53 664} c n s t γ^{-121^c} z⁻³¹ 55 59 319 730; + γαρ
M 72'-376' C'¹⁻⁵² 121^c Arab Bo

R's support for reading ακηκοα γη is extremely weak (53-664^c Arm Eth = ©). A more probable reconstruction of © is perhaps ακηκοα γαρ γη (M 72'-376' C'¹⁻⁵² 121^c Arab Bo). In some manuscript traditions, including 961, γη may have been omitted by parablepsis (ΓΑΡ ΓΗ).

23,16 ἀπεκατέστησεν] απεστη . . . 961 (parablepsis ε^{1^c}ε^{2^o}?)

24,23 ἀνάγγειλον] απαγγελιον 961 962 O'^{-72' 135 426} t⁻³⁷⁰ 71-527^S 120' (παγγ. 407) 630

24,37 ὠρκισεν 962] ωρκωσεν c. var 961 O'^{-72 426}

25,28 ἦσαύ] ιακωβ 961*

26,6 και κατωκησεν] κατωκησεν δε c. var 961 D L O' C'¹ b d f s t γ⁻³¹⁸ z 55 319 509
(παρωκ.) Chr (= R¹)

With such massive evidence against it, one feels somewhat ill at ease with the reading of R², which, admittedly, is not without impressive support: 911 A M n 318 59. Since it is impossible to control the use of και/δε in Gn no certainty can be attained. και. δε may have been introduced secondarily to mark the change in subject more explicitly (cf. v. 5).

26,7 ἄνδρες²⁰] ανθρωποι 961

26,18 ἐπώνομασεν²⁰] ωνομασεν c. var 961 A b d n 318 619 z⁻³¹ (= R¹)

In view of the fact that επωνομασεν occurs earlier in the verse and therefore might easily

have been introduced in the succeeding clause as well, it is tempting, at first sight, to regard *ωνομασεν* as **ⓐ**. Nevertheless, R²'s choice would seem correct since the latter verb appears nowhere else in Gn.

26,19 *καὶ ὠρυξαν*] *ωρυξαν δε* 961 A n 318 Bo (cf. v. 25, and change of subject)

27,2 *καὶ εἶπεν*] *ειπε(ν) δε* 961 72' *d f*⁻¹²⁹ *t* (cf. change of subject)

27,17 *εις*] *επι* 961 (vid)

27,18 *εἶπεν δε*] *και ειπε(ν)* 961 72' *b d* 53-56*-664^c 392' (cf. continuation of grammatical subject)

27,30 *ως*] *οσον* c. var 961 O^{-72'} 82 426 C'^{-25^c 54^c 128(txt) 615^c} 44-370 n s⁻⁷³⁰ 318-424 z 55* 509 Phil; *ως αν* 615^c *t*

27,33 *ἐλθεῖν*] *εισελθειν* 961 A 58 313 129 n 799 318 z⁻³¹ Quodv

30,10 *καὶ συνέλαβεν*] *συνελαβε(ν)* δε 961 O^{-15 58 72 376} *b d*^{-106'} 246 30'-130 346 509 La^s (cf. change of subject)

31,36 *ἀποκριθεὶς δε*] *και αποκρ.* 961 58 128 *b* 106-370 *t*⁻⁷⁹⁹ 318-527 Eth Chr (cf. continuation of subject)

31,37 *ἐναντιον*] *ενωπιον* 961 O *b d* 30-130 (txt)-343 *t* 346* 59'

31,41 *ἐγὼ εἰμι*] *α επιοιησα εγω* 961

31,42 *κόπον*] *πονον* c. var 961 911 O^{-72 376} C'^{-25 128} *b d*⁻¹²⁵ 730 318

πονος occurs twice elsewhere in Gn (34,25 = *k'b*; 41,51 = *'ml*), and is the more common word in LXX. 31,42 contains the only occurrence of *κοπος* in Gn (= *γγγ'*).

31,43 *ὄσα*] *α* 961

32,9(8) *εἶπεν*] *ειδεν* 961* (vid)

35,20 *τῆς σήμερον ἡμέρας*] *της ημερας ταυτης* 961 L *b*^{-118'} *d f*^{-53'} 'n 318

There is reason to believe that the translator of Gn was in the habit of rendering 'd *hywm* as *εως σημερον ημερας* (19,37.38; 35,20), and 'd *hywm hzh* as *εως της ημερας ταυτης* (32,33; 47,26; 48,15). However, in 26,33 the Greek text reads *εως της ημερας ταυτης* while **Ⓜ** has 'd *hywm hzh*. With the exception of 35, 20 the Greek MSS. are virtually unanimous in their support of the respective phrases. Since the majority of Greek MSS. support *της σημερον ημερας* and the **Ⓜ** text of 35,20 reads 'd *hywm* one is inclined to regard the variant of Pap. 961 as secondary.

37,11 *ἐζήλωσαν δε*] *και εζηλωσαν* 961

37,14 *ἀνάγγειλον*] *απαγ.* 961 D^g 17'-58-82-426 19'-108 *d n s*^{-343' 344(mg)} 318-527 319

37,29 *ὄρξ*] *ευρε(ν)* 961 426 *b*^{-118' 537} La^{cod 102} Arm Eth Syh^{ap} Vulg

38,24 *ἀπηγγέλη*] *ανηγ.* c. var 961 O *f* 346' 31 509

39,4 *τοῦ οἴκου*] *της οικιας* 961 O *d n* (*την οικιαν* 458) *s*^{-343' 344(mg)} *t* 392 55 59' 509 707^{III}

οικος occurs three times as often in Gn as *οικια*, and is used with the same range of meaning. There seems to be discernible in the Greek MSS. a slight tendency to replace the latter by the former, and for that reason it is possible to argue that Pap. 961 has preserved the original reading.

39,13 *καὶ ἐγένετο*] *εγενετο δε* 961 962 O *d*^{-106'} *f n* 730 Syh (cf. change of subject)

39,14 *καὶ ἐκάλεσεν*] *εκαλεσεν δε* 961 (cf. change of subject)

40,10 *ἀνεννοχησά*] *εννοχησια* c. var 961 15-72 *d* 53' n 71'; *αννοχησια* M 319

40,17 *ἐπάνω*²] *επι* 961 58 *d* 56* n 509 Arab Bo

41,21 *καθά* 962] *καθαπερ* 961 *f*^{-56*}

41,49 *ὡσει*] *ως* 961 (vid) 962 D^g *b d*⁻³⁷⁰ 458 71' 59' Chr

The tendency to replace $\omega\sigma\epsilon\iota$ by $\omega\varsigma$ in the process of textual development is slightly more in evidence than the reverse. There is therefore no good reason for departing from R.

43,10 ὑπεστρέψαμεν] εστρεψαμεν 961

Variants due to influence from context or parallel passages:

10,19 ἐλθεῖν¹⁰] εισελθειν 961 17'-135' C'' 108 56 (mg) s⁻³⁴³ 370 346-392 120 319 509 730—cf. εις γεραρα in the same verse

10,25 ἐγενήθησαν] εγεννηθησαν c. var 961 A M O' C'' b d f n s t γ⁻³⁴⁶ z 54 55 59 509 730

In spite of the fact that the reading of R is supported by only three manuscripts (911 346 319) it is original. The passive of Hebrew *yld* is translated, in Gn, 15 times by *γίνομαι*, twice by *τικτω* (pass), but never by *γενναω*. The variant reading in 961+ may have arisen under influence of *εγεννησεν*, which occurs throughout the passage, or may be due to dittography.

11,31 χανάν] των χαναναϊων c. var 961 (vid) O 569 d 129-246 n 343 t γ^{-346 392} 31' 54 Arm Sa Chr—cf. των χαλδαιων in the same verse

14,1 βασιλεύς¹⁰] βασιλευς 961 (βεσ.) 135 408 19' 458 343 71' 730—cf. v. 1a 17,19 τῷ¹⁰] προς 961 17'-135 b 44'-107 s^{-130(mg)} t⁻³⁷⁰ 424-619 z 730 (=R¹)

The support for R² is impressive, including the majority of textual families plus 911 A M. One suspects that *προς* was carried over from v. 18 where a copyist would just have written *αβρααμ προς τον θεον*.

18,14 ἀναστρέψω] επαναστρεψω 961 72-707 (vid) d 54; επαναστρεψω 426 314 t γ^{-121 318 392} 31 319—cf. v. 10

19,3 τὴν οἰκίαν] τον οικον 961 833 D M C'' d 458 s t γ^{-121 318} z 54 55 59 319 509 730 Chr—cf. 19,2 as well as the note at 39,4 above

19,17 αὐτοῦς] αυτον 961 M O'-72' 135 426 314* s 46 71-346-392 120' 55 59 509 730 La^S Arab Bo Eth—cf. σωζε v. 17

21,32 ὄρκου] ορκισμου 961 O' b d f n t⁻³⁷⁰ γ⁻³⁹² 54 55 319 630—cf. v. 31

Except for its first occurrence in 21,31 Beer-sheba is consistently rendered *το ὄρεαρ του ορκου*.

22,12 καὶ εἶπεν] ο δε ειπεν 961; ειπε δε d 54—cf. ο δε ειπεν v. 11

24,4 ἀλλά] αλλ η 961 M O'-72' 82 C'' 108 d 458 s t γ^{-121 346} z 55 59 Chr Cyr

The reading of 961+ comes from the parallel verse 24, 38 where it translates *ky 'm*.

In 24,4 ① has *ky*.

24,12 ἐμοῦ] μου 961 M 72-426 C''-52 f⁻¹²⁹ 75 71-318-392 z⁻¹²² 55 59 319 Chr—cf. μου twice in v. 12

24,13 ἀντλήσαι] υδρευσασθαι c. var 961 962 M (mg) 17'-135 (txt) 57 (mg) 59 319—cf. parallel verse 24,43

24,39 πορεύεται ἢ γυνή 962] βουληται η γυνη πορευθηται 961 (vid) 121-619 31' Arab Co Eth—cf. parallel verse 24,5

24,43 ἐφέστηκα] εστηκα c. var 961 962 A^c D^G M S O' 57' (txt)—73 (txt)—78-550 d f n s^{-130(mg)} 344(mg) 318'-392^c-527 Chr—cf. parallel verse 24,13

Hebrew *nsb* (intr) is translated in Gn by *ιστημι* (18,2; 24,13), *εφιστημι* (24,43; 28,13), *ανιστημι* (37,7), and *παριστημι* (45,1).

- 24,51 ἀπότρεχε] απελθε c. var 961 962 911 *f*—cf. απηλθεν 24,61
 25,24 κοιλία] γαστρι c. var 961 A 414'–551–cI^{-57'(mg)} *d* 246 *n* s^{-130(mg)} 344'(mg) 121–
 318'–424 730—cf. v. 23
 31,14 ἀποκριθεῖσα] αποκριθεισαι c. var 961 911 (σᾶ) M O⁻⁷² 135 C^{'-77} 78 414' 550 551
 739 *b* 370–610 129 75 s⁻³⁰ t⁻⁸⁴ γ⁻³⁹² 619 55 59 319 509 630 Arm Bo Eth—cf. ραχηλ
 και λεια in the same verse
 31,33 ἐν τῷ οἴκῳ] εις τον οικον 961 D O⁻⁵⁸ 52' 125 30–343' 799 346' 319—cf. the
 same verse
 34,22 περιτέμνηται 962] περιτεμνηται 961 *d*⁻¹⁰⁷ 75 55*; περιτεμνονται 72 25 53' 346
 319 Eth—cf. περιτεμεσθαι in the same verse
 34,23 μεθ' ἡμῶν] εν ημιν c. var 961 962 15'–376 Arm Eth^{-PR} Sa—cf. parallel verse 34,15
 35,14 ᾧ] ου 961 962 78 59'—cf. parallel phrase in v. 13
 37,6 ἐνυπνιασθη] ενυπνιασαμην 961 L *b d n* 318—cf. v. 9
 39,4 εὐηρέσσει] ευηρεστησε(ν) 961 D 135–381'–799 16–54–73–131–414'–551* B^S 44–610
 53–664* 130 71'–318 319 Bo—cf. κατεστησεν in v. 4b
 39,10 ὑπήκουσεν] υπηκουεν 961 A 58–381' 79 *b*⁻¹¹⁸ *f*⁻¹²⁹ s^{-344*} 121–318 31^c 55 662
 Eth^{-PR}

This variant may be the result of haplography (ξε > ε) or influenced by the imperfect verb in the first clause.

- 40,5 ἐνύπνιον¹] ενυπνια 961 58–376 14'–77'–500'—cf. αμφοτεροι in the same verse
 41,10 ἀρχιμαγείρου 962] αρχιδεσμοφυλακος 961 A *f*^{-56*} 246 121
 Allgeier thinks the change in Pap. 961+ was brought about for the purpose of distinguishing the individual referred to here from Potiphar who in 39,1 is called αρχιμαγειρος (p. 43). This conclusion seems forced. Apparently in 40,3 the scribe of 961 felt no need to bring about a change from αρχιμαγειρος to αρχιδεσμοφυλαξ. What we have in the Greek traditions is a confusion of the two terms. This is easy to understand since in 39,21ff. the αρχιδεσμοφυλαξ is associated with the δεσμοτηριον, in 40,3 the αρχιμαγειρος (cf. p. 154 below) has to do with the φυλακη as well as the δεσμοτηριον, and in 41,10 only the φυλακη is mentioned in connection with the αρχιμαγειρος. The reading of Pap. 961+ in 41,10 arose probably under influence of 39,21ff.
 44,22 παιδίον] παιδαριον 961 D^G M O⁻⁵⁸ 14'–77'–500' *b d* 56* *n s t* γ⁻¹²¹ 318' 31 55 59
 319 509 (=R¹)—cf. 44,30.31

The relationship of Pap. 961 to the major papyri, uncials, and the textual families of Gn is as follows: 962 9%; 911 12%; A 12%; M 13%; O 20%; C 17%; *b* 20%; *d* 32%; *f* 20%; *n* 14%; *s* 21%; *t* 21%; *γ* 11%; *z* 13%; unique 21%. A fact to be kept in mind in connection with these statistics is that 962 911 M are fragmentary. Their *pro rata* figures are approximately: 962 31%; 911 19%; M 15%.

It is quite clear that Allgeier's attempt to make the text of Pap. 961 a precursor of a so-called A recension must be considered a failure. Not only is Pap. 961 not closely related to MS. A, but it has just as little in common with the textual families with which A has the greatest affinity (*γ z*).

For additional deviations from ⑥ see Part II, D and E.

II, D

10,14 χαφθοριείμ] καφθ.	143	27,43 απόδραθι] + εις μεσοποταμιαν	
10,19 ἐγένετο] εγενοντο	150	148	
11,9 κύριος ^{2ο}] + ο θεος	147	32,22(21) παρεπόρευετο] προεπ.	150
14,2 βάλαι] βαλακ	143	36,32 βάλαι] βαλακ	143
14,8 βάλαι] βαλακ	143	36,33 βάλαι] βαλακ	143
25,2 ζεμβράν] -βραμ	144	39,23 κύριον] πρ τον	149
25,4 γαιφάρ] γαρφαρ	144	41,26 εισίν(2x)] εστιν (2x)	151
26,32 και (ἀπήγγειλαν)]	146		

II, E

9,2 φόβοι] + υμων	159	23,11 πάντων]	162
9,18 ιάφεθ] πρ και	159	24,35 ἀργύριον] πρ και	160
10,22 και καινάν]	161	24,36 ἕνα]	162
10,24 ἐγέννησεν ^{2ο} - καινάν ^{2ο}]	161	24,46 μου]	162
12,16 παῖδες] πρ και	159	25,24 ἡμέραι] + αυτης	160
12,16 ἡμίονοι] πρ και	159	26,28 μετὰ σου] τρ post διαθηκην	164
13,9 ἐγώ ^{2ο}] + δε	159	27,13 μήτηρ] + αυτου	160
14,1.4.5.17 χοδολλογόμορ] -λ(λ)αγομορ	157	28,15 πάντα]	163
14,2 βάραι] βαρακ	158	30,3 εἶπεν δέ] + αυτω	163
14,11 τήν ἱππον πᾶσαν τήν] πασαν την		31,28 οὐκ] πρ και	160
ἱππον	165	32,28(27) ἐστιν]	163
18,22 ἔτι] τρ post ην	159	34,30 ἐκτριβήσομαι] πρ εκτριβη	160
19,6 λώτ] τρ post αυτους	164	35,16 ἱακώβ]	164
19,9 ἐκεῖ] + και ειπον	159	36,18(2x) ἐλιβέμας] -βαμας	158
19,17 σφζων]	161	36,24 αἰαμίν] αιδμειν	158
20,2 ἐφοβήθη - fm]	157	36,25 ἐλιβέμα] -βαμα	158
21,6 μοι] τρ post εποιησεν	164	36,31 ἐν] + γη	160
21,19 ὕδατος ζώντος] υδωρ	162	36,39 ἀδάδ] αδαθ	158
		40,5 ἀμφότεροι] τρ post ενυπνιον	165

C. DEVIATIONS FROM © IN PAP. 962

As in the case of Pap. 961 (cf. Part II, B.) the classifications in this chapter are merely intended to call attention to the kinds of variant readings supplied by the papyrus under examination.

Proper Nouns

Vocalic changes:

- 25,3 λατουσειμ 961 (-σειν)] λατουσειμ 962
 25,4 ἐνώχ 961 (ενωκ)] αινωχ 962 15
 25,4 ἀβιρά] αβειρα 962 961 911 (vid) M O'-72' 376'
 25,18 εὐιλάτ] ευειλατ 962 961 A D^G 15'-17-376 s⁻³⁰ (=R¹); ευειλα 426 30
 33,14 σήιρ] σηειρ 962 961 911 A M O' b 106-370 f⁻⁵³ 664* n s⁻¹²⁷ γ^{-318'} z 55 509
 (=R¹); σειρ C''-16 73 128 550 44-107-125-610^c 53 75 730 319 630
 33,16 σήιρ] σηειρ 962 961 A M O' 73-77-550 b 106-370 f^{-53'} 458 s⁻⁷³⁰ γ^{-318'} z⁻¹²²
 55 509 (=R¹); σειρ C''-73 77 128 550 44-107' 53-664^c 75 730 319 630
 34,13 δίναν] δειναν 962 961 A O'-72 426 (txt) d^{-370^c} f⁻⁵³ 664^c s⁻⁷³⁰ γ⁻³¹⁸ 527 z 55 319
 509 (=R¹); τειναν 911; δεινα 72 n
 34,14 λει] λειν 962 961 911 G-82 129* s⁻¹³⁰ 730 z⁻⁴⁰⁷
 34,25 λει] λειν 962 911 D^G G 30-343-344' z 319^c (vid)
 34,25 δίνας] δεινας 962 A O' C''-54 78 128' 551' (λειας 646) d⁻⁴⁴ 370^c 129-246-664* 75
 s⁻¹³⁰ γ⁻³¹⁸ 527 z 55 319 509 (=R¹)
 34,26 δίναν] δειναν 962 961 (-νιαν) 911 O'-72 C''-16 25 78 128 500 551' 56-129 s⁻¹²⁷ γ⁻³¹⁸
 527 319 509; δεινα A 72 16-25-500 d⁻⁴⁴ 370^c 664* 75 (=R¹)
 34,27 δίναν] δειναν 962 961 911 A 15-376-G-0I C''-25 78 128 551' d⁻⁴⁴ 370^c f^{-53'} s⁻¹³⁰
 346-392 z 55 319 509 630 (=R¹); δεινα 25-76I 71'
 42,4 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D M O'-15' 135 400* 708 56-129*-246^c s⁻⁷³⁰ 121-392
 122-407 319 509 (=R¹)
 42,36 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D^G M O'-15' 135 426 708 56-129* s^{-30'} 130* 121-392
 122*-407 509 (=R¹)
 43,14 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D F M 17-64*-72'-376-381'-400* 56-129*-246^c s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319* 509 (=R¹)
 43,15 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-64*-72'-376-381'-400* 56*-129*-246 s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319* 509 (=R¹)
 43,16 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-64*-72'-376-381'-400* C''-313 413 56'-
 129* s^{-127*} 730 121-392 407 76* 319* 509 (=R¹); -μειμ 118'
 43,29 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-72'-376-400*-0I-64* 56*-129*-246 s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
 44,12 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 56*-129* s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118-314^c
 45,12 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 56'-129*
 s⁻⁷³⁰ 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'

- 45,14 βενιαμίν^ο] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72-376-381'-400* 56'-129* s⁻⁷³⁰
121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
- 45,22 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72-376-381'-400* 56'-129* s⁻⁷³⁰
121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
- 46,15 δίναν] δειναν 962 A O' C'¹⁻⁵² 78 128 414* 551 d⁻⁴⁴ 370 f⁻¹²⁹ n s γ⁻⁵²⁷ z 55 319
630 (=R¹)
- 46,16 άγγίς] αγγεις 962 A D^G O⁻²⁹ 72 82 400^c 54 b^{-B⁸f⁻⁵³} 129 n s (=R¹)
- 46,16 σαυνίς] σαυνεις 962 D^G O⁻⁷² 135 b f⁻⁵³ 75 s⁻⁷³⁰ 55
- 46,17 μελχιήλ] μελχειηλ 962 D^G 58
- 46,19 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 129*-246 s⁻⁷³⁰
392 407 (=R¹); -μειμ 121
- 46,20 έφράιμ²] αιφ . . . 962
- 46,21 άγγίς] αγγεις 962 A M 17-58-64 (mg)-82-426-707-799 56-129 343-344' 121-318
(=R¹); αγγειν D^G 64 (txt) 54-C'⁻¹⁶ 128' 313 551 246 30'-130 z⁻³¹ 319 Sa; αγγειμ
381' 16-551-π⁻¹⁸ 54 346 = Sam Pent; λαχεις b(φαχεις 19*) n; αχεις 15 71'; αχειν
55 392; αγγεις 135; ειγγειμ 31; αχειμ 18
- One wonders whether Hebrew *·hy* was perhaps transliterated originally as αγγι(ε)ι
which subsequently became αγγι(ε)ις on the one hand and αγγι(ε)ιν on the other.
- 46, 21 έφριμίν] οφειμ . . . 962; οφειμειμ 346 z; οφειμειμ 71
- 46,24 νεφθαλί] νεφθαλει 962 M 64*; -λειμ O'⁻¹⁷ 799 C'¹⁻¹²⁸ (νεφαλ. 761) b d⁻⁴⁴ f⁻²⁴⁶*
s 46 71'-527 55 59 319
- Virtually all variants in this category are instances of the itacism ι > ει: ι > ει = 27;
ε > αι = 2; ιει > εει = 1.

Consonantal changes:

- 46,11 καάθ] γααθ 962
- 46,12 άσρών] ασρωμ 962 A 15-17'-72-376 54-73-79-615' d⁻¹²⁵ f⁻⁵³ t⁻⁸⁴ 71'-121 55 59
La^S Arm; εσρωμ 29-58-426 646 b 125 53' 75* 30' 84 Bo
- 46,13 θωλά] θωμα 962 - Λ > M
- 46,13 ιασούβ] ιασουμ 962 29 458 527 55; ασουμ 135
- 46,16 θασοβάν] θασοβαμ 962 58 b f⁻⁵³ 129 n 121; σαβωθαμ 76 319; *thausobam* Arm
- v > μ = 2; β > μ = 1; λ > μ = 1; κ > γ = 1

Abbreviated forms:

- 25,4 έλραγά 961] ραγα 962 19'-108
- 25,13 μασσάμ 961] μασσα 962
- 46,17 ιεούλ] εουλ 962 - haplography: cf. και εουλ
- 46,24 ισσααρ] σαρας 962; σαρης Jos

Expanded forms:

- 25,2 μαδάν 961 (vid)] μαδαμ 962 A^c-cf. following μαδιαμ
- 25,3 σαβά] σαβαθ 962 t; *sabat* Bo
- 25,14 μασσή] μασσην 962—cf. μασσημ in 961
- Final v (N) may have arisen under influence of following κ(αι). The two letters are similar in uncial script at times.

- 42,24 συμείων] συμείωνα 962 17-707 30' Chr—inflection: cf. τον συμ.
 43,23 συμείων] συμείωνα 962 17'-135 n(-μαι- 75) 76 319 509—inflection: cf. τον συμ.
 46,17 ἱεσουά] ἱεουσσουαρ 962; ἱεσουαρ 17'-82-135 d; ἱεσουρ b
 46,17 βαριά^{1o}] αβαρια 962
 46,17 βαριά^{2o}] αβαρια 962

Transposition:

- 46,14 σέρεδ] σεδερ 962 O⁻⁴²⁶ (σαδαρ 29) 646 f⁻¹²⁹ n s⁻¹³⁰ 59 La^S; σεδεκ b
 46,20 μαχίρ^{1o}] χαμειρ 962
 46,20 μαχίρ^{2o}] χαμειρ 962

Miscellaneous:

- 25,3 λωμίμ] λωμειν 962; λωμειν A D^G M 82 78 121-318 55 509; λωμιν 17-135
 527; λωμιν d; λωωειν f^{-53'}; αθωμιν 15-0I; λιωμειν 376; ωμειν n; lomomin La^I
 46,11 μεραρί] νεραρει 962; -ρει A O⁻¹⁵ 17' 29 135; μαραρει 15
 46,13 φουά] φουδ 962 707 b(εφουδ 537) Arm — A > Δ
 46,14 ἀλοήλ] αιηλ 962 O⁻²⁹ 58 72 82 708 C'' b d 127-343-344 (txt) t⁻⁸⁴ 71'-346 z 630;
 εηλ D^G n 130 84 527 Arm Bo^L; ιαιηλ 29-58-82 30' 55 La^S; ιαιηλ 76 319; ιηλ 708;
 αιηλ 72

It is virtually impossible to know which form, αλοηλ or αιηλ, deserves preference as the original reading. **(M)** has γη|η| for which one would expect something like ιαιηλ. Both forms have impressive and widespread support.

- 46,16 ἀροηδίσ] οαρροας 962
 46,21 μαμφίν] . . μφεως 962; μαμφεις c. var f⁻²⁴⁶

Additions

Instances of dittography:

- 25,16 εθνη] pr τα 962 72' C''^{-413(mg)} 761 130 (mg)-344 (mg) 71-527 55 59 630—cf. κατα
τα εθνη
 39,5 οϊκω] + και εν τω 962

Addition of articles:

- 24,27 κύριος^{2o}] pr ο 962
 25,10 χέτ] pr του 962 (vid) 961 911 M O⁻¹⁵ 72 376 C''⁻⁵⁴ b⁻³¹⁴ 537 d⁻⁴⁴ 125 s t γ⁻¹²¹
 527 z 509 630 730
 25,11 ἀβραάμ 961] pr τον 962 911 (vid) 128 d⁻⁴⁴ 458
 35,9 ιακώβ 961] pr τω 962 17' 500-761 b^{-19'} d⁻¹²⁵ n 130 t⁻⁴⁶ 318-527 59'
 40,8 ἰωσήφ 961] pr ο 962 761—possibly dittography: αυτοι ε ο
 41,16 ἰωσήφ 961] pr ο 962—possibly dittography: δε ο
 41,29 γῆ] pr τη 962 82-799 C''⁻¹²⁸ 53' 31 59'—cf. 11,31 p. 147
 42,5 ἰσραήλ] pr του 962 d⁻¹²⁵ 56* 344 (mg)
 42,6 ἄρχων] pr ο 962 b^{-19'} d⁻¹²⁵ 56 n s^{-344'} t^{-46*} 392 55 509
 43,29 βενιαμίν] pr τον 962 619 (τον βεν. post αυτου)
 44,29 προσώπου] pr του 962 M 376 C''⁻⁷⁹ d f⁻⁵³ 56* 127* -130-344 (mg) t γ z 55 59 319
 509 630

Introduced by a preposition *προσωπον* is regularly anarthrous in Gn, the only exceptions being 2,7; 4,14 (*α του* 13 MSS.); and 50,1 though here R¹ quite rightly omits *το* which is supported by a mere 7 MSS. It is clear from the MSS., however, that an article was added on occasion in the process of textual development.

46,3 *καταβήναι*] *πρ του* 962 58 s⁻¹²⁷ 130 344 (txt)—cf. 34,19 p. 112

46,15 *μεσοποταμία*] *πρ τη* 962 (vid) 29-58-72-426 b f⁻¹²⁹

According to available evidence *pdu ymi* was rendered in three ways: *η μεσοποταμια* (25,20; 28,2,5); *η μεσοποταμια συριας* 28,6,7; 33,18; *μεσοποταμια της συριας* 35,9,26; 46,15; but not *η μεσοποταμια της συριας*.

Addition of conjunctions:

25,19 *ἀβραάμ*²⁰ 961] + *δε* 962 128 107' 75

43,21 *ἀργύριον*²⁰] + *δε* 962 961

46,11 *γῆρσών*] + *και* 962 D^G 15-58-72-376' 500-761 b f⁻¹²⁹ 130 76 319 La^E Arab
Arm Syh

Addition of prepositions:

33,13 *ἡμέραν*] *πρ εις* 962 (vid) *d n t* La^{cod 100}

44,20 *γῆρως*] *πρ εκ* 962 O^{-15'} (*εν* 72) *b d* 56* *n* 30'-130 *t* 346 *z* 630

Addition of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

30,41 *καιρῶ*] + *εκεινω* 962 (vid) 961 72 *d* 53-664^c *n t* 527 55

33,13 *παιδιά*] + *μου* 962 961 58 569 f^{-56*} Sa

33,14 *παιδαρίων*] + *ου* 962; + *σου* *b*; + *μου* 551^c f^{-56* 129} *n* 318 Sa

42,21 *ἡμᾶς*] + *πασα* 962 58 *d* 56' *n t* γ^{-121 318'} 55 59 509 Bo Chr Tht = Sam Pent

42,33 *ἐνα*] + *υμων* 962 961 (vid) 58-135 130 71' 120' 630 Arm Syh; *πρ υμων* c. var D^G
F^b 381- O^{-58 135'} *d f*^{-56* 129} *n t* 346' 122 76 319 509 La^S Bo Vulg = (M)

43,16 *ἄνθρωποι*] + *ουτοι* 962 D L M oI C'⁻¹²⁸ 19'-108 (mg) 53' 130 76 319 La^S
Arm Co Eth

46,17 *υιοι δε*] *ουτοι δε υιοι* 962 O^{-707^c} *b* 56* La^{cod 101} Arm Syh

Addition of expressed subject or object:

24,42 *εὐδοῖς* 961] + *μοι* 962 Arm Eth

34,7 *ἰσραήλ*] + *συχεμ* 962 961 17'-135-426 *b d n* 130 *t* 318'-527 55 319 Chr; *εν πρ συχ.*
A f La^S Arab Co Eth

39,7 *εἶπεν*] + *αυτω* 962 961 (vid) 72 125 f^{-56* 129*} 346' 31 59' La^I Arab Co Eth; +
αυτη 129*

Additions from context or parallel passages:

24,22 *ψέλια*] + *χρυσα* 962 961 17'-135 *d* 664^c *t*⁻³⁷⁰—cf. the same verse

24,40 *κύριος*] + *ο θεος* 962 A 15-376'-oI C' *b d f n* 121-318-619 *z* 730 Chr—cf. parallel
verse 24,7

24,47 *θυγάτηρ* 961] + *αναγγελιον μοι* 962 911 A M C' *b f* 121 730 Arm Eth—cf. parallel
verse 24,23

32,26(25) *πλάτους*] + *του νευρου* 962—cf. 32,33(32)

34,22 *ἄνθρωποι*] + *ουτοι* 962 961 *b f* 130 318-392 Arab Bo Syh; *πρ ουτοι* 346 319—cf. v. 21

- 34,23 τετράποδα 961] + αυτων 962 A 15'-17-376 b d n 30-343 t 346' 59' Arab Arm Bo Eth—cf. τα κτηνη αυτων and τα υπαρχοντα αυτων in the same verse
- 39,5 αυτῶ¹] + εδωκεν δια χειρος ιωσηφ 962—cf. 39,4
- 39,22 εδωκεν 961] + αυτω 962 458—cf. εδωκεν αυτω in 39,21b
- 41,11 ειδομεν 961] + εκατερος 962 oI C''-128 f 344' (mg) Sa; + εκαστος D (vid) 527 319—cf. parallel verse 40,5
- 41,20 εκλεκτάς 961] pr τας 962 D 58 d⁻¹²⁵ f^{-53'} t⁻⁸⁴ 121-527 55 319—cf. preceding τας καλας, and τας εκλεκτας in 41,4
- 41,21 αισχραί 961] + τω ειδει 962—cf. 41,19
- 41,33 ἐπί] + ολης 962 82-426 d f⁻¹²⁹ n t Arab Eth—cf. εν ολη γη in 41,30
- 41,49 σῖτον 961] + πολυν 962 56*—cf. πολυν σφοδρα in the same verse
- 41,55 δέ¹] + πας 962 (vid) A 72 b 30 121-527 319 509 Arm Eth—cf. πασα η γη and πασι τοις αιγυπτιοις in the same verse
- 42,35 ἀργυρίου²] + εν τοις μαρσιπποις 962—cf. 43,18.21.22
- 43,23 αὐτοῖς] + ο ανθρωπος 962 A M^c b f⁻¹²⁹ 121 Co Eth—cf. τον ανθρωπον in 43,19
- 43,32 αιγυπτίους²] + πας ποιμην προβατων 962 A 82-oI C'' 19'-108 (mg) d f 344 (mg) γ⁻³⁹² 31 59 76 319 509 630 La^B Bo Eth—cf. 46,34
- 44,8 ἔν] pr δ 962 F^c O^{-15 29} b d 56' n s⁻¹³⁰ 71' Eth Syh—cf. earlier μεν
- 46,25 πᾶσαι] + αι 962 O^{-29 58 72 400} C''-128' b d⁻³⁷⁰ f⁻¹²⁹ 75 130 346 z⁻⁴⁰⁷ 76 319 Bo—cf. πασαι αι ψυχαι in 46,15, but this variant can also be explained as the result of dittography
- 46,26 ψυχαί¹] pr αι 962 D^G 72-135'-426-oI C'' b 44 f^{-56 129} n 30'-344 (mg) 424' 31 630 Bo—cf. 46,15
- 46,26 ψυχαί²] pr αι 962 M O^{-29 58 82 707 799} C''-128' b 458 30'-344 (mg) 527 319 (vid) Bo—cf. 46,15 (may be dittography)
- 46,27 ψυχαί²] pr αι 962 D^G 72-135'-oI C''-128' b n 30'-343-344 (mg) 71' 76 319 Bo Tht—cf. 46,15 (may be dittography)
- 46,27 εἰσελθοῦσαι] + μετα ιακωβ c. var 962 D^G 29-oI C'' b d 56' n 130 t γ^{-121 527} 31 55 319 630 Co Eth^{Lat}: Ambr Aug Cass Hi; + ιακωβ z⁻³¹—cf. 46,26

Miscellaneous additions:

- 39,9 ὑπεξήρηται 961 (vid)] + αυτου 962
- 41,54 ἦσαν] pr ουκ 962* A M 17'-58-707^c-oI⁻⁶¹⁸(txt) C'' 314^c f^{-56*} s 46 γ⁻³¹⁸ 31 55 59' 319 509 630 (cf preceding -ου)
- 43,12 ἀποστρέψατε] pr ο 962
- 45,9 οὖν²] + το ταχος c. var 962 M (mg) 58 f⁻²⁴⁶ 130 71' Eth; με² + το ταχος 246
- 45,21 οὕτως] + και 962

Omissions

Instances of parablepsis and haplography:

- 24,16 και 961 (vid)] [^] 962 - υδρι^{αν} και ^{αν}νεβη?
- 24,48 κυρίω και εὐλόγησα 961] [^] 962
- 24,49 εἰ²-μοι²] [^] 962 (vid) A D^G 72'-82-426 (txt) d 246 30-346'-619 z⁻⁴⁰⁷
- 24,62 τῆ² 961] [^] 962 15-72-oI b d 318'-527 59* 319 509 730
- 31,43 κτήνη² 961] [^] 962 911 44' n 31 509

- 32,19(18) ἐρεῖς 961] \wedge 962 376*—probably occasioned by $\sigma\omicron\upsilon$ ερεῖς $\tau\omicron\upsilon\upsilon$
 34,14 ἡμῶν 961 (vid)] μων 962—cf. ἀδελφῆHNH μων (probably omitted due to similarity
 between η and ν)
 34,18 ἐμῶν καὶ ἐναντίον 961] \wedge 962
 34,26 τοῦ²] \wedge 962 961 911 (vid) D^G O'-G 15 135 C''-128 d n 730 799 318-527-619 55 319
 (cf. pp. 111 and 147)
 35,14 ἐν - στήλην² 961] \wedge 962 376
 35,14 καί³-fin 961] \wedge 962
 39,14 ἴδετε 961] ἴδετ 962
 41,26 τὸ ἐνύπνιον-fin 961] \wedge 962 17' 106'-107 509
 41,48 ἐν⁴ 961] \wedge 962 82-376-707-799 14'-77'-500' 346 z 509
 43,29 ὁ¹] \wedge 962 (cf. ουτος ο)
 43,32 καί³ - ἐαυτούς²] \wedge 962 19' 53 71' 509
 44,11 ἐπί - αὐτοῦ²] \wedge 962 72 C' 509 Bo^{VW}
 44,15 ὅ] \wedge 962 A F M O'-72 376 799 C''-18 52' 313 408 551 615 b f 75 s γ⁻⁵²⁷ z 630
 45,3-4 ἐγώ (3) - αὐτοῦ (4)] \wedge 962
 45,5 μᾶ¹] \wedge 962 (cf. ἀπεδοσθε μᾶ)
 46,2 ἰακώβ¹-fin] \wedge 962 368*
 Apparently Pap. 962 read λεγῶν in place of εἰπαε as D^G 58-426 b^{-108*} 118' n 127*-343
 (mg) 74 121.
 46,6-7 μετ' αὐτοῦ (6) - σπέρμα αὐτοῦ (7)] \wedge 962
 46,16 ἀηδὺς καί] \wedge 962

Omission of articles:

- 24,47 τὰ¹ 961] \wedge 962
 25,16 οἱ] \wedge 962 M 15-17-708 25-128*-cII⁻⁵⁶⁹ 761^c 44'-610 129-246 s^{-130(mg)} 76-799
 71-346' 120' 59 319 509 630—cf. 9,19 p. 111
 34,14 οἱ 961] \wedge 962 135 54 55 Chr—possibly due to preceding (λευ)εἰ
 34,19 τοῦ¹] \wedge 962 961 911 422 b 106' 129-246 71'-318 319—cf. 34,19 p. 112.
 41,34 τῆς²] \wedge 962 (inc) 135
 41,55 ἡ 961] \wedge 962 B^{S*} 44 458 30-130

Omission of conjunctions:

- 24,25 καί²] \wedge 962 961 14'-77'-500' b 44-125 318 Arab Bo
 25,17 καί³ 961] \wedge 962
 39,14 καί¹] \wedge 962 D^G 58-72-426-708^c 16-128 d f⁻⁵⁶ 129 458 84 120-122 319 630 Arab
 Arm Bo Eth Cyr
 The textual tradition of 962+ apparently regarded οτι-εξω (v. 13) as subordinate
 clause, while 961+ read only οτι - αυτης (v. 13) as dependent clause and consequently
 omitted καί² (v. 13) (cf. 39,13 p. 112).
 42,12 δέ] \wedge 962* Arab Arm
 42,34 ὅτι²] \wedge 962 (vid) 381'-799 128 b 75 630 La^S Arm Bo
 43,2 καί] \wedge 962 L f⁻¹²⁹ 75 527 Arm Bo (cf. εγενετο δε ηνικα earlier in the verse)

46,24 καί²⁰] \wedge 962 106'

46,32 δέ] \wedge 962 (vid) 953 17' s⁻¹³⁰ 71' 59

Omission of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

24,27 αὐτοῦ] \wedge 962 961 (vid) A 125 $\gamma^{-346'}$ z 55 59 319 630 La^A Chr—cf. αληθειαν in same verse

24,37 μου¹⁰ 961] \wedge 962

24,46 αὐτῆς] \wedge 962 961 911 A 72'-376 C' d f^{-53'} n $\gamma^{-346'}$ 392 31' 730

32,19(18) μου] \wedge 962 961 911 L 55

33,7 αὐτῆς] \wedge 962 (vid) 961

39,12 αὐτοῦ] \wedge 962 L 58-135 b d 458 s⁻¹³⁰ t γ^{-346} 55 509 662 Phil GregNys; Syh sub ✕
—cf. των ματιων earlier in the verse

39,13 αὐτοῦ 961] \wedge 962 135 106' 56* s⁻¹³⁰ 662—cf. 39,12 above

39,18 αὐτοῦ] \wedge 962 961 L 58 128-413 56* $\gamma^{-346'}$ z⁻³¹ 55 630 662—cf. 39,12,13 above

41,13 μου] \wedge 962 O s 318'-392 z⁻³¹ 55 509 La^I Arm Syh

41,22 μου] \wedge 962 O'-58 72' 82 135 C''-414' 551 458 s⁻¹³⁰ 318 z⁻³¹ 630 La^E Arab Arm
Eth^{-CP} Sa

41,23 αὐτῶν] \wedge 962 Phil

41,29 πολλῆ] \wedge 962 L

41,34 πάντα] \wedge 962 (vid) 426 56 (txt) 55 Arab Arm Bo Eth^{-M} Syh

41,35 πάντα] \wedge 962 (vid) Jub

42,20 ὁμῶν¹⁰] \wedge 962

42,25 αὐτοῦ] \wedge 962 b 56* La^S

43,15 ταῦτα] \wedge 962 458 Arab Arm Sa²¹ Chr

45,11 πάντα] \wedge 962

45,14 αὐτοῦ¹⁰] \wedge 962

45,15 αὐτοῦ²⁰] \wedge 962 25 118'-537 56*

45,16 αὐτοῦ] \wedge 962

45,18 ὁμῶν²⁰] \wedge 962

Omission of preposition:

39,9 ἀπ' 961] \wedge 962 Tht

Omission of expressed object:

24,50 σοί 961] \wedge 962 C''-52 537 610 730

Miscellaneous omissions:

24,19 ἄν 961] \wedge 962 73

24,32 νίψασθαι] \wedge 962 961 905 A b d (\wedge - καί⁴⁰ 106) f⁻²⁴⁶ n 121-318-619 31'—cf. parallel phrase αχυρα και χορτασματα ταις καμηλοις in the same verse, as well as p. 114

24,65 ἐστιν²⁰ 961] \wedge 962 911 (vid) b

32,10(9) ὁ θεός²⁰ - μου²⁰ 961] \wedge 962 (inc) 44-125

34,8 οὖν] \wedge 962 961 911 b Eth Sa Chr (= \textcircled{M} n)—cf. p. 114

39,15 ἐφυγεν και 961 (vid)] \wedge 962 619

39,19 ὅσα - αὐτόν 961] \wedge 962 (vid) 56' 458 (cf. λεγουσα > λεγουσης in 962)

41,19 εἶδον 961] \wedge 962 (cf. ουκ tr post τοιαυτας in 962)

- 41,56 ἦν] Δ 962 53*
 42,24 ἀπ' αὐτῶν¹⁰] Δ 962 130 59
 43,31 ἐξεθλῶν] Δ 962 128 b^{-19} 108(mss) La^{MS}
 44,9 καί] Δ 962 f^{-129} Bo
 44,32 πρὸς τὸν πατέρα] Δ 962 (vid) 16 76 319
 46,27 οὔκου ἰακώβ] Δ 962 25 b 56 (txt) La^E Eth Sa

Transpositions

Whether written in full or in signs the numeral consistently precedes ετη in Pap. 962 (cf. 25,7.16.17; 31,41; 41,26(2x).27.28(2x).46; 45,6(2x)). As in the case of Pap. 961 (cf. p. 115), deviations from R² are not listed separately.

24,15 συντελέσαι] tr post αυτον 962 961 D^G O'⁻⁴²⁶ f s⁻¹²⁷ 121-318'-527 730—cf. p. 115

24,22 πᾶσαι 961] tr post καμηλοι 962

24,30 τὰ ῥήματα] tr post ρεβεκκας 962 961 54

24,34 ἐγώ] tr post ειμι 962 961 79 b d 53' n 30 319

24,45 συντελέσαι] tr post με 962 961 C'⁻²⁵ b d f 730 Arm—cf. 24.15 p. 116

25,4 πάντες] tr post ουτοι 962 961 A 569 d f n s 121-318' 59 730 Lat: Lib general—cf.

p. 116

25,7 ἡμέρων 961] tr post ζωης 962; της ζωης των ημερων 72' (Δ των) f^{-246} *

31,34 ἐνέβαλεν αὐτά] tr post καμηλου 962 (vid) 58

35,7 ἡσάυ 961] tr post αυτου 962 f^{-129} La^S Just

35,15 ἐκεῖ] tr post θεος 962 961 82 77 118'-537 44 f^{-53} 318

39,9 ἀπ' ἐμοῦ] tr post ουδεν 962 (Δ απ) 961 58 d f 75 s⁻¹³⁰ Tht (Δ απ)

40,4 τῷ ἰωσήφ 961 (Δ τω)] tr post αυτους 962 (vid) 17' f^{-53} (τω) προς) La^S Vulg

41,16 τῷ φαραώ 961] tr post ειπεν 962 128 b d⁻¹²⁵ f n s⁻¹³⁰ La^S Arab Arm Co

41,19 ἐπτά βόες] tr post ετεραι 962 b^{-537} 56 La^E Arm Eth Phil; ετεροι βοες επτα d n; ετεροι επτα βοες 53'

41,19 οὐκ] tr post τοιαυτας 962 (cf. Δ ειδον in 962)

41,22 καὶ εἶδον] tr post παλιν 962 Eth

41,42 ἐπὶ τὴν χεῖρα] tr post ιωσηφ 962 d 56' 458 30' La^S

41,57 ἀγοράζειν 961] tr post ιωσηφ 962 815 La^M Syh

42,13 οἱ παῖδες σου 961] tr post αδελφοι 962 d^{-44} 125 n

42,13 μετὰ - πατρὸς] tr post ημων 962 16 56*

42,19 εἶς] tr post κατασχεθητω 962 (vid) 799 346 31'

42,22 οὐκ - ὑμῖν] tr post λεγων 962

42,24 ἔκλαυσεν] tr post ιωσηφ 962 72 246 75 130 59 Bo

42,25 τὸ ἀργύριον] tr post εκαστου 962 b d f^{-129} n 30' 59 La^E

42,38 αὐτόν] tr post μαλακισθησαι 962 79 b d f^{-129} n 30'

43,29 ἐλεῆσαι] tr post σε 962 82-707 130 509 La^S

44,7 λαλεῖ] tr post κυριος 962

44,14 ἔτι] tr post αυτου²⁰ 962 17'-376'-707 b 56' 458 730 Syh = Ⓜ

44,29 οὖν] tr post λαβητε 962

45,21 ἰωσήφ] tr post αμαξας 962 f^{-129} Eth^{-P}

- 45,23 τῷ πατρὶ αὐτοῦ²] tr post ὁδον 962 58 *b f*^{-129 246} *n s* La^S
 45,28 ἰωσήφ] tr post μου 962 A 72-426 *b f*⁻²⁴⁶ *n* 30' 71-121 55 La^B Arm Bo^L Phil
 (=R¹)
 45,28 ἀποθανεῖν] tr post με 962 O^{-58 72 426} 25 *b f*^{-129 246} *n* 30; με ἀποθανεῖν με (sic)
 107'—cf. 24,15.45 above, and 24,15 Part II, B p. 115

Other Variants

Orthographical variants:

The same procedure has been followed here as in the case of Pap. 961, i.e., instances of the common itacism ι > ει and non-assimilation of consonants are excluded.

- 24,18 βραχίονα 961 (-χει-)] . . . κιονα 962
 24,18 αὐτῆς] εαυτης 962 961 (vid) O^{'-72' 376'}
 24,27 ἀλήθειαν] -θιαν 962 (vid) 458
 24,41 ὀρκισμοῦ 961] ωρκ. 962
 24,45 εἶπα] ειπον 962 961 15-01 78 *d* Chr
 24,65 πορευόμενος 961] πορευμενος 962
 30,30 ἠὺλόγησεν] ευλ. c. var 962 O^{'-400} C^{'-77 78 413} *b d f*^{-56 129} 344' *t*⁻⁷⁶ 71' *z* 509
 630
 31,52 με 961] εμε 962 911 945 72 Chr
 32,17(16) διάστημα] διαστημα 962 392
 32,21(20) προπορευόμενοις 961] -ρευμενοις 962
 33,10 διὰ] δι 962
 33,17 ἐαυτῷ 961] αυτω 962 A 17'-135 C^{'-16 128 413 414} 314 *s*^{-30 130} 76 31 55 59'
 34,12 καθότι ἄν] -εαν 962 961 106 *f*^{-58*} 318-392' 55 319 509
 34,15 ὁμοιωθησόμεθα] ομοιωσομεθα 962 761
 35,9 ἠὺλόγησεν] ευλ. 962 961 O' C['] *b d f*^{-53'} *s t* 71'-318-424 *z* 319
 35,10 ἀλλ'] αλλα 962 961 82 118' 129 76* 121
 35,11 ἀξάνου] αυξανου 962
 39,6 ἦδει 961] ειδη 962 55 319
 39,8 οὐδέν] ουθεν 962 D O^{-15 376'} 108 (mg) 56-129 130 527 319
 39,9 οὐδέ 961] ουδ 962 *f*^{-664*}
 39,9 ὑπεξήρηται] υπερεξειρηται 962; υπερεξηρηται 761; υπερεξηται 707^{II}
 39,16 καταλιμπάνει] καταλιμπανι 962 L
 39,16 ἐαυτῆ] αυτη 962 17'-135 *d* (αυτης 44) *f*^{-56 129} 75 31
 39,23 εὐώδου] ευοδου 962 15-58-64'-135'-400-618* 128-422-615' *f*⁻¹²⁹ 75 *s*⁻¹³⁰ 122^c
 55^c 630; ευοδοι A D 82-426 129 71-121-318 55* 509; ευοδει 799 619
 40,8 εἶδομεν] ειδαμεν 962 961
 41,17 ἐστάναι] εστανε 962
 41,19 αἰγύπτῳ 961 (vid)] αιπτω 962
 41,21 ὄψεις] οψις 962 54 458
 41,24 στάχυας] σταχυες 962
 41,30 ἀναλώσει] ανηλωσει 962
 41,38 αὐτῷ] αυτω 962 M O^{'-58 72' 135'} C^{'-54 128 131*} 313* 761 118' *s*⁻¹³⁰ *t* 121-318-392
 z ⁻³¹ 55 319 630 Arm Chr Or Phil

- 41,49 ἔως 96I] ὡς 962 246 7I' 55*; ος *b*
 41,53 παρῆλθον 96I (vid)] παρηλθοσαν 962; -θωσαν *f*⁻¹²⁹
 41,55 πορεύεσθε] πορευεσθει 962
 42,10 ἦλθομεν] ἠλθαμεν 962 79 121
 42,15 ὑγίειαν] υγιαν 962 A D F* M 17-82-376-400*-707* 19-108 610 *f*^{-129(txt)} 30-344* 619 3I (ηγγίαν)-407 319; υγείαν F^c 15-58-72-135-400^c-426-707^c 18-52'-128-cI 118'-B^s *d*⁻⁶¹⁰ 127-344^c-730 *t* *γ*^{-318 392 619} 55 59 509
 42,16 ἦ μὴν] εἰ μὴν 962 96I A F M 17'-64 (txt)-135-381'-426-707* 370* 56-129* (vid) 75(-μιν*) 30 392; εἰ μὴ 246 121* (vid) Arm
 42,19 σιτοδοσίας] σειτοδοτείας 962
 42,25 ἀγγεῖα] ἀγγία 962 A L 82-426 *f*^{-53'} *η* 130 392 55 319 509
 42,30 κατασκοπεύοντα] -τες 962*
 42,33 σιτοδοσίας 96I] σειτοδοτείας 962
 42,33 ἀπέλθατε] -θετε 962 96I F^c M 15-64'-135-618 C''- 14' 52 54* 77' 413' 500 551 118-314^c-B^s 53' *t* 346 *z* 55^c; -θεται 314*
 42,37 κἀγώ] καὶ ἐγώ 962 *d* 56 30'
 42,38 ἦ] ἦν 962
 43,5 ἦ] ἦν 962
 43,11 τερέμινθον] τερμινθον 962 F* 318*
 Thackeray has expressed the opinion that τερμινθος is the oldest form of the name of this tree (cf. Thack § 7,19). If this is correct Pap. 962 has preserved the original text in 43,11. Thackeray's textual support, however, is not impressive. In 14,6 the following manuscripts read τερμινθου: 15-135' 509; τερμενθου 343 (Pap. 961 has τερεμινθου). In 35,4 all textual witnesses support the longer form. It seems unlikely, therefore, that 962 has in fact preserved © in 43,11.
 43,16 εἶδεν] ἰδε(ν) 962 A L M 72 129 *η* 130 121 319 509
 43,22 μεθ' ἑαυτῶν] μετ' αὐτων 962
 43,30 ταμειῶν] ταμειον 962 D O^{-15 72 426} C''-16' 128 408 761^c 107' 246 *η* 46 346-619 31 55 76 319; μειον 59
 43,32 ἐδύναντο] ἠδυναντο 962 799-O^{-15 29 376* 426} 408-414'-551 *d*⁻⁴⁴ 370 *f*^{-246*} *s*⁻¹³⁰ 527 76; ἠδυνοντο 59
 43,33 πρεσβεῖα] πρεσβυτερεια 962
 44,7 εἶπον] εἶπαν 962 F* M 58-64'-426 C''-18 78 79 500 551 19-B^{s(txt)} 610 *f* 458 *s* *t*⁻⁸⁴ 318'-392 *z* 55 59 319
 44,14 ἔπεσον] ἐπεσαν 962 O⁻¹³⁵ 77 *f* 130; περιεπεσαν 75
 44,15 οἰωνιεύται] -τε 962 A 84; -νειτε 56
 44,20 γήρωες] γηρους 962 618* C''-128 551' *b d f n s*⁻¹³⁰ *t* 71' 55
 44,26 νεωτέρου] νεωτου 962 (vid)
 44,29 τό] του 962
 44,30 ἦ] ἦν 962
 45,1 ἀλλ'] ἀλλα 962 426-707^s 56'
 45,1 εἶπεν] εἶπεν 962
 45,1 παρεστήκει] παρεστηκει 962 527; παρεστικη 458
 45,5 ἀπέδοσθε] ἀπεδεσθε 962
 45,7 ὑπολείπεσθαι] -θε 962 17-72-400*-707^s 52-313-408-615 106-370* 75* 46-84-799 55; -λιπεσθε 458

- 45,7 κατάλειμμα] καταλιμμα 962 82-426 118' 56^c-129-246 n 130-344' 121-318-392
 z⁻³¹
 45,9 κατάβηθι] -τι 962 (vid)
 45,23 ἡμιόνους] ιμιον. 962*
 45,25 ἦλθον] -θαν 962 344 (mg); -θασιν 458
 46,5 ἄραι] αρας 962
 46,27 οἶ] ο 962—possibly caused by following γ (I Γ)
 46,27 πᾶσαι] απασαι 962—probably an instance of dittography if the *Vorlage* of 962
 read εννεα instead of θ̄.
 46,30 επει] επι 962 376-707* n 30

Grammatical variants:

- 24,18 καὶ καθεῖλεν] καθελειν c. var 962 961 (vid) O' d
 24,25 τοῦ καταλύσαι] καταλυσεως 962; καταλυσεως L 72'—cf. 24,25 p. 112
 24,26 κυρίῳ] τον κυριον 962 961—cf. 24,26 p. 121
 24,27 ἐγκατέλιπεν] -λειπεν c. var 962 940 A M O⁻¹⁵ 135 426 413 129 n s⁻¹²⁷ 318'-392
 55 319—possibly simply a case of itacism (ι > ει)
 24,45 εὐθύς 961] ευθυ 962 15-381' 18-313-C^{'-128} 422 s⁻¹³⁰ 730
 24,49 ἔλεος] ελεον 962 (vid) 44; ελαιον d⁻⁴⁴
 24,49 δεξιάν] -α 962 D^G M C['] b^{-314*} 125 f n 370 121^c-392 59 730 Chr
 24,49 ἀριστεράν 961] -ρα 962 D^G M C['] b^{-314*} 125 f n 370 121^c-392' 59 730 Chr
 24,57 οἱ δὲ εἶπαν] ειπαν δε 962 961 b^{-19^c} n 318; ειπον δε; 19^c(vid) d; ει δε ειπαν δε 911
 24,63 δειλης] -λην 962
 25,6 γῆν ἀνατολῶν 961 (vid)] την ανατολην 962
 31,26 ἀπέδρας] απεδρα 962 (vid)
 31,40 παγετῶ] παγετος 962 (vid) D^G 15*-72-82-426 413 (mg) 129 130 (mg) 392 55 509
 32,28(27) σοῦ 961] σοι 962 M O⁻⁷² 376 b 30-344' 71' La^{cod} 100 Syh^{Lat}: Hi Quodv Spec
 33,7 προσήγγισεν 961] -σαν 962 72*-82 76
 34,17 περιτέμεσθαι] περιτεμεσθαι 962 961 911 G 318 z⁻³¹
 34,19 ἐνδοξότατος 961 (vid)] ενδοξοτερος 962 La^s
 35,3 ποιήσωμεν] ποιησομεν 962 911 135 739^c 31—possibly a mere confusion of ω and ο
 35,12 δέδωκα¹] εδωκα 962 O⁻¹⁵ 72 376 414'-551-cII⁻⁵⁴ 79 313 b 130 46-799 31 509
 The perfect may have been introduced here secondarily from the following phrase
 where all MSS. read δεδωκα.
 39,8 ἐμέ] εμου 962 18-551* 246
 39,18 κατέλιπεν . . . καί² 961] καταλιπων c. var 962 L 376 b 30' 346 31'—cf. v. 15
 where the participle is apparently original
 39,19 λέγουσα 961] λεγουσης 962 56'; λαλουσης 458 (cf. οσα -αυτον 962 56' 458)
 40,7 τῷ κυρίῳ] του κυριου 962 D 56^c-129-246 76—cf. 18,14 p. 120; 23,11 p. 121; 39, 15
 p. 122
 41,27 λιμοῦ] λιμος c. var 962 O⁻⁶⁴(mg) 376' C^{'-128} 56* s⁻¹³⁰ 344(mg) 509 La^E Arm
 Hebrew *šny* (*h*)*r*'*b* was regularly translated as ετη (του) λιμου, but λιμος was at times
 introduced secondarily (cf. 41,30.36.50.54; for original λιμος see 45,6. 11).

- 41,44 ἐξαρεῖ] ἐξαιρει 962 59'
 41,46 γῆν αἰγυπτου] αἰγυπτου 962 D M O' -58 82 426(mg) 128 b d n s 527 59' 319 Arm Sa
 (= R¹); τῆν αἰγυπτου 82-426(mg) C' -128; γῆν αἰγυπτου 56*
 41,49 ἠδύναντο 961] -νατο c. var 962 A D^G 15-64'-72*-618-799 551* b 44 53* 30'-344
 t 392' 55 509 707^{II}
 41,53 ἐγένοντο 961] ἐγενετο 962 A 17'-72'-82 314 44'-370 458 30-344' 121
 41,54 ἤρξαντο] -ατο 962 961 M O' -58 72 426 618 708 799 C' -14' 77 413 500' b -19' f -53' s 318'
 ≈ 630
 42,6 τῆν γῆν] τῆς γῆς 962 15'-17'-135-426-707 56*
 42,19 βαδίσατε καί] βαδισαντες 962 17' f -129 Bo -vw
 42,20 πιστευθήσονται] -εται c. var 962 F^c O d f -129 n 130 71' 76 319 Chr
 42,25 ἐκάστω] εκαστω c. var 962 L O' -72 376 799 C' -79 b d f n 130 t -84* γ -121 527 ≈ 55
 59 76 319 630 (plausibly an original reading)
 42,38 πορεύθητε] -εσθε c. var 962 A L 17'-376'-707 19 44*-370* n 30-344 121-392 55*
 319
 43,19 ἐλάλησαν] -σεν 962 14*-408 246
 43,23 ἔδωκεν] δεδωκεν 962 76 319
 43,24 ἤνεγκεν] -καν 962 D^G F* 72-426 128 d 56*-129* n -458* s -730 71'-318' ≈ -120 55
 59 509 630 La^S Bo^M
 44,5 συντετέλεσθε] -σται c. var 962 (-τε) 17'-72-376 (mg) 426* (vid) d -125 s -130 121 76
 Syh Chr
 The variant reading in Pap. 962 can also be explained on the basis of θ > τ.
 44,8 εὐρομεν] ευρηκαμεν 962
 44,8 κλέψαιμεν] εκλεψαμεν 962 F 707 (mg) 128 76 319 509
 44,11 ἔσπευσαν καί] σπευσαντες 962 (vid) 19'
 44,15 οἶδατε] ειδητε 962 58; ηδείτε 135'-426-400 Arm^{ap}; ειδειτε 17; ηδεται 707*
 (vid); ηδητε 458; ηδηται 82
 44,17 μου] μοι 962* 58 78-128 44 458 318 59 630 Bo Syh
 44,25 βαδίσατε] βαδισαντες 962 (vid) 58
 44,27 μοι] μου 962 58-707^S
 44,28 εἶδον] ειδεν 962—possibly ο > ε
 45,19 γῆς] τῆς 962 17'-707^S (vid) 129 76 319 509 La^S—probably based on confusion of
 Γ and T
 45,20 φείσησθε] -σεσθε c. var 962 426 54* 619
 45,21 ἐποίησαν] -σεν 962
 45,26 ἦ] τῆ 962 F^b O' -82 C' -79 b d n t 346-392' ≈ 59 76 319 509 Arm Bo Chr Phil Lat:
 Ambr—for a similar idiom cf. 42,28
 46,6 εἰσῆλθον] -θεν c. var 962 A 17'-29-72' C' -18 52* 128 408 118' 56* s -130 121 76 319
 509 La^S Eth Sa
 46,18 ψυχάς] ψυχαι 962 D^G n 130 527 319 La^S Eth; *virī* Arab—cf. *υιοι* earlier in the
 verse
 46,31 οἷ - ἦκασιν] ηκασιν εκ γῆς χαναν 962 953

Lexical variants:

- 24,15 διανοία] καρδια 962
 24,23 ἀνάγγειλον] απαγγ. 962 961 O' -72' 135 426 t -370 71-527^S 120' (παγγ. 407) 630

The plus of *αναγγειλον μοι* from 24,47, in Pap. 962, indirectly confirms the correctness of R's choice.

24,40 *καί*^{4°} 961] *η* 962 905 Eth

24,42 *ἐπ'* 961] *εις* 962 C' *d f* 730

24,44 *ὅτι*] *διότι* 962

25,8 *πρεσβύτερος*] *πρεσβυτερος* c. var 962 426 C'^{7-57° 73° 413(mg) 739} *d s*^{-130(mg)} 121-392-424-619 31 730

The reading of 962+ may have been introduced here from 24,1.

31,50 *ἔρα* 961] *αρα* 962—cf. Part II, A, p. 101

34,12 *τὴν παῖδα ταύτην* 961] *αυτην* 962 (vid) 118'-537

34,15 *ὡς*] *καθως* 962 O' 129 344' (mg)

35,7 *ἐπεφάνη*] *εφαναη* 962 911 *b* 527 59' Just ($\epsilon^{1^\circ}\epsilon^{2^\circ}$?)

35,11 *εἶπεν δέ* 961 (vid)] *και ειπεν* 962 *f* Syh^B (cf. continuation of grammatical subject)

39,6 *ἐπέτρειψεν*] *-στρεψε(ν)* 962 A 17'-72-426-799 18-52-761 *b*^{-314° 537} *d*⁻⁴⁴ 56-129 75 130-730 46-74 527 120-122 509

This variant may be due to dittography: $\epsilon\epsilon$.

39,13 *καὶ ἐγένετο*] *εγεν. δε* 962 961 O *d*^{-106°} *f n* 730 Syh (cf. change of subject)

41,17 *ὑπνω*] *ενυπνω* 962 *d* 59 Eth

41,37 *αὐτοῦ*] *φαραω* 962 (vid)

41,46 *ἐκ*] *απο* 962 D 376 25* *b d f*⁻¹²⁹ *n* 527 59' 319 Chr

41,49 *ὡσεὶ*] *ως* 962 961 (vid) D^G *b d*⁻³⁷⁰ 458 71' 59' Chr—cf. p. 125

42,22 *ἐλάλησα*] *ειπον* 962 Chr

42,23 *ἐρμηνεύτης*] *-νευς* c. var 962 D L O^{-15'} *d f*⁻¹²⁹ *n* 130 71' 76 319 509

42,24 *προσῆλθεν*] *ηλθεν* 962 458

42,37 *ἀνάξω*] *επαξω* 962

42,38 *αὐτός*] *ουτος* 962

43,10 *ὑπεστρέψαμεν*] *επεστρ.* c. var 962 82 *d* 246—cf. 44,13 below

43,27 *πρεσβύτερος*] *πρεσβυτης* 962 (vid) F M 135-707-01 C'^{-16 25 128 500} *b* 46-74 318'-392 \approx 59 630 La^B Chr—cf. 25,8 above

Pap. 962+ may have preserved the original reading. While *πρεσβυτης* occurs only once elsewhere in Gn (25,8), *πρεσβυτερος* is used 18 times.

44,3 *ἄνθρωποι*] *ανδρες* 962 F^b (mg) *d n s*^{-130 344(mg)} 318

44,4 *ἀνταπεδώκατε*] *απεδ.* 962 O^{-17'} (-*ται* 376) *d n* (*επεδ.* 458)

44,13 *ἐπέστρεψαν*] *υπεστρ.* 962 D 82-381'-707 (vid) *d f*⁻¹²⁹ *n t* 71'-392 55 509—cf. 43,10 above

44,24 *ἐγένετο δέ*] *και εγενετο* 962

44,32 *ἐναντίον*] *ενωπιον* 962 M O'^{-17'} C'⁻¹²⁸ *b* 130 γ ^{-346'-392}

45,11 *ἐκθρέψω*] *θρεψω* 962 cII⁻⁵⁴ 19'

45,17 *πορεῖα*] *φορεια* c. var 962 17'-58-135-426 *b n* 127 Arm Chr^{Lat}: Ambr; *φορτια d t* 76

45,21 *ἔδωκεν δέ*] *και εδωκεν* 962 O⁻⁵⁸ *b f*⁻¹²⁹ 71'-527 Syh

45,21 *εἰρημένα*] *προειρ.* 962

46,27 *ἐβδομήκοντα πέντε*] *οδδ* 962° 72

Variant readings due to influence from context or parallel passages:

- 24,13 ἀντλήσαι] υδρευσασθαι c. var 962 961 M (mg) 17'-135 (txt) 57' (mg) 59 319—cf. 24,43
- 24,26 εὐδοκήσας 961] εὐλογήσας 962—cf. εὐλογητος in 24,27, and 24,48
- According to Allgeier εὐδοκεω is not a fitting translation of *qdd* and he therefore suggests that Pap. 962 may well have preserved the original reading. His rejection of εὐδοκεω is perhaps to be understood in the light of his contention that the Greek Genesis is a slavishly literal translation. If such were indeed the case one would expect a more exact equivalent of *qdd* than εὐδοκεω, but Allgeier is clearly engaged in circular reasoning. How can one question the propriety of εὐδοκεω when it occurs in both 24,26 and 24,48 as a translation of *qdd* in (virtually) all textual witnesses?
- 24,35 δέ 961] ο θς 962; δε D^G cII⁻⁵² Eth^{-P}—cf. preceding κυριος
- 24,37 ἐν οἷς 961] μεθ ων 962 C'' 730—cf. 24,3
- 24,38 ἀλλ' ἢ 961] ἀλλα 962 C''^{-57*} 414^{551*} 730; ἀλλ 72' 57*-414-551* b⁻¹⁹ d f 458 799 346—cf. 24,4
- 24,43 τῆς πηγῆς 961] τὴν πηγὴν 962 A 376—cf. ἐπι τὴν πηγὴν in v.42
- 24,43 ἐφέστηκα] ἐστήκα c. var 962 961 A^c D^G M S O' 57' (txt)-73 (txt)-78-550 d f n s^{-130(mg)} 344(mg). 318'-392^c-527 Chr—cf. 24,13
- 24,47 ἠρώτησα 961 (vid)] ἐπηρώτησα c. var 962 M C'' f t 71-392 120' 55 319 630 730—cf. 24,23
- 24,47 ἔφη 961] εἶπε(ν) 962 911 72'-376 73-77 b d f^{-246*} n s^{-344(mg)} 134-799 121-527 59 Eth—cf. 24,24
- 24,51 ἀπότρεχε] ἀπελθε c. var 962 961 911 f—cf. ἀπηλθεν in 24,61
- 30,40 ἔστησεν] ἐθήκεν 962 (vid) 911 O'⁻⁵⁸ 72⁴²⁶ b d 130 (txt)-343 t Cyr—cf. 30,41
- 33,20 ἔστησεν] ὠκοδομήσεν c. var 962 f^{-56*} 130 Arm Sa—cf. 12,7,8; 13,18; 22,9; 26,25; 35,7
- 34,10 κατοικεῖτε καὶ] καὶ ὁ εαν εἰπητε δώσομεν 962 (vid)—cf. 34,11
- Apparently this variant is due to an arrested case of parablepsis (cf. ἐναντιον υμων (10) ἐναντιον υμων (11)). The intervening material, however, has not been omitted.
- 34,23 μεθ' ἡμῶν] ἐν ἡμῖν c. var 962 961 15'-376 Arm Eth^{-PR} Sa—cf. 34,15
- 35,5 ἰσραήλ^{1c} 961] ἰακωβ 962 413' (mg) d n 71' 630 Arab Co Eth^R—cf. ἰακωβ throughout this passage
- According to Allgeier (p. 42) the difference between Pap. 961 and 962 at this point can be explained only via Hebrew.
- 35,14 ὃ] οὐ 962 961 78 59'—cf. parallel phrase in v. 13
- 41,9 πρός] τῷ 962 128 53' 130 619 630—cf. τῷ φαραῶ in v. 8
- 42,27 μάστιγον] σακκον 962—cf. 42,25, and 43,21 below
- 42,34 νεώτερον 961] μικροτερον 962—cf. 42,32
- Allgeier (p. 39) regards the reading of 962 as original and νεώτερον as a stylistic variant!
- 43,21 μαρσίπους] σακκους 962—cf. 42,35
- 44,30 παιδάριον] παιδιον 962 F M O'^{-17' 82 376} C''⁻¹⁴ f s γ^{-71'} z 630—cf. 44,31
- 46,8 εἰσελθόντων] εἰσπορευθεντων 962; εἰσπορευομενων 44'-610 56* n t⁻¹³⁴ 71' 392 55 59; εἰσπορευομενων M (mg) 134*; εἰσπεπορευομενων 64 (mg) 125-370 134^c; εἰσπεπορευομενων 107; πεπορευομενων 344' (mg)—cf. Ex 1,1

The relationship of Pap. 962 to the major papyri, uncials, and the textual families of Gn is: 961 14%; 911 6%; A 13%; M 11%; O 15%; C 15%; *b* 20%; *d* 21%; *f* 22%; *n* 19%; *s* 15%; *t* 9%; *γ* 5%; *z* 9%; unique 25%. The *pro rata* figures for the fragmentary texts are: 961 24%; 911 15%; M 12%.

For additional deviations from Ⓞ see Part II, D and E.

II, D

41,26 εἰσίν (2x)] εστιν (2x) 151	42,36 ἐγένετο] εγενοντο 151
41,27 εἰσίν] εστιν 151	43,16 βενιαμίν] pr τον 149
41,29 ἔρχονται] ερχεται 151	45,7 (ὑπολείπεσθαι) ὑμῶν] υμων 155
41,53 ἐγένοντο] εγενετο 151	

II, E

24,16 ἀνὴρ] + δε 167	41,14 ἐξήγαγον] ἐξηγαγεν 170
24,35 ἀργύριον] pr και 167	42,1 εἶπεν] + ιακωβ 167
24,35 παῖδας] pr και 167	42,7 ἐπέγνω] + αυτους 168
25,3 ἐξάν] ιωξαν 166	42,14 ὅτι] ^α 169
25,6 αὐτοῦ ¹] ^α 170	42,15 ὁ ἀδελφός - νεώτερος] tr post ελθη 169
25,15 χοδδᾶδ] χοδαρ 166	43,29 ὀφθαλμοῖς] + αυτου 171
34,23 τετράποδα] + αυτων 167	45,10 τὰ πρόβατα] pr και 168
34,30 ἐκτριβήσομαι] pr εκτριβη 167	45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπό] τα ρηματα 171
35,12 σοὶ ἔσται] ^α 166	46,25 ἦ] και 171
35,16 ἰακώβ] ^α 169	46,27 γῆ] ^α 169
39,6 χεῖρας] χειρα 170	
39,14 λέγων κοιμήθητι] καθευδειν 170	

D. PROPOSED REVISIONS IN THE RAHLFS TEXT OF GENESIS

As in the preceding chapters, R² serves here as the lemma text. Consequently, terms such as "addition," "omission," etc. are employed with reference to this text.

The plural gentile -ιμ of R²(R¹ = -ειμ) does not make a significant claim to being original. Not only is the formation rather strange, but it also has very weak support in the textual traditions of Gn. Pap. 961 supports -ειμ throughout. No separate entries have therefore been made of the instances involved. From Pap. 962 there are only two instances, ασσουριειμ and λατουσειμ (for λατουσειμ) in 25,3.

A careful study of proper nouns in Genesis has produced a number of additional corrections to R². Only those instances in which either papyrus is extant for at least one occurrence of a particular name are included here.

Proper Nouns

καφθοριειμ/χαφθοριειμ - *krtrym*

10,14 καφθοριειμ 961] χαφ. A M 246 130 121-392' 122 59 509; χαφθοριειν 344' 318 730;

χαφθαριειμ 53; χαλαφθονιειμ 458

Hebrew *k* is regularly transliterated as *χ* in Gn, the only exceptions being: κιτιοι - *ktym* 10,4; σαβακαθα - *sbtk* 10,7; σαβεκ - *sbk* 22,13; σικιμα - *škm* 33,18; 35,4.5 (not in \textcircled{M}). Since κ and χ are closely related palaeographically as well as phonetically, the error developed easily. χαφθοριειμ is therefore the better choice as the reading of \textcircled{G} .

βαλακ/βαλα - *bl'*

14,2 βάλλακ 961] -λα C[']-408^c (σαλα 25) 129 s⁻³⁴³ 71 120' 509 730 Eus

14,8 βάλλακ 961] -λα C[']-408^c (σαλα 25) s⁻³⁴³ 71 120' 730

36,32 βάλλακ 961] -λα 246

36,33 βάλλακ 961] -λα 246

46,21 βαλά¹] -λακ 29-82-376-707 Bo^L

46,21 βαλά²] -λακ 29-82-376-618* (vid); \textcircled{M}

Nowhere else in Gn is ' transliterated as κ, rendering βαλακ, therefore, rather suspect. The probable origin of βαλακ is the Balaam stories of Nu 22ff. The influence from this passage was particularly strong in Gn 36 where the epithet βεωρ forms a direct link with the Nu story (cf. βεωρ + βασιλευς μωαβ d 458). In Nu, however, βαλααμ and not βαλακ is said to be a υιος βεωρ.

φικολ/φιχολ-pykl

21,22 φικόλ] -χολ c. var 961 940 O⁻¹⁵ 82* 135 b d f⁻⁵³ n s⁻¹³⁰ 343 t⁻⁷⁹⁹ γ^{-71'} 121^c 424

120^c-407 54 55* 319 630; φιλοχ c. var M 15-135-01 77^c-761^c 53' 799 71'-121^c 31'-

120* 55^c; φιχον 130; φιχοχ 82*

21,32 φικόλ] -χολ c. var 961 D^G O⁻¹³⁵ b⁻¹⁰⁸ d f⁻⁵³ 458 344 t⁻⁷⁹⁹ 121* -318' -392 120'

54 55* 319 730; φιλοχ c. var M 135-01 77^c 108 53 75 127-343 799 γ^{-121*} 318' 392 55^c

59 630; φιχοδ 130; φιχορ 19'

26,26 φικόλ] -χολ c. var 961 M O^{-72'} 135 400 77^c b f^{-53'} s⁻³⁴³ t⁻⁷⁶ 799 γ⁻⁷¹ 31' 55* 319*
(vid) 509; φιλοχ c. var 72'-135-0I d 343 76-799 71; φιλοχ 82; pichol Bo

It is rather surprising to find that R considered φικολ to be original, since this form is found only in A supported by D^c in 21,22 and 26,26. Moreover, in view of the fact that Hebrew *k* is regularly transliterated as χ (cf. 10,14 above) in Gn there is no question but that φιλοχ rather than φικολ constitutes the original reading.

ταβεκ/ταβεχ - *!bh*

22,24 τάβεκ 961 (-βαικ) [-βεχ C'⁻¹⁸ 79; -μεχ 18-79; -βαιχ 129

Since Hebrew *h* is transliterated as either zero or χ but never as κ in Gn, the majority reading appears to be secondary. The error is traceable to either palaeography or phonetics, influenced, perhaps, by the following κ.

ζεμραν/ζεμβραν - *zmm*

25,2 ζεμράν 911 426] ζεμβραν A^c M O⁻⁸² 376 426 C'^{-14'} 77* 131 414' 500 551 739 b 106 246
n s t⁻⁷⁷⁹ γ⁻⁵²⁷ 619 55 Sa³ (vid) Or (=R¹); ζεμβραμ 961 82-376 d⁻¹⁰⁶ 610 31; ζεμβρα
56-129 Bo; ζομβραν 527-619; ζαμβραν 319 Sa⁷; ζεβραν 14'-77*-131-414'-500'-551
53-664^c 799 59 509; ζεβραμ 610; ζεβρα A* 664*; emran Arm; sambran Sa⁷; ζεμβρανης
Jos.

R²'s choice is questionable. The textual support for ζεμραν is very weak, especially since Pap. 911 was written by a careless scribe. Furthermore, -mr- is usually transliterated in Gn as -μβρ- (cf. μαμβρη - *mmr* 13,18 et passim; ζαμβραμ - *šmm* 46,13; but contrast νεβρωδ - *nmrd* 10,8.9). In the light of both these facts one seems forced to accept ζεμβραν as Ⓞ. The reading of ζεμβραμ in Pap. 961 is the result of the fairly common interchange of ν and μ.

γαίφα/γαίφαρ - *γph*

25,4 γαίφά] -φαρ D^G C'^{-52'} 54 78 408 413 s⁻¹³⁰ t⁻⁷⁴* 799 71-318-424 509 Sa (=R¹); γέφαρ
M O⁻¹⁵ 426 52'-54-78-408'-413 19'-108 d f 75 130 74*-799 γ⁻⁷¹ 318 424 z 55 59
319 La¹ Arm Bo Or; γαίφαρ 458; γαρφαρ 961; τεφαρι A 121; γεφα 15-0I; ταιφα 426

The only support R² has for γαίφα is four MSS., all of which belong to the hexaplaric O group: γεφα (ε < αι) 15-381-708 and ταιφα (T < Γ) 426. One cannot but wonder whether his choice is defensible, particularly since no obvious error can account for the final consonant of γαίφαρ, though assimilation to the following αφερ is possible. In his 1926 edition of Gn Rahlfs accepted γαίφαρ as Ⓞ, and in the light of the evidence his earlier conclusion deserves preference. Perhaps the LXX translator misread *γph*, or possibly had a Hebrew *Vorlage* which read *γpr*. γαρφαρ of Pap. 961 may be due to assimilation to the final consonant, or based on an ι which was slightly blotted at the top: P < Γ.

ελιφας/ελιφαςζ - *!ypz*

36,4 ἐλιφάς] -φαςζ c. var O' (-βαςζ 15; -φαςζ < -φαςζ 376) 14-52'-128-551^c-615' b d f⁻¹²⁹
n(-βαςζ 458) 130-730 t^{-370*} 318 31 (-φαςζ < -φαςζ) 55^c 509; αλιφαςζης Jos
36,10 ἐλιφάς 961(-ει-)] -φαςζ c. var O'⁻⁸² (-βαςζ 15) 52'-128-551-615' 106-125^c 53' s⁻¹³⁰
t 318 55^c 509 630 Arm

- 36,11 ἐλιφάε] -φάζ c. var O^{-135' 708} (λιφάζ 400*) 52-128-551-615' 106 53' 30' t 318 31
 (- φάξ <φάξ) 55° 630 Arm
 36,12 ἐλιφάε¹⁹] -φάζ c. var O' 52'-128-408-551-615' 106 53' n 30' t 318 55° 509 630
 Arm; ελφάξ(< -φάξ) d⁻¹⁰⁶
 36,12 ἐλιφάε²⁰] -φάζ c. var O' 52-551^c-615'-646 d 53' n 30' t 318 31 55° 509 630 Arm
 36,15 ἐλιφάε] -φάζ c. var O⁻³⁷⁶ 52'-128-551-615' d⁻¹²⁵ 53' n s t 318-392 55
 36,16 ἐλιφάε 961 (-λειφ . .) -φάζ O⁻⁸² 78-128-551-cII^{-18 54 313 569} d 53' n s t 318-
 392 31 55 509 630 Arm

Hebrew *z* is regularly transliterated as *z* in Gn. To this equation, which includes final as well as non-final occurrences, there are only three exceptions: βαυξ - *bvz* 22,21; ουλαμ λους - *ulm lvz* 28,19; χασβι - *kzvb* 38,5. Consequently, ἐλιφάζ makes a better claim to being original than ἐλιφάε, in spite of the fact that the earliest textual witnesses read the latter. Devoicing of ζ adequately explains ε.

γῶλων/γολων - 'lvn

- 36,23 γῶλων] γολ. 961 O^{-58 72 82} d⁻⁶¹⁰ (γολ. 125) n Sa; γολωμ 799 52-78-414'-551-646
 240° (vid) 46-799 318-527 59'; γολομ 739 s⁻¹³⁰ 619 La¹; τολομ 71; γοιων 72; οδωμ t⁻⁴⁶
 In more than 2/3 of the occurrences of ω in Greek proper nouns in Gn, the corresponding Hebrew text has *w* - a fact which gives preference to γολων over γῶλων as the reading of ㊦, unless, of course, one posits a *Vorlage* different from ㊾. The latter form, incidentally, is supported only by A, though many MSS. read γολωμ. The ω in the first syllable may be due to assimilation, either to ω in the final syllable, or perhaps to preceding σωβαλ.

αροηλιε/αριηλιε - 'rly

- 46,16 ἀροηλιε] αριηλιε 962 376; αριηλιε D^a 17'-58-426-707 (vid) 344 (mg) La^s Arm;
 αριηλιε 646 527 59 76 319 Jos; αριλληε 72; αρικληε 15; αριηλιε 135; αριειδιε 75;
 αριειε 458; απηδιε (ΑΡΗΛΕΙΣ > ΑΠΗΔΕΙΣ?) b
 Seeing that αροηδιε immediately precedes this name, one is rather suspicious of αροηλιε. This suspicion is confirmed by the other two occurrences of 'rly in Nu 26,17 (= 26,26 LXX) where the transliterations are αριηλ and αριηλι. The reading of ㊦ is probably αριηλιε.

σουταλααμ/σουθαλααμ - (šwtllh)

- 46,20 σουτάλααμ¹⁹] σουθαλααμ 962 118' 30' Sa; θουσαλααμ 19'-108; σουθαλααλ 537
 46,20 σουτάλααμ²⁰] σουθαλααμ 962 b^{-B^s 537} 30' Sa; θουσαλααμ B^s; σουθαλααλ 537
 The situation here is somewhat problematic since the Hebrew text has no correspondent to this name. This son of Ephraim, however, is mentioned twice in Nu 26, 35 (= 26,39 LXX), and once in Nu 26,36 (= 26,40 LXX). In that passage the Hebrew form of the name is given as šwtllh. It seems reasonable to assume that in Gn 46,20 we are dealing with substantially the same name, and one would expect, therefore, θ rather than τ, since *t* is normally transliterated as θ in Gn (exceptions being κίτιοι - *kytm* 10,4;

πατροσωνιειμ - *ptrsγm* 10,14; φυλιστιειμ - *plstγm* 10,14 et passim; ασταρωθ - *strt* 14, 5; χετ - *ht* 23,3 et passim; τοχος - *thš* 22,24). The reading of **ⓐ** seems to be σουθαλααμ.

Two additional names should at least be mentioned, though one cannot be certain about their original form.

φαλεκ/φαλεγ - *plg*

10,25 φάλεκ 961] -λεγ 15*-17'-58-72' t⁻³⁷⁰ 346-392 54 55* 319

11,16 φάλεκ 961] -λεγ M 15*-17'-135' 128 d n s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 346-392 120' 54 55* 319

11,17.18 φάλεκ 961] -λεγ M 15-17'-135' 128 d n s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 346-392 120' 54 55* 319

11,19 φάλεκ 961] -λεγ M 15-17'-135' 128 d n s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 346 (φαλγ) - 392 120' 54 55 319
Josephus reads φαλεγος.

σερουχ/σερουγ - *šrwg*

11,20 σερούχ] -ρουγ 128 s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 392 55* 59

11,21.23 σερούχ 961] -ρουγ 128 s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 392 55* 59

11,22 σερούχ 961] -ρουγ s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ 392 55* 59; ρουγ 128

Josephus reads σερουγος.

Hebrew *g* is consistently transliterated as *γ* in Gn—the only exceptions being φαλεκ and σερουχ. The choice between *γ* and *κ/χ* in these two cases is difficult to make since there is only one other instance of final *g* in Gn (*mgwg* - μαγωγ 10,2). It is possible that final *g* in *plg* and *šrwg* was originally rendered as *κ* and *χ* respectively. φαλεγ may be a hexaplaric correction, though σερουγ is not, apparently. Both forms could be due to dissimilation. One is tempted to think, however, that final *γ* is original in both names, but through devoicing became *κ* in one case and *χ* in the other.

Additions

19,15 συναπόλη] pr και συ 961 M O' 551'-cI⁻⁷³ f n s t γ⁻¹²¹ 318 ≈ 55 59 319 509 (= R¹)
The following support the reading of R²: A 73-C^{-551'} 646 b d 121-318 54 = **Ⓜ**.
Sheer weight of evidence suggests that 961 has preserved the text of **ⓐ**. The omission in A+ is probably purely *ad sensum*. It is possible, however, that και συ was added to emphasize the innocence of Lot.

24,14 ἐπίκλινον] + μοι 961 962 (vid) O⁻⁴²⁶ C' (μου 569) d f 30 t 527 (**Ⓜ** = n')

More often than not *n'* equals zero in the Greek text of Gn. Sometimes it was rendered by αρα, δη, or ουν. In a few instances *n'* seems to be represented in the Greek by a personal pronoun (εγγισον μοι - *gšh-n'* 27,21.26; αφες αυτοις - *š' n'* 50,17; and possibly αναγγειλον μοι - *hgydh-n'* 32,30). One suspects that μοι in 24,14 is likewise a rendering of this Hebrew particle.

26,32 ἀπήγγειλαν 961] pr και 911 f^{-56*} La⁰

In spite of the fact that the great majority of textual witnesses array themselves against 911+, και should be considered original. Many examples of και joining subordinate and main clauses exist in Gn. This construction—the frequency of its occurrence being a Hebraism—often disappeared in the process of textual development (cf. p. 160)

26,33 τοῦτο] + εκαλεσεν το c. var 961 A 17'-135 408 b d⁻¹²⁵ f n t 121-392* 59 319 509;
+ εκαλεσεν M oI C^{'-408} s γ⁻¹²¹ 392* ≈ 55; sed hab **Ⓜ**

R's support is 911 O^{'-17' 135} 125 La¹. With such massive evidence for the addition one

can hardly consider it secondary. Moreover, most of R's support comes from the hexaplaric O group. The reading of 911 looks too much like a correction to the Hebrew to receive serious consideration as Ⓞ. It is therefore suggested that the original text read *τουτο εκκαλεσεν* with a secondary addition of *το* in 961+.

31,10 ὀφθαλμοῖς] + μου 961 M O' C' -14 18 313 b n s t γ⁻⁷¹ 120' 55 59' 319 630 (=R¹); + μοι 18-313. The support for R² is 911 14 d⁻³⁷⁰ 56-129 71' 31' 509. There seems little doubt that μου is original. The omission in 911+ is purely stylistic in nature.

31,33 ἤρεύνησεν² 961] + εις A 761 30-343' t 71'-346-392 55 509 Unless majority rule be applied in this instance, εις should be considered original. In spite of some discrepancies between the Hebrew and Greek texts, it is clear that both occurrences of εις following ερευνᾶω in this verse represent a concession to Hebrew *b(hl)*, since this verb is normally followed by a direct object. The omission of εις in both instances, in some manuscript traditions, is, therefore, quite understandable.

31,33 ῥαχὴλ] pr τον 961

Admittedly the evidence for τον is not impressive, and it is possible to assign its existence to error. However, constructions parallel to εις τον οικον τον ραχηλ do occur in Gn. Thus, for example, in 24,52 and 24,59 we find τον παιδα τον αβρααμ. Precisely why the translator should write εις τον οικον λειας and εις τον οικον ιακωβ, but εις τον οικον τον ραχηλ in 31,33 is not clear. The effect (and perhaps the reason as well) is that special attention is drawn to Laban's entering the 'house of Rachel', in a similar way that τον παιδα τον αβρααμ emphasizes that the slave was Abraham's slave, and τον χιτωνα τον ιωσηφ (cf. 37,31 below, p. 154) indicates that the cloak was indeed Joseph's cloak. In 43,17 (cf. next entry) τον οικον τον ιωσηφ apparently calls special attention to the fact that the brothers entered Joseph's house. An even closer parallel to εις τον οικον τον ραχηλ than the examples given, occurs in 44,12: εν τω μαρσιπτω τω βενιαμιν (cf. the similarity in climactic function of the two phrases in their respective narrative). In light of the foregoing, it is suggested that the reading of Pap. 961 (εις τον οικον τον ραχηλ) deserves serious consideration as the reading of Ⓞ. (Some additional examples are: τα ορη τα αραρατ 8,4; εν τη βασιλεια τη αμαρφαλ 14,1; εν τω χρονω τω αβρααμ 26,1; τω ορει τω γαλααδ 31,23).

43,17 ιωσηφ] pr τον 962 D^α F*(vid) L M 118-314* 56*-129 344' 318 (=R¹)—see 31,33 above.

Omissions

11,9 ὁ θεός 961] , 911 58 25 b⁻¹⁰⁸ f 121-318-424 31 (mg)-122 Phil = Ⓜ

Due to the frequent occurrence of κυριος ο θεος in Gn ο θεος was easily—and often—added secondarily in the process of textual development.

11,31 τῆν³⁰] , 961 (vid) M 15' 14'-77'-500' b⁻³¹⁴ (γγην) 44 129 t⁻¹³⁴ 370 318'-527 120' 55 59 509 Chr

γη followed by a proper noun is usually anarthrous in Gn (cf. e.g. εις γην χαναν 12,6 et passim), but an article was frequently added in textual transmission.

19,15 σου²⁹] , 961 (vid) D M O' C' b d 75 s^{-130(mg)} t γ⁻⁶¹⁹ 54 55 319 509 (=R¹)

The support for R² is A L 130 (mg) 619 z⁻³¹ 59 730 Arab Arm Co Eth; θυγατερας pr σου 458 31. There is little doubt that Pap. 961 has preserved the original reading (see further 24,53 below, p. 148)

22,7 εἴπαζ] [^] 961 D O^{-15'} 376 708 C¹⁻¹²⁸ b^{-19'} d n s^{-127*} 344(txt) t γ⁻³¹⁸ z 54 59 55
319 La^{cod} 111 Arab Arm Co Chr Lat: Ambr^{var} Ruf

R's choice is questionable here. His evidence is: εἴπαζ A M 128 19' 127°-344(txt) 318' La¹; εἴπων 15'-376-708 730; εἴπων 15 (mg)-82. As is clear the vast majority of manuscripts support the omission. More important, however, is the fact that Hebrew *l'mr* is never translated in Gn by εἴπαζ. In 73 instances λεγων is used, in four no equivalent exists in the Greek text, and twice *wgn* . . . *l'mr* was translated as ἀποκριθεις . . . εἴπεν (41,16; 42,22). On one occasion *l'mr* equals φασκοντες (26,20). In connection with εἴπαζ in 22,7 R¹ refers to 46,2 where this word is attested by some thirty manuscripts and accepted by R as original. However, in the passage referred to εἴπαζ translates *wgnmr* and not *l'mr*. The phraseology of the context in 46,2 is similar to 22,7 (cf. ο δε εἴπεν τι εστιν, and especially the anomalous use of λεγων in both verses), and it may be that the former was at least one source of the addition in the latter. The alternative form, εἴπων, appears to be of hexaplaric origin.

24,7 ἰσαακ] [^] 961 M S (txt) O' C' b⁻¹⁰⁸ 125 n s 71-318'-392 120' 59 319 630 730 La^M
Eth Chr = (M) ἰσαακ probably constitutes an intrusion from the parallel phrase in v. 4, and is consequently not likely original.

24,15 ἀντῆς] [^] 961 962 L M b d 56-129-664* n 121-318 Lat: Ambr

With such impressive support the omission is likely original. Possessive pronouns were frequently added in the process of textual development.

24,53 (μητρι) ἀντῆς] [^] 961 962 M 426 b⁻¹⁰⁸ d⁻¹²⁵ f⁻²⁴⁶ n 318 59 Arm

The suffix of the second noun in a pair was not always translated in Gn. Thus, for example, we find ο τρομος υμων και ο φοβος - *mvrkm whtkm* 9,2; εις τε το μηκος αυτης και εις το πλατος - *brkh wlrhbh* 13,17; τας γυναικας μου και τα παιδια - *wt-yldy* 30,26; and εργαζεσθαι αυτον και φυλασσειν - *l'bdh wlsmrh* 2,15. It is suggested, therefore, that the original text in 24,53 is τω αδελφω αυτης και τη μητρι.

26,21 ἰσαακ] [^] 961 911 (vid) M O b^{-19'} 53' n s^{-130(mg)} 318-619 z Arm Chr

Expressed subjects were frequently added in the course of textual development. ἰσαακ is, therefore, probably secondary.

27,43 εἰς—μεσοποταμίαν 961 ([^] την)] [^] 806 911 O⁻⁵⁸ 127-130(txt)-344(txt)-730 71' 509
Phil Chr Lat: Or Ps-Phil Vulg = (M) (= R¹)

Hebrew influence on 911+ is possible in this instance, particularly in the case of the hexaplaric O group. The originality of εἰς—μεσοποταμίαν is not above suspicion, however, in view of the fact that the phrase occurs several times in this passage (cf. 28,2.5.6.7). Moreover, in 28,2 it stands in a context very similar to 27,43b (cf. αναστας αποδραθι in both verses). It is suggested, therefore, that the former verse is the source of the addition in the latter. The reading of R¹, which omits the phrase, seems preferable to R², in spite of the widespread support for the addition.

29,1 δε] [^] 961 O^{-72'} b 125 s⁻¹³⁰ 346 319 509 Sa

Natural accretion adequately accounts for the addition. It is possible that δε was introduced from the parallel phrase in 28,5, though reservations are in order concerning its originality there. Unfortunately Pap. 961 is not extant for the latter verse.

31,2 τού] \wedge 962 A M 16-25-422* $df s^{-130} \gamma^{-71' 392}$ 55 319 509 630 (= R¹)

Though articles do occur with proper nouns in Gn, they are relatively infrequent. Secondary articles, on the other hand, are numerous. With the added support of Pap. 962 the text of R¹ is to be preferred over that of R². (Cf. also 43,16 below.)

31,32 αὐτῶν] \wedge 961 F* L M O' C' $b d f n s t \gamma \approx 55 59' 319 509 630$ La^S (= R¹)

R²'s support is 911 A La^X Co. The addition of an expressed object is a common phenomenon, and hence the reading of Pap. 961 deserves preference as the original text. (M lacks an equivalent for the entire phrase $\kappa\alpha\iota \epsilon\iota\pi\epsilon\nu \alpha\upsilon\tau\omega \iota\alpha\kappa\omega\beta$).

37,10 τε] \wedge 961 O^{-82 376} f^{-129} 130 319 Phil

One strongly suspects that Pap. 961 has preserved the original text. In at least half a dozen instances τε was added secondarily in similar constructions in a significant number of manuscripts (cf. e.g. 2,4; 24,27; 27,9; 40,2; 43,11; and especially 31,44, and 41,11 below).

39,23 τὸν (κύριον) 961] \wedge 962 (inc) M 15'-400-426 ($\overline{\kappa\epsilon\zeta}$) 106' 56* 75 $s^{-30 130}$ 71'-121 55* κυριος as a rendering of the tetragrammaton is treated as a proper noun in Gn and virtually always anarthrous, exceptions being 4,3; 12,8; 18,17; 28,13. As a translation of *dunn*—whether the referent be human or divine—κυριος appears throughout with an article. Proper nouns functioning as subject of an infinitive were often supplied with articles in the process of textual development, and this is what seems to have happened to κυριον in 39,23 in the majority of MSS. It is possible that preceding το was in part responsible for this.

41,11 τε] \wedge 961 962 A M 72-426 128 56* $s \gamma^{-527}$ z (= R¹)

Both papyri confirm that τε is secondary, as R¹ judged it to be (cf. 37,10 above).

43,16 τὸν (βενιαμίν) 962] \wedge L 72 77 44' f^{-129}

In spite of the slender evidence for the omission, one is inclined to accept the absence of the article as G. The occurrence of an article before a proper noun which has a modifier is very uncommon in Gn, though secondary articles are frequent in such cases.

Transpositions

Two instances of transposition are best explained as readings of G.

31,37 μου² et σού²] tr 961 962 A M 58-72-oI C' $b 44' f n s t \gamma \approx 55 59' 319 509 630$ La^B (= R¹)

With such massive evidence against it, R²'s choice can hardly be justified, especially since much of its textual support comes from the hexaplaric O group: 911 O^{-58 72} 107'-125 La^O Arm. In some of these manuscripts the sequence μου . . . σου may have been carried over from v. 37a.

34,8 ἐμμώρ] tr post αὐτοίς 961 962 (vid) A D 17'-135 $b d$ 129 75 730 74 318-527 55 319 509 630 La^S Arm Chr (= R¹)

With the added support of 961 and 962 R¹ is to be preferred over R².

Other Variants

In connection with neuter plural nouns governing a singular or plural verb a rather interesting situation obtains in Gn. Upon close examination one comes to the conclusion

that the number of the Hebrew verb apparently determined the corresponding construction in Greek. Thus where the Hebrew verb is singular the Greek verb is singular (for example, τα . . . μερη εσται - *hydt yhyh* 47,24), and where the Hebrew verb is plural the Greek verb is plural (for example, ετη επτα . . . και ησαν - *šb' šnyw wyhyw* 29,20). When no verb exists in the Hebrew text, the Greek neuter plural noun governs a verb in the singular, for example α ην - *šr* 7,19.

Once this general manner of operation on the part of the translator has been noted, the instances of disagreement between R² and (M) become a matter of considerable interest. The following instances of such disagreement exist:

1,20 ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα - *yšrw hmyw*.

The Greek traditions are unanimous in their support of the singular verb.

1,21 ἐξήγαγεν τὰ ὕδατα - *šrw hmyw*

All Greek traditions support the singular verb.

1,22 τὰ πετεινὰ πληθύνεσθωσαν - *hwpr yrb*

πληθύνεσθωσαν] πληθυνεσθω 17-82-135 C'' d 56* 76-134 γ⁻¹²¹ (-εστω 527) 31-120
54 319 508 730

10,19 ἐγένοντο τὰ ὄρια - *wyhy gbwl*

ἐγένοντο 961] εγενετο O 108 d f s 318' 54 319 730

12,16 ἐγένοντο . . . πρόβατα - *wyhy š'n*

ἐγένοντο] εγενετο 961 833 15'-135' C''⁻⁷⁸ 79 422 761 f n s⁻³⁴³ 318'-392' 319 730 Chr

25,23 δύο ἔθνη . . . εἰσιν - *šny gwym*

εἰσίν] εστι(v) 961 O'⁻⁶¹⁸ d⁻⁶¹⁰ 56-129 n Chr Phil

30,42 ἔτεκεν τὰ πρόβατα - (b) *htyp hš'n*

ἔτεκεν] ετεκε(v) 961 M O'⁻⁵⁸ 72 C''⁻¹⁶ 18 n s γ z 59' 319 630; ετικτε(v) 58 d 53-664°
t Arm Chr

Unfortunately one cannot determine with any degree of certainty, how a Hebrew infinitive was translated when rendered as a finite verb. Only two other instances are of relevance here:

30,41 ἐνεκίσσησεν τὰ πρόβατα - *yhm hš'n*

ἐνεκίσσησεν 961 962] ενεκισσων c. var A M 17'-58 C'' b f n s γ z 55 59' 509 630 Chr
Cyr

31,10 ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα - *yhm hš'n*

ἐνεκίσσων 961] ενεκισσησε 72

There is obviously no sufficient reason for departing from the reading of R in these three instances.

31,8 καὶ τέξεται τὰ πρόβατα (2x) - *wyldw hš'n* (2x)

In both occurrences the Greek traditions are unanimous in their support for the singular verb.

32,22(21) καὶ παρεπορεύοντο τὰ δῶρα - *wtrbr hmnihh*

παρεπορεύοντο] παρεπορευετο 15'-426°-G b⁻¹⁹ d (-εται 125; παραπ. 610);
προεπορευετο 961 17' (προσπορευετω) -72-135 128 f 318 (προπορευετω) 319; . . .
πορευετο 962; προεπορε . . . D

The substitution of προ- for παρ- is no doubt due to the context in which προπορευομαι occurs four times (cf. v. 17(16)ff.).

41,26 αἰ . . . βόες . . . ἐστίν - *prt . . . hnh*

ἐστίν 961 962] εισι(v) 58-82-0I⁻⁶⁴(mκ) C'' B^{s*} 53' 318'-527 31 319

οἱ . . . στάχυες . . . ἐστίν - *hšblym* . . . *hnh*
 ἐστίν 961 962] εἰσι(ν) 618-799 *C'*⁻¹²⁸ 53' 346'-392 (mg) 31
 41,27 αἱ . . . βόες . . . ἐστίν - *hprwt* . . . *hnh*
 ἐστίν 962] εἰσι(ν) 618-799 *C'*^{-16 25 54 128} 53'

As the text of R stands *εστιν* in 41,26 and 27 appears to be governed by immediately preceding *ετη*, though in none of these instances is the latter the subject of the clause. It is of some interest that with each new instance fewer manuscripts read a plural verb, suggesting perhaps that *εισιν* was gradually replaced by *εστιν* under the influence of *ετη*. The singular verb may of course be original since the logic of all three constructions is one of collectivity, but the point to be made is that as equivalent of the plural pronoun *hnh* - whatever its antecedent - one would expect a plural verb in the Greek (cf. τα . . . κανα . . . εἰσιν - *hslym* . . . *hm* 40,18). A considerable number of manuscripts do in fact have a plural verb.

41,29 ἔτη ἔρχεται - *šnygm b'wt*
 ἔρχεται 962] ερχονται D 408 *d n t*
 41,30 ἤξει δέ . . . ἔτη - *wyqm w šny (r'rb)*
 All Greek manuscripts read a singular verb.

41,53 ἄ(i.e. ετη) ἐγένοντο - *'šr hylh*
 ἐγένοντο 961] εγενετο 962 A 17'-72'-82 314 44'-370 458 30-344' 121
 According to Kittel³ *hlyw* is a well-attested variant (19 MSS. Sam Pent al), and could therefore be the *Vorlage* of LXX, assuming that the plural verb is the reading of ⑥.

42,36 ἐγένετο πάντα ταῦτα - *hlyw klnh*
 ἐγένετο 962] εγενοντο 376-01⁻³⁸¹ *C'*^{-128 408} 318-392 59 76 319 509 Chr Phil
 43,30 συνστρέφετο . . . τὰ ἔντερα - *nmrw r'hmlyw*
 All Greek witnesses support a singular verb.

In 10 of the 16 relevant instances some Greek manuscripts support a verb which agrees in number with the Hebrew text. The general practice of the translator suggests that these are original readings. They include: *πληθυνεσθω* 1,22; *εγενετο* 10,19; *εγενετο* 12,16; *εστιν* 25,23; *παρεπορευετο* 32,22(21); *εισιν(2x)* 41,26; *εισιν* 41,27; *ερχονται* 41,29; *εγενοντο* 42,36.

11,17 τριακόσια ἑβδομήκοντα] διακοσια εβδομηκοντα c. var 961 833 D M 72 *C'*['] 129-246 *n s*⁻³⁴³ *t* 318'-527 55 59 509 Arm Bo Sa = Sam Pent; *διακοσια εννεα* (*σθ* < *σδ*)
 15-17'-135-426 *d* 392 54; *σν* 707 (*Ⓜ*) = 430)

R's choice is supported by the following A b 343 121-424-619 31'. The reading of Pap. 961 lays the better claim to being original. Not only does it have widespread support in the Greek traditions, but it is attested by a non-Greek tradition as well. The reading of R may be based on a confusion of the numerical signs τ and ς, the latter being rather similar to the former in uncial script due to the abbreviation line (*τ̄* *ϲ̄*), or for that matter *δια-* and *τρια-* are sufficiently alike to cause confusion.

17,15 εἶπεν δέ] και ειπε(ν) 961 M b d s *γ*^{-121 318} O' *C'*['] *t z* 54 55 59 319
 R's support is A f n 121-318. It is perhaps advisable to adopt the majority reading as ⑥, though a secondary intrusion of *και* is slightly easier to explain than *δε* (cf. *και ειπεν* in v. 9, and the fact that v. 15 continues God's speech).
 17,24 περιέτεμεν] περιετεμετο 961 M 15-426-708 b f⁻⁵³ t⁻⁷⁹⁹ *γ*^{-71 346} z 54 55 59 319
 Eth Chr

In the other four occurrences of *περιτεμνειν* plus *την σαρκα* (17,11.14.25; 34,24) the

verb is used in the passive voice. As is evident the same construction is well-supported in 17,24, and one suspects that it is original. The use of *περιτεμνειν* in the active voice, in some manuscript traditions, was probably influenced by *περιετεμεν τας ακροβυστιας αυτων* of 17,23.

21,16 ἀπελθοῦσα δέ] και απελθουσα 961 D O' b d f s t⁻³⁷⁰ 346'-392 54 319 730 Co
The reading of R is supported by 911 A M C' n γ^{-346 392'} z. A choice between these two variant readings is difficult to make. One is inclined, however, to regard και απελθουσα as Ⓞ, since απελθουσα δε looks like an intrusion from v. 14b.

24,17 ἀντ' ἧς] αυτη 961 962 17'-135 b⁻⁵³⁷ Phil
Hebrew *lqr't* plus suffix is translated in Gn by εις συναντησιν plus an object in the dative case. The phrase occurs nine times, and only in 24,17 did R opt for the genitive. This is erroneous. A tendency to replace the dative by the genitive in this idiom is reflected in the Greek manuscripts (cf. 14,17; 18,2; 19,1; 24,17.65; 29,13; 30,16; 32,7(6); 33,4; 46,28).

24,37 παροικῶ 961] οικω 962 C' f⁻²⁴⁶ 730; γsb Ⓜ
Since παροικω translates *gur* exclusively, there is no reasonable doubt here that Pap. 962 has preserved the reading of Ⓞ. (See p. 97.)

24,48 μοι] με 962 M O' C' b d f 458 s t 346'-619 z 55 319 730 Chr
The reading of R is supported by 911 A D^G 79* 75 γ^{-346' 619} 59 630. Before the discovery of Pap. 962 R may have been correct in selecting μοι as Ⓞ, in view of the fact that both 911 and A support this reading. Since Pap. 962 aligns itself with the majority of witnesses reconsideration is in order. The verb ενοδοω is listed in Liddell & Scott as occurring with a personal object in either the accusative or the dative case. In Gn 24,27—the verse parallel to 24,48—we find εμε ενοδοκεν. Consequently, it is possible to regard the accusative pronoun in v. 48 as an intrusion from v. 27. What argues against such a conclusion, however, is the fact that when Greek usage allowed more than one possibility the translator was in the habit of favoring the idiom most closely reflecting the Hebrew. Since Ⓜ has *hnhny* it is suggested that με is the original reading of LXX. The reading of 911 A+ represents, in that case, an inner Greek development.

24,55 ταῦτα 962] τουτο 961 (vid) b 130 346 (mg)
Used adverbially Hebrew *'hr* was apparently translated μετα τουτο. Thus it occurs in 10,18; 18,5; 30,21; 33,7 (cf. below); 38,30. It is quite clear from the MSS. that μετα τουτο was losing ground to μετα ταυτα.

27,40 μαχαίρη] -ρα 961 M O'⁻⁵⁸ C' b d f⁻¹²⁹ n s^{-127° 344} t γ^{-318 392*} z 55° 59 319
Elsewhere in Gn the classical form is used in 31,26; 34,26; 48,22. However in 34,26 -ρης is supported by 55* 509 and in 48, 22 -ρη by A D^G 29*-72-82(-ρει) 121 55* 509. The support for -ρη in 27,40 is 911 A D^G 58 129 127°-344 318(-ρει)-392* 55* 509. Apparently, the Hellenistic form tended to replace the classical. There is good reason, therefore, for regarding -ρα as the original reading in 27,40.

31,22 τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ] τη ημερα τη τριτη 961 911 O⁻¹⁵ (γ 135) b^{-B⁵*} d 344' 318 z 630
Virtually without exception in Gn the attributive adjective appears following the noun it modifies, and hence introduced by an article. The preference on the part of the translator for this construction is probably due to Hebrew word order (cf. τη ημερα τη

τριτη *-bywm hšlyšy* 22,4; but τη ογδοη ημερα *-bn šmmt ymygm* 21,4). One strongly suspects, therefore, that the reading of R is secondary, τη ημερα τη τριτη being the original translation of *bywm hšlyšy*.

31,23 [εδιωξεν] καταδιωξεν 961 *b d t* 318

The phrase *διωκω οπισω* does not occur elsewhere in Gn, and only once in the other books of the Pentateuch (Dt 19,6), where the translation of *rdp ḥry* is regularly *καταδιωκω οπισω*, while *διωκω* is reserved for *rdp*. In Gn the situation is somewhat confusing at first sight, since *καταδιωκω οπισω = rdp* occurs in 14,14; *διωκω = rdp* in 14,15; *διωκω οπισω = rdp ḥry* in 31,23; *καταδιωκω οπισω = rdp ḥry* in 35,5; and *επιδιωκω οπισω = rdp ḥry* in 44,4. Upon closer examination, however, the equations *καταδιωκω οπισω = rdp ḥry* and *διωκω = rdp* may hold for Gn as well as for the other books of the Pentateuch. In 14,4 ⑤ attests *rdp ḥry*, and LXX perhaps reflects the same Hebrew text. In 31,23 a well supported variant reads *καταδιωκω οπισω* for *rdp ḥry*, and *επιδιωκω* with the connotation of legal prosecution may have seemed more appropriate to the translator than *καταδιωκω* in 44,4—pointing up something which is evident throughout Gn, namely, that the translation is faithful but not slavish. In the verse under discussion, then, the reading of Pap. 961 lays a strong claim to being original.

31,33 [εξελθών] εξηλθεν 961 M *C' -52' 761 19' 56-246 458 s-344' γ-527* *z 55 630 (= R¹);*
(και) εξηλθεν (εκ του οικου λειας) post ευρεν²⁰ D *O-58 46 527 319* Arm

Even though R²'s reading of *εξελθων . . . και* is the more unusual construction (supported only by 911 537), the participial form is not likely original but was probably introduced under the influence of *εισελθων* in v. 33a.

33,7 [ταῦτα] τουτο 962 911 58-72-426 *b 44'-370 n* La^s—cf. 24,55 above

34,4 [παιδισκην] παιδα 961 (vid) 962 911 *O' b* 527

Since Hebrew *yldh* occurs only here in Gn, and not at all elsewhere in the Pentateuch, no argument based on general usage can be adduced. *παιδισκη* occurs 35 times in Gn, and translates both *špḥh* and *ḥmh*. The reading of the three papyri suggests that *yldh* was translated *παις* (fem). The frequent occurrence of *παιδισκη* was probably responsible for the disappearance of *παις* (fem) from the majority of Greek manuscripts. Perhaps a passage such as 30,1-13 asserted a direct influence.

34,22 [κατοικειν] οικειν 961 962 (vid) 911 *O (οικεια 135*) 569* (vid) *b d f n*

To make a choice between these variants is obviously difficult, particularly since both occur in Gn as translations of Hebrew *yšb*. However, two considerations favor *οικειν* as the reading of ⑥: 1. all three major papyri support *οικειν*; and 2, in eight of the seventeen instances of *οικειν*, it was replaced in some manuscript tradition by a compound form, *κατοικειν*, *ενοικειν*, *παροικειν* or *συνοικειν*. This points up a tendency to eliminate the simple form. In 34,22 *κατοικειν* may have been introduced from v. 15.

34,31 [χρησωνται] χρησονται c. var 961 962 911 *O' C' b d 56* n 130-344' (mg)-730*
t-134 γ-346 z 55 319 509

The only evidence for the reading of R is A D^α. With the additional support of Pap.

961 and 962 for *χρησονται* R's choice is no longer defensible. The reading of A D^o is probably the result of a confusion of ο and ω.

37,31 τοῦ ἰωσήφ] τον ἰωσηφ 961 (vid) 64-82 129 30-344' 318-392

It was noted earlier in this section (p. 147) that constructions of the kind τον *χιτωνα* τον ἰωσηφ occur elsewhere in Gn. The reading of Pap. 961 is probably original.

39,6 ἐαυτόν] αυτον c. var 961 962 M O^{-17'} C'' *dfn st γ^{-71'} 121* ≈ 55 59 319 509 630 (=R¹)

The support of R² is A 17' b 71'-121. R¹ reads αυτον, and in the light of the overwhelming evidence for this reading, this form makes the better claim to being original. The variant in A+ is an instance of the common phenomenon of non-contraction.

40,3 δεσμοφύλακι] αρχιμαγειρω 961 962 939 O⁻⁵⁸ *dn(αρχη.)* La^x Arm Bo Syh Phil
The reading of R has the following support: D M 58-οΙ C^{'-128} s^{-30'} 318-527 319. Yet another reading, αρχιδεσμοφυλακι, is attested by A f^{-56*} t⁻⁷⁶ 121 55 59' 509, while some manuscripts omit the phrase παρα τω δεσμοφυλακι: 128 b 56 (txt) 30' 71'-346 ≈ 630. The Hebrew phrase *šr htblhym* occurs six times in Gn. Four times (37,36; 39,1; 41,10.12) it is translated as αρχιμαγειρος, and once (40,4) as αρχιδεσμωτης. Chapter 40,3 contains the sixth occurrence. Of the three choices available in this verse αρχιδεσμοφυλακι is the least likely reading of Ⓞ, since it was probably introduced in 40,3 from 39,21ff. R's choice, δεσμοφυλακι, also appears to be secondary, and that for two reasons. First, if R were correct, one would have to conclude that *šr* remained untranslated in this instance, even though everywhere else in Gn it is rendered by αρχι—(with the exception of 12,15 where οι αρχοντες φαραω translates *šrgy pr'h*). Secondly, the fact that, in 39,21 ten manuscripts plus Theodoret (*d^{-44'} 53' 75 46 59' 509* Tht), and in 39,22 one manuscript (630), read δεσμοφυλαξ for αρχιδεσμοφυλαξ suggests a tendency to replace the longer by the shorter form. Applied to 40,3 this would mean that both αρχιδεσμοφυλαξ and δεσμοφυλαξ come from the same source, namely 39,21ff. Neither is original in 40,3. In the light of these considerations it is suggested that αρχιμαγειρω is the original reading.

41,40 ἐπὶ τῷ οἴκῳ] επι του οικου 961 962 939 D M O⁻⁵⁸ 135 426 57 d 246* n 130 59' 319
Hebrew 'l in the sense of 'in charge of' is translated elsewhere in Gn by επι plus the genitive case (39,4.5; 41,43; 43,16.19; 44,1). επι τω στοματι in the second clause of this verse probably gave rise to the dative in the first clause as well.

43,9 πρόσ²] εις 962 F L M O⁻⁷² C'' b^{-B^s} *dfn st t⁻⁴⁶ γ⁻¹²¹ 392** ≈ 59 76 319 509 630 (=R¹); l(k) Ⓜ

The support of R² is: A 72 B^s 46 121-392* 55. Hebrew l is usually translated as εις, and the latter was accepted in R¹ as original. The added evidence from Pap. 962 makes it certain that R¹ is to be preferred to R². The reading of A+ arose probably under influence of προς με earlier in v. 9.

44,1 ἐμβάλατε] εμβαλετε c. var 962 F M O⁻⁷² 128 19'-537 *df-53° 664* 75 s t γ⁻¹²¹ ≈ 55° 59 76 630

41,20 αἰσχροὶ καὶ λεπταὶ] λεπταὶ καὶ αἰσχροὶ 165	44,10 ὁ ἄνθρωπος] ^α 169
42,34 πρὸς με] tr post νεωτερον 165	44,10 αὐτὸς] ^α 169
43,16 τὸν ὁμομήτριον] ^α 169	46,5 Ἰσραήλ] pr ιακωβ 168
43,29 ἰωσήφ] ^α 171	46,6 εἰσῆλθον] pr καὶ 168
44,9 παῖδες] tr post ημων 170	46,9 φαλλοὺς] φαλλου 167

E. THE QUESTION OF HEBREW INFLUENCE
IN PAP. 961 AND 962

The detection of Hebrew influence in early manuscripts of the Septuagint is beset with serious difficulties. How does one decide, for example, whether a particular variant is a poorly supported survivor of (Ⓞ), a reading that simply happens to coincide with (Ⓜ), or the result of corrective activity carried out on the basis of a Hebrew text? No general criteria exist. Some uncertainty will, therefore, inevitably remain in many instances.

The mode of operation in this section has been to refrain from positing Hebrew influence unless no other explanation is plausible. Such influence is after all the "unusual" in textual development, and a hasty resorting to it, in the manner of Allgeier, can only hamper a correct understanding of the history of the Septuagint.

PAP. 961

Variant Readings with Hexaplaric Signs

20,2 ἐφοβήθη - αὐτήν] 961 905 O^{-15 (mg) 72'} d 54 Arm Eth Sa = (Ⓜ); Syh sub ÷
Several points are of interest here. The obelus in Syh indicates that Origen had ἐφοβήθη - αὐτήν before him in the Greek manuscripts he used. The fact that all but two manuscripts of the O group omit the phrase may mean that Origen's obelus was responsible for the omission in these manuscripts. It could also reflect the existence of a text tradition independent of Origen which did not include the phrase in question. Since Pap. 905 (2/3 cent. A.D.) supports the omission, the absence of the phrase antedates Pap. 961 by at least a century, and apparently antedates Origen as well. A further point to be noted is that a phrase similar to ἐφοβήθη - αὐτήν occurs in the parallel story of Chapter 26 (v. 7). Influence in 20,2 from 26,7 is, therefore, a possibility, though the differences are significant enough to make this problematic. Having weighed the various possibilities, one seems forced to conclude that the omission of ἐφοβήθη - αὐτήν was probably due to Hebrew influence seemingly independent of Origen.

Proper Nouns

14,1 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 D M O^{-135' 426} 73-500 129-246 458 54 55 Arm Sa⁸ Eus (txt); χοδολλαγομω 75; *kdrla⁴mr* (Ⓜ)
14,4 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-135'} 129-246 n 54 55 319 Arm^{ap}; χοδολλασομορ 343; *kdrla⁴mr* (Ⓜ)
14,5 χοδολογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-72' 135'} 129-246 n 54 55^c 319 Arm; χολαγομορ 343; *kdrla⁴mr* (Ⓜ)
14,17 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-135'} 500 129-246 458 343 54 55^c Phil; χοδορλαγ. Oxy²²⁸; *codorlamor* La¹; *kdrla⁴mr* (Ⓜ)

Since the reading of the O group is -λα- it may be that the latter was introduced by Origen as a correction to the Hebrew. Also possible—and of particular relevance for

Additions

9,2 φόβοε] + υμων 961 911 O⁻⁵⁸ C' b d f⁻¹²⁹ 75 s t γ^{-424 527} 120' 55 319 509 = (M)
The addition is readily explained as natural accretion, particularly since τρομος υμων precedes.

9,18 ἰάφεθ] pr και 961 Eth Pal Syh^{Lat}: Hi Ps-Phil = (M)
Natural accretion accounts for the additional και.

12,16 παῖδεε] pr και 961 O'^{-72'} 16-57-551-cII^{-18 313} b d f s t⁻³⁷⁰ 346 54 319 730 La⁰
Arab Co Eth Chr Cyr Or = (M)

12,16 ἡμίονοι] pr και 961 O'^{-17' 376} b d f s t⁻³⁷⁰ 346 54 319 730 La^S Co Eth Barh Chr
Cyr Or = (M)

Both variants are adequately explained on the basis of natural accretion. There is a possibility that και in both instances is in fact the original reading. Whatever the case, Hebrew influence appears unlikely.

13,9 ἐγώ²⁰] + δε 961 31 509 = (M)

As in the two previous instances the addition is purely *ad sensum*, and has nothing to do with Hebrew influence.

18,22 ἦν] + ετι 961 72'-135 56-129 527 54 La^A Eth Dial A Z; pr ετι M 833 O'^{-17' 72'}
¹³⁵ C'⁻⁴⁰⁸ 458 s 370 γ^{-121 527} z⁻³¹ 55 (mg) 59 730 Pal Sa Phil; *wdnw* (M)

There is good reason for believing that (G) contained ετι, possibly before ην with a subsequent stylistic change to ην ετι (εστηκωε) in some traditions. The omission of the particle seems to be purely *ad sensum*. There is, after all, no previous mention of Abraham's standing before Yahweh. Hebrew influence is not a live option.

19,9 ἐκεῖ] + και ειπον 961 d^{-44 125} 54; + και ειπαν O'^{-17' 82} 664 (mg) s 318 730 La^S
Pal Sa Syh = (M)

It is clear that Origen had the plus in his text, and the conclusion seems almost inescapable that 961 likewise has undergone Hebrew influence. There exists a slight possibility, however, that και ειπαν (-πον) is original but was omitted at an early stage because of its redundancy.

22,9 θυσιαστηριον] pr το 961 426 56-129 s t 346-619 z 59 730 Bo = (M)

A number of explanations for this variant can be adduced. The article may have been added from 22,9b (cf. το θυσιαστηριον), or it may be original but eliminated *ad sensum*, since no altar is mentioned in this passage before v. 9. In other words, το θυσιαστηριον constitutes the *lectio difficilior*. Improbably, though not impossibly, the presence of το is due to Hebrew influence. With the important support of 961 the article makes a serious claim to being original.

23,15 σοῦ] pr ανα μεσον 961 D O' d f⁻¹²⁹ t 527 319 Arab Arm Eth; = (M)

If ανα μεσον is secondary—as R judged it to be before the discovery of 961—the addition may be due to Hebrew influence. The evidence from O' Arm indicates that Origen read ανα μεσον, and from here the plus may have spread to other text traditions. It is further possible that ανα μεσον was introduced *ad sensum* in some manuscripts. On the other hand, it may be argued that ανα μεσον is original and, consequently, was not added by Origen on the basis of (M). The evidence supporting such a conclusion is

considerable, including 961 and D. In the process of textual development *ανα μεσον* must then have been omitted in many manuscripts—perhaps *ad sensum* (cf. preceding *ανα μεσον μου*).

24,35 ἀργύριον] pr και 961 962 A 708 53' 121-619 31' 319 Arab Arm Eth Chr = (M)
The introduction of και is probably due to natural accretion.

25,24 ἡμέραι] + αυτης 961 (vid) O' Arab Bo^{Lat}: Ps-Phil Ruf = (M)
αυτης is clearly hexaplaric, and it is probable that the reading of 961 is likewise due to Hebrew influence, though the addition may possibly be *ad sensum*.

27,13 μήτηρ] + αυτου 961 O'^{-72'} 106 f^{-56*} 71'-527 31 Arab Arm Bo La^E = (M)
Natural accretion adequately accounts for this variant.

27,15 ἐνέδυσεν] pr και 961 A O^{-17' 82} 129-246 s⁻¹²⁷ γ^{-346'} 319 730 Bo^W Eth La^E = (M)
On the strength of Pap. 911 R considered και secondary. This is incorrect as is now shown by the reading of 961. Rather frequently in Gn dependent clauses introduced by εγενετο ηνικα, εαν, or a participle are joined to the main clause by και. Such constructions are probably Hebraisms. In the process of textual transmission the redundant και was often omitted, with the result that in some cases its presence is witnessed to by a single manuscript. Many instances have no doubt been lost altogether.

27,34 ἀνεβόησεν] pr και 961 911 (vid) O'^{-72' 376} b 56^e-129-246 n t 318 509 La^S = (M)
The grammatical construction in this verse is εγενετο ηνικα . . . και, and is, therefore, very similar to 27,15. και in v. 34 is most likely to be regarded as original.

31,28 ουκ] pr και 961 O'^{-17' 82 135} 344' 318 z 630 Arab Arm Bo Eth = (M)
Natural accretion adequately accounts for the addition of και.

32,9(8) ἔσται] pr και 961 962 (vid) O' d⁻⁴⁴ t⁻⁷⁹⁹ 318 Syh = (M)
The grammatical construction is εαν . . . και. Consequently, και is probably original (cf. 27,15 above).

34,30 ἐκτριβήσομαι] pr εκτριβη 961 962
Our present Hebrew text does not support εκτριβη. It may be original and subsequently omitted by haplography, but equally probable is its addition by dittography. To adduce Hebrew influence as explanation for this variant seems both unnecessary and questionable, though not to be ruled out entirely.

36,31 ἐν] + γη 961 D^G O 128 d n 30' t 318'-527 z 55 319^e 630 Arab Arm Sa Syh = (M)
Two sources of γη seem probable: Origen's Hexapla and 36,30. In the case of Pap. 961 the influence of εν γη εδωμ in the preceding verse is sufficient explanation for the presence of γη in v. 31.

40,14 φαρῶ] pr προς 961 L D M 58-72-01 C' b d n 527 319 630 = (M)
Though προς may be secondary, as R thought it was, it is decidedly against the general practice of the translator to employ a proper noun lacking a modifier, which would indicate its grammatical function, without either article or preposition. In view of this, one would expect φαρῶ in 40,14 to be preceded either by an article or a preposition. The omission of προς in some manuscripts results simply in a variant of the same

idiom, $\phi\alpha\rho\alpha\omega$ no doubt being understood as a dative. Pap. 961 appears to have preserved the original reading, and Hebrew influence is therefore not likely.

Omissions

9,16 $\mu\omicron\upsilon$] \wedge 961 D^G M 129-664* 458 344' 71-527 120 730 Bo Sa² = \textcircled{M}

Rather than a correction to \textcircled{M} , the variant in Pap. 961 would appear to be an original reading. The possessive pronoun was probably introduced from vv. 13,14 (cf. $\tau\omicron\tau\omicron\zeta\omicron\nu\ \mu\omicron\upsilon$).

10,9 $\tau\omicron\upsilon\ \theta\epsilon\omicron\upsilon$] \wedge 961 D^G O^{-72' 376'} 129 458 343 318' 54 319^{Lat:} Lib geneal = \textcircled{M}

Though Hebrew influence may be responsible for this omission, one hesitates to draw such a conclusion since the addition of $\omicron\ \theta\epsilon\omicron\varsigma$ to $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\varsigma$ occurred with great frequency in the course of textual development. Thus for example $\tau\omicron\upsilon\ \theta\epsilon\omicron\upsilon$ was added after $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\upsilon$ ^{2°} (10,9) in all but the following: A 135 664 121-392'-424° 31' 55 59 La^I Bo Eth. Consequently, the reading of 961 makes a strong claim to being original.

10,22 $\kappa\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$] \wedge 961 82-376 53'-56* 318' 319 La^I Arab Arm Eth = \textcircled{M} ; $\kappa\alpha\iota$ ^{5°} (22)- $\alpha\rho\alpha\mu$
(23) \wedge 246 120

For discussion see next variant.

10,24 $\acute{\epsilon}\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\sigma\epsilon\nu$ ^{1°} - $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ ^{2°}] \wedge 961 911 833 15'-135' 343 346 120 319 = \textcircled{M}

The absence of any reference to $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ in 10,22 and 10,24 can be explained in a number of ways, though not all are equally plausible. If both phrases are original, as the evidence seems to suggest, the omission in both instances may be due to parablepsis. That parablepsis played a role is clear from the fact that Pap. 911, for example, lacks the $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ phrase in 10,24 though not in 10,22. If parablepsis is responsible, one has to assume that the omission of $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ in *both* verses is mere coincidence. Unfortunately, Pap. 961 is not extant for 11,12f. so that the fate of $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ there is unknown. A second possibility is that in both verses the omission constitutes a correction on the basis of \textcircled{M} . In favor of this explanation one can argue that it eliminates the necessity for assuming that a mere coincidence is responsible for $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$'s having disappeared from both verses. Furthermore, the presence of O MSS. among the evidence for the omissions suggests that Origen may have dropped both references to $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ —a conclusion supported by the evidence for the omission of $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ in 11,12f. A third possibility is that the absence of $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ in 10,22 and 10,24 reflects \textcircled{G} , though in that case one is immediately faced with the question of the origin of this individual. It is of some interest that the years given for $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ and $\sigma\alpha\lambda\alpha$, his rival for sonship to $\alpha\rho\phi\acute{\alpha}\zeta\alpha\delta$, are identical, viz., 130 years before begetting a son, and 330 after that event. Another slight peculiarity is that in 10,24 and 11,12f. $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ is the grandson of $\sigma\eta\mu$ whereas 10,22 designates him as one of his sons. Consequently, it may be that the similarity between $\sigma\eta\mu$ and $\sigma\eta\theta$, the well-known grandfather of $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ in Gn 5, was responsible for the intrusion—if such it be—of the second $\kappa\alpha\iota\nu\acute{\alpha}\nu$ into the Greek tradition. It must be admitted, however, that in light of our present evidence a correction to \textcircled{M} in Pap. 961 presents itself as the least objectionable solution.

19,17 $\sigma\phi\acute{\zeta}\omega\nu$] \wedge 961 995 (vid) O^{-15° 17' t⁻⁴⁶} 71-318 120' 55 Arm Eth^{CMR} Pal Chr = \textcircled{M}
One seems forced to conclude that the omission is the result of Hebrew influence.

Apparently, $\sigma\omega\zeta\omega\nu$ was absent from Origen's Hexapla. Whether this was due to a correction by Origen, or because the Greek manuscripts used by him had already omitted it *ad sensum*, is impossible to determine. It should be noted that this kind of omission is not unknown in Pap. 961. A few examples will illustrate this: 9,16 $\zeta\omega\sigma\eta\varsigma$] \wedge 961; 13,18 $\epsilon\lambda\theta\omega\nu$] \wedge 961 Bo; 15,13 $\gamma\nu\omega\sigma\eta$] \wedge 961. It is possible, therefore, that neither the O MSS. nor Pap. 961 have anything to do with Hebrew influence.

19,22 $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$] \wedge 961 D O'-17' 135 14 246 343 t 71-392 120' 55 59 319 630 La^{cod} 100 Arab Bo Just = (M)

It is rather likely, especially in view of the evidence from 961 and D, that $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$ is secondary. The addition of the demonstrative is easily explained on the basis of natural accretion. In that case the O group, rather than indicating a correction by Origen, simply reflects (G). The possibility is not excluded, however, that an omission of $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$ is to be traced to Hebrew influence.

21,13 $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$] \wedge 961 15-72'-376-01 b n 318 Arm Eth = (M)

In spite of the fact that $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ is very widespread, Pap. 961 would seem to represent (G). Not only was a demonstrative adjective often added in the process of textual transmission, but v. 10 contains $\tau\eta\nu\ \pi\alpha\iota\delta\iota\sigma\kappa\eta\nu\ \tau\alpha\upsilon\tau\eta\nu$ as well as $\tau\eta\varsigma\ \pi\alpha\iota\delta\iota\sigma\kappa\eta\varsigma\ \tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$, thus making the addition of $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ in 21,13 virtually inevitable.

21,19 $\upsilon\delta\alpha\tau\omicron\varsigma\ \zeta\omega\nu\tau\omicron\varsigma$] \wedge $\upsilon\delta\omega\rho$ 961; $\upsilon\delta\alpha\tau\omicron\varsigma$ 74; $\mu\eta\mu$ (M)

The agreement between 961 and (M) is probably no more than coincidence.

21,30 $\acute{\alpha}\beta\rho\alpha\acute{\alpha}\mu$] \wedge 961 (vid) O' b Arm La^o = (M); $\alpha\omega\tau\omega$ 125

Hebrew influence seems to account best for this omission. In that case Origen instead of inserting an obelus in his text apparently dropped $\acute{\alpha}\beta\rho\alpha\acute{\alpha}\mu$, contrary to his professed practice. It is of some interest to note, however, that the absence of $\acute{\alpha}\beta\rho\alpha\acute{\alpha}\mu$ leaves the subject of $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$ somewhat in doubt (cf. v. 29), a fact which may point to a widespread addition. The addition of an explicit subject, particularly in such a case, is common.

23,11 $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\nu$] \wedge 961 A 106 n 121-318 122 = (M)

The omission may well be due to Hebrew influence. Parablepsis, though not impossible ($\epsilon\nu\alpha\nu\tau\iota\omicron\nu\ \tau\omega\nu$) seems improbable. Since $\pi\alpha\varsigma$ is one of those words which was frequently added in the process of textual development 961 may have preserved the original reading. Though each variant is naturally a case in its own right, one cannot help wondering why in this same verse a corrector (assuming that the omission is due to Hebrew influence) would fail to add $\delta\epsilon\delta\omega\kappa\alpha\ \sigma\omicron\iota$ (O+ = (M)) after $\alpha\gamma\rho\omicron\nu$ while being concerned about the rather innocuous $\pi\alpha\nu\tau\omega\nu$.

24,36 $\acute{\epsilon}\nu\alpha$ 962] \wedge 961 940 D^G M O'-17' 135 s 76* 71-346'-392 120' 55 59 319 630 Bo = (M)

The omission is purely *ad sensum*, and no Hebrew influence need be posited.

24,46 $\mu\omicron\upsilon$ 962] \wedge 961 C'-128 619 31 730 = (M)

The absence of O MSS. indicates that Origen was apparently not responsible for deleting $\mu\omicron\upsilon$. Hebrew influence may account for its omission, though equally possible is that the reading of 961 is a stylistic variant. It is further not unlikely that papyrus 961 reflects the text of (G), $\mu\omicron\upsilon$ having been added under influence of preceding $\tau\alpha\varsigma\ \kappa\alpha\mu\eta\lambda\omicron\upsilon\varsigma\ \sigma\omicron\upsilon$.

26,18 ἀβραάμ³] 961 911 b 370 n 130 (txt) 318'-619 z⁻³¹ 55 59 319 509 La^I Arab
Bo = (M)

The fact that the absence of ἀβραάμ is supported by both 961 and 911 as well as several text families argues strongly against its being original. The addition of an explicit subject is readily explained on the basis of natural accretion.

28,15 πάντα] 961 Aug = (M)

The omission is probably *ad sensum* (cf. πάντα οσα).

30,2 αὐτῆ] 961 911 D 527 319 509 = (M)

As in some of the preceding instances, the combined witness of 961 and 911 supported here by D and 509+ carries a lot of weight, and makes a strong claim to being original. The widespread support for αὐτῆ does not present a serious problem since additions of pronominal direct and indirect objects are common.

30,3 εἶπεν δὲ ῥαχῆλ τῷ ἰακώβ] -δε αὐτῶ 961 72 d; -δε 911 Eth = (M); -ραχῆλ πρὸς ἰακώβ O⁻¹⁵ 72; -δε αὐτῶ ραχῆλ 15-01; -δε ἰακώβ ἡ ραχῆλ 422; -ραχῆλ ἰακώβ τῶ ἀνδρὶ αὐτῆς 75

The reading of 911 makes for a slightly ambiguous text, but should perhaps for that reason be considered seriously as the text of (G). In support of this it can be argued that all other variants are readily explained on the basis of an original εἶπεν δε. The second best choice for (G) is the reading of Pap. 961, though εἶπεν δε αὐτῶ may have been tailored to καὶ εἶπεν αὐτῆ of v. 2. To invoke Hebrew influence to account for the omission of ραχῆλ in 961 is in any case unwarranted.

30,10 εἰσηλθεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἰακώβ] 961 O⁻⁵⁸ b 246 n 30'-130 (txt) γ^{-392'} z 59' 509
La^s Arm Eth Sa = (M)

Among the manuscripts which support the inclusion of this phrase is Pap. 911, though the latter has a slightly different version of it (καὶ εἰσηλθεν πρὸς αὐτῆν). This shows that it was in existence, in one form or another, as early as the third century A.D. Whether it is original as R judged it to be is very difficult to say. The fact that Pap. 961, supported by several text families, does not have it may indicate that the phrase was added from v. 4 which is parallel to v. 10 (cf. also v. 3). Hebrew influence may have occurred here, but it is clearly not the only explanation possible. One is inclined to regard the phrase as secondary.

32,28(27) ἐστίν 962] 961 911 L G-58-426 b 76 Eth Sa Syh Eus = (M)

There is no need here to posit Hebrew influence since the omission can be explained readily as a stylistic variant—in which case agreement with (M) is coincidental. Also not to be excluded is the possibility that 961 has preserved the original reading, a stylistic addition being as likely as an omission. The weight of evidence, however, favors the inclusion of ἐστίν in the text of (G).

35,8 ἰακώβ] 961 962 L O^{-376'} 25-761 118'-537 318 319 La^x Arab Arm Eth^{CR^a} Sa = (M)
Again it is not impossible that Hebrew influence occurred, though a more natural explanation is available. If ἰακώβ is regarded as secondary its addition can readily be explained as natural accretion, particularly since without it the subject of ἐκαλεσεν is not entirely clear.

35,16 ἰακῶβ] , 961 962 O 56* 318 Arm Eth^R Sa—cf. M

It is difficult to see how this variant could have anything to do with Hebrew influence. V. 16 of LXX corresponds approximately to vv. 16 and 21 of M . Origen added v. 21 to his Greek text at the appropriate place, but no such verse exists in Pap. 961. If the omission in 961 were due to Hebrew influence we would have to assume that ἰακῶβ was omitted from v. 16 because M has no $\gamma^{\circ}qb$ at that point (though the actual correspondent of LXX v. 16a, viz. M v. 21, has $\gamma^{\circ}sr'l$), while no other changes were introduced. A more natural explanation is that ἰακῶβ was omitted for stylistic reasons, probably due to the fact that v. 15, which stands in direct logical connection with v. 16a, already mentioned him explicitly.

37,5 $\alpha\upsilon\tau\acute{o}$] , 961 D^G O⁻⁸² C' s 134 346 z = M

In spite of the fact that many important MSS. such as A L have $\alpha\upsilon\tau\omicron$, it is almost certainly secondary. Rather than Hebrew influence in Pap. 961, we are here dealing with an *ad sensum* addition.

Transpositions

19,6 $\lambda\acute{\omega}\tau\epsilon$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$ 961 O^{-72'} fLa^S Arm Bo Syh = M

The textual evidence points very strongly in the direction of Origen's Hexapla as a source of the transposition. Somewhat unusual is the fact that O is supported by all members of the f group. Hebrew influence is perhaps the least objectionable explanation, though the transposition may be no more than a stylistic variant.

21,6 $\mu\omicron\iota$] tr post $\epsilon\pi\omicron\iota\eta\sigma\epsilon\nu$ 961 D (vid) O⁻¹⁵ 17' 376 107' 75 s⁻¹³⁰ γ^{-121} 619 55 59 319 630 Arm Bo Eth Phil = M

It is impossible to say whether the transposition is to be regarded as a correction to M , or as a purely stylistic variant. The latter is certainly an adequate explanation.

26,28 $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}$ σου²] tr post $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ 961 (vid) O' 319 Bo Syh Chr = M

It is clear from the presence of the entire O group and Syh that Origen read $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου. Consequently, we may have evidence of Hebrew influence in Pap. 961 as well, at this point, though again the variant may be stylistic in nature: $\delta\iota\alpha\theta\eta\sigma\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ > $\delta\iota\alpha\theta\eta\sigma\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$ $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου.

28,21 $\mu\omicron\iota$] tr post $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\varsigma$ c. var 961 911 D O⁻¹⁷ C'⁻⁷⁸ 458 s t γ z 55 319 La^I Chr Phil = M

The reading R adopted as G is best explained as a stylistic variant. Pap 961 has probably preserved the original reading. No Hebrew influence is likely to have occurred in this instance.

32,18(17) $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ - σου] $\tau\alpha$ προπ. $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ $\epsilon\mu\pi\rho\sigma\theta\epsilon\nu$ σου 961 962 ($\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ + $\tau\alpha$) b^{-19'} 108 d;

$\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ $\tau\alpha$ προπ. $\epsilon\mu\pi\rho\sigma\theta\epsilon\nu$ σου t 318; $\tau\alpha$ προπ. $\epsilon\mu\pi\rho\sigma\theta\epsilon\nu$ σου 19'-108; $\cdot lh$ $lpnyk$ M
The reading of Pap. 961 and 962 is of great interest. Though the possibility of Hebrew influence cannot be ruled out entirely, the variant somehow does not have the appearance of a correction. Would a corrector who objected to the equation $\tau\alpha$ προπ. $\epsilon\mu\pi\rho\sigma\theta\epsilon\nu$

σου = *lpyk* simply have added *εμπροσθεν* and transposed *ταυτα*, leaving the objectionable phrase in the text? A more probable explanation would be that *εμπροσθεν* was added from elsewhere in the story where it occurs a number of times. Why, if such were the case, the transposition of *ταυτα* occurred would be more difficult to explain. Most probable is that the two papyri have preserved the original reading, a conclusion supported on the one hand by the fact that the reading of Pap. 961 and 962+ is more in harmony with the style of the translator than the majority reading, and on the other hand by the fact that the development from ⑥ to our present majority reading can still be traced in the manuscripts: *τα προπ. ταυτα εμπροσθεν σου* 961 962 *b*^{-19'} 108 *d* > *ταυτα τα προπ. εμπροσθεν σου t* 318 > *ταυτα τα προπ. σου* rell.

40,5 ἀμφοτέροι] tr post *ενυπνιον* c. var 961 (-*νια*) O⁻¹⁵ *f*⁻²⁴⁶ *n* 30' La^S Arm Eth Syh = ④

Probably to be added to this evidence are *d* and 246 which omit *ἀμφοτεροι* - *εκατερος* due to parablepsis (*ενυπνιον ενυπνιον*) as it seems. It is quite clear that Origen read *ενυπνιον ἀμφοτεροι*, and it may be that the reading of Pap. 961 is likewise due to Hebrew influence. It should be noted, however, that the transposition is adequately explained as a stylistic variant giving rise to the chiasmic construction *ενυπνιον ἀμφοτεροι εκατερος ενυπνιον*.

41,20 αἰσχραὶ καὶ λεπταί] *λεπται και αισχραι* 961 962 D O^{-72 82} 44'-370 *f*^{-53'} 75 130-730 319 La^E Arm Phil = ④

There is little doubt that our two papyri have preserved the reading of ⑥. The subsequent transposition was virtually inevitable due to the fact that elsewhere in this passage the order is *αισχραι και λεπται* (cf. 41,3.4.14).

42,34 πρὸς με] tr post *νεωτερον* 961 962 F^b L O *b d f*⁻¹²⁹ *n* 30'-130 = ④

With the added support of both papyri there can be little doubt that *νεωτερον προς με* is the reading of ⑥. The subsequent transposition supported by A+ is stylistic in nature placing *προς με* immediately after the imperative *αγαγετε*.

Other Variants

14,11 τὴν ἵππον πᾶσαν τήν] *πασαν την ιππον* 961 M O 44' *s* 346'-392 54 319 730 Chr = ④; *πασαν την οιστρον* 107-125; *omnem praedam* Arm
The transposition and omission in 961 are adequately explained as a stylistic variant.

19,29 κύριον¹⁹] *τον θεον* c. var 961 833 O^{-82 426} *b f* La^{CI} Pal = ④ Sam Pent
Since *κυριον* occurs in the parallel phrase later in the verse it seems probable that *τον θεον* rather than *κυριον* is to be considered original here. There is therefore no sufficient reason for positing Hebrew influence in Pap. 961.

24,52 τοῦτων] *αυτων* c. var 961 962 O^{-72'} C' *b d s*^{-30 130(mg)} *γ*^{-121 392} *z* 319 = ④
Pap. 961 and 962 represent ⑥. The change *αυτων* > *τουτων* is purely stylistic in nature.

41,6 ἄλλοι δέ] *και ιδου* 961 O^{-58 72 82} *b d*^{-44 125} *n* Bo^L Eth Syh(txt) = ④; pr *et ecce*
Arm Bo^{-L} Sa—(cf. vv. 3.5.23)

Unfortunately no evidence is available for this variant from Pap. 962. There can be

little doubt, however, that Pap. 961 has preserved the reading of \textcircled{G} . $\alpha\lambda\lambda\omicron\iota\ \delta\epsilon$ was introduced here from the parallel verse 41,23.

Of the 64 instances examined for possible Hebrew influence 28 are best explained either as close approximations to or actual readings of \textcircled{G} , while in 7 cases it seems necessary seriously to consider Hebrew influence. The remaining 29 are deviations from \textcircled{G} of various kinds. The instances of probable Hebrew influence are the following:

- 10,22 $\kappa\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\ \nu\acute{\alpha}\nu\]_{\lambda}$ 961 82-376 53'-56* 318' 319 La^I Arab Arm Eth = \textcircled{M} ; $\kappa\alpha\iota^{\text{S}}$ (22)—
 $\alpha\rho\alpha\mu$ (23) $\]_{\lambda}$ 246 120
 10,24 $\acute{\epsilon}\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\epsilon\nu^{\text{1}\circ} - \kappa\alpha\iota\ \nu\acute{\alpha}\nu^{\text{2}\circ}$] $\]_{\lambda}$ 961 911 833 15'-135' 343 346 120 319 = \textcircled{M}
 19,6 $\lambda\acute{\omega}\tau$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$ 961 $O'^{-72'}$ fLa^S Arm Bo Syh = \textcircled{M}
 19,9 $\acute{\epsilon}\kappa\epsilon\upsilon\] + \kappa\alpha\iota\ \epsilon\iota\ \pi\omicron\nu$ 961 d^{-44} 125 54; + $\kappa\alpha\iota\ \epsilon\iota\ \pi\alpha\nu$ $O'^{-17'}$ 82 664 (mg) s 318 730 La^S
 Pal Sa Syh = \textcircled{M}
 20,2 $\acute{\epsilon}\phi\omicron\beta\acute{\eta}\theta\eta - \alpha\upsilon\tau\acute{\eta}\nu$] $\]_{\lambda}$ 961 905 O^{-15} (mg) 72' d 54 Arm Eth Sa = \textcircled{M} ; Syh sub \div
 25,24 $\acute{\eta}\mu\acute{\epsilon}\rho\alpha\iota$] + $\alpha\nu\tau\eta\varsigma$ 961 (vid) O' Arab Bo ^{Lat}: Ps-Phil Ruf = \textcircled{M}
 26,28 $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\ \sigma\omicron\upsilon\]$ tr post $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ 961 (vid) O' 319 Bo Syh Chr = \textcircled{M}

It should be noted, however, that many—even most, and possibly all—of these instances can be explained without resorting to Hebrew influence.

PAP. 962

Variant Readings with Hexaplaric Signs

- 35,12 $\sigma\omicron\iota\ \acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$] $\]_{\lambda}$ 962 A C'^{-761} 118'-537 d^{-44} 370 30' γ^{-318} 527 \approx^{-31} 509 630 La^I Arab
 Bo Eth Syh Chr = \textcircled{M} (=R¹); G sub \div

R¹ did not accept $\sigma\omicron\iota\ \acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$ as being original. One is inclined to agree, however, with R² that the phrase does belong in \textcircled{G} . If not original its presence in the majority of textual witnesses would be difficult to explain, since none of the parallel passages have the phrase, and it can hardly be considered an *ad sensum* addition. On the other hand, if it is assumed that $\sigma\omicron\iota\ \acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$ is original its subsequent omission can easily be accounted for—without resorting to Hebrew influence. Not only does the text read more smoothly without the phrase, but its omission also brings this 'promise of land' into line with parallel passages (cf. e.g. 13,15; 17,8; 24,7; 26,3; 28,4,13; 48,4). Hebrew influence, therefore, is improbable.

Proper Nouns

- 25,3 $\iota\epsilon\zeta\acute{\alpha}\nu$ 961] $\iota\omega\zeta\alpha\nu$ 962; $\gamma\omicron q\acute{s}n$ \textcircled{M}

At first sight it appears likely that the reading of Pap. 962 constitutes a correction on the basis of the Hebrew text. It is of some interest, however, that the same proper noun in v. 2 stands unchanged in our papyrus. Even more significant perhaps is the fact that $\sigma\omega\upsilon\epsilon$ immediately precedes $\iota\omega\zeta\alpha\nu$ in v. 3. What we have in Pap. 962 is a simple mistake probably due to assimilation.

- 25,15 $\chi\omicron\delta\delta\acute{\alpha}\delta$] $\chi\omicron\delta\alpha\rho$ 962; hdd \textcircled{M} ; hdr $\textcircled{M}^{\text{var}}$

It might appear necessary at first glance to assume Hebrew influence in this case to account for the interchange of δ and ρ ($d > r$). It would seem then that the Hebrew text

on which the correction is based read *hdr*. But it is also possible to explain $\chi\omicron\delta\alpha\rho$ on the basis of an interchange of λ and ρ : $\chi\omicron\delta\alpha\delta \gg \chi\omicron\delta\alpha\lambda$ (cf. $\chi\omicron\sigma\delta\alpha\lambda$ 72') $\gg \chi\omicron\delta\alpha\rho$. Evidence of precisely such a change in connection with the first syllable of this proper noun is furnished by *cII* which reads $\chi\omicron\rho\delta\alpha\delta$ while *C'* has $\chi\omicron\lambda\delta\alpha\delta$ (*c. var.*). The question of the double versus the single consonant ($\delta\delta$ vs δ) has probably nothing to do with Hebrew influence even though $\chi\omicron\delta\alpha\delta$ is the reading of *O* (15'-17-135'; $\chi\omicron\sigma\delta\alpha\lambda$ 72' $\langle \chi\omicron\delta\alpha\lambda \langle \chi\omicron\delta\alpha\delta \rangle$). Omission or addition of Δ next to either Δ or A is equally possible.

46,9 $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\varsigma$] $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon$ 962 *b* 318 509 = \textcircled{M} ; $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta$ *A* 129 121

Pap. 962 has here preserved an original reading. In addition to the MSS. which have the same variant, it is supported by *A* 129 121 since $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta$ is the result of dittography: $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon \alpha\sigma\rho\omega\nu \gg \phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta \alpha\sigma\rho\omega\nu$ ($A \gg \Delta A$). Secondary ς represents an obvious attempt at Hellenizing the non-Hellenic form $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon$.

Additions

24,16 $\acute{\alpha}\nu\eta\rho$ 961] + $\delta\epsilon$ 962; *pr* $\kappa\alpha\iota$ 72' *Eth* ^{Lat:} *Ruf* ^{var} = \textcircled{M}

The two *O* MSS. supported by *Eth Ruf* probably represent the reading of Origen's Hexapla. In the case of Pap. 962 there is no reason for positing Hebrew influence since natural accretion adequately explains the addition.

24,35 $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\nu$] *pr* $\kappa\alpha\iota$ —cf. discussion on Pap. 961, p. 160

24,35 $\pi\alpha\tilde{\iota}\delta\alpha\varsigma$ 961] *pr* $\kappa\alpha\iota$ 962 *D* 72' *b* 30 *Arab Eth*^c *Chr* = \textcircled{M}

Both additions are convincingly explained on the basis of natural accretion.

24,52 $\pi\rho\omicron\sigma\epsilon\kappa\acute{\upsilon}\nu\eta\sigma\epsilon\nu$ 961] *pr* $\kappa\alpha\iota$ 962 18-313 = \textcircled{M}

As was pointed out in connection with Pap. 961 at 27,15, dependent and independent clauses are frequently joined by $\kappa\alpha\iota$ in Gn. $\kappa\alpha\iota$ is therefore best considered original here as well as in other instances in which support has dwindled to a few or sometimes only one MS.

32,9(8) $\acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$] *pr* $\kappa\alpha\iota$ —cf. discussion on Pap. 961, p. 160

34,23 $\tau\epsilon\tau\rho\acute{\alpha}\pi\omicron\delta\alpha$ 961] + $\alpha\upsilon\tau\omega\nu$ 962 *A* 15-376 *b d n* 30-343 *t* 346' 59' *Arab Arm Bo Eth* = \textcircled{M} . No doubt some of the support for $\alpha\upsilon\tau\omega\nu$ comes from Origen's Hexapla. For Pap. 962, however, it is unnecessary to assume Hebrew influence, in view of the preceding $\tau\alpha \kappa\tau\eta\eta\eta \alpha\upsilon\tau\omega\nu$ and $\tau\alpha \upsilon\pi\alpha\rho\chi\omicron\nu\tau\alpha \alpha\upsilon\tau\omega\nu$. Natural accretion is an adequate explanation.

34,30 $\acute{\epsilon}\kappa\tau\rho\iota\beta\acute{\eta}\sigma\omicron\mu\alpha\iota$] *pr* $\epsilon\kappa\tau\rho\iota\beta\eta$ —cf. discussion on Pap. 961 p. 160

42,1 $\epsilon\tilde{\iota}\pi\epsilon\nu$ 961] + $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ 962 *O*-17' 72 82 *C'*'-25 128 56' 130 *t* 71-392-424 *Arab Arm Bo* = \textcircled{M}

Natural accretion may be responsible for the addition, though the fact that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ already occurs in the first clause perhaps weakens this explanation somewhat. It is possible to assume that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ is original and was subsequently omitted from many manuscripts because of its redundancy. This seems unlikely, however, since on the one hand the vast majority of textual witnesses, including Pap. 961, support its absence, and on the other hand Greek usage would favour the omission of $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ from the subordinate rather than from the main clause. A third explanation of this variant, and perhaps the most likely one, is that the addition is due to Hebrew influence.

42,7 ἐπέγνω] + αὐτοὺς 962 (vid) D 58 59' La^{MP} Arab Bo = (M)

If the addition of αὐτοὺς in Pap. 962 is correct—it has been supplied on the basis of the size of the lacuna—we may have here an instance of Hebrew influence, though it should be noted that an object would easily be added *ad sensum*.

45,10 τὰ πρόβατα] pr και 962 F^b O 79 53'–56* n 30' 59 509 Arab Arm Eth Syh = (M)

Especially in a series such as we have in this verse natural accretion adequately accounts for the addition of και.

46,5 Ἰσραήλ] pr ιακωβ c. var 962 F^b 58–64 (mg) 108–118' 56' n 130 59 La^S Eth^{-P};
γ'qr'l ·t-γ'qb (M)

Now that we have additional evidence from a third century A.D. papyrus, Pap. 962, R's adoption of Ἰσραήλ as being the original reading seems no longer convincing. The complete textual situation is as follows:

1. Ἰσραήλ A M 82–0I^{-64(mg)} 128 129 s⁻¹³⁰ γ⁻³⁹² z 76 319 509

2. ιακωβ 72 C^{'-128 551} 19' 53' 392 55 Bo^w

3. Ἰσραήλ ιακωβ c. var O^{-58 72 82} 537 d^{-106'} t⁻⁸⁴ Arab Arm Bo^L Syh (txt) Or = (M)

4. ιακωβ Ἰσραήλ 962 F^b 58–64 (mg) 108–118' 56' n 130 59 La^S Eth^{-P}

To assume that the reading in Pap. 962 is due to Hebrew influence is possible though improbable. We would then have to assume further that the Hebrew text on the basis of which the addition was made differed from (M) in reading γ'qb ·t-γ'qr'l. A second possibility is that the presence of ιακωβ is due to the context where this name occurs several times. This argument would have more force, however, if a *substitution* of ιακωβ for Ἰσραήλ had taken place. Instead we find both in the text of 962. All aspects of the problem fall satisfactorily into place if the reading of Pap. 962 is regarded as being original. The whole clause will then have read και ἀνελάβον οἱ υἱοὶ ιακωβ Ἰσραήλ τὸν πατέρα αὐτῶν. In this setting it is not difficult to see that either name might easily be omitted. In some traditions ιακωβ fell out, while in others Ἰσραήλ was omitted. Origen re-introduced the double reading, but as Ἰσραήλ ιακωβ on the basis of the Hebrew text he used. Not only does this proposed reading do justice to the general textual situation, but it also explains the disagreements among members of the same textual families. The *f* group furnishes perhaps the best example of this: ιακωβ Ἰσραήλ 56'; Ἰσραήλ 129; ιακωβ 53'.

46,6 εἰσῆλθον] pr και 962 A M 15–17'–376–707 500 b 106' 129 n s⁻¹³⁰ 121–318 509
La^S = (M)

There is here no question of Hebrew influence. We have in this verse simply another example of the fairly common original construction, participle . . . και (cf. 24,52 above).

Omissions

32,7(6) ἰδοὺ ἀπότρεξ] , 962 A O⁻⁵⁸ (αὐτοὺς) 610 56 (txt) n s⁻⁷³⁰ 71'–346 Arm Syh Chr Cyr
= (M)

Pap. 961 is, unfortunately, not extant for this verse. Among the MSS. opposing the reading of 962 is Pap. 911. If R is correct in regarding ἰδοὺ αὐτοὺς as belonging to (G), we have to assume that Origen, contrary to his own assertions concerning his

general procedure, eliminated the phrase from his text. This is, of course, not an impossible assumption. Pap. 962 may then likewise give evidence of Hebrew influence. It would seem, however, that the variant is more naturally explained if the phrase is taken to be secondary. Its addition in that case is simply *ad sensum*, in a context which lends itself admirably to such a phrase. This conclusion is strengthened by the fact that *ιδου αυτος* occurs in v. 19 (18) in a very similar context (cf. further *ιδου ησαν* in 33,1).

35,8 *ιακώβ*] \wedge —cf. discussion on Pap. 961, p. 163

35,16 *ιακώβ*] \wedge —cf. discussion on Pap. 961, p. 164

42,14 *ετι*] \wedge 962 127* 76 319 Eth^{-P} = (M)

The omission of this dispensable particle is no doubt *ad sensum*, and therefore not likely due to Hebrew influence.

43,16 *τον ομομητριον*] \wedge 962 L 15-29-72'-376 128 b^{-19'} 108(mg) 130 γ ⁻¹²¹ 392' \approx 630 La^E

Arm Syh; \wedge *τον*^{2°}—*ομομητριον* = (M)

That this omission has nothing to do with Hebrew influence is proven by the fact that (M) lacks both phrases modifying *βενιαμιν*. Rather, Pap. 962 and its supporters almost certainly represent (G), the phrase *τον ομομητριον* having been added from v. 29.

44,10 *ο ανθρωπος*] \wedge 962 O⁻³⁷⁶ b 53' La^S Arm Eth Syh Chr = (M)

44,10 *αυτος*] \wedge 962 O b 56* La^S Arm Eth Syh = (M)

Though the omissions at first glance seem to constitute a hexaplaric correction, and similarly due to Hebrew influence in Pap. 962, this explanation becomes less convincing once it is realized that the same phrase, with *ο ανθρωπος* and *αυτος*, occurs in v. 17. It is therefore probable that both additions are due to the very common error of influence from a parallel passage.

46,27 *γη*] \wedge 962 52'-73-615' b 106 f⁻¹²⁹ 246 n La^E Arm Co = (M)

The omission is probably *ad sensum*, and may have been influenced by *εις αγρυπτον* in both this and the preceding verse.

Transpositions

32,18 (17) *ταυτα-σου*] *τα προπορ. ταυτα εμπροσθεν σου*—cf. discussion on Pap. 961, p. 164

41,18 *καλαι τω ειδει και*] tr post *και*^{3°} 962 O b d f n 30' = (M)

Even though important manuscripts such as A D M array themselves against 962, the latter has preserved the original word order. The transposition supported by A D M+ arose due to the fact that in three out of four occurrences of the adjectives *καλαι* and *αισχραι* elsewhere in chapter 41 the order is *καλαι και αισχραι* (cf. vv. 2.4.20). Moreover, v. 2 contains an exact and v. 4 a near parallel to the transposed reading in v. 18. Of further interest are *αισχραι τω ειδει και λεπται ταις σαρξιν* in vv. 3 and 19, and *αι αισχραι και λεπται ταις σαρξιν* in v. 4. All of this makes the transposition in v. 18 quite understandable. There is, therefore, no reason to assume Hebrew influence on Pap. 962 to account for its reading.

41,20 *αισχραι et λεπται*] tr—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

42,15 *ο αδελφος υμων ο νεωτερος*] tr post *ελθη* 962 O^{-17'} d f⁻¹²⁹ n 30 La^I Arm Syh;
bbw' hykm hqtn (M)

It is possible, though far from certain, that the transposition in Pap. 962 is due to Hebrew influence. Equally probable is a simple stylistic variant.

42,34 πρὸς με] tr post νεωτερον—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

44,9 παῖδες] tr post ημων 962 O b d⁻¹²⁵ f⁻¹²⁹ n s⁻¹³⁰ La^s Arm = **(M)**

The fact that the reading of Pap. 962 is well supported and that a change from εσομεθα τω κυριω ημων παιδες to εσομεθα παιδες τω κυριω ημων would be a stylistic improvement suggests that the papyrus may well have preserved the original word order. Hebrew influence seems rather doubtful in this case.

Other Variants

24,52 τοῦτων] αυτων—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

25,6 αὐτοῦ¹⁰ 961 (vid)] του αβρααμ 962 911 t Arab Bo; + οσαι του αβρααμ c. var O⁻⁷²
82 Arm; ʾšr lbrhm **(M)**

If the reading of Pap. 962 is due to Hebrew influence it is obviously of different origin from the hexaplaric correction. However, the fact that 962 is closer to **(M)** than **(G)** is probably pure coincidence. To regard the variant as an *ad sensum* rendering will adequately account for its existence. With *ισαακ* being referred to in the preceding verse the antecedent of *αυτου*¹⁰ is somewhat ambiguous.

39,6 χειρας 961] χειρα 962 Eth; γδ **(M)**

There is no sufficient reason for positing Hebrew influence in this instance. The mistake in 962 may be due to the fact that the singular of *χειρ* occurs twice in the immediate context (cf. vv. 1.4).

39,14 λέγων κοιμήθητι 961] καθευδειν 962 d(καθευδην 370*) n = **(M)**

It is possible that Pap. 962 has preserved the original reading, though this seems unlikely in view of the overwhelming support for R's choice. A second possibility is that the reading of Pap. 962 is a stylistic variant, which obviously improves the verse as a whole. Perhaps, in that case, *καθευδειν* was introduced under the influence of 39,10. Similar stylistic variants occur in our papyrus, a good example being 39,19: *οσα ελαλησεν προς αυτον λεγουσα* **(G)** > *λεγουσης* 962 (vid) 56'; *λαλουσης* 458, or again 46,31: *οι ησαν εν γη χανααν ηκασιν* **(G)** > *ηκασιν εκ γης χανααν* 962 953. A third possibility is that the reading of Pap. 962 is due to Hebrew influence. This solution, however, is not without its problems either. Apparently, Origen did not introduce any correction here, since not a single O MS. can be cited in support of Pap. 962. Furthermore, *καθευδειν* is a relatively rare word in LXX in comparison with the very widely used *κοιμαν*. This is particularly true for the Pentateuch where the former occurs only twice (Gn 28,13; 39,10). As far as "the three" are concerned Hatch and Redpath list only one occurrence of *καθευδειν* for Symmachus and none for the other two, while *κοιμαν* is well attested for all three. Unfortunately no evidence from "the three" is available for our verse. Though the foregoing does not preclude the possibility of Hebrew influence in this instance, it is improbable. The reading of Pap. 962 is probably a stylistic variant influenced by *καθευδειν* of v. 10.

41,14 ἐξήγαγον] εξηγαγεν 962 A 17-58-72-135-426*-0I C[']-128 b 458 30' 84-134 121-424 59' 319 Arab Co Chr^{Lat}: Jub; *wyrys(hw)* **(M)**

This variant reading in Pap. 962 which at first glance might possibly be considered a correction to the Hebrew text (unpointed) is more easily explained either palaeographically ($\omicron > \epsilon$) or as an *ad sensum* rendering following $\epsilon\kappa\alpha\lambda\epsilon\sigma\epsilon\nu$. The latter seems the more probable.

43,29 τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰωσήφ] τ. οφ. αὐτοῦ 962 O^{-17' 82} 135 d⁻¹²⁵ f^{-56(mg)} 129 (+ και 246) 75; τ. οφ. αὐτοῦ ἰωσ. C^{'-77} 128 550 56 (mg)-129 La^S Bo; τ. οφ. D^G 17'-135 b La^S Arab Eth^{-C}; ἰωσ. τ. οφ. αὐτοῦ 77 527 509 (οφ. > ἀδελφοίς) La^{cod} 100^c; ἰωσ. τ. οφ. 59 76 319; ἰωσ. τ. οφ. αὐτοῦ ἰωσ. 54; γηγιω (M)

If R is correct in adopting the reading of A+ as (G), the variant in Pap. 962 may represent a correction to the Hebrew text. A simpler explanation is possible, however. If ἰωσήφ is taken to be secondary all variants fall into place. Its widespread support presents no problem since the addition of an expressed subject (cf. εἶδεν) is common in textual development. In this verse such an addition is particularly easy to explain seeing that ἰωσήφ has not been mentioned explicitly since v. 26. The textual develop-

ment was probably as follows: zero < + ἰωσήφ > αὐτοῦ ἰωσήφ/ἰωσήφ . . . αὐτοῦ.
+ αὐτοῦ

Consequently, the agreement between 962 and (M) appears to be a coincidence.

45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπὸ] τα ρηματα 962 d t (134^c . . . υπο) 71'-121 La^S Arab; pr τα ρηματα 56* (+ ταυτα) 346 z 76 319 509 630; τα ρηματα τα λαληθεντα υπο 128; dbry (M)

The most plausible explanation of this variant in Pap. 962 is that it is due to Hebrew influence. The possibility cannot be discounted, however, that Pap. 962 has preserved the original reading. In the other six instances of the identical Hebrew construction the translator used τα ρηματα . . . (cf. 24,30; 27,34; 27,42; 31,1; 39,9; 44,24). In view of its widespread support one would then have to assume that the present majority reading arose at an early stage in the history of textual development.

46,25 ἦ] και 962 O^{-58 82} 56* n 130 La^E Arm Eth^{-P} Syh = (M)

Pap. 962 may have preserved the original reading, though it is of some significance that in v. 18 η and not και is used in an identical phrase. Hebrew influence is a possibility, but equally likely is that the reading of Pap. 962 constitutes a stylistic variant (cf. v. 18 where MS. 78 reads και instead of η).

Of the 38 instances examined in Pap. 962 16 turned out to be readings of (G), 3 may be cases of Hebrew influence, with the remaining 19 being either mistakes or *ad sensum* renderings. The 3 instances of probable Hebrew influence bear repeating here:

42,1 εἶπεν] + ιακωβ 962 O^{-17' 72 82} C^{'-25 128} 56' 130 t 71-392-424 Arab Arm Bo = (M)

42,15 ὁ ἀδελφός ὑμῶν ὁ νεώτερος] tr post ελθη 962 O^{-17'} d f⁻¹²⁹ n 30 La^I Arm Syh;

bbw' ḥykm hqtn (M)

45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπὸ] τα ρηματα 962 d t (134^c . . . υπο) 71'-121 La^S Arab; pr τα ρηματα 56* (+ ταυτα) 346 z 76 319 509 630; τα ρηματα τα λαληθεντα υπο 128; dbry (M)

One cannot help but be unimpressed with this assortment. The support for Hebrew influence on the text of Pap. 962 is even more shaky than in the case of Pap. 961.

We might expect to find, in our papyri, at least some sizable additions of the kind

that are so common in the hexaplaric O group, if corrective activity did indeed occur, but it is precisely these that are conspicuous by their absence.

On the whole one must conclude that if there was any Hebrew influence on these texts it was only minimal, but in order to maintain a proper perspective it should at the same time be remembered that a number of variant readings are difficult to explain unless one assumes such influence.

F. CONCLUSION

Placing the statistics of Pap. 961 and 962 side by side will provide a useful review of the textual relationships of the two papyri to each other as well as to other textual witnesses:

<i>Pap. 961</i>		<i>Pap. 962</i>	
32%	<i>d</i>	24%	961 <i>pro rata</i>
31%	962 <i>pro rata</i>	22%	<i>f</i>
21%	<i>s</i>	21%	<i>d</i>
21%	<i>t</i>	20%	<i>b</i>
20%	<i>O</i>	19%	<i>n</i>
20%	<i>b</i>	15%	911 <i>pro rata</i>
20%	<i>f</i>	15%	<i>O</i>
19%	911 <i>pro rata</i>	15%	<i>C</i>
17%	<i>C</i>	15%	<i>s</i>
15%	<i>M pro rata</i>	13%	<i>A</i>
14%	<i>n</i>	12%	<i>M pro rata</i>
13%	<i>z</i>	9%	<i>t</i>
12%	<i>A</i>	9%	<i>z</i>
11%	<i>γ</i>	5%	<i>γ</i>
21%	unique	25%	unique

The statistics show that both papyri contain a "mixed" text, a fact which caused Allgeier to comment,

Weder P. 961, noch P. 962 neigen auch nur einigermassen entschieden nach der sog. lukianischen oder origenistischen Seite, sondern scheinen eklektisch bald hierhin, bald dorthin zu schwanken. Versucht man, mit den Hypothesen über die Gruppen *a c k m o s x c₂ [= O s] e g j [= C], d n p t [= d n t]* u.a. vorwärts zu kommen, so sieht man sich nach kurzen in einer Sackgasse und verliert jeden Boden unter den Füßen (p. 25).

To regard either papyrus as a member of one or other medieval textual family is obviously out of the question. According to our present evidence no *b d* etc. families existed in the third and fourth century A.D., only some variant readings which, together with others, found their way into, or gave rise to, our present textual families of Gn.

Papyrus 962, like 961, has little in common with *A* and its most closely related families *γ* and *z*. Families *b d f* figure prominently in connection with both papyri, while *t*—a sister group of *d*—is high on the list of Pap. 961 but not on that of Pap. 962 which has greater affinity with *n*, a close relative of both *d* and *b*.

Among our most ancient textual witnesses (uncials and papyri) Pap. 961 and 962 are clearly more closely related to each other than to any other manuscript.

As far as Hebrew influence in Pap. 961 and 962 is concerned, the textual evidence examined in Part II, E suggests minimal influence. Only a few variants are better explained on such a basis than on any other.

The contribution of our two papyri to the restoration of Ⓢ is invaluable. Even though (virtually) uniquely preserved original readings are rare in Pap. 961 and 962, there are many instances in which the papyri furnish support for otherwise poorly supported readings of Ⓢ (cf. Part II, D). Perhaps more than anything else they show how mistaken Allgeier was in paying only lip service to the importance of the textual evidence supplied by our cursive manuscripts. Pap. 961 and 962 underline the importance of the cursives.

Proportionately, both the total number of variants and the number of unique readings is greater in Pap. 962 than in Pap. 961, indicating that the latter papyrus contains, *generally* speaking, the better text.

APPENDIX A: NEW FRAGMENTS OF PAPYRUS 962

Four frames of papyrus fragments belonging in the main to Pap. 962 were not included in the original publication.¹ These are also referred to by Dr. R. J. Hayes of the Chester Beatty Library in his preface to the volume of Plates covering Fascicles V and VI.²

As Kenyon already indicated, many of the fragments are very small and difficult to identify. I have placed as many as are reasonably certain and incorporated them in the new edition of the text. I have felt it advisable, however, to retain the folio numbers assigned by Kenyon so as not to destroy the correspondence between text and plates (cf. folio 7a).

A few pieces in the frames do not belong to Pap. 962, two of which call for special mention. One fragment contains three words of Job 9,2 (Plate 4(2)) on the *verso* side and a small part of Job 9,12-13 (Plate 3(2)) on the *recto* side:

Job 9,2 οἶδα] οτι ουτω[ς
 δικαιος] βροτος π[αρα

Job 9,12-13 εποιη]σας αυτος γα[ρ
 υπ]ο αυτου εκα[μφθησαν

I see no good reason for dating the Job fragment later than the time of Pap. 962, namely III century A.D. Obviously one does not have much to go on!

The second stray fragment of interest is Plate 5(5) with the reverse on Plate 6(5). The hand appears remarkably like that of the Enoch and Melito manuscript (Pap. XII) and hence IV century A.D. The fragment may in fact belong to Pap. XII but no satisfactory place has as yet been found for it.

Plate 5(5)]διο
(recto)]υμ
]γται ουαι[
]..οι ουα!:[

Plate 6(5)]αιηεπ[
(verso)]γακκαι[
]οωωδυν[
]ματοσητοβ[
]αντατα.[

¹ Cf. Frederic G. Kenyon, *The Chester Beatty Biblical Papyri*. Fasc. IV. Text. p. vii, note.

² Dublin, Hodges Figgis & Co. Ltd. 1958.

Identification

Plate 1 (recto)	Plate 2 (verso)	Plate 3 (recto)	Plate 4 (verso)
(1) Gn 31,12-13	(1) Gn 31,1-3	(1) Gn 32,20	(1) Gn 32,30
(2) 33,3-4	(2) 33,13	(2) Job 9,13	(2) Job 9,2
(3) 32,20	(3) 32,30	(3) Gn 31,34-5	(3) Gn 31,26
(4) 31,34	(4) 31,26	(4) 32,4-5	(4) 32,13
(5) 31,5-6	(5) 30,38	(5) Not of 962	(5) Not of 962
(6) 32,1-2	(6) 32,10	(6) 31,53-4	(6) 32,7
(7) 32,20	(7) 32, 29-30	(7)	(7)
(8)	(8)	(8) Upside down	(8) Upside down
(9) 31,33	(9) 31,24-5	(9) 34,3	(9) 34,12
(10) 34,2-4	(10) 34,11-12	(10) 32,20	(10) 32,29
(11) 31,29-30	(11) 31,19	(11) 34,2-3	(11) 34,11-12
(12) 32,3-4	(12) 32,12-13	(12) 31,29	(12) 31,18
(13) Upside down	(13) Upside down	(13) Upside down	(13) Upside down
(14)	(14)	(14) 32,1-2	(14) 32,11
(15) 31,42	(15) 31,49-50	(15) 31,36	(15) 31,44
(16) 40,1-2	(16) 40,9-11	(16) 33,5	(16) 33,14
(17) 9,1-2	(17) 8,17	(17)	(17)
(18)	(18)	(18) Upside down	(18) Upside down
(19) 40,3-4	(19) 40,12	(19) 39,21	(19) 40,7
(20) 31,35-6	(20) 31,43	(20)	(20)

Plate 5 (recto)	Plate 6 (verso)	Plate 7 (recto)	Plate 8 (verso)
(1) Gn 30,31-2	(1) Gn 30,20	(1)	(1)
(2) 30,36-7	(2) 30,28-30	(2)	(2)
(3) 31,10-12	(3) 30,40-1	(3)	(3)
(4) 33,4-6	(4) 33,14-15	(4) Gn 32,19	(4) Gn 32,29
(5) Not of 962	(5) Not of 962	(5)	(5) 31,17-18?
(6) 31,9-10	(6) 30,41	(6) 32,19	(6) 32,29
(7) 30,37	(7) 30,29-30	(7)	(7)
(8)	(8)	(8) Not of 962	(8) Not of 962
(9)	(9)	(9)-(28)	(9)-(28)
(10)	(10) 32,31?		
(11)	(11)		
(12)	(12)		
(13) Not of 962	(13) Not of 962		
(14)	(14)		
(15) Upside down	(15) Upside down		
(16)	(16)		
(17)	(17)		
(18) Upside down	(18) Upside down		
(19)	(19)		
(20)	(20)		

Index of Genesis Passages

8,17 Pl. 2(17)	31,12-13 Pl. 1(1)	31,44 Pl. 4(15)	32,20 Pl. 1(7)	33,14 Pl. 4(16)
9,1-2 1(17)	31,17-18? 8(5)	31,49-50 2(15)	32,20 3(1)	33,14-15 6(4)
30,20 6(1)	31,18 4(12)	31,53-4 3(6)	32,20 3(10)	34,2-3 3(11)
30,28-30 6(2)	31,19 2(11)	32,1-2 1(6)	32,28 8(6)	34,2-4 1(10)
30,29-30 6(7)	31,24-5 2(9)	32,1-2 3(14)	32,29 4(10)	34,3 3(9)
30,31-2 5(1)	31,26 4(4)	32,3-4 1(12)	32,29 8(4)	34,11-12 2(10)
30,36-7 5(2)	31,29 3(12)	32,4-5 3(4)	32,29-30 2(7)	34,11-12 4(11)
30,37 5(7)	31,29-30 1(11)	32,7 4(6)	32,30 2(3)	34,12 4(9)
30,38 2(5)	31,33 1(9)	32,10 2(6)	32,30 4(1)	39,21 3(19)
30,40-1 6(3)	31,34 1(4)	32,11 4(14)	32,31? 6(10)	40,1-2 1(16)
30,41 6(6)	31,34-5 3(3)	32,12-13 2(12)	33,3-4 1(2)	40,3-4 1(19)
31,1-3 2(1)	31,35-6 1(20)	32,14 4(4)	33,4-6 5(4)	40,7 4(19)
31,5-6 1(5)	31,36 3(15)	32,19 7(4)	33,5 3(16)	40,9-12 (16)
31,9-10 5(6)	31,42 1(15)	32,19 7(6)	33,13 2(2)	40,12 2(19)
31,10-12 5(3)	31,43 2(20)	32,20 1(3)		

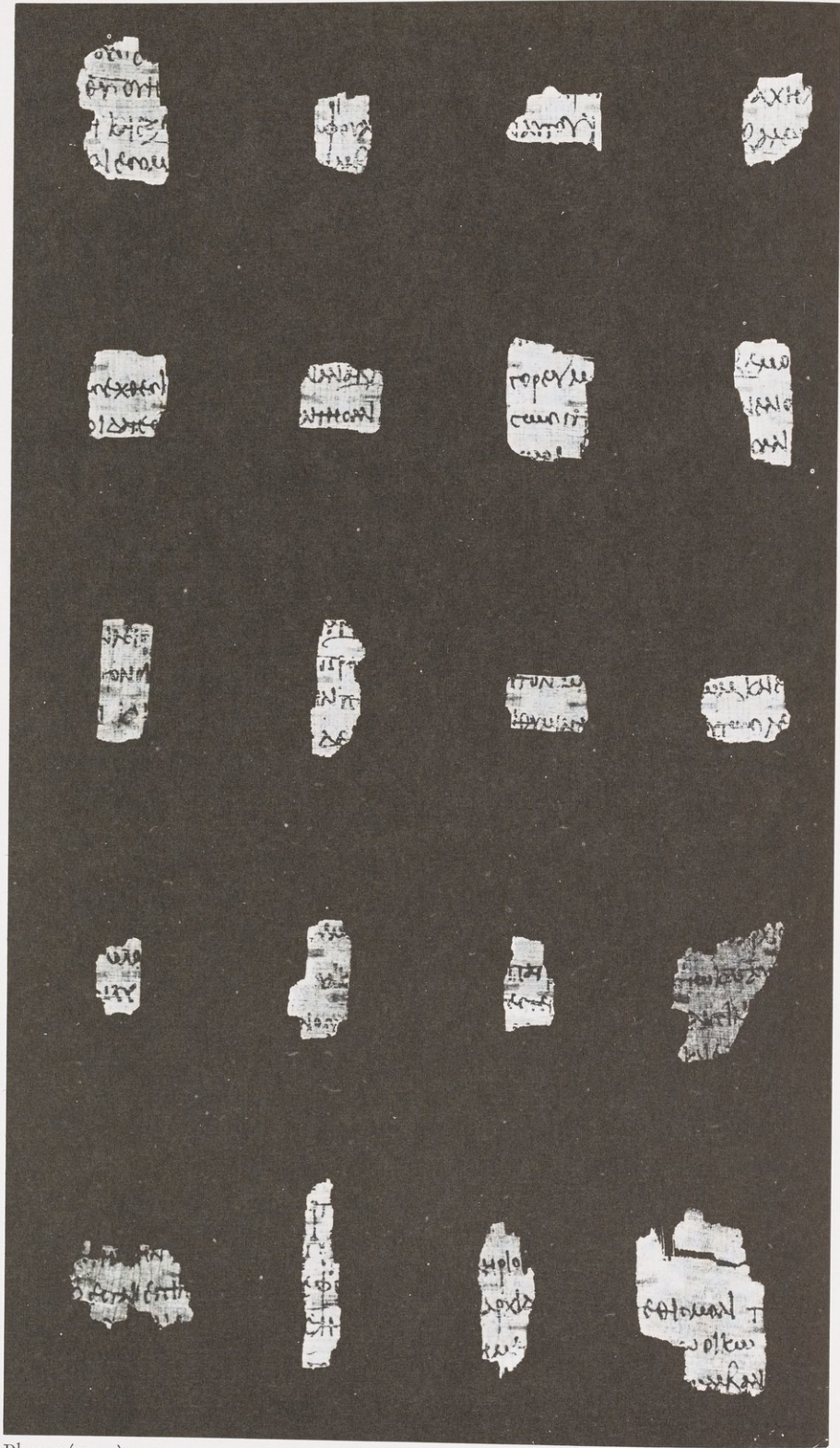

Plate I (recto)

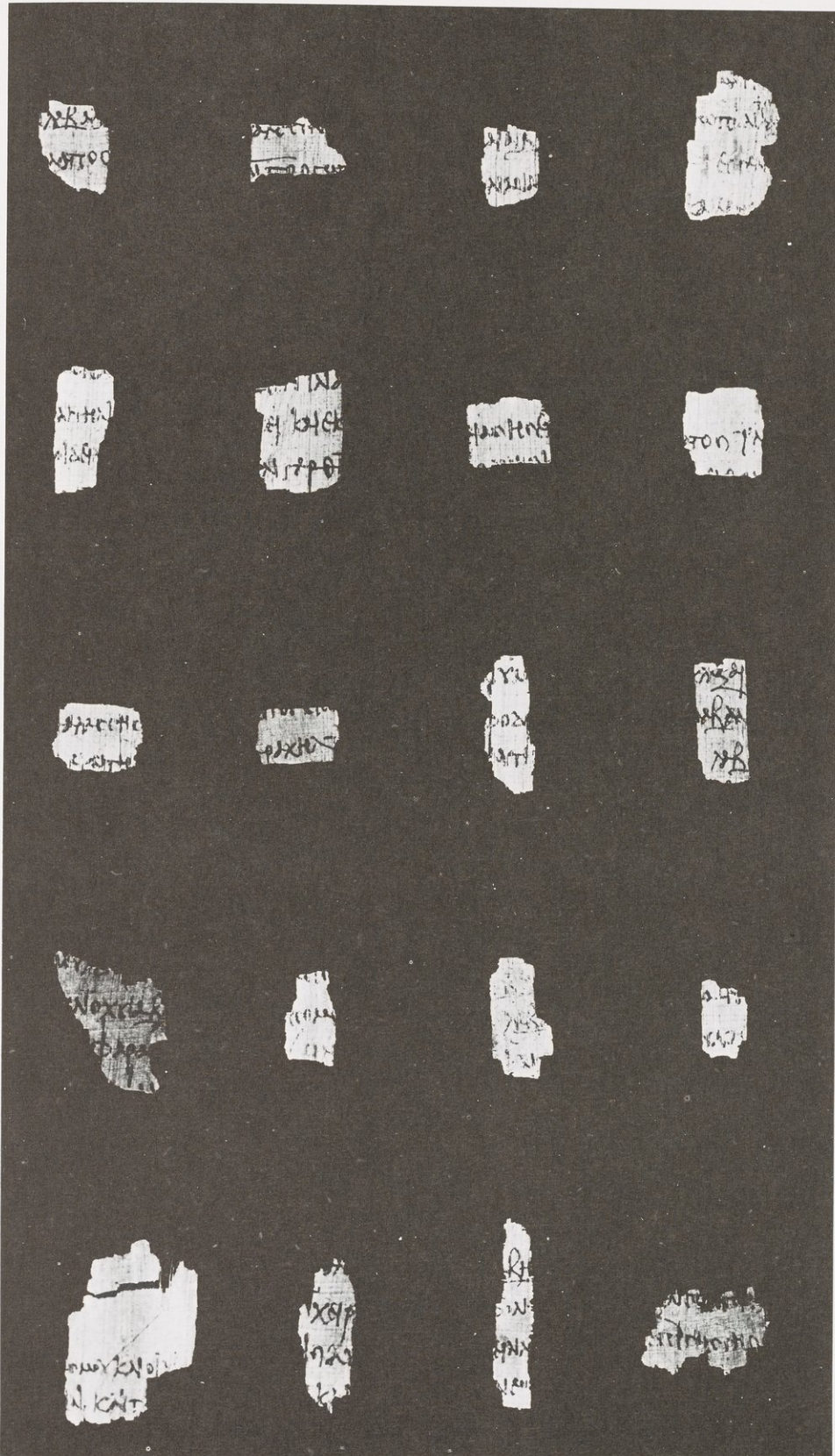

Plate 2 (verso)

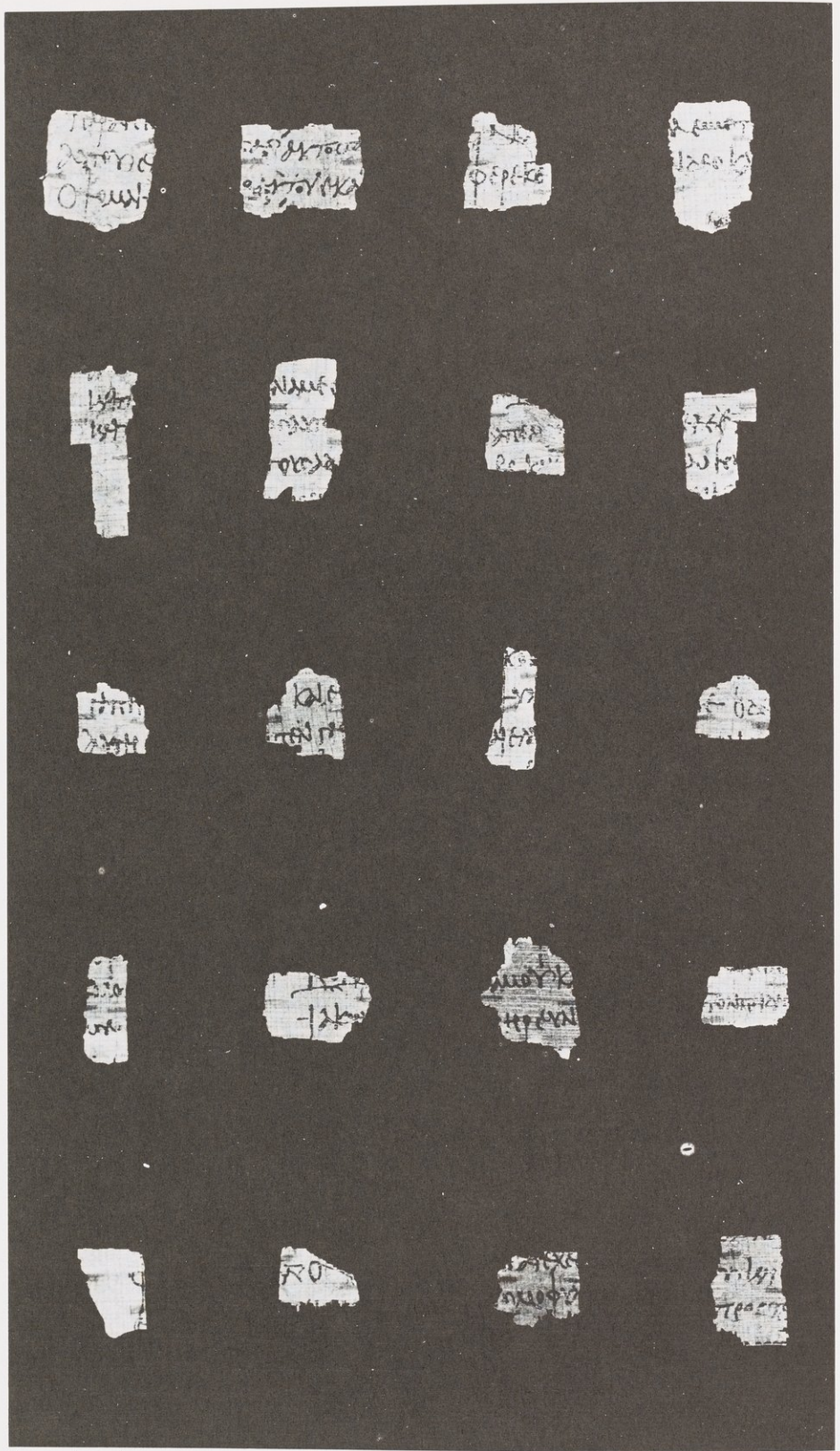

Plate 3 (recto)

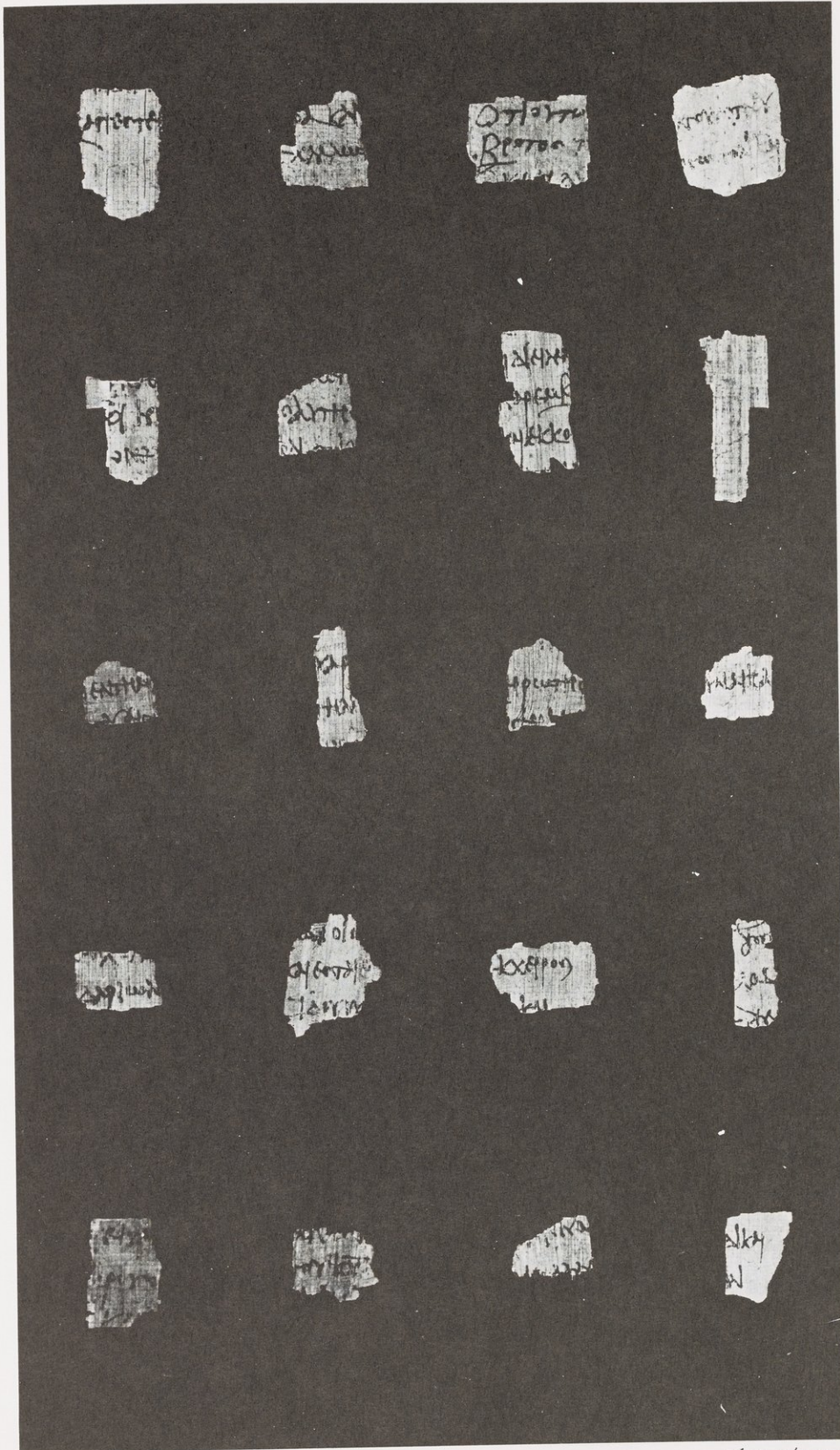

Plate 4 (verso)

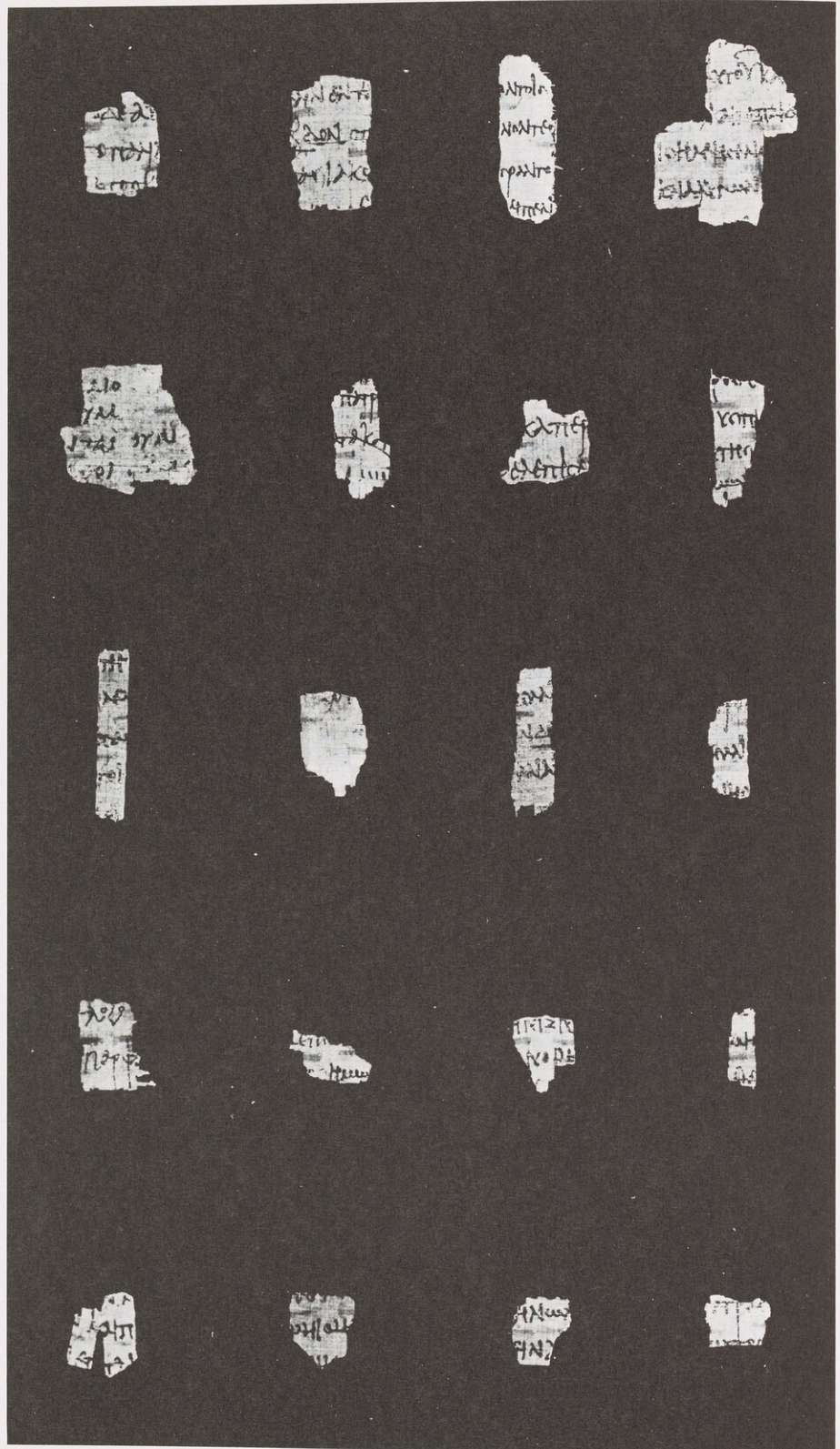

Plate 5 (recto)

N.Y.U. LIBRARIES

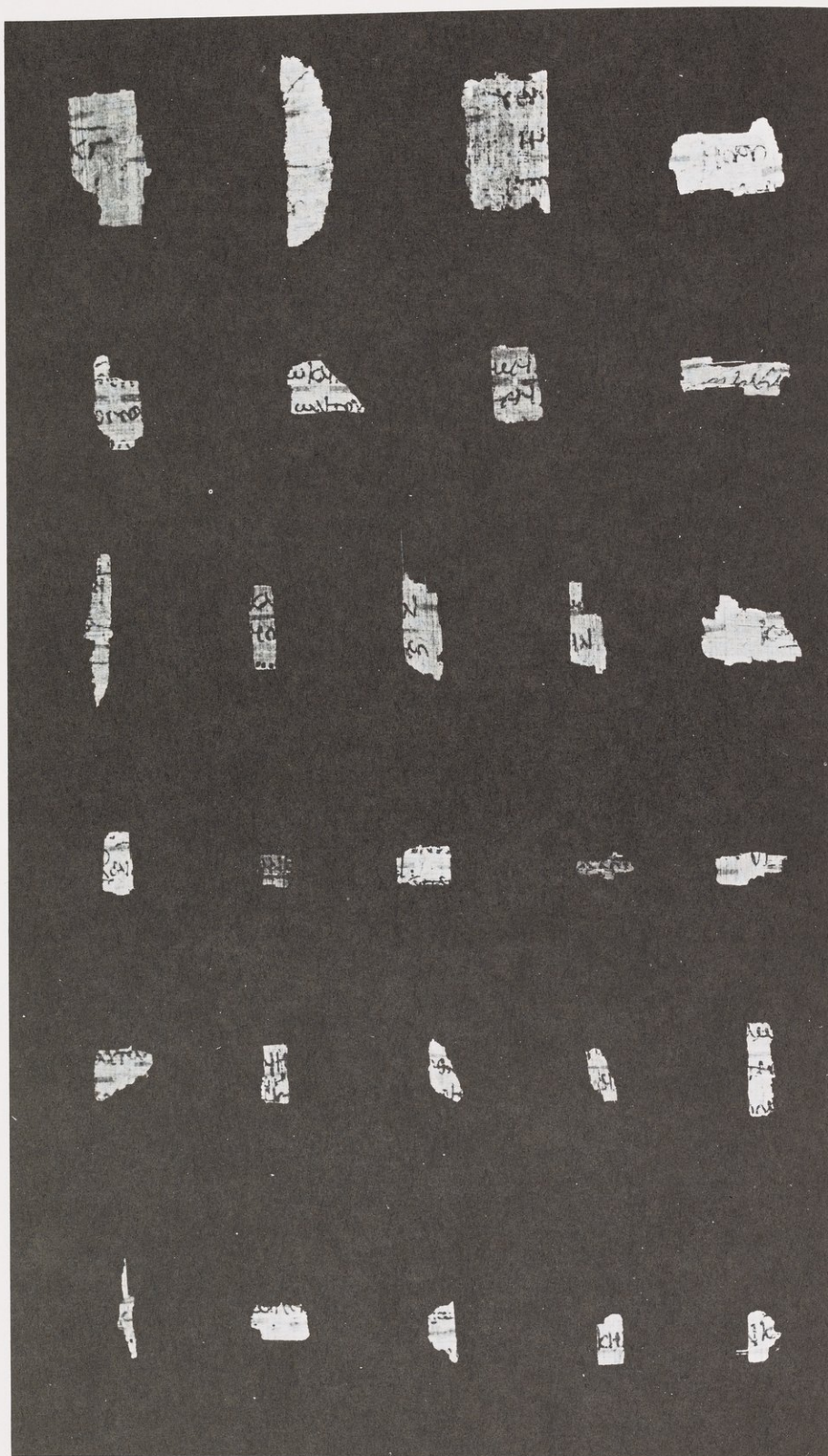

Plate 7 (recto)

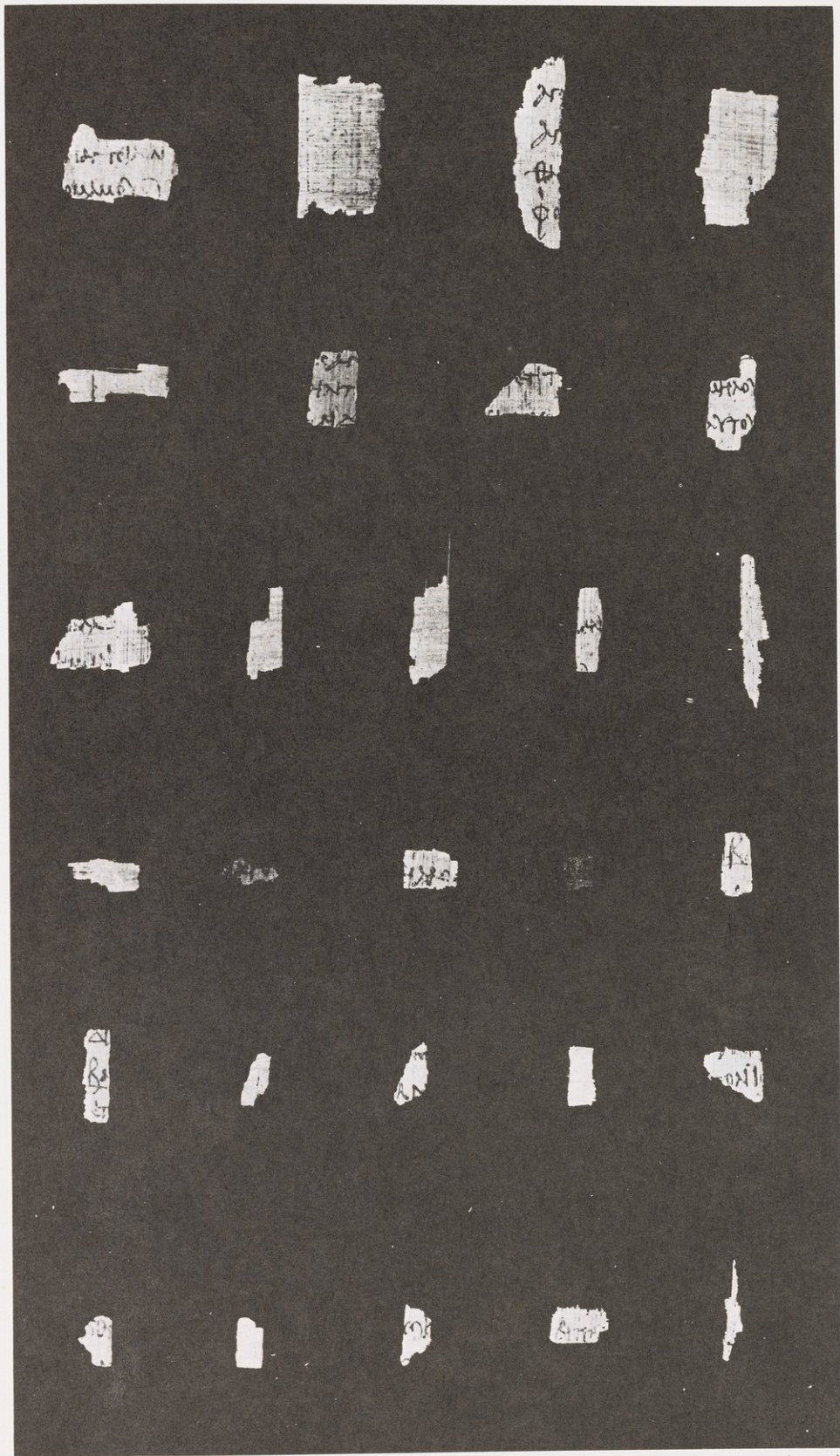

Plate 8 (verso)

**APPENDIX B: INSTANCES OF POSSIBLE HEBREW INFLUENCE
IN PAPYRUS 911**

It is clear from the discussion in Part II, E of the preceding study that, as far as Genesis is concerned, the matter of prehexaplaric corrections of Septuagint manuscripts on the basis of some Hebrew text is still largely an open question. Because of this unsatisfactory state of affairs it may be useful to survey in the following pages the relevant evidence furnished by the only other sizeable papyrus fragment for Genesis, namely Pap. 911¹ (3rd cent. A.D.).

As in the preceding study, R² serves as the lemma text unless indicated otherwise. For the sake of interest the witness of Pap. 961 and 962 is cited wherever extant, either before or after the square bracket. This will indicate the precise relationship among our chief papyri for Genesis.

Variant Readings with Hexaplaric Signs

With obelus:

8,7 τοῦ^ο—ὄδωρ^ο] ^Λ 911 58 Arm^{Lat}: Hi = (M); Syh sub ÷

The possibility exists that Pap. 911 is a poorly supported representative of (C), since the phrase may have been added here from the following verse where it occurs (minus του) in a similar context. It seems more likely, however, that it is original since it has virtually universal support in the Greek manuscript traditions. What is further of considerable interest is the fact that all textual evidence supporting 911 comes from usually hexaplaric witnesses. All in all, the omission appears best explained in terms of Hebrew influence.

9,2 γῆς 911 961 = (M) + και επι πασιν τοις κτηνεσιν c. var D^G M 58-64 (mg) C'
f⁻¹²⁹ n s 46 71-346' 120 54 55 59 509 730 Cyr Syh(sub ÷) (=R¹)

According to Syh Origen found the phrase in his Greek manuscripts and obelized it because of its absence from the Hebrew text. But there is little doubt that the two papyri represent (C). The addition is readily explained in light of the fact that θηρια and κτηνη usually occur together in Genesis (cf. 2,20; 3,14; 6,19; 7,14; 7,21; 8, 1; 8,19; 9,10). A second though less likely possibility is that the phrase was omitted from (C) by parablepsis.

32,3 (2) (τόπου) ἐκείνου 961 = (M) ^Λ 911 D^G 53-664* Cyr; G sub ÷ (vid)

If MS. G represents the hexaplaric recension, Origen must have had before him a Hebrew text which lacked *hhw*. The omission in 911 is probably a simple instance of parablepsis.

32,14 (13) και ἐξαπέστειλεν 961] ^Λ 911 L 56(mg)-129 La^S Eth = (M); G sub ÷

No mechanical error seems to have been responsible for the omission, though it may be

¹ Henry A. Sanders and Carl Schmidt, *The Minor Prophets in the Freer Collection and the Berlin Fragment of Genesis*, New York, 1927.

a mistake nevertheless. To regard 911 as Ⓞ at this point would be highly questionable. The omission is therefore, probably due to Hebrew influence.

34,15 καί^{1°}—ὁμῖν^{2°} 962] [^] 911 799 = Ⓜ; G sub ÷

No further explanation is needed than that the omission was caused by parablepsis.

34,16 γυναικας 961 962] [^] 911 b = Ⓜ; G sub ÷

It is perhaps of some interest that the omission in 911 not only leaves the sense in tact, but produces a more exact parallel to the first clause of this verse. The omission may, therefore, be purely stylistic in nature. On the other hand, 911 may be giving evidence of Hebrew influence at this point.

With asterisk:

7,14 γένος^{1°}] + αυτων 911(?) 82 t Arab Sa¹⁹ Syh (sub ✕); + αυτου 376 319 = Ⓜ

Whether 911 supports the singular or the plural pronoun cannot be determined since it is part of a reconstruction. The addition may be an instance of Hebrew influence, though natural accretion can equally well account for it and is an adequate explanation.

9,10 ἀπό^{3°} 961] pr πασι τοις ζωοις της γης c. var s 346 730

9,10 κιβωτοῦ 961] + πασι ζωοις της γης c. var 911 17'-82-135 319 Arm Syh (sub ✕) = Ⓜ

The conclusion seems inescapable that this addition is due to Hebrew influence. Origen apparently added the phrase in its proper place, but it was subsequently placed earlier in the verse to improve its logical sequence in s, a textual family which shows considerable influence from the Hexapla. This is not to say, of course, that 911 was influenced by Origen's work, but it makes Hebrew influence on the papyrus likely.

13,17 πλάτος 961] + αυτης 911 D^G M O C' d f⁻¹²⁹ n s t 346' 120' 509 730 Arm (sub ✕) Jub = Ⓜ

Though in the hexaplaric tradition the addition may be due to Hebrew influence (cf. Arm), for 911 natural accretion is adequate explanation, especially since το μηκος αυτης occurs just prior (cf. also 24,53 p. 148 above).

16,4 κυρία] + αυτης 911 O^{-17' 72 135} C' 370 319 La^M Arab Arm (sub ✕) Bo Eth Sa¹⁸ Syh (sub ✕) Or = Ⓜ

As in the preceding instance, the asterisks in the hexaplaric tradition do not necessarily indicate Hebrew influence on 911 as well. Possessive pronouns were often added in the process of textual development and natural accretion is therefore adequate explanation. However, neither in this verse nor in 13,17 is the possibility of Hebrew influence excluded.

29,10 καί^{1°}—αὐτοῦ^{2°} 911 + = Ⓜ] [^] A 72-135 C'^{-57 413(mg)} b f^{-53 246} n 30'-130 (txt) t y⁻³⁹² 55 59' 319 509 Arab Eth^{-P} Cyr^{Lat}: Aug; Arm (sub ✕)

Of interest is the fact that according to the evidence from Arm Origen was responsible for adding the phrase to his Greek text on the basis of the Hebrew. One naturally wonders whether its presence in 911 may also be due to Hebrew influence instead of being an original reading as Rahlfs judged it to be. The number of witnesses supporting

the omission is obviously considerable though parablepsis may in part be responsible for this.

33,1 $\text{ιακώβ 961 962}] + \text{τοις οφθαλμοις 911 53-664}^{\circ}; + \text{τοις οφθαλμοις αυτου M O}^{\prime-58}$
 (G sub ✕) $C^{\prime-128}$ 130-730 46 424' 319 Eth^c Arm Syh (sub ✕) = \textcircled{M}

In Genesis the Hebrew phrase *ns' ynyw* is rendered frequently, though by no means consistently, as *αναβλεπειν τοις οφθαλμοις (αυτου)*. What may have been at work in 911, therefore, is influence from parallel constructions. If Hebrew influence is responsible for the addition in the papyrus one would perhaps expect a possessive pronoun as well (*αυτου*). However, of considerable interest is the fact that 53 and 664—a pair of MSS. which especially in that combination, viz. 53 plus the corrector of 664, frequently testifies to readings corrected on the basis of a Hebrew text—share the reading of 911. Hebrew influence on Pap. 911 at this point is, consequently, very much a live option.

Agreements with \textcircled{M} without Hexaplaric Signs

Omissions:

3,9 $\alpha\delta\delta\acute{\alpha}\mu\epsilon\upsilon\sigma\iota\varsigma$ 911 (vid) L O^{-72' 426} 18 b d 129 344' (txt) t^{-46} 318-527 120 54 55* 319
 Arm Bo^L Eth Pal Phil^{Lat}: Aug Chr Iren Ruf Vulg = \textcircled{M}

In the context, an addition appears more likely than an omission. Consequently, 911 is best considered to have preserved the original text. To posit Hebrew influence for this variant would be highly questionable.

10,24 $\tau\acute{\omicron}\nu\sigma^{\circ} - \acute{\epsilon}\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\epsilon\nu\sigma^{\circ}$ 911 961 833 15'-135' 343 346 120 319 = \textcircled{M}
 Parablepsis adequately accounts for this variant (see above p. 161)

11,9 $\acute{\omicron}\theta\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$ 961] 911 58 25 b^{-108} f 121-318-424 31 (mg)-122 Phil = \textcircled{M}
 The reading of 911 is probably original (see above p. 147)

12,6 $\epsilon\iota\varsigma - \alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ 961] 911 D (vid) 15-17'-135' b 527 120' 319 La^M Eth Phil = \textcircled{M}
 There is little question about the correctness of Rahlfs' judgment at this point. The real problem is whether the omission of the phrase is to be ascribed to Hebrew influence. Two considerations detract from the plausibility of this. On the one hand, the omission can be accounted for on the basis of a mechanical error, namely, parablepsis ($\epsilon\iota\varsigma \bar{\epsilon}\omega\varsigma$), and on the other, the phrase is quite dispensable as far as the meaning of the verse is concerned. Philo's early witness appears to be of doubtful value since his quotation is not verbatim. He reads: *διοδευσαι την γην εως - ψηλην*, commenting at length on *διοδευσαι*. It seems probable he simply omitted the phrase because of its irrelevancy for his purpose. Hebrew influence may have been at work in this verse but such a conclusion is clearly not the most plausible one.

12,19 $\acute{\delta}\tau\iota^{\circ}$ 961] 911 833 376 $C^{\prime-25}$ 77 78 413 370 318-392' 509 La^S Eth Tht = \textcircled{M}
 The omission is probably purely *ad sensum*, and not likely due to Hebrew influence.

14,14 $\lambda\acute{\omicron}\tau$] 911 = \textcircled{M} Sam Pent

The trend in manuscript traditions is to render the text more explicit, and on that basis it would be possible to argue that 911 contains a lone survivor of \textcircled{G} . However, the evidence for such a conclusion is so meagre as to render it virtually indefensible. The omission, therefore, may be due to Hebrew influence.

14,14 $\delta\pi\lambda\sigma\omega\ \alpha\upsilon\tau\omega\nu$ 961] \wedge 911 (vid) $b = \textcircled{M}$ Sam Pent

Though this omission may be due to simple abbreviation of the text—a phenomenon not unknown elsewhere in the b family—it is perhaps better to explain it as an instance of Hebrew influence.

15,21 $\kappa\alpha\lambda^{\beta\alpha}-\epsilon\upsilon\lambda\iota\sigma\upsilon\epsilon$] \wedge 911 M O^{-15°} cII $b\ d\ f^{-246}$ 343 319 Arm Bo Eth Sa¹⁸ = \textcircled{M}

As in many instances discussed in the preceding more than one explanation is possible for this variant. Parablepsis may have been responsible for the omission in 911, and in that case agreement with \textcircled{M} is purely coincidental. On the other hand, Hebrew influence accounts equally well for the absence of the phrase from the papyrus.

17,17 $\upsilon\iota\acute{o}\epsilon$ R¹] \wedge 911 O s^{-130(mg)} t⁻⁴⁶ 370 120' 55 59 730 La^s Phil = \textcircled{M} (=R²)

A number of facts argue in favor of accepting the reading of 911 as original, in agreement with R²: 1. in 10,21 where an identical construction occurs the translator rendered *yld* (passive) by $\epsilon\gamma\epsilon\nu\eta\theta\eta$ but did not add $\upsilon\iota\sigma\iota$; 2. the immediate context is conducive to an *ad sensum* addition of $\upsilon\iota\sigma\iota$; 3. except in 10,21, $\gamma\iota\nu\omicron\mu\alpha\iota$ (= *yld*) occurs in Gn with an explicit subject, enhancing the probability of an addition in 17,17. Though Hebrew influence is a possibility, it is not likely.

18,5 $\epsilon\iota\zeta - \delta\mu\omega\nu^{\alpha}$ 961] \wedge 911 (vid) D 15'-72'-708 71-392 55 319 La^E Bo Syh^B Chr = \textcircled{M}

Apparently, either Origen omitted the phrase or else it dropped out of some O manuscripts due to his obelus. One is inclined to ascribe its omission in 911 likewise to Hebrew influence though stylistic variation may account for it.

23,10 $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$] \wedge 911 106' Eth = \textcircled{M}

In the context $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$ is dispensable, but in the case of 911 one suspects an instance of Hebrew influence.

26,18 $\acute{\alpha}\beta\alpha\acute{\alpha}\mu^{\beta}$] \wedge 911 961 $b\ 370\ n\ 130$ (txt) 318'-619 z^{-31} 55 59 319 509 La^I Arab Bo = \textcircled{M}

The two papyri (911 961+) have probably preserved an original reading (see above p. 163).

28,19 $\tilde{\eta}\nu$ 961] \wedge 911 = \textcircled{M}

Since addition and omission of "to be" is rather flexible, it may be pure coincidence that 911 agrees with \textcircled{M} . It is of some interest, however, that 911 contains two more instances of the same kind (29,16; 31,10). It is not improbable, therefore, that Hebrew influence rather than inner Greek stylistic variation accounts for the omissions in 911.

29,7 $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] \wedge 911 La^s Eth = \textcircled{M}

The omission is too poorly supported to be considered original. The variant can be explained in terms of stylistic variation. The possibility of Hebrew influence is not excluded but not the most plausible.

30,3 $\acute{\rho}\alpha\chi\acute{\eta}\lambda$] \wedge 911 961 $d\ 72$ Eth = \textcircled{M}

$\tau\tilde{\omega}\ \iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] \wedge 911 Eth = \textcircled{M}

For both variants see above p. 163

30,15 $\sigma\sigma\iota$ 961] \wedge 911 C⁻²⁵ 128 424 Bo = \textcircled{M}

The most natural explanation of the omission would seem to be to regard it as a stylistic variant. To posit Hebrew influence is both unnecessary and forced.

31,10 ἦσαν 961] \wedge 911 17'-82-135 *b* 344 \approx 630 Just = \textcircled{M} —see 28,19 above.

31,23 πάντας 961] \wedge 911 O⁻⁵⁸ *b* La^S Arm = \textcircled{M}

The support of *b* is of questionable value in this instance since in place of πάντας it reads τους υιους αυτου και. Of some significance is the fact that what remains of the evidence, after *b* has been eliminated, is solidly hexaplaric. Furthermore, generally speaking, πας is much more frequently added than omitted in the process of textual development. Consequently, one is inclined to regard the omission as an instance of Hebrew influence.

Additions:

10,19 ἀδάμα 961] pr και 911 (vid) 17'-135 La⁰ Arab Arm Eth = \textcircled{M}

Rahlfs is certainly correct in regarding και as secondary, the more since his conclusion is now supported by Pap. 961. Either natural accretion or Hebrew influence will adequately explain the addition. Though in the case of the O MSS. the variant is to be traced, in all probability, to Origen's corrective activity, 911 is more ambiguous. Natural accretion is perhaps the better way to account for the reading of the papyrus.

13,8 σοῦ] pr ανα μεσον 911 (vid) *t* 392 55 Arm Co Eth^{-P} Chr^{Lat}: Ambr = \textcircled{M}

In cases where the Hebrew text has *byn* twice or more times in succession \textcircled{C} is not consistent. Second (and third etc.) *byn* was sometimes translated by ανα μεσον, but at other times no explicit equivalent was given in the Greek text. In the process of textual development this inconsistency naturally led to confusion, ανα μεσον at times being omitted secondarily but at other times being introduced into the text. One is tempted to regard the addition in 13,8 as an instance of Hebrew influence, but certainty in this regard is obviously out of the question.

22,1 ταῦτα 961] + και 911 54 Pal = \textcircled{M}

In Genesis—as elsewhere in LXX—a finite verb following εγενετο is found either with or without και. The apparently secondary introduction of the conjunction in this verse may be due to Hebrew influence but is more plausibly explained as a stylistic variant.

22,2 ἀγαπητόν 961 (vid)] + σου 911 Arab = \textcircled{M} ; *unicum tuum* Syh^B

The fact that τον υιον σου immediately precedes τον αγαπητον makes natural accretion more plausible as an explanation of the reading of 911 than Hebrew influence.

25,33 πρωτοτόκια 961] + αυτου 911 O⁻¹⁷ 72' 82' 551' *b d t* 59 La^K Arab Arm Bo^W Lat: Aug = \textcircled{M}

Once again natural accretion adequately accounts for the presence of αυτου.

26,15 χρόνον 961] + αβρααμ 911 O⁻⁷² 44'-370 527 Arm = \textcircled{M}

Two facts are reasonably clear: αβρααμ is not original, and Origen introduced the addition into his text on the basis of the Hebrew. One strongly suspects that Pap. 911 has likewise undergone Hebrew influence at this point.

26,32 ισάκ 961] + και 911 f^{-56*} La⁰ = \textcircled{M}

More plausible than either Hebrew influence or natural accretion is the assumption that και is original. Its omission in the majority of manuscripts is easily explained on stylistic grounds (cf. παραγενομενοι). It is of some interest that Origen apparently felt no need to make an addition.

26,33 τοῦτο 911 O^{-17'} 135 La^I = (M) + ἐκαλεσεν 961 rell—cf. p. 146.

27,8 υἱέ 961 (vid)] + μου 911 72'-376 25 B^s z Arab Arm Bo Syh = (M)

The agreement between Pap. 911 and (M) is probably a coincidence, the addition being a stylistic variant.

28,7 πατρός 961] + αὐτου 911 D^G 72' 56'-129 509 La^E Arab Co = (M)

There is no good reason for positing Hebrew influence to account for the addition in 911 since natural accretion adequately explains αὐτου (cf. της μητρος αὐτου in the same verse).

29,16 λαβάν 911 15-426 = (M) + ησαν 961 rell—cf. p. 111 as well as 28,19 and 31,10 above.

30,13 ἀσήρ] + πλουτος 911 135 (mg)-426 57 (mg) 135 (mg)-426 d^{-370c} 318 509 Arm (txt); + ο εστιν(ν) πλουτος 58 f La^E Arab Arm^{sp} Sa

The situation here is problematic. At first glance the addition—which is based on a confusion of *šr* and *šr* (cf. Gn 31,16)—is best explained as an instance of Hebrew influence. One source of the addition may, in that case, have been the Hexapla, though the evidence for this is ambiguous. Why Origen should want to create a doublet in his Greek text is not at all clear. (In the case of *ισσαχαρ - μισθος* in 30,18 it can be argued that Origen eliminated the doublet since 15-17'-82-135-376 omit *μισθος*). Of further interest is the fact that *πλουτος* is found in a considerable number of textual witnesses outside of the O family, its presence in the *f* family being of special significance since hexaplaric readings are rarely supported by the unanimous witness of this group. The most natural explanation of the addition would seem to be that it is original (cf. 30,18 for another instance of the same phenomenon). The reading of (G) appears to be *ασηρ πλουτος* with a subsequent addition of *ο εστιν* (cf. *ο εστιν* in 30,18). That *πλουτος* should have been omitted *occasionally* in the process of textual development is understandable. The *extent* of the omission, however, is the only unsatisfactory aspect of the proposed solution.

31,35 κύριε] + οτι 911 f^{-56*} La^S Eth = (M)

Though the possibility of Hebrew influence is not excluded stylistic variation accounts more plausibly for the reading of 911.

34,30 τοῦς³⁰ 961 962 (vid)] pr εν 911 b 370 f n t⁻⁷⁹⁹ Syh = (M)

In spite of the fact that the vast majority of MSS. omits the preposition, one is inclined to consider it original rather than due to Hebrew influence. Even Origen apparently felt no need to insert it into his Greek text. Moreover, not only would the preposition be dispensable in the context but its omission would constitute a stylistic improvement; hence its absence from the majority of textual traditions. The possibility cannot wholly be discounted that the preposition was introduced secondarily under influence of *εν* of the preceding phrase.

Transpositions:

24,47 τίνος εἶθυγατηρ 961 962] θυγατηρ τίνος εἰ 911 M s⁻³⁰ t γ⁻³¹⁸ z 55 59 319 630 = (M)

Apparently the translator rendered *bt ny 't* as *τίνος εἰ θυγατηρ* in 24,47 but as *θυγατηρ τίνος εἰ* in 24,23. The reading of 911+ in the former verse is probably due to influence from its parallel, 24,23.

31,37 μου^{2°} et σου^{2°} 911 O^{-58 72} 107'-125 La⁰ Arm = (M) tr 961 962 rell (=R¹)
 The text of R¹ is to be preferred to R² as the reading of (G) (cf. p. 149). Whether the reading of Pap. 911 is due to Hebrew influence or influence from v. 37a is difficult to determine. In favour of the former it can be argued that Origen corrected his text in conformity with the Hebrew, a fact which enhances the possibility that the reading of 911 is likewise due to Hebrew influence.

32,8(7) καὶ τοὺς βόας 961 962] tr post προβατα 911 O⁻⁵⁸ La^s Arab Bo Eth Syh = (M)
 There is here no reasonable doubt about the reading of (G). It is further clear that Origen introduced a transposition in order to bring his Greek text into line with the Hebrew. It is therefore probable that the reading of 911 is similarly due to Hebrew influence, though the possibility exists that it was influenced by the fact that when βοες and προβατα occur together in Gn the order is virtually always προβατα βοες.

Other variants:

11,31 ἤλθεν] -θον 911 b 44 343 Arab Arm Eth = (M)

An *ad sensum* change from the singular to the plural verb is adequate explanation for the reading of 911 and supporting witnesses (cf. κατωκησεν > και ωκησαν in b Arm Eth)

17,16 αὐτόν 961] αὐτην 911 17'-72' 413* Phil = (M)

(ἐξ) αὐτοῦ] αὐτης 911 72' Eth^{CR^s} Phil^{Lat}: Hi = (M)

Since these two variants are closely related they are discussed together. It is clear, that, if it were not for the support of Philo there would be little hesitation in regarding both variants as instances of Hebrew influence since Pap. 911, as has been shown, gives evidence of such influence elsewhere, and the remaining witnesses point in the direction of Origen's Hexapla. If the reading of 911 in both instances is secondary, as Rahlfs thought, we have to conclude not only that 911 was corrected, but also that Philo must have used an earlier text which contained the same correction. This is, of course, possible, though it should not be overlooked that the feminine pronoun in each case clearly constitutes the *lectio difficilior*, and, therefore, may well be original. The logical change to the masculine/neuter pronoun must then have arisen at an early stage of textual development. Until it can be shown that Philo did indeed use a corrected text, it would seem best to regard the feminine pronouns as original.

25,2 ζεμράν 911] ζεμβραν (G) (=R¹); zmrn (M)—cf. p. 144

25,6 (παλλακῶν) αὐτοῦ 961] του αβρααμ 911 962 t Arab Bo; 'šr l-brhm (M)—see above p. 170

25,30 ἐκλήθη 961] εκαλεσεν 911; qr' (qal) (M)

One suspects that the reading of 911 is no more than an *ad sensum* rendering taking ιακωβ as subject.

26,11 ἦ 961] και 911 b d Bo^w; w(bštw) (M)

Significantly, no O MSS. support και, which indicates that Origen felt no need to introduce any change. A second point to be noted is that the context lends itself admirably to και > η, a fact which would argue for the originality of και. However, the least objectionable solution is to regard η as (G) and και as a stylistic variant. To posit Hebrew influence is in any case unnecessary.

26,31 μετὰ σωτηρίας 961] μετ ειρηνης 911; bšlwm (M)

At first glance it seems probable that μετ ειρηνης is a re-translation of the Hebrew

phrase. This becomes doubtful, however, once it is realized that the copyist had just written μετ ειρηνης in 26,29, and, consequently, wrote the same in v. 31 by mistake.

30,40 καθ' ἑαυτὸν 961] κατα μονας 911; *lbdw* (M)

It seems difficult to escape the conclusion that the variant reading in 911 was introduced for the purpose of reflecting the Hebrew text more accurately. Chapter 32, 17(16) contains the only other occurrence of κατα μονας in Gn but influence from that passage on 30, 40 seems unlikely.

35,3 θυσιαστήριον 961 962] + τον βωμον 911; βωμον 56*; *mzbbh* (M)

Though it is not certain that we are faced here with an instance of corrective activity on the basis of a Hebrew text, a correction of some kind was apparently intended. Both θυσιαστήριον and βωμος are used in the Septuagint to translate *mzbbh* though βωμος does not occur in Gn.

Of the 58 variants discussed 11 are best explained as readings of (G) (listed in the order of occurrence in the Appendix):

34,30 τοῖς³] pr εν; 3,9 ἀδάμ²] ; 11,9 ὁ θεός] ;
17,17 υἱός] ; 26,18 ἀβραάμ³] ; 30,3 ῥαχήλ] ; 30,3 τῷ ἱακώβ] ;
26,32 ἰσαάκ] + και; 30,13 ἀσήρ] + πλουτος; 17,16 αὐτόν] αυτην;
17,16 (εξ) αὐτοῦ] αυτης.

The instances of probable Hebrew influence are 16 in number.

8,7 τοῦ¹ - ὕδωρ¹] ; 32,14(13) καὶ ἐξάπεστειλεν] ;
9,10 κιβωτοῦ] + πασι ζωοις της γης; 33,1 ἱακώβ] + τοις οφθαλμοις;
14,14 λώτ] ; 14,14 ὀπίσω αὐτῶν] ; 18,5 εἰς-ὕμῶν¹] ; 23,10 εἶπεν] ;
31,23 πάντας] ; 13,8 σοῦ¹] pr ανα μεσον; 26,15 χρόνῳ] + αβρααμ;
26,33 τοῦτο 911] + εκαλεσεν (G); 31,37 μου² et σοῦ² 911] tr (G); 32,8 (7) καὶ
τοὺς βόας] tr post προβατα; 30,40 καθ' ἑαυτὸν] κατα μονας; 35,3 θυσιαστήριον
+ τον βωμον. The remainder (31) constitutes a variety of other deviations from the original Septuagint text.

Even though no absolute certainty can be attained regarding every individual reading there can be little doubt that the text of Pap. 911 gives evidence of Hebrew influence. Our investigation allows us to conclude with greater confidence than was possible on the basis of Pap. 961 and 962 that the text of Genesis underwent (apparently sporadic) revision before the time of Origen in order to make it conform more closely to the *Hebraica veritas*. Whether the immediate source of these corrections was a Hebrew text or some Greek tradition(s) such as "the three" is not certain though the latter appears more probable.

BIBLIOGRAPHY

- Allgeier, A. *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch*. (Studien zur Geschichte und Kultur des Altertums, XXI. 2), Paderborn, 1938
- Baab, O. J. 'A Theory of Two Translators for the Greek Genesis', *Journal of Biblical Literature* 52 (1933), pp. 239-43
- Blass, F., and Debrunner, A. *A Greek Grammar of the New Testament and other Early Christian Literature*, trans. and revised from the 9th-10th German ed. by R. W. Funk, Chicago and Cambridge, 1961
- Colwell, E. C. 'Scribal Habits in Early Papyri: A Study in the Corruption of the Text', *The Bible in Modern Scholarship*, ed. J. Philip Hyatt, Nashville, Tenn., 1965, pp. 370-89
- Debrunner, A. 'Zur Übersetzungstechnik der Septuaginta', *Vom Alten Testament (Festschrift Karl Marti)*, (Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 41), 1925, pp. 69-78
- Field, F. *Origenis Hexaplorum quae supersunt*, 2 vols., Oxford, 1875. Repr. Hildesheim, 1964
- Fischer, J. *Das Alphabet der LXX-Vorlage im Pentateuch*, Münster, 1924
- Zur Septuaginta-Vorlage im Pentateuch, (Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 42), 1926
- Fritsch, C. T. *The Anti-Anthropomorphisms of the Greek Pentateuch*, Princeton, 1943
- Galiano, M. F., and Gil, L. 'Observaciones sobre los papiros Chester Beatty IV y V', *Emérita* 21 (1953), pp. 1-13
- Gehman, H. S. 'The Hebraic Character of Septuagint Greek', *Vetus Testamentum* 1 (1951), pp. 81-90
- 'Hebraisms of the Old Greek Version of Genesis', *Vetus Testamentum* 3 (1953), pp. 141-8
- 'Some Types of Errors of Transmission in the LXX', *Vetus Testamentum* 3 (1953), pp. 397-400
- Gooding, D. W. *Recensions of the Septuagint Pentateuch* (Tyndale Lecture, 1954), London, 1955
- Gottstein, M. H. 'Neue Syrohexaplafragmente', *Biblica* 37 (1956), pp. 162-83
- Hanhart, R. 'Fragen um die Entstehung der LXX', *Vetus Testamentum* 12 (1962), pp. 139-63
- Hatch, E., and Redpath, H. A. *A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament (including the Apocryphal Books)*, 3 vols., Oxford 1897-1906. Repr. in 2 vols., Graz, 1954
- Hautsch, E. *Der Lukiantext des Oktateuch* (Mitteilungen des Septuaginta-Unternehmens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen i. 1), Berlin, 1910
- Jellicoe, S. *The Septuagint and Modern Study*, Oxford, 1968
- Kahle, P. E. 'Untersuchungen zur Geschichte des Pentateuchtextes', *Theologische Studien und Kritiken* 88 (Gotha, 1915), pp. 399-439. Repr. in *Opera Minora* (Leiden, 1956), pp. 3-37
- Katz, P. 'Notes on the Septuagint III: Coincidences between \textcircled{G} and \textcircled{T}^o in Genesis XV', *Journal of Theological Studies* 47 (1946), pp. 166-8
- Kenyon, F. G. *Our Bible and the Ancient Manuscripts*, 5th ed., revised by A. W. Adams, London, 1958
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyri IV & V): Text*, London, 1934
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyrus IV): Plates*, London, 1935
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyrus V): Plates*, London, 1936
- Kittel, R. (ed.) *Biblia Hebraica*, 3rd ed., Stuttgart, 1937
- Klyn, A. F. J. 'The Letter of Aristeas and the Greek Translation of the Pentateuch in Egypt', *New Testament Studies* 11 (1964-5), pp. 154-8
- Kraft, R. A. 'A Note on the Oracle of Rebecca (Gen. XXV. 23)', *Journal of Theological Studies* (N.S.) 13 (1962), pp. 318-20
- Liddell, H. G., and Scott, R. *A Greek-English Lexicon*, 9th ed., revised by H. S. Jones, Oxford, 1940
- Mandelkern, S. *Veteris Testamenti Concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*, Leipzig, 1937

- Martin, R. A. 'Some Syntactical Criteria of Translation Greek', *Vetus Testamentum* 10 (1960) pp. 295-310
- Mayser, E. *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit. Mit Einschluss der gleichzeitigen Ostraka und der in Ägypten verfassten Inschriften*, 2 vols., i. Leipzig, 1906, 2nd ed., Berlin, 1923, revised 1936-38, ii. Berlin, 1926-34
- Nestle, E. (ed.) *Novum Testamentum Graece*, 24th ed., revised by Erwin Nestle and Kurt Aland, Stuttgart, 1960
- Olmstead, A. T. 'The Greek Genesis', *American Journal of Semitic Language and Literatures* 34 (1917-18), pp. 145-69
- Orlinsky, H. M. 'The Chester Beatty Biblical Papyri', *Jewish Quarterly Review* 32 (1941-42), pp. 89-95 (Review of A. Allgeier, *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch*)
'Critical Notes on Gen. 39,14.17; Jud. 11,37', *Journal of Biblical Literature* 61 (1942), pp. 87-97
'On the Present State of Proto-Septuagint Studies', *Journal of the American Oriental Society* 61 (1941), pp. 81-91
- Rahlfs, A. *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments* (Mitteilungen des Septuaginta-Unternehmens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen ii), Berlin, 1914
Septuaginta-Studien I-III, 2nd ed., elaborated by Walter Bauer, Göttingen, 1965
(ed.) *Septuaginta, I, Genesis*, Stuttgart, 1926
(ed.) *Septuaginta, id est Vetus Testamentum Graece iuxta LXX Interpretes*, 2 vols., Stuttgart, 1935
- Roberts, B. J. *The Old Testament Text and Versions*, Cardiff, 1951
- Sanders, Henry A., and Schmidt, Carl, *The Minor Prophets in the Freer Collection and the Berlin Fragment of Genesis*, New York, 1927
- Soffer, A. "'The House of God/Lord" in the Septuagint of the Pentateuch', *Journal of Biblical Literature* 75 (1956), pp. 144-5
- Sterenberg, J. *The Use of Conditional Sentences in the Alexandrian Version of the Pentateuch*, München, 1908
- Swete, H. B. *An Introduction to the Old Testament in Greek*, 2nd ed., revised by R. R. Ottley, Cambridge, 1914
- Thackeray, H. St. J. *A Grammar of the Old Testament in Greek according to the Septuagint*, vol. I, Cambridge, 1909
'The Renderings of the Infinitive Absolute in the LXX', *Journal of Theological Studies* 9 (1907-8), pp. 88-98
- Treu, K. 'Das Berliner Genesis-Fragment P. 17035', *Actes du Xe Congrès Intern. de Papyrologues. 3-9 Sept. 1961* (1964), pp. 209-13
- Turner, N. 'The Unique Character of Biblical Greek', *Vetus Testamentum* 5 (1955), 208-13
- Waddell, W. G. 'The Tetragrammaton in the LXX', *Journal of Theological Studies* 45 (1944), pp. 158-161
- Welles, C. B. 'The Yale Genesis Fragment', *Yale Univ. Library Gazette* 39, 1 (1964), pp. 1-8
- Wevers, J. W. 'Septuaginta-Forschungen', *Theologische Rundschau* 22 (1954), pp. 85-138; 171-90
'Septuaginta-Forschungen seit 1954', *Theologische Rundschau* 33 (1968), pp. 18-76

NYPL REFERENCE

SCRIPTURE INDEX

197

References appearing more than once per page are cited but once

Genesis			
1, 20	150	10, 29	103 116
1, 21	150	11, 3	113
1, 22	150 151	11, 9	110 127 147 155 188
2, 4	149	11, 10	115
2, 7	131	11, 11	115
2, 15	148	11, 12	161
2, 20	186	11, 13	115
3, 9	155 188 193	11, 14	115
3, 14	186	11, 15	115 122
4, 3	149	11, 16	108 115 146
4, 14	131	11, 17	115 122 146 151
4, 26	120	11, 18	108 115 146
6, 19	186	11, 19	115 146 193
7, 14	186 187	11, 20	146
7, 19	150	11, 21	115 146
7, 21	186	11, 22	115 146
8, 1	186	11, 23	115 146
8, 4	147	11, 24	106 115
8, 7	186 193	11, 25	106 115 117
8, 19	117 186	11, 26	115
8, 21	123	11, 27	106
9, 2	115 127 148 159 186	11, 29	108
9, 3	117	11, 31	108 125 147 192
9, 10	186 187 193	11, 32	109
9, 11	114 115	12, 4	115
9, 12	113	12, 5	115 117
9, 13	161	12, 6	147 188
9, 14	161	12, 7	141
9, 16	111 155 161 162	12, 8	120 141 149
9, 18	127 159	12, 13	110
9, 19	111 112	12, 15	154
9, 23	117	12, 16	127 150 151 159
10, 2	103 146	12, 17	110
10, 3	103	12, 18	109
10, 4	103 143 145	12, 19	113 122 188
10, 7	103 105 143	12, 20	108
10, 8	144	13, 4	110 120
10, 9	144 155 161	13, 8	190 193
10, 13	108	13, 9	127 159
10, 14	103 127 143 144 146	13, 10	113
10, 15	103	13, 12	122
10, 17	158	13, 15	166
10, 18	103 111 122 152	13, 17	99 111 148 187
10, 19	103 105 125 127 150 151 190	13, 18	114 141 144 162
10, 21	189	14, 1	105 107 125 127 147 157
10, 22	127 161 166	14, 2	107 110 127 143 155 158
10, 24	127 161 166 188	14, 3	116
10, 25	125 146	14, 4	115 127 157
10, 27	103	14, 5	107 127 146 157
10, 28	103	14, 6	103 107 117 137
		14, 7	103 106 108 117

14, 8	104 127 143	19, 8	117 123
14, 9	107	19, 9	117 127 159 166
14, 10	117	19, 15	117 146 147
14, 11	127 165	19, 16	117
14, 12	112	19, 17	117 121 123 125 127 161
14, 14	153 188 189 193	19, 20	110
14, 15	107 114 123 153	19, 22	109 155 162
14, 16	109	19, 23	109
14, 17	107 114 123 153	19, 24	115
14, 18	104	19, 25	99
15, 4	120 123	19, 27	117
15, 5	114	19, 28	111
15, 6	120	19, 29	155 165
15, 7	111	19, 30	110 111
15, 10	116	19, 34	113
15, 13	113 114 115 117 162	19, 37	104 124
15, 21	189	19, 38	104 124
16, 3	114	20, 2	127 157 166
16, 4	187	20, 6	118
17, 7	110 112	20, 8	104
17, 8	166	20, 10	104 108
17, 9	110 112 151	20, 11	111 123
17, 10	110 112	20, 12	118
17, 11	110 151	20, 13	112 118
17, 12	110	20, 14	104
17, 14	151	20, 15	118
17, 15	151	20, 16	115
17, 16	155 192 193	20, 17	104
17, 17	113 155 189 193	20, 18	99
17, 18	125	21, 4	153
17, 19	106 123 125	21, 5	115
17, 20	117 120	21, 6	127 164
17, 21	106	21, 7	112 115 118 123
17, 23	152	21, 9	107
17, 24	115 151	21, 10	106 162
17, 25	115 151	21, 13	155 162
17, 27	108	21, 14	152
18, 2	123 125 152	21, 16	152
18, 4	114	21, 17	110
18, 5	117 120 123 152 189 193	21, 18	109 115
18, 6	123	21, 19	127 162
18, 7	117	21, 20	110
18, 8	117	21, 21	110 111 118
18, 10	115 125	21, 22	104 118 123 143 144
18, 11	120	21, 25	104
18, 14	120 125 138	21, 26	104 118
18, 17	149	21, 27	104
18, 19	109 122 123	21, 29	162
18, 20	110	21, 30	155 162
18, 21	110	21, 31	125
18, 22	121 127 155 159	21, 32	104 125 143
18, 24	117	21, 33	108 120
18, 25	114	22, 1	190
18, 28	111 117	22, 2	190
18, 30	111	22, 4	153
18, 33	108	22, 5	121
19, 1	152	22, 6	106 110 121
19, 2	117 125	22, 7	106 110 148
19, 3	125	22, 8	113 115 123
19, 4	104	22, 9	106 115 141 155 159
19, 6	117 127 164 166	22, 11	123
19, 7	121	22, 12	111 118 125

22, 13	115 143	24, 53	113 118 147 148 187
22, 21	112 145	24, 55	118 152 153
22, 22	107	24, 56	121
22, 24	105 107 115 144 146	24, 57	121 138
23, 1	115	24, 58	118
23, 2	108	24, 59	147
23, 3	146	24, 60	114 118
23, 6	115 118	24, 61	141
23, 7	121	24, 62	132
23, 8	113 121	24, 63	138
23, 9	121	24, 64	106
23, 10	189 193	24, 65	122 134 136 152
23, 11	120 121 122 123 127 138 162	24, 66	113
23, 12	110	25, 2	108 127 129 144 166 192
23, 13	110	25, 3	105 107 128 129 130 142 143 166
23, 15	118 123 155 159	25, 4	104 105 116 127 128 129 135 144
23, 16	123	25, 5	106
23, 19	121	25, 6	106 138 142 170 192
24, 1	140	25, 7	115 135
24, 2	115	25, 8	140
24, 3	118 141	25, 10	108 112 130
24, 4	109 113 125 141 148	25, 11	106 130
24, 5	125	25, 13	105 118 129
24, 7	113 121 131 148 166	25, 14	107 129
24, 11	118	25, 15	142 166
24, 12	118 121 125	25, 16	121 130 133 135
24, 13	125 141	25, 17	115 133 135
24, 14	106 118 121 146	25, 18	104 128
24, 15	135 136 139 148	25, 19	106 109 112 131
24, 16	118 132 142 167	25, 20	106 114 115 131
24, 17	152	25, 21	106
24, 18	118 121 136 138	25, 22	118
24, 19	134	25, 23	118 126 150 151
24, 22	110 121 131 135	25, 24	126 127 160 166
24, 23	123 131 139 141 191	25, 28	123
24, 24	141	25, 29	118
24, 25	112 133 138	25, 30	118 192
24, 26	121 138 141	25, 33	190
24, 27	113 130 134 136 138 141 149 152	25, 34	118
24, 30	115 118 135 171	26, 1	147
24, 31	108	26, 3	111 121 166
24, 32	110 114 134	26, 5	109 123
24, 33	103 110	26, 6	123
24, 34	115 135	26, 7	112 116 123 157
24, 35	115 127 141 142 160 167	26, 8	104 106 114
24, 36	127 162	26, 9	104 106
24, 37	97 123 134 141 152	26, 10	104 111
24, 38	113 125 141	26, 11	121 192
24, 39	118 125	26, 12	106 108
24, 40	131 140	26, 14	104
24, 41	136	26, 15	111 190 193
24, 42	131 140 141	26, 17	110
24, 43	125 141	26, 18	123 155 163 189 193
24, 44	140	26, 19	106 110 118 124
24, 45	109 116 118 135 136 138	26, 20	106 118 148
24, 46	113 127 134 162	26, 21	148
24, 47	109 118 131 133 141 191	26, 24	119
24, 48	121 132 141 152	26, 25	106 110 120 141
24, 49	132 138	26, 26	104 106 144
24, 50	118 134	26, 27	106 119
24, 51	126 141	26, 28	119 127 164 166
24, 52	108 121 147 155 165 167 168 170	26, 29	193

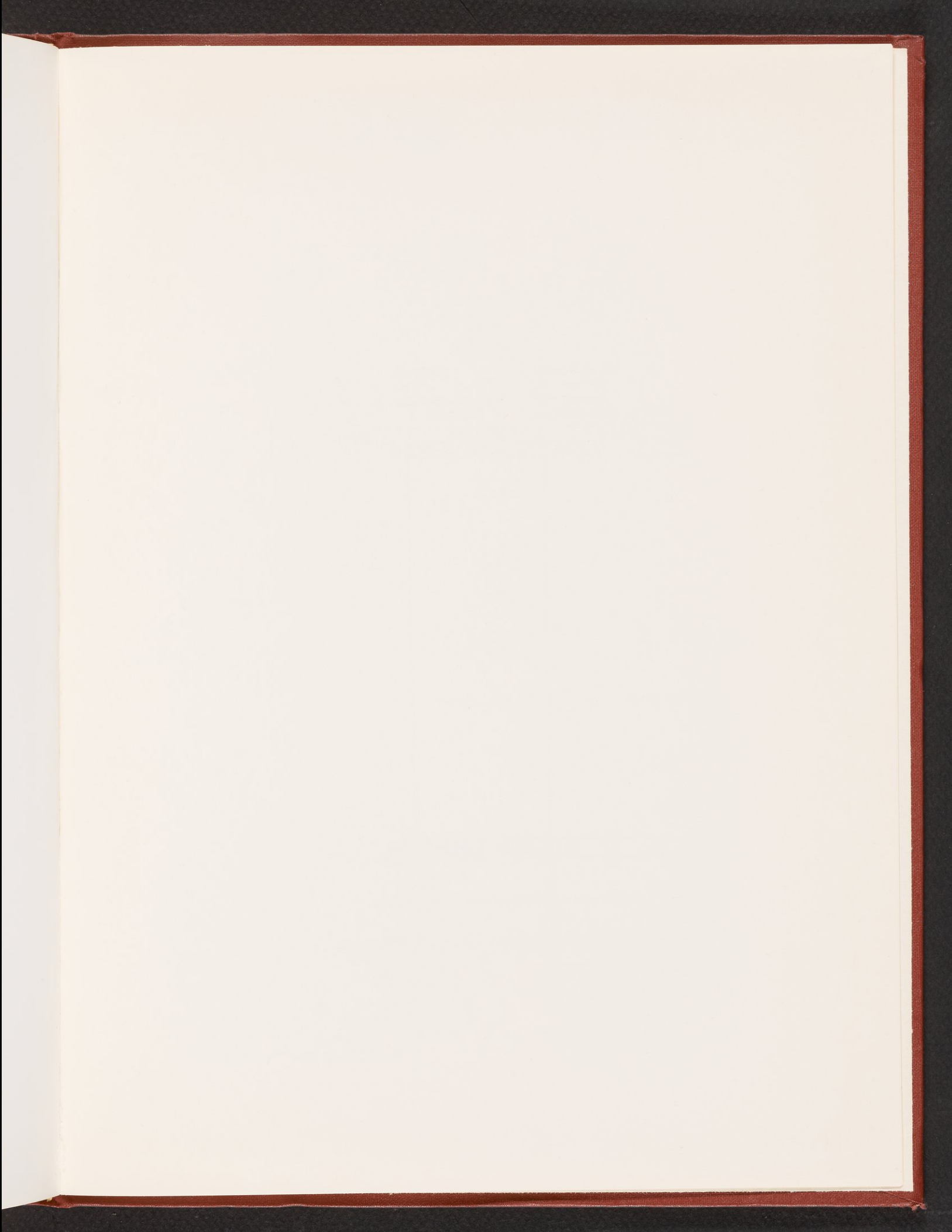
26, 31	106 113 115 192	29, 30	109 114
26, 32	106 127 146 155 190 193	29, 31	108
26, 33	124 140 191 193	29, 32	108
26, 34	104 107	29, 33	108
27, 1	113	29, 35	98 107
27, 2	109 124	30, 1	110 112 153
27, 4	113	30, 2	119 155 163
27, 5	106	30, 3	119 127 155 163 189 193
27, 8	191	30, 4	114 163
27, 9	149	30, 7	116
27, 12	113	30, 8	107 110 119
27, 13	109 127 160	30, 9	114
27, 15	155 160 167	30, 10	124 155 163
27, 17	124	30, 11	121
27, 18	124	30, 13	155 191 193
27, 19	113 121	30, 14	110 112
27, 21	106 146	30, 15	189
27, 22	106 114	30, 16	116 119 152
27, 26	106 146	30, 18	109 191
27, 27	119	30, 20	116
27, 29	111 112 119 121	30, 21	98 104 152
27, 30	106 108 124	30, 26	148
27, 33	119 124	30, 30	136
27, 34	112 155 160 171	30, 32	108 119
27, 37	121	30, 33	119
27, 39	106	30, 37	119 121
27, 40	152	30, 40	119 141 193
27, 42	171	30, 41	109 119 131 141 150
27, 43	114 127 148	30, 42	122 150
27, 45	108	30, 43	122
27, 46	111	31, 1	171
28, 2	109 114 116 131 148	31, 2	149
28, 4	166	31, 4	116
28, 5	114 131 148	31, 8	150
28, 6	119 131 148	31, 10	147 150 190 191
28, 7	114 131 148 191	31, 11	119
28, 8	106	31, 14	116 126
28, 9	113	31, 16	109 119 191
28, 12	119	31, 17	110
28, 13	106 125 149 166 170	31, 21	116
28, 14	114	31, 22	152
28, 15	127 163	31, 23	112 147 153 193
28, 19	145 189 191	31, 26	138
28, 20	122	31, 28	113 127 160
28, 21	155 164	31, 32	99 149
29, 1	112 148	31, 33	99 100 110 114 126 147 153
29, 2	112	31, 34	135
29, 6	98 110	31, 35	191
29, 7	189	31, 36	116 124 152
29, 8	121	31, 37	122 124 149 192 193
29, 9	98 110	31, 38	115
29, 10	187	31, 40	138
29, 13	121 152	31, 41	114 115 116 122 124 135
29, 15	109	31, 42	106 116 124
29, 16	111 191	31, 43	124 132
29, 18	115	31, 44	149
29, 19	111 116	31, 46	122
29, 20	150	31, 50	101 122 140
29, 23	111	31, 52	136
29, 25	113 114	32, 3(2)	186
29, 28	114	32, 4(3)	104
29, 29	121	32, 7(6)	152 155 168

32, 8(7)	192 193	35, 16	127 142 164 169
32, 9(8)	124 155 160 167	35, 18	105
32, 10(9)	106 134	35, 19	108
32, 11(10)	122	35, 20	124
32, 14(13)	193	35, 21	164
32, 17(16)	136 150 193	35, 22(23)	109 111 112
32, 18(17)	155 164 169	35, 26	131
32, 19(18)	113 133 134 169	35, 27	106 116
32, 21(20)	136	35, 28	106 115
32, 22(21)	127 150 151	36, 4	111 144
32, 26(25)	131	36, 5	105 108 111
32, 27(26)	122	36, 9	105
32, 28(26)	112 127 138 163	36, 10	105 144
32, 29(28)	110 116	36, 11	107 109 145
32, 30(29)	110 146	36, 12	145
32, 33(32)	124 131	36, 13	105
33, 1	169 188 193	36, 15	107 116 145
33, 4	122 152	36, 16	105 108 111 116 145
33, 7	113 134 138 152	36, 17	107
33, 10	122 136	36, 18	127 158
33, 11	119	36, 23	145 155 158
33, 13	109 131	36, 24	107 127 155 158
33, 14	104 128 131	36, 25	105 127 158
33, 16	104 128	36, 26	105 111
33, 17	108 122 136	36, 27	105 107
33, 18	131 143	36, 30	160
33, 20	120 141	36, 31	127 160
34, 3	104 119	36, 32	105 112 127 143
34, 4	114 153	36, 33	112 127 143
34, 7	109 122 131	36, 37	119
34, 8	114 119 134 149	36, 38	105
34, 10	141	36, 39	105 127 155 158
34, 11	141	37, 2	109 114 115 116
34, 12	109 114 119 136 140	37, 4	110
34, 13	104 108 116 128	37, 5	155 164
34, 14	99 104 128 133	37, 6	126
34, 15	136 140 141 153 187	37, 7	125
34, 16	187	37, 9	121 126
34, 17	116 122 138	37, 10	121 149
34, 18	133	37, 11	124
34, 19	112 131 133 138	37, 14	112 124
34, 21	110 113 131	37, 15	114
34, 22	110 112 126 131 153	37, 25	105
34, 23	126 132 141 142 167	37, 29	124
34, 24	151	37, 31	147 154
34, 25	124 128	37, 35	122
34, 26	104 111 128 133 152	37, 36	154
34, 27	104 117 128	38, 4	105
34, 30	127 142 155 160 167 191 193	38, 5	105 145
34, 31	153	38, 8	105
35, 3	138 193	38, 9	105
35, 4	137 143	38, 11	105 111
35, 5	141 143 153	38, 14	105 114 122
35, 7	135 140 141	38, 18	122
35, 8	155 163 169	38, 19	119 122
35, 9	119 130 131 136	38, 20	114
35, 10	114 116 119 136	38, 22	116
35, 11	136 140	38, 24	112 124
35, 12	138 142 166	38, 28	119
35, 13	114 116 126 141	38, 29	112
35, 14	126 133 141	38, 30	152
35, 15	116 135 164	39, 1	154 170

- 39, 3 114
 39, 4 113 124 125 126 132 154 170
 39, 5 130 132 154
 39, 6 119 122 136 140 142 154 170
 39, 7 109 131
 39, 8 136 138
 39, 9 116 119 132 134 135 136 171
 39, 10 126 170
 39, 11 122
 39, 12 134
 39, 13 112 124 133 134 140
 39, 14 124 133 142 170
 39, 15 114 120 122 134 138
 39, 16 136
 39, 18 113 134 138
 39, 19 102 134 138 170
 39, 21 100 126 132 154
 39, 22 100 132
 39, 23 100 120 127 136 149
 40, 2 149
 40, 3 126 154
 40, 4 112 135 154
 40, 5 126 127 132 165
 40, 7 120 138
 40, 8 120 130 136
 40, 9 120
 40, 10 124
 40, 14 155 160
 40, 17 124
 40, 18 151
 41, 2 169
 41, 3 165 169
 41, 4 165 169
 41, 6 111 155 165
 41, 7 111
 41, 8 141
 41, 9 141
 41, 10 126 154
 41, 11 120 132 134 149
 41, 12 154
 41, 13 123 134
 41, 14 142 165 170
 41, 15 120
 41, 16 130 135 148
 41, 17 136 140
 41, 18 100 155 169
 41, 19 100 111 132 134 135 136 169
 41, 20 132 156 165 169
 41, 21 117 124 132 136
 41, 22 134 135 148
 41, 23 134 166
 41, 24 120 136
 41, 26 115 127 133 135 142 150 151
 41, 27 110 115 135 138 142 151
 41, 28 135
 41, 29 130 134 142 151
 41, 30 132 136 138 151
 41, 31 120
 41, 32 120
 41, 33 132
 41, 34 133 134
 41, 35 100 115 134
 41, 36 115 138
 41, 37 140
 41, 38 136
 41, 39 116
 41, 40 154
 41, 42 135
 41, 43 154
 41, 44 120 122 139
 41, 45 114
 41, 46 135 139 140
 41, 48 130
 41, 49 124 132 137 139 140
 41, 50 138
 41, 51 124
 41, 53 115 117 137 139 142 151
 41, 54 108 112 115 122 132 138 139
 41, 55 132 133 137
 41, 56 135
 41, 57 135
 42, 1 142 167 171
 42, 2 120
 42, 4 128
 42, 5 130
 42, 6 121 130 139
 42, 7 142 168
 42, 10 137
 42, 12 133
 42, 13 135
 42, 14 142 169
 42, 15 137 142 169 171
 42, 16 120 137
 42, 19 135 137 139
 42, 20 134 139
 42, 21 131
 42, 22 135 140
 42, 23 140
 42, 24 130 135 140
 42, 25 134 135 137 139 141
 42, 27 141 171
 42, 28 112
 42, 29 122
 42, 30 137
 42, 32 141
 42, 33 109 120 131 137
 42, 34 133 141 156 165 170
 42, 35 132 141
 42, 36 128 142 151
 42, 37 137 140
 42, 38 135 137 139 140
 43, 2 133
 43, 5 137
 43, 9 154
 43, 10 125 140
 43, 11 137 149
 43, 12 132
 43, 14 128
 43, 15 128 134
 43, 16 128 131 137 142 149 154 156 169
 43, 17 147
 43, 18 132
 43, 19 132 139 154
 43, 21 109 131 132 141

43, 22	132 137	46, 2	133 148
43, 23	130 132 139	46, 3	131
43, 24	139	46, 5	138 156 168
43, 25	108	46, 6	133 139 156 168
43, 26	116 121 171	46, 7	133
43, 27	140	46, 8	141
43, 28	121	46, 9	156 167
43, 29	128 130 133 135 142 156 169 171	46, 11	129 130 131
43, 30	137 151	46, 12	129
43, 31	135	46, 13	129 130 144
43, 32	132 133 137	46, 14	130
43, 33	137	46, 15	129 131 132
44, 1	154	46, 16	129 130 133 145
44, 2	155	46, 17	129 130 131
44, 3	140	46, 18	139 171
44, 4	140 153	46, 19	129
44, 5	139	46, 20	129 130 145
44, 7	100 135 137	46, 21	129 130 143
44, 8	132 139	46, 24	129 134
44, 9	135 156 170	46, 25	132 142 171
44, 10	156 169	46, 26	132
44, 11	133 139	46, 27	132 135 138 140 142 169
44, 12	123 128 147	46, 28	152
44, 13	140	46, 30	138
44, 14	135 137	46, 31	139 170
44, 15	133 137 139	46, 32	134
44, 17	139 169	46, 34	132
44, 20	100 131 137	47, 24	150
44, 22	122 126	47, 26	124
44, 24	140 171	48, 1	112
44, 25	139	48, 2	112
44, 26	137	48, 4	166
44, 27	139	48, 12	121
44, 28	101 139	48, 15	124
44, 29	130 135 137	48, 16	120
44, 30	126 137 141	48, 22	152
44, 31	126 141	49, 8	121
44, 32	135 140	49, 28	116
45, 1	125 137	50, 1	131
45, 3	98 133	50, 4	117
45, 4	98 133	50, 13	117
45, 5	133 137	50, 17	146
45, 6	135 138		
45, 7	137 138 142 155	Exodus	
45, 9	132 138	1, 1	141
45, 10	142 168	4, 20	110
45, 11	134 138 140		
45, 12	128	Numbers	
45, 14	129 134	22	143 158
45, 15	134	26, 26 (MT 26, 17)	145
45, 16	134	26, 39 (MT 26, 35)	145
45, 17	140	26, 40 (MT 26, 36)	145
45, 18	134		
45, 19	139	Deuteronomy	
45, 20	139	19, 6	153
45, 21	132 135 139 140		
45, 22	129	Judges	
45, 23	136 138	4	158
45, 25	117 138		
45, 26	139	Job	
45, 27	142 171	9, 2	175
45, 28	136 139	9, 12-13	175

N.Y.U. LIBRARIES

15

N. Y. P. L. LIBRARIES

3 1142 00425 5165

New York University
Bobst Library
70 Washington Square South
New York, NY 10012-1091

Phone Renewal:
212-998-2482
Web Renewal:
www.bobcatplus.nyu.edu

DUE DATE	DUE DATE	DUE DATE
ALL LOAN ITEMS ARE SUBJECT TO RECALL		
PHONE/WEB RENEWAL DATE		

N.Y. U. LIBRARIES